

تامى ژيان

فهرۆخ نيعمه تپوور

كۆمهله چيروك

۲۰۲۲

delam.com

بزه ی نهو شهوه

هیزی سربازی دولهت که چند روژیک بوو به دوری شارموه بوون و هیشتا نهیاندویرا به تهاوی بینه ناویموه، له دوی شهوموه له دوو قولموه کشانه ناو شهقامه سهرهکیهکان و لهویوه بو ناو پادگان. له میژبوو کارها نهبوو، به لام ناو بهردوام ههبوو و نهبرابوو. تاک و نهرا نهی کس له خهکی له ناو شاردانهمابوونموه. دانه دانه لیره و لهوی له پشت پهرده نهستور و رهشکانموه چرا لامپا کزهکان دهانیسان. نهرتهش که له دوواشهردا چندین تانگ و زیل و به دهیان سربازی له دستدبوو، نیستاکه به دنناییهکی زیاترموه دهجوولآ. وهک بلئی نهموهی به سهریا دهبا بهاتایه، هاتبوو و ئیتر ریگیان بو چول ببوو! به گویرهی پلان نهمهشیان لانسایی بوو، هیزی میلیشیا له دریزهپیدانی شهری بهرهیی زور سرکهوتو نین. راستیهکهی نهموه بوو دوژمن نهموهی و توانایهیی جارانی نهمابوو و لهوهیش نهمهچوو بهو شپوهیه له شاردان مابن. دوژمنیش کس نهبوو جگه لهوهیزه میلیشیا کوردهی که چل روژیک دهبوو دوری پادگانیان گرتبوو و دهیانویست وهک دورا پیگهی دولهتی ناوهندی، داگیری بکهن و، ئیتر له ولات پاکبان بکهنموه. به لام سربازخانه سهرهکیهکهی شار، خوین سهرهراي ههموو هیرش و گوشاره سربازیهکان راگرتبوو و ههتا نهم چرکهساته مقاومهتیان کردبوو.

ئەو ھیزەى لە رۆژھەلاتەو دزەى کردبوو ناو شار، پلانى ئەو بوو سەرمتا دەست بە سەر ھەموو بینا حکومەتیەکان ھەر لە ئیدارە ئاساییەکانەو بگرە ھەتا بنکەى پۆلیس بگریتەو، لەوئ دامەزرین و ئەوسا ھیزەکانى خۆى بە سەر ھەموو شەقام و شوینە گرینگ و ستراتیژییەکاندا بلابکاتەو. بەشەکەى تریش بەرمو پادگان لە باکوورەو بەکشى و بە پەيوەستبوونیان بە سەربازخانەى سەرەکیى شار، سەرئەنجام ئەوان لە نابلۆقەى چل شەو رزگار بکەن.

ھیزەکەى قولى رۆژھەلات کە ھیزە سەربازى - ئایدیۆلۆژییەکەى سەر بەحکومەت دەبن و لە ھیزی یەكجار باوەرمەند و بى بەزەى پیکھاتبوون، لە یەكەم مەموریەتى خۆیاندا خۆ بە بینای ئیدارەى کشت و کال دا دەکەن کە لە چاو ساختمانیەکانى تر نوئ تر و ئەمروى تر دەبى و لەوئ بە سەرسورمانەو و بە پیچەوانەى چاوەروانیى خۆیاندا بەتووش کۆمەلێکى زۆر ژن و مندالەو دەبن کە لەوئ لە ژیرزەمینییەکەیدا خۆیان حەشاردابوو. دەستبەجى بە دەرکەوتنیان، دەبى بە قاو و قیز و ھەراوھوریایەکی زۆر و سەرئەنجام لە دوای جیاکردنەو پیاو و ژن و مندال لە یەكتر، بۆیان دەرەکەوئ کە تەنیا چوار پیاویان تێدەبى و ئەو تریان ھەر ھەموو ژن و مندال کە ژمارەیان خۆى لە زیاتر لە بیست کەس دەدا. فەرماندەى چەكدارەکان لە دوای ئەوئ بۆی دەرەکەوئ کە لەو چوار پیاو یەکیان سەرۆکی ئیدارەى کشت و کال و ئەوئ تریان مامۆستای قوتابخانە و سێھەمیان سەرۆکی پۆلیس و چوارەمیان پیاویکى بەتەمەناچووئ ھیچ کارە، ھەر چواریان، سەرەرای گریان و پارانەوئ زۆرى ژن و مندالەکان، پێش خۆى دەدا دەیانبا. ھەر لەوئیش دەمەدەست ئیدانیکى باشى سەرۆک پۆلیس دەکا و بەسەریا دەنەرنى کە "خوئى تو لەجیاتى ئەوئ لە نيزام دیفاع بکەیت، ھاتووئیت و ترستۆکانە خۆت لە ناو ژن و مندالەدا حەشارداو!" دیارە سەرۆکی پۆلیس وەلام ناداتەو و ئیدەگەئ و ھەا بروات کە دەبى بروات، واتە بە بى ھیچ چەشنە کاردانەو و خوگێف کردنەوئەک. وەک بلئى لەبەر ئەوئ دلنیا بوو گەر بچووکتەرین جوابیشى تەنانت بە موحتەرمانە بەدایەتەو، ئەوا دەستبەجى کاکى فەرماندە چەکی ئیدەگیشا و ھەر لەوئیدا دەیکوشت. تەنانت کاتیک ھیزەکە بەرمو پادگان دەبزوئتەو، دیسان جاریکى تر فەرماندەکە کە یەكجار رقى لە جەنابى سەرۆکی پۆلیس ھەستابوو و ھەتا دەھات رەکەى ئەستور و ئەستورتر دەبوو،

له بهر ئیداره‌ی شارموانی له‌سەر شه‌قامه‌که له زیله‌که دا‌یده‌به‌زینی و پش‌تی به دار‌چرایه‌که‌وه ده‌نی و به مه‌به‌ستی ته‌قه لی‌کردن و ئی‌عدام‌کردنی میلی لی دین‌تیه‌وه که دی‌سان که‌س نا‌زانی بۆ‌چی کتوپر سه‌ره‌رای هه‌موو تووره‌یی و که‌ف پ‌ژانه‌کانی ده‌ستی به سه‌ر په‌لا‌پیتکه‌که‌دا نه‌هینابوو و نه‌یکوشتبوو. دی‌سان هه‌ر له‌ویش کاکی سه‌رۆک پۆلیسیش مه‌ر و بیده‌نگ ما‌بووه‌وه و سه‌رته چیه‌ه لێ‌وه‌ی نه‌هاتبوو. به ته‌واوی خۆی دا‌بووه ده‌ست قه‌مه‌ر. به‌لام وه‌ک خۆی سا‌لانی سا‌ل دوواتر گو‌تیبوو "هه‌ر بۆ خۆم ده‌زانم بۆ وای ده‌کرد! جگه له‌مه له‌و نموونه‌یه‌م زۆر له تاران ببینیوو، له لاته‌کانی به‌ر سه‌ینه‌ما‌کانی زه‌مانی شا بوون، ئه‌مه‌ی ده‌کرد بۆ ئه‌وه‌یش خۆی له‌به‌ر چاوی سه‌ر‌بازه‌کانیدا ف‌ش کردیته‌وه، وه‌ک چۆن ئه‌و کا‌تیش سه‌ینگیان ف‌ش ده‌کرده‌وه و نه‌عه‌رته‌بان لێ‌ده‌دا بۆ سه‌لماندنی نێ‌ره‌که‌ربوونی خۆیان!" هه‌ر چه‌ند من پێ‌م وایه هه‌له ده‌کا و له راستیدا نه‌کو‌وشتنه‌که‌ی بۆ ئه‌وه ده‌گه‌رایه‌وه که ئی‌عدام کردنی که‌سه‌یکی پۆلیس که به‌ش‌یکی سه‌ر‌بازی و لا‌تن، پتویستی به داد‌گای تاییه‌تی خۆی هه‌بوو که تیا‌یا ده‌بوو به‌لگه‌ی پتویست هه‌بو‌وا‌یه. جگه له‌مه دۆ‌خه‌که له‌وه ئالۆز‌تر بوو که چا‌وه‌روانی ئه‌وه له هه‌زی پۆلیس له شاریکی پیر له هه‌زی به‌ره‌هه‌ستکاری چه‌م‌داری دژ به ح‌کوومه‌ت بکری بتوانی له دژی به‌ره‌هه‌ستکاراندا را‌وه‌ستن، ئه‌ویش له کا‌تیکدا کاری ئه‌وان پارێزگاری له ئاسایش و ئه‌منیه‌تی شار بوو، نه‌ک خۆ‌هاو‌یشتنه ناو کێشه سیاسییه‌که‌نه‌وه. به‌تاییه‌ت ئه‌وه‌ی که هه‌شتا ده‌سه‌لاتی نا‌وه‌ندی، له دو‌وا‌ی شو‌رش، ده‌ستی به هه‌موو و لا‌ندا رانه‌ده‌گه‌یشت و به ته‌واوی خۆی زال نه‌کردبوو. من چونکه بۆ خۆم مو‌دی‌ری ئیداره‌ی کشت و کا‌ل بووم تا راده‌یه‌ک له یاسا‌کانم ده‌زانی. وه‌ک ده‌بیش‌بین له درێزه‌ی به‌سه‌ره‌اته‌که‌دا ئه‌م قسانه‌ی من له لایه‌ن سه‌رۆکی پۆلیسیشه‌وه ده‌سه‌لمی‌ندری.

با بگه‌ڕینه‌وه سه‌ر چیرۆکه‌که‌مان! سه‌ر‌ه‌جام به‌ش‌یکی هه‌زه‌که ده‌گه‌نه ناو سه‌ر‌باز‌خانه‌که و هه‌ر چوار که‌سه‌که ده‌خه‌نه ژو‌وره‌یکه‌وه و زیندانیان ده‌کن. له‌وئێ‌ده‌گه‌ن که هه‌ر ئه‌و چواره نین و له شو‌ینی تر نێ‌زیک به ده نه‌ف‌سه‌ی تریان گر‌تیبوو که هه‌ر هه‌موویان پیا‌وی به‌ته‌مه‌ن و گه‌راوه بوون. ئه‌و پیا‌وانه‌ی بۆ پارێزگاری کردن له ما‌له‌کانیان له شار نه‌چوو‌بو‌ونه ده‌ر، یاخود له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تا‌قه‌تی دی‌هاتیان هه‌ر له به‌نه‌رته‌وه نه‌بوو.

له ههموو شوینیکهوه هاره هاری تانگ، زیلی گهری عهسکری و تهقی جار به جار دههات. ههتا هیز دامزرا، چه نین رۆژی پیچوو.

ئهگهرچی کاکێ فەرمانده کاری یه کجار زۆر بوو و سهری نه دهر ژایه سه شتی لاوهکی (هیشتا به وتهی خۆی دژه شورش به دهوری شارموه مابوون و بگره جاروباره خۆیان به ناو شاردا دهکرد، چالاکی سه بازبان ئهجام دها و زه بریان له هیزه کانی ئهمان دهوشاند)، به لام سه روکی پۆلیس له بیر نه کردبوو. هه له بهت بهرنامهی هه بوو بینیری بۆ مه رکمز و به ته مابوو به سازکردنی پهروه نه دهیهکی زل و زه به لاه سه ره نهجام به ئه بهامکردنی بدات.

ههتا رۆژی بهر یکردن، هه که دهر فتهی گیر ده هینا، ده بیر ده ژووره کهی خۆی و لیکولینه وهی لیده کرد. به لام سه ره ئه وه بوو که سه روکی پۆلیس ترسی لێی شکابوو و ئه سته که ئیتر وهک ئه شو وه بیده نگهی لینه ده کرد. وهک بلێی، تازه دهیزانی له تۆ له سه نه وه بی سه ره به ره کانی دووای شه ره زگاری بووه و بی منه تانه، به لام وشیار وه لامی ده دایه وه. جگه له مه هه سته ده کرد له نیواناندا جوړیک له رق و هه سته تۆ له شه خسی ساز بوو که به جوانی له چاوی هه دوو کیاندا ده خۆ بێن دایه وه. فەرمانده دهیزانی که سه روکی پۆلیس وهک خه له که کهی تر نه و له ده روونه وه ترسی لێی نهی (که ئه مه زۆر ئازاری دها)، سه روکی پۆلیس به شتوازی خۆی خه ریکی تۆ له سه نه وهی هه موو ئه سوو کایه تی و بی حورمه تانه بوو وا هه له یه کهم چرکه وه، به بی هه چ چه شه هۆ کاریک، لێی کرابوو.

فەرمانده له ما وه به دا دوو جار لیکولینه وهی لیکرد.

جاری یه کهم:

فەرمانده ئه مر ده کا له سه ره کور سه به کهی به رده می میزه کهی دابنیشین. سه روکی پۆلیس (له مه به دوو سه روک) داده نیشی. جل و به رگه کهی بیس و ئاره قاوین و، بۆنیکێ ناخۆشیان لیدیت. ریشی هاتوه و قژی ته نکێ ئالۆز کا وه. فەرمانده چاویک بهی پهروه نه دهی دا ده خشینتیه وه وا به ده سته وهیه تی. ده لێ:

- ده ره چووی دان شه که دهی ئه فسهری، ته مه ن ۲۷ سال، ره به ن، خه له کی سه قز، ... پش وهر گرتنی مه ئور به بهت دانیشتووی تاران، له به نه ماله یه کی مامنا وهندی، وا دیاره له کاره که شتندا زۆر خراپ نه بووی، بیده چی باوکت چاکت بیا راگه شتوه!

سەرۆک درێژهی پێدهدا:

- به باشترین نمره له کالێجی ئهفسهری دهرچووم،... باوکم زۆر حهزی کرد و ههولێ زۆریشی دا به براکهی ترم که له من گهرهتر بوو رابگا، بهلام بێسوود بوو! حکومهت بهتایبهت منیان ناردوووه بۆ ئهم شاره، له ماوهی مهئورهیهتی مندا سههرهراي دۆخی تاییهتی ئهم شاره کهمترین ئاستی جورم و یاساشکینی ههبووه، توانیووومه...

فهرمانده: توانیوته وهک پیاویکی خوێرئ، خو لهناو ژن و مندالدا بشاریتهوه و دلایشت بهوه خوێش بی که باشترین نمرهت هیناوه! ها، وانیه؟! (لێردها پووشهی پهروهندهکهی فریدیایه سهه میزمکه) خوێشه خهلهکی خوێن بدن و بههگری له نیشتمان بکهن و جوداخوازان و دوژمنانی نیزام راملن و جهنابیشته وهک سهگی خوێری، کلک له ناو گهل خو له ژیر چارشویی ژاندا بشاریتهوه؟

سەرۆک ریک سهیری ناو چاوانی فهرمانده دهکا، به بی ئهوهی نیگای لی ههنگرئ، دهلی:

- وادیاره جهنابت ئاگات له دۆخی ولات نیه. ههر ئهو کاتهی به قهولی تو دوژمنانی نیزام لهناو شاردا بوون و دهسهلاتی ولاتیان بهدهستهوه بوو، نیمه وهک پۆلیس له بنکهی سههرکی خوماندا بووین و هاوکاریمان لهگهلێاندا ههبوو. له سههرکهمزیشهوه ئههمیان به جوانی دهزانی و بگره ئیمه ههر ئهو کاتانه بهر دوام ئههممان راپورت دهدا و ئهوانیش کیشهیان نهبوو، نه پنیان دهگوتین لهگهلێان به سههر بیین و نه گوتیان هاوکاریان مهکهن. تهنیا پنیان لهسهه ئهوه دادهگرته که ئاگامان له بنکهی پۆلیس و کهل و پهلهکانی بیت، ههول بدهین خویمان رابگرین و یارمهتی هاوولاتیان بدهین. نیمه ههچ کاتیک دهستووری سههرمان پێ نهدهرا. جگه لهمه ئهوانیش ریزیان دهگرته و قهت رۆژیک له رۆژان نه لهگهلمان به کیشه هاتن و نه به بی ئیزنیش خویمان به بنکهی پۆلیسدا کرد، تازه له پاراستنی نهزم و ناسایشی شاریشدا یارمهتیان دهداين و بهگشتی وهزاع خراب نهبوو.

فهرمانده که بۆ ئهوهی ههیهتی به سهه سههرۆکدا بی، لهسهه میزمکه دانیشتبوو، سههری له سههرۆک نزیک کردهوه و لئی مۆر بووهوه:

- ئهو گهوادهی وا له تاران و له سههرکهمزی ئوستانهوه ئههمی پێ گوتوی وهک جهنابت شهکریان شکاندوووه، ههر ئهم خایینانهن ئاویان له ولات کردوووه و

بوونته هوی رووداری و چاونترسی دوژمنان،... چارت دهکم خانینی خویری،... چارت دهکم. به خزمتهی ئهوانهی سهرمهپش دهگهین، پهلهمان نیه...!

سهرۆک که ههر له سهرهتاوه ههستی به دوو بهرماکیهتی له ناو کاربهدهستانی تازهدا کردبوو و ئهمهی بۆ ئالۆزبوونی دۆخهکه دهگیرایه، کهمیک ترسا. لهبهر خۆیهوه به خۆی گوت وادیاره کس له کسه، گهر ناگم له خۆم نهبی و مک تری بن گۆم لیدی! بهلام هاوکات ناستی بی ئهدهبی و شهقاوهیی فرمانده به بی ئهوهی به دهستی خۆی بی زیاتر هانی دهدا که زۆر ناگای له خۆی نهبی. دیسان له دلوه به خۆی گوت چی دهبی با بی، بهس لووتی ئهم خویرییه له عهرز بدم!

- ئیستا راپۆرتم بدهری که چون بنکهی پۆلیست چۆل کرد و چۆنت به دهستهوه دا و هاوکارمکانت چییان لیهات، ههروهها پیم بلئی بۆچی ههر که شهر دهستی پیکرد ئیوهپش دهستان نهدايه چهکهکانتان تا له پال سهربازخانهکه له دژی دژمشورس بجهنگن؟

- من راپۆرتی خۆم نووسیه و تهوولم داوه، داخو دهبی جاریکی تریش راپۆرت بدهمهوه؟ جگه لهمه من له ناست بهرپرسی سهرهوهی خۆم بهرپرسیارم!

- تو ئهوهی دهکی وا من ئهمرت پیدهکم!

- به کورتی ئهوت بۆ دهلمهوه و نووسیهوه، راستیهکهی ئهوه بوو روژی دووی مانگی گولان کاتیک هلیکۆپتهرمکان بۆ یارمهتی سهربازخانهکه هاتنه سهر شار، کومهلیک چهکداری بی پرئسیپ، به پیچهوانهی ئهو ریکهوتنهی لهگهل بهرپرسه سهرهکیهکانیان ههبوو (ناخر وهک دهزانی ئهوانیش له ناو خۆیاندا ناکوکن و چند حیزب و تاقمن)، تهقیان له هلیکۆپتهرمکان کرد و بهم شیوهیه شهر دهستی پیکرد. ئیمه که چاوهروانی وهها دۆخیک نهبوین، وهک ههموو خهلیکی تر کهوتینه ناو شهریکهوه که خۆمانمان بۆ ئاماده نهکردبوو. پادگان دهستی کرد به توپ و خومپارهبارانکردنی شار و نیتتر به تهواوی دۆخ شلهژا. ئهو روژه دهستهجی من لهگهل فرماندهی پادگان له ریگای ئهوهی تلمهوهی وا ههمانبوو تهماسم گرت و داوام لیکرد باسی چۆنیهتی دۆخهکه بۆ بکا. فرماندهی پادگان گوتی که تازه شهر دهستی پیکردوه و برواناكا دامرکیتهوه. واته ئهوهی لئی دهترسان روویدابوو، ریک وهک شارمکانی تر و بۆیه ههر ههولیکی تری لا بیسود دههاته بهرچاو.

داوایشی له نيمه كرد كه بهي ژماره كمهه پولىسهوه وا ههمانه و له ناو شار ريک له ناو خهلك و چهكدار مگانداين همر چهشنه كار دانه موبهك مانای خوكوژييه و وا چاكه هيچ نهكهن و پولىسهكان بنيزينهوه مالمهوه و نهغيا يهك دو كهسنيك بهئيآينهوه بو ناگالنيوونى كهلوپهل و شمهكهكانى ناو پولىسخانهكه. دياره ئهوهيشى گوت كه بريار به خوئانه و دووچار خوئانن تهسميم دهگرن. هيشتا تهماسهكه كوئايى نههاتبوو كه چهند چهكدار خوئان به بنكهكدا كرد و داوايان ليكردن چولى كهين و چهك و چولهكانمان تهسليم كهين و كارمان بهم بهزمه نهبي. گوتيان وهك دهبينن شار بي بهزمهبيانه توپباران دهكرئ و وا باشه ئيوهيش وهك خهلكى خوئان بشار نهوه.

- ئيتر توى بوودهلهيش زاتى ئهوت نهبوو دهست بهرى بو دهمانچهكهت و دوو فيشهكيان به سهروهه بنئي، .. ها؟! ئيتر زور به ئاسانى بنكه و چهك و كهل و پهل و خوئان دايه دهست و، .. ياللا بو مالمهوه!

- نيمه له پادگان دوور بووين و له ناو شار بنكهمان ههبوو. به چهند پولىسهوه، ئهويش ئه پولىسهانهى وا ههموويان جگه له من خهلكى ئهم شاره بوون و كهسوكاريان ليژه دهزيان، چون دهمتوانى شهري دژه شورش بكهم.

- ئهوهى ئيوهى لووسكهلهى پاشماوهى رژيمي پاشايهتى تى ناگهن شههادته، .. ئيوهى گهنيوو و فاسد كه زياتر له ناو گهلتنان بپر له شتى تر ناكهنهوه، دهزاني ئهوه شهوهى گرتى چنده سهروسيمات لووسكهله و تاشراو بوو! باشه خويزى له كاتيكا سهربازهكانى نيمه گيانباز بيان دهكرد و خوئان به كوشت دها تو له ناو ئهوه ژن و مندالاندا خهريكى فيق و فاقى خوئ بوويت و ههموو بهيانيهك له تاشيني ريش و سميئت نهدهكهوتى، خوا دهزاني چنده چاو به نهشقهليش بوويت! بهلايهكت بهسهدا بينم، بالندهكانى ئاسمان ههتا ههن بوئ بگرين!

- پيوست ناكا كاسهى له ئاش داغتر بيت! زور ئاسانه، ئهوه بنهملهى دالدهى منيان دا و پياوهكهيتان له هيچ و خوړايى گرتوه و ئيستاكه ليژهيه، بچن له سهر من پرسيارى لئ بكهن. بهلام دهربارهى پولىسهكانى تر، همر ئهوه روژه همر ههموويان روپشتنهوه مالمهوه، بهعنى دهبووايه بچوونايهتهوه. منيش كه خهلكى ليژه نيم و هيچ خزم و قومنيك نيه، يهكيك له بهرپرسهكانى نهوان گوتى له بهر ئهوهى له ههموو شويئى شهره، ناتوانى جاريكه بگمريتهوه بو شارهكهى خوئ و

بویه ناردمیه لای ئه ماله‌ی وا ئیوه ئه شموه هاتن. وهک بزائم لهم شارهدا هه
ئهوان مابوونهوه.

- دهزانی به تاوانی دیفاع نهکردن له بنکه‌ی پۆلیس و به‌دهسته‌وه‌دانی چهک و چۆل
و ئه‌موالی ده‌وله‌تی که تو به‌رپرسیان بووی، ئیعدام ده‌کرپی و جهسته‌ی بۆگه‌نت له
خاکی پیرۆزی نیشتمان ده‌نیزن! ئاخ گه‌ر به من ده‌بوو هه‌ر ئیستا که ده‌مداپته‌ ده‌ست
سه‌گه‌ به‌ه‌لاکانی ئه‌م ناوه تا له‌ت و په‌نت بکه‌ن و ئاسه‌واری نه‌حست نه‌هیلن!
- هه‌ر ئیمه‌ نه‌بووین له‌گه‌لێان سازابووین. خودی سه‌ربازخانه‌که‌میش چه‌ند جارێک
له‌گه‌لێان دانیشتنیان کردبوو و له‌سه‌ر چه‌ند خال ریکه‌وتیوون، که ئه‌وه‌نده‌ی له‌ بیرم
مابێ چه‌ند دانه‌یه‌کیان نه‌مانه‌ بوون: که‌سیان ده‌ستپێشخه‌ری بۆ شه‌ر نا‌کا، به‌رده‌وام
له‌ پیه‌وه‌ندیدا ده‌بن، سه‌ربازه‌کان ئه‌و ئیزنه‌یان ده‌بێ بۆ کاروباری شه‌خسه‌ی خۆیان
وه‌ک هه‌مام کردن و کرینی شه‌مه‌ک، هاتووچۆی ناو شار بکه‌ن،... بگره‌ چه‌ند
مانگی‌کیش هه‌تا ده‌ستپێکردنی شه‌ره‌که‌ وه‌ها بوو. من نه‌گه‌رچی له‌و کۆبوونه‌وانه‌دا
راسته‌وخۆ به‌شدار نه‌بووم، به‌لام لێیان به‌ناگا ده‌کرامه‌وه. هه‌م له‌ لایه‌ن پادگانه‌وه‌ و
هه‌م له‌ لایه‌ن ئه‌وانه‌وه‌. به‌گه‌شتی به‌رای من دۆخه‌که‌ خراب نه‌بوو وه‌ک ده‌زانن له
دووای هه‌موو شه‌ره‌کانی تر شه‌ر لێره‌ ده‌ستی پێکرد. تازه‌ من لام وایه‌ نه‌گه‌ر ئه‌و
تاقمه‌ نه‌بوونه‌ی لێره‌ هه‌ر شه‌ر دانه‌مه‌زرا. مه‌به‌ستم ئه‌وانه‌یه‌ وا ته‌قه‌یان له
ه‌لیکۆپته‌ر مه‌کان کرد.

- ده‌می پیه‌ست داخه‌، به‌ که‌یفی خۆت ته‌بلیغاتیان بۆ ده‌که‌ی، عاقیبه‌ت ده‌رده‌که‌وئ
که‌ جه‌نابیشت یه‌ک له‌وانی، بی‌گومانیش وه‌هایه‌، ئاخ مه‌گه‌ر تۆیش کورد نیت!
تازه‌ له‌و شه‌ره‌وه‌ی که‌ ریک ناوه‌نده‌ی ئه‌وانه‌!
سه‌رۆک بزیه‌کی هاتی. گوئی:

- به‌لێ من کوردم، زۆر که‌سی تریش له‌ به‌نه‌رتدا کوردن و که‌چی وه‌ک بلێی له
بیریان چووته‌وه‌! کورده‌بوون تاوان نیه‌ و قه‌تیش هه‌تا ئیستا لهم‌ و لانه‌ به‌ تاوان
نه‌هوسراوه‌. من ئه‌رکی خۆم وه‌ک پۆلیسیک که‌ راگرتنی ئاسایشی شه‌ره‌که‌ و
ولات بوو به‌جئ هینا و نه‌مه‌په‌شت، یه‌عنی نه‌مانه‌په‌شت، یه‌ک قه‌تره‌ خوین چیه‌ له
لووتی که‌سیک بێت. کاری من به‌رگرتن به‌ تاوان و دزی و حیزیه‌ و وه‌ک پۆلیس
کارم به‌ سه‌ر سیاسه‌ته‌وه‌ نیه‌، پادگانیش کاری پێی نه‌بوو و تێیانوه‌ گلاند. چه‌ند
جار فه‌رمانه‌ی سه‌ربازخانه‌که‌ له‌ کۆبوونه‌وه‌کاندا به‌وانی رای‌گه‌یانده‌بوو که‌ کاری

ئەوان پاریزگاری له سنووره که ههتا ئیره ده کیلومتر مەودای ههیه. نه ئیمه و نه پادگان ئەرکی ساخکردنەوهی سیاسەتی و لاتمان له ئەستۆ نیه.

- یه عەنی جەنابت نازانی که دژەمشۆرش له گەل ئەو دیوی سنوور له پهیوهەندیان و لەویوه چەک و چۆلیان بۆ دیت؟ مەگەر نازانی ئەوانه هەر له کۆنەوه، واته له پینش شۆرشیشەوه لەو دیو بوون و له بەغدا دانیشتیبوون؟ وادیاره جەنابت له گۆیی گادا نووستوی! مەگەر پینان نەگوتووی که نوژمانان له ناوچەکه کۆبوونەتەوه و خەریکی پیلانگیران له دژی ئیمەن و ئەم جەریانه جودایی خوازانهشیان له دەوری خۆیان کۆکردوونەوه؟

- من ئەمرم له بەرپرەسەکانی خۆمەوه وەرگرتووه و هیچ کاریکم به بێ ناگاداری ئەوان نەکردووه. بۆ ئەوهی ئەمەیش بزانی، ئاسانه. تەلهفۆنەکت هەلگره و لێیان پرسه.

فەرماندە پینشی دەخواردووه. یەک دوو جارێک روخساری لێ نزیک کردووه و به توورەهیەکهی سەیرموه لێی رووانی. سەرۆکیش چاوی لێ هەلنەدەگرت. له دەروه دەنگی هات و هاوار دەهات. وەک بلێی سەربازەکان خەریکی بارکردنی شتییک بن.

لەم کاتەدا دانەیهک خۆی به ژوورەمەدا کرد که سەرۆکی پۆلیس لەوه پینش بینیبووی. پیاویکی رەشتالەهی دەمانچە له قەد، به ریشیکی زۆرموه. هەر دەرگاکەهی کردووه، بێ ئەوهی گۆی بداتە ئەوهی کێ له ژوورەوه دانیشتووه، گۆتی: - بەرادر! هەواڵمان بۆ هاتووه که یهکیک له بەرادرانمان له کاتی عەکسگرتن له یهکیک له وینەگرەکانی ناو شاردا، کوژراوه!

به بیستنی ئەم هەواڵە فەرماندە دەستووری دا سەرۆک پۆلیس راگوازانەوه بۆ زیندان و، خۆی به پەله رویشت.

راستیەیهکهی ئەوه بوو لەو کاتەدا فەرماندە لێپرسینەوهی له سەرۆک دەکرد، لەناو شار، یهکیک له سەربازەکان که 'نار بی جی' پندەبێ، خۆی به وینەگرییهکدا دەکا و داوایەکه به 'نار بی جی' یهکهیهوه وینەیهکی بگرن بۆ ئەوهی بینیڕیتەوه بۆ بنههالەکهی. بێ ناگا لەوهی 'نار بی جی' یهکهی لەسەر پینیه و هەر که کاکێ وینەگر یهک دوو سێ دەژمێرێ بۆ ئەوهی کامیراکه بچرکینێ، هاوکات کاکێ 'نار بی جی' له شانیش دەست به پەلهپیتکهی چهکهکهیدا دینێ و ئیتر ناو هۆلی وینەگرییهکه

دهبئ به جههههنهم. لهم رووداوهدا کابرا بؤ خوی دهکوژرئ و بهلام عهککاسهکه به سهروچاو و جل و بهرگی تهپ و توزاوبیهوه دهردهپهرئیده دهرموه و هاواری پارمهتی دهکا.

ههلبهت کاکي وینهگریان گرت و، بؤ ماوهیهکی باش هینایان و بردیان. بهلام رووداوهکه لهوه روونتر بوو که بتوانن هیچ چهشنه تاوانتیکی بخهنه پال. کهمس بؤ کوشتنی دوژمنی خوی له ههمان ژورودا 'نار بی جی' ناتهفتنی!

جاری دووههمی لیکولینهوه:

شهوئی پیشوو، دژمشورش دزهی کردوومته ناو شار، له پایگایهکیان داوه و چهندن سهربازیان کوشتوو و بریندار کردوو. جگه لهمه له حهوشهئی سهربازخانهکه، هاواریانی فرمانده سئ کهسیان به تاوانی هاوکاری له گهل دوژمن، به بی هیچ چهشنه دادگایی کردنتیکی یاسایی، ئیعدام کردوو که تهمهنیان له نیوان ۲۵ تا چل سالدا بووه. یهکیشیان لهگهل نهو سیانه ئیعدامی درۆینه کردوو. نیوه شهو کانتیک دهیگریهوه بؤ ناو ژورمهکه، له گوشهیهکدا خوی گرموله دهکا و همتا درهنگان دهگری. سهرۆک، دوئ شهو گوئی له تهفهئی تفهنگهکان بووه. زیاتر لهوانهئی تر وا له ناو ژورمهکان به دم کهسهکهوه دهچی، ههرچهند زور سوودی نیه. له ناو زیندانییهکان، چند دانهیهکی دیکهیان دهسندهم به گریان. سهرۆک لهبهر خویهوه جوئن دهدا. لای وایه حکومتهت و بهرهلستکاران له خوه دۆخهکیان ناوها نالوز کردوو. له لای نهو ناسانترین کار، لهگهل یهکتر سازانه و دژوارترین کاریش بهگژ یهکتردا چونهومیه. بؤ بهگژ یهکتردا چونهویش تهنیا دل و دهروونیکی خراب و لیک تینهگهیشتن بهسه و، ئیتر مروق پئیوستی به هیچ شنتیکی تر نیه! سهرۆک که دهرانی به یهکیک لهم هلیکوپترانهی وا ههموو روژیک له سهربازخانهکه دهنیشنموه، دهینترهوه بؤ ناوهد، له مانهوی زیاتری لیره کهمیک دهرسئ، "نهکا هم خوئیریه خهالی خرابی ههئ و بیهوی بهراستی بمرکوزئ!... نهکا لای وابئ نیستا باشترین کاتی تولسهندنهوهیه!" لهم خهیاالانهدا دهبئ که دیسان دهیبهنهوه بؤ ژوروی فرمانده.

فرمانده نهمرۆ کهیف خوشتره. سهرۆک لای خوی هوکاری نهمه بؤ ئیعدامهکانی دوئ شهو دهگریتهوه. نهمجاره فرمانده لهسهر کورسییهکهی خوی له پشت

میزمهکه دانیشتوو و دۆلکهیهک ئاو و دوو لیوانیش لهسەر میزمهکهی بهر دهمیدان. کهمیک ماندووتر دیاره و، ریشی درێژتر و به گشتی ههیکهلی چلکتر دهنوینی. - دوتنیکه ههوالمان بۆ هاتوو کودهتاویهکیان ناشکرا کردوو و ههموو سهکرده و بن کردی گیراون! ههوالهکه هیشتا بلاونهکراوتهوه، بهلام رهنکه بیاناسی! سهروک ههس وا چاو له ناو جوانی فرمانده دهبرئ. لهبهر خۆیهوه بیردهکاتهوه "مهبهستی چیه؟"

- ناغای یونس ئهلی نهب،... خۆ دهیناسی؟
- نا، ناینام، چۆنی بناسم؟! ئهوهی که من له بهشی پۆلیسی نیشتمان کاردهکم، به مانای ئهوه نیه ههس چی بهرپرس و سهکردهی بهشی نیزامی و ناسایشه بیاناسم.
- خهلی ههمان شاری تویه، وهک بشزانم شارهکهتان زۆر گهوره نیه و ههموو به جوړیک بهکتر دهناسن، جگه لهمه له بنهمالهیهکی سهرهکیی شارهکهتانه،... ها! نیشتانیش ههس نایناسی؟

سهروک زۆر به خیرایی و به دلنیاپیهوه وهلام دهواتهوه:
- وهک عهززم کردن ناینام، جگه لهمه من ماوهیهکی زۆری ژیانم له پایتهخت بهسهبردوو، باوکم ههس زوو گواستپیهوه بۆ ئهوی، من وهک گوترا له راستیدا له تاران گهوره بووم.
فرمانده وهک بلئی ئهم بهشهی بهدل نهبی، کهمیک به دژواری خۆی له سهس کورسییهکهی دجووئینی، سهیری له سهقهکه دهکات و دهلی:
- ئهمهیش روون دهکهینهوه. ئیستا بهردهوام به، ریک له شوینی جاری پینشووه و باچرمان!

- له بیرم نهماوه، جگه لهمه ئهوه تۆیت پرسیاردهکهیت و منم دهینی جواب بدهمهوه، پیم وابی شوینهکهمان هیچ گۆرانیکی بهسهردا نههاتوو.
- حهزدهکم لهسهس دژه شۆرش بۆم باسبکهی، تو ئهوه دهرفتهت بۆ رهخسا لهگهلیان بژی، نهگهرچی مهنموری حکومهت بوویت و ئهوانیش له بهرهی دژ و له کافرمان. باسم بۆ بکه.

سهروک جوان له فرمانده ورددهبیتهوه. ههستهکه ئهوهیش ههزی دهکرد وهک ئهم، نهیارانی دهسهلاتی نوئ له نزیکهوه بناسی و بیانینی،... نا، رووبهروویان بیتهوه. ههمیشه رازیک لهو کهساندها ههیه که تو قهت به تووشیانوه نابیت و بهلام له

همان کاتدا هممو ژيانت داگیردهکن. رازیک که تهنیا به بینین دهرمویتهوه. دملی:

- ههستهکه کم حهزته کرد وهک من له نزیکهوه بیانینی و بیاناسی. بهلام نهونده بزانه که گیرانهوکانی من لهگهل نهوهی دهتوانن زور شنتت بدهنی، بهلام نابنه نهوهی بو خوت له نزیکهوه بیانینی.

- چوزانی له نزیکهوه نهمبینیون، من بینیومن، بهلام نهک لهم شاره، له شارهکانی تر. تو لات وایه حکومت نهونده گیله که تهنیا لهم ریگای ههوالهکان و دوو خانیی وهک توه ناگای له و مزعهکه بیت؟! - نا، دلنیام له نزیکهوه بینوتن!

سهروک باوهری بهم قسهی خوی نیه. لای وایه رنگه کهسیکی نزیکی فهمانده هاتوه و دوواتر رووداوهکانی خوی بو گیراوتهوه.

- بهلام نهم جوړه له نزیکهوه بینانهیش شنتیکی وا به دهستهوه نادهن. له بیرمه زمانه حکومتی پیشوو، خزمیکی نزیکمان که زور دهولمههند بوو و هاتووچوی ئوروپای دهکرد، ههمیشه باسی نهوهی بو دهکردین که راسته لهو سهفهرانهدا زور شتی بهچاو دهبینی، بهلام له ناوهروکی و کاکلی خهک و کومهلگای نهو و لاتانه نهدهگهیشت. نهو لای و ابوو بو نهمه ههم دهبی زمانیان بزانی و ههم لهگهلان بژی.

- وه تو له زمانه دژه شورش دهزانی، نا له راستیدا توله گهلان هاوزمانیت و لهگهلشیان ژیاوی. نیستا بوم باس بکه!

سهروک به خوی دملی نهم خویرییه لای وایه زور زیرهکه، پیی وایه من نهونده گهمزهم که... نا نا، یان دهیهوی به خهیالی خوی پیوندهی شاروهی من بهوانهوه بدوزیتهوه، شنتیکم بو سازیکا بو نهوهی ناسانتر بتوانی راپورتهکهی خوی لهسهه من وهها ساخ بکاتهوه که به ئیعدام کردنم بدات، جا من چ باکم ههیه، خو به بی پرسه مهکهز نهجوو لومهتهوه. جا ههرچی دهبی با بیی، دهبی لووتی نهم بی نهخلاقه له زهوی بدم! به نیگایهکی تهوساوییهوه له فهمانده دهروانی و، دملی:

- پیش هممو شنتیک دهبی بلیم که کس ناتوانی زمانه دایکی له بیره بیچیتهوه، جگه لهمه ریبهری شورش کاتی خوی باسی له مهز لوومیهتی نهم خهککه کردوه و رژیمی پیشووی به زولم کردن له دژیان تاوانبار کردوه، نهمه بهدر لهو

حیزب و گروهانه‌ی وا چه‌کاران و بوونه‌ته بمره‌ه‌ل‌ستکار. جگه له‌مه حکومتی تازه له‌گه‌ل‌یان دانیش‌تووه و چه‌ند جار یک هه‌ل‌ی سازانی داوه، وهک ده‌یش‌زانی و هه‌مه‌که هاتووه‌ته ئیره و ئیمه‌یش له پاراستنی گیانیان له‌گه‌ل‌ ئه‌وان هاوکاریمان هه‌بووه. ئه‌مانیش هه‌ر خه‌ل‌کی ئه‌م شاره و ئه‌م و‌لاته‌ن و وهک من و تو باوم‌ریان به شو‌رش هه‌بووه و کاریان بو کردووه، ئیستا که دووبه‌ره‌کایه‌تی دروست بووه و له‌گه‌ل‌ حکومت ناسازین یان حکومت له‌ گه‌ل‌یان پینک نایه‌ت، من زور سر له‌مه دهرناهینم، ئیتر ئه‌وه فری به سر کاری پۆلیسه‌وه نیه که ئه‌رکی بریتیه له دابین‌کردنی ئه‌من و ئاسایشی و‌لات. خو‌تان له‌ گه‌ل‌ خو‌تان پینک بین و ئه‌مه له خه‌ل‌کی و له ئیمه‌ی پۆلیس و هه‌روه‌ها سه‌رباز‌خانه‌که‌ی شار دوور‌بخه‌نه‌وه. تو ده‌زانی چه‌نده سه‌ربازی نه‌و پادگانه به ناحق له ماوه‌ی ئه‌م چل و ئه‌وه‌نده روژ‌هدا کوژراون و ئیتر قه‌ت قه‌ت بنه‌ماله‌کانیان نابینه‌وه؟!

فرمانده به شیوه‌یه‌کی سه‌رسوور‌ه‌ینه‌ر ئارام بوو، هه‌ل‌نده‌چوو. هه‌موو گیانی گوئ بوو! سه‌روک به‌م عاده‌ته‌یشی ئاشنا بوو.

- ئه‌مانیش خه‌ل‌کی باش و خه‌ل‌کی تووند‌ره‌ویان تیا بوو. تیا‌یا بوو خوازیری شه‌ر بوو و وهک باس‌م کرد به روژی روون ته‌فه‌ی له هلیکۆپتره‌کان کرد بو ئه‌وه‌ی شه‌ر داگیرسینی و هه‌شیان بوو هیزی سه‌ربازی حکومتی به گوێره‌ی په‌یمان‌نامه‌که‌ی ئیوانیان هه‌تا دهره‌وه‌ی شار و له‌ویوه بو نزیکی شاریکی تر ئیسه‌کو‌رت کردووه. ئه‌وان زور باش له‌گه‌ل‌ ئیمه‌ هاوکاریان هه‌بوو و هه‌چمان جگه له راگرتنی هه‌منی شار له به‌یندا نه‌بووه. دیاره به‌شیکه‌ی گرینگی خه‌ل‌کیش که له نه‌یوونی ده‌ولت و هه‌یوونی ئه‌م هه‌موو حیزب و سازمانه‌دا هه‌ستیان به بی سه‌روبه‌ره‌یی و بی قانونی ده‌کرد، ئه‌و کاتیش له دۆخه‌که‌ زور رازی نه‌یوون.

- باسی ژبانی روژانه‌ی شارم بو بکه، باسی بازار و مه‌درسه و...
- بازاریش وهک خۆی و مه‌درسه‌یش وهک خۆی، هه‌موو شتی‌ک له دوای شو‌رش وهک جاران به‌رده‌وام بوو جگه له کیشمه‌کیشی نیوان حکومت و ئه‌وان. ئه‌وه‌نده‌ی وهک من بزانه‌م جیاوازی هه‌بێ، هه‌ینانی جنس و کالا له دیوه‌وه‌یه، وهک ده‌زانی ئیره شاریکی مه‌رزیه‌ی و هه‌ر له قه‌دیسه‌وه قاچاخ هه‌بووه، به‌لام له‌م یه‌ک دوو سه‌له‌ی دووایی دا به هۆی نه‌مانی حکومت‌ه‌وه له ناوچه‌که‌ بیه‌گومان قاچاخ زور زورتر ببوو،...

- هەر وهها جاسوسى و دهست تیکه لکردنى ئەم خائینانه له گەل دوزمنانمان ...
 - بێگومان له بى سەر مو بهر مبيدا هه موو شنتیک دهشى و دهكرى...
 - نهك دهكرى، بهلكو به پلانیش دهيكهن، ئيمه لهم بارهيهوه بهلگه و راپورتمان
 يهكجار زور ههيه.
 سەرۆك بێدهنگ لێى روانى. فرمانده گوتى:
 - چيه دهلێى زور ئەم بهشەى چيروكه كهت زور بەدل نيه؟!
 - وهك گوتم ئەمه كارى ئيمه نهبوو، كارى پولىسى نهينيه، وهك دهيشزانى پولىسى
 نهينى پيشوو ههلو شاهه و ههتا ئيستائيش هى حكومهتى نوێ ليزه سهقامگير
 نهبووه، ئيمه لهم بارهوه هيج راپورت تيكمان به دهست نهگهيشتووه.
 فرمانده لێى وردبووه:
 - وهز عى فساد، ئەمى وهز عى سوئىستيفاده كردن له دهسهلات،... له هيزى خويان،
 ئەمى ئەمه چى؟
 - بێگومان فساد به جورىك بهردهوام بووه، مهگهر فساد له كوئ بهردهوام
 نهبووه و له كوئ به تهواوى ريشهكيش كراوه تا ليزه نهى؟ من لام وايه
 سوئىستيفادشيان له دهسهلاتى خويان كردووه. وهك دهزانى ئەمهيش زهمانىك ئيمه
 دهتوانين بو بهرگى كردن رۆلى تيا بگيرين كه بهشەكانى تر يارمتمان بدن. ئيمه
 تغيا بووين.
 - پولىسهكان، ئەوانهى وا به دهورتهوه بوون، چى؟ كهسيان دهستيان لهگهل
 دژهشورش تيكه ل نهكردبوو؟
 - هه موويان خزميان له ناوياندا هه بوو، له سهرهوه هيج ديار نهبوو و ههستم به
 هيج نهكرد، له ژيرههيش نازانم.
 بو ماوميهك بېدهنگى ژوورهكهى گرتە خو. له دهرهوه دهنكى سهيارهى سهربازى
 و قسه دههات. سەرۆك به خۆى گوت وادياره تهواو تهواو نارام بووتهوه، لهوى
 جارن ناچيت. بلێى چى بووبيت.
 فرمانده ههستا و لهناو ژوورهكه دهستى كرد به هاتووچۆ. ئەوسا لای ميژمه
 وهستا و گوتى:
 - خهلكى خهريكن ههر هه موويان دهگهرينهوه، شار تهواو ئاوهدان بووتهوه.
 كيشهى ئيمه ئەويه ئهر خهلكه نانسين. من بو خوم جارى وايه له ماشينهكه

دادهبزم و دهچمه ناو دووکانهکان و ئهو شوینانهی وا تیاپا کۆدبهنهوه. خهتیره، بهلام چارمان نیه. دهبی هم بیانناسین و هم لئیان جهزب کهین. پیویستمان به کسی ناو خویانه تا بۆمان باسبکهن که ئەمانه کین و چۆن بیردهکهنهوه.

- بیر! گهر تووره نهی و لات وانهبی من دژمشورشم پیت دهلیم ئەوان چۆن بیردهکهنهوه!

فهرمانده بیدنگ لئی روانی.

- ئاغای فهرمانده! گهر دتهوی بزانی ئەوان چۆن بیردهکهنهوه سهرمتا دهبی زمانهکیان فییری. بهو زمانهی دهیزانی قسهیان لهگهل بکه (لیردا تهوسیک له قسهکانی سهروک هیه، فهرمانده چاو له زهوی دهبرئ)، دوواتر شتهکانیان بخوینیتهوه و گوئیان لی بگره. ههموو ئەمانه ههر کامیان به شیوهیهک لهوانت نزیک دهکاتهوه و ئیتر دتهوانی تییان بگهیت. به خویشیهوه ئەم خهلهکه فارسی دهزانی، بهلام فارسی قسهکردن بۆ ئەوه بهس نیه بتوانن خویان وا لئیکهن که تو لئیان تییگهی. چار نیه، خۆتان فییری زمانی ئەم خهلهکه بکهن. دلنیا به زهرمر ناکهن. پێش ههموو شتیک ئەم شهر و شور و کوشت و کوشتاره نابهجی و نارهوایهتان له کۆل دهبیتهوه. لهمهدها پێش ههموووان خۆتان قازانج دهکن! بهرادهر فهرمانده! ئەمانیش بهشیک له هاونیشتمانان! دلنیات دهکهم ههر ئەهندهی بیانبینی و گوئیان لی بگری و کهمیک به دهمیانهوه بچی، جوانتر له خۆت ناگیان لهم ولاته دهبی.

- وا دیاره جهنابی سهروک پۆلیس زۆر زوو رووداوکانی ئەم شاره لهبیردهکا، ههر چهند مانگ لهوه پێش بوو به ههزاران کهسیان له باشترین سهربازهکانی ئەم ولاته کوشت و له ناو ئەم شارهدا یهک ستوونی دووردیژیان تهروتونا کرد! من چوممهته شوینهکهی، ئیستایش ههر بۆنی خوینی لیدیت!

- جهنابی فهرمانده! ئەمهیش ناکامی ئەو گوئی لی نهگرتیه، نکایه له ئیستاتان بهردهوام بن بزانه چهنده خیری تری لی دهبین. لهعنهت له بکوژانی کوری خهلهکی،... ههزار لهعنهت!

فهرمانده دهستی به ریشیدا هینا و به پهنجهی دهست بۆ چهند ساتیک سهر میزهکهی به ناستهه کوتا. دهنگی ویزهویزی میثی سهر شووشهی پهنجهرهکان دهگهیهه گۆ.

- پینش له همر شتیک دهبی لیبیان چهکدار بکهین، ئه موندنه پینش من تیگه پینشتم خه لکی ههژاریان زور تیا به، بیگومان خه لکی و مرز له دۆخی جارانشیان تیا به. هه ر له ئیستا وه جه ماعه تیک و روویان له مه قه ره کمانان کردو وه، به لام دهبی به و شیار بیه وه بجو و ئین، دوژمن ئه موندنه مان لی دوور نیه، هینشتا به دهور مانه ون.

سه روک که له ئارامی و ئاقلیی فه رمانده سه ری سور مابوو و به لام به رووی خویدا نه ده هینا، جاریکی تر له دهورونه وه له گه ل خو ی که وته گه فوگۆ. به خو ی گوت "وادیا ره زیرمکتره له وه ی بیرم لیده کرده وه، وادیا ره فه رکرا وه که ی تو ره بیت و که ی نه رم و هینم." هاوکات هه ستیک له دهورونه وه پنی ده گوت دهبی و شیار بیت، ئه م جو ره که سانه وه ک دوو پشک وان، لیبیان که ی پینته وه دهن. جا کاری به تو ره بوون و تو ره نه بوونه وه نیه.

فه رمانده، که وا دهر ده که وت له بیریکی قو و لدا به، هه ستا به سه ر پی و گوتی:

- دهر فه تیکت ده ده می بو ئه وه ی بئوانی رابر دووی خو ت قه ره بوو بکه یته وه. بو ئه وه ی بیسه لمینی له گه ل دوژمن ده ستت تیکه ل نه کردو وه و پیاوی ئه وان نیت، بو ئه وه ی خیا نه ت و مل شو ریت جو بران بکه یته وه، ئه رکیکت ده ده می، ئه رکیکی گرینگ!

سه روک چاوه کانی له فه رمانده بری.

- تو ماوه یکی زور له م شاره بوویت و بیگومان خه لکی جوان ده ناسی، لانیکه م به شیکی گرینگیان، جا هه ر ئه مه ییش بو ئیمه به سه. تو هه م دهبی ئه وان ه ی وا له گه ل دوژمن هاوکاریان کردو وه و له وان و هینشتا له ناو شاردا ده سو رینه وه پیمان بنا سینئ و، هه م لهو خه لکه ی که روومان تیده که ن وه ک چه کدار ناو نووس بکه ن. له به ر ئه مه من هه تا ماوه یکی تر تو لیره ده هیلمه وه. وه ک ده ی شیزانی ئه مه له تاوانه کانت ده توانئ که م بکاته وه و، لانیکه م مه ترسی ئیعدامت له سه ر لایبات!

سه روک که به م قسانه جوو لابوو و قه ت لای خو ی ته سه رری وه ها شتیک ی نه ده کرد، گوتی:

- گه ر نه مکرد؟!

- زور ساده به ده ستی خو م ئه مشه و ئیعدامت ده که م. بو خو یشت به باشی ده زانی که ئه م کاره م له ده ست دیت.

- به چ تاوانئ؟

- تاوانهکانم چهند جار پئی گوتووی، جگه لهمه لهم وهزعهدا زور پتویست به سهلمانندیان ناکا. لانیکهم لهو کاتمهوه بنکهی پۆلیست تهحویلی نهوان داوه و له ناو ژن و مندالدا خوټ شاردهوه، دهتوانی له سهرت بیی به تاوانیکی گهوره.

سهروک بیدهنگ بوو. وهک بلئی ههر دووکیان ههناسهشیان کپ کردبی، جوانتر له تاویک لهوه پیش دهنگی میشهکان دهگهیشتنه گوی. له ناو شارمهوه دهنگی بانگی عهسر دههات. چهندين مزگهوت پیکهوه رسته عهسهبیهکانیان به گویی ناسماندا دهچرپاند. چاوهروانی بهردهوام بوو. سهرئهنجام سهروک کهوته قسه:

- باومرناکهه بتوانی نهفسهریکی پۆلیس ناچاربکهی له بهشی سهربازیدا کاربکا، نهمه له دزی یاسای ولاته. جگه لهمه من دهتوانم داواکهت رهدبکههمهوه تهنا بهو هۆکارمهوه که له ژیر دهستی تودا کارناکهه.

فهرمانده ههر دوو لهپی دهستی خسته سهر میزهکه، چاوهکانی لی وردکردهوه و به دهنگیکی نهوی و قایم که له قوولایی قورگیهوه دههاته دهرمهوه، گوتی:

- پیش بیی نههمم دهکرد، بویه بهم قسانهت سهرم لی ناشیوی. ههز دهکهه نهوهت پئی بلیم وینهی تۆمان بهر دهست کهوتوه که لهگهل نوژمن گرتوته و لهوه دهچی زیاتر له وینهش بیت. وا دهردهکهوی دۆستایهتیبهکه زور لهوه قوولتره پیاو بوی دهردهکهوی!

نههمی گوت و هاواری کرد ببیهن.

***

سی سأل به سهر نهو سألهدا تیدهپهیری. له دووکان دانیشتووم و خهریکی گوی گرتن له ههوالهکانم که له رادیویهکی بچووکهوه دهخویندیریتهوه. نیومرویهکی گهرمی هاوینه ریک وهک هاوینهکهی نهوسأل. خیابان چوله جریوهی شینتانهی پۆلیک چولهکه که دهلیی لهسهر شتیک شهریانه دهگاته گوی. کتوپر نوټومبیلنیک لهبهر دووکاندا راوستاو کهسیک لئی دابهزی و خوی به ژوورهوهدا دهکا. شوڤیرهکهی دانابهزی. نهوهی دینه ناو دووکانهکه خاوهن سهریکی کهچل و جهستهیکی خر و تیکسپراوه. تهمن نزیکهی ههفتا، یان رنگه کهمتر. سورکهلهکان خو بو تهمن به دهستهوه نادهن. سلاویکی گهرم به عهزدا دهدا و چاوهکانیشی لهگهل لیوهکانی هاوکات پیدهکهن. شتیک له قیافهیدا ناشنایه. سهرئهنجام خوی دهناسینی. لهگهل نهوهی زور گوراوه، بهلام دهیناسمهوه!

باوهر ناکهم. باوهرش به یهکتردا دهکمین. باوهر ناکهم له ژیاندا ماوه و، تازه، پیریش بووبیت. فرمیسک چاوهمکانی دهتهئی. پیتم سهیره. نهوهندهم به وره دهبینی که باوهر ناکهم، بهلام ههلم. گریان فری به سهر ورهوه نیه. دادهنیشی و باسی کون دهکهینهوه. دهلئی نهو رۆژانه زۆر خهمی منی بووه، دهلئی تو ژن و مندالت ههبوو و جیاواز بوویت. له خووه گرتبوویانیت.

دهلمیم لهوه گهرئ، نهو شهوه توپان برد بو ئیعدام و ئیتر نههاتیتیهوه. وتیان ئیعدامیان کردوی و مهپتهکهیان بو شارهکهی خۆت نارووتهوه. بزیهکی دئ و دهلئی ئا، نهو خوئیریه ئیعدامی کردم بهلام دیسان ئیعدامی قولابی، بو خوی به تفهنگ بهو نیوه شهوه بهرام بهرم دانیشت. چواری تریان له تهنیشتمدا کوشت و کهچی ههر فیشهکی به سهر مندا ههلتوقاند. نهیکوشتم. دهلمیم سهیره چون شتی وادهئی. یهکجار رقی لئیت بوو. بزیهکی دیتی و دهلئی برام بوو! چاوم لئ بزدهپیتیهوه. برا!! ئا، برام بوو، براگهوره، له مندالییهوه نهههسازاین. یهعنی له گهل بنهمالهکهمان نهههسازا. که گهوره بوو ری خوی له بنهماله جیاکردهوه و ئیتر رووی تینهکردینهوه. له تاران به شیوازی خوی دهژیا، خو تیدهکهی! خوویهکی ناسازی ههبوو لهگهل ههموو کهسیکدا. باوکم و نهوان قهت نهیانئوانی چار سهیری بکهن. گوناح بوو. باوهر بکه من رقم لئی نهبوو، بهلام نهو یهکجار به من ههساس بوو. زۆر جار بیری لئ دهکهمهوه بو وای لیهات، بهلام به هیچ شوئینیک ناگهم. دلنیام تاوانی باوکم و نهوانیشی تیا بووه، ههلبهت چون، نازانم. نهو شهوه له دووای سالانی سال به تووشی بوومهوه. دهلئی ههر له یهکهم چرکهوه ههر چاومان به یهکتر کهوت، یهکمان ناسییهوه.

دهلمیم خو دوو جار خهریک بوو بتکوژی. دهلئی دهمزانی نامکوژی، ههر چهند جاری و ابوو به هوی بیروباوهر کهیهوه گومانم تیا دروست دهبوو. نهو تهنیا، یاخود زۆرتر رقی کونی ههلهدرشت. نهوهنده خوئیری نهبوو کاریکی وهها بکا. لهوهیش تووره بوو که دهیزانی دهزانم ناتوانی بمکوژی. دهلمیم نهی چی لئیت دهویست؟ دهلئی دهویست بهو شیوازه براگهورهیی خوی بسهلمپیتیهوه، بهلام نهو له میژبوو له بیری چوو بوومهوه که سالانی سال بوو چیترا براگهوره نهما بوو. نهو تهنیا براییهکی فراموشکراو بوو و بهس.

زور نامینیتتهوه. تمنانته نایهتتهوه بۆ مآلهوه. هههچی پئ دملیم بیسووده. دملئ کاریکی به پهلای ههیه و دوواتر حهتتهن سهردانمان دهکاتهوه. که دهروا له دوواوه لئ ورددهبمهوه. ئهوه شهوهه دیتتهوه بیر که کاتیک له بهر چاوی ئیمههدا فهماندهی برای له ماشینهکه دایههزانده و پشتی به دارچراکهوه نا تا تهقهی لییکا و بیکوژئ، له جیاتی ترس، بزهی له سهه لئو بوو.

هاواری لئدهکههه و دملیم له یهکههه ساتهوه دههزانی زور له یهکه دهههه. پیم نهگوتی، وتم نهکا پیت ناخوش بیت،... راستی چی لئ به سهههات، عاقیهتی به کوئ گههشت؟ به دهه سواربوونیهوه هاوار دهکا "کوژرا، سه یان چوار سال دووای ئهوه له شوینیک له جنوب کوژرا، مههتهکههیشی نههوزرایهوه... راستی، نهیکوشتم چونکه ههستی دهکرد بووه به شتیک و چیتروهک جارانههوه."

نیزرائیل ناشقی گولئی دهبی

خوا ژن و پیاویکی بهیهکتر گهیاوند و له دووای نو مانگ و نو روژ و نو سهعات کچیکی جوانیان بوو. نوابان نا گولئی. گولئی هر له سههتای له دایکبوونیهوه نهونده جوان بوو که نیزرائیل ناشقی دهبی. بویه داوای له خوا کرد زهمهمن بو دوواوه بگیریتهوه بو نهوهی گولئی له دایک نهبی، وها که نیزرائیل بتوانی له گهلی بیی به هاسهر.

به لام خودا گوتی که تازه له دایک بووه و به هوی نهو ریزه ی بو ژیان همیهتی ناتوانی کات بگیریتهوه، چونکه نهمه به مانای کووشتن یاخود مراندنی گولئی یه، شنتیک که نهو له دژیهتی. جگه لهمه گوتی که دهبی ئیتر لهوه گهیشتی زهمهنی پیش و پاشی له دایکبوون جیاوازن.

نيزرائيل که زور لهم رسته يی دووایی نهدمگه شت، هرچی پارایه و گریا و گرووی گرت بیسوود بوو. بگره خودا تووره بوو و، گوتی تازه مهگس له بیرت چووتهوه مه لایکه کان نه ژن دینن و نه شوو دهکن؟ به لآم نيزرائيل نهونده ناشق بوو لهم قسانه به گوئیدا نهدمچوون. نه هر له بیرری گوئی دا بوو. شهوانه کاتیک دونیا خاموش هله دهگرا له ناو کاکه شان له سر نه ستریهک داده نیشت و، له یوه سهیری مالی گوئی دهکرد و به کوئل فرمیسی ده پزانند.

شهویک شهپتان که خیریکی گهران له بیکراندا بوو و بیرری له پلانیتی تر بو به لاریدایر دنی مروقه کان ده کردهوه، چاوی به نيزرائيل کهوت و چوو بو لای. شهپتانیش ومک هممو بوونهوهرمکانی تر له نيزرائيل دهرسا، له چاوهکانی، له دهمامکه کهی، له مهله غانه ی به دستیهوه بوو و هر وه ها له شنيله دریز و ره شه کهی که کاتیک دهری شه یولانی دها و به شوین خویدا گری جیده هیشت.

- سلاو پار دوست و نه مسال ناشنا!

نيزرائيل که ناگای له هانتی نه بوو، لایکردهوه. به بوله وه لامیک له دمی هاته دهر. شهپتان گوتی:

- خیری، چیه وا به خمباری دانیش تووی؟ ... کهس دستنا کهوی بو مردن؟

- لیمگه ری بهر غزه بی خواکه توو، ریگای خوت بگره و برؤ... وازم لی بینه که دهر دم گرانه!

- گرانه؟! جا دهردی کی گران نیه... ها! بو خویشی نازانی لهم دونیای بو له سر لهم هویا به خولفاندوه... هله بهت من دهرانم، گس یه کهم روژ وهک من سوجه تان بو نادم نه بردایه نیستا که ژیان به لایه کی تر دا دهگرا، لایه کی یه کجار باشتر. ناخر پیای ناقل چارمنووس ده داته دست بوونهوهریک که سر نه انجام روژیک دهری!

نيزرائيل هر وا بی دنگ بوو. به قولی له بیردایو. شهپتان راوه ستا، نهوسا کتوبر گوتی:

- چیه ناشق بووی؟... نه ریش ناشقی مروف؟

نيزرائيل له ژیر چاوهوه سهیری کرد. همیشه به زیره کی شهپتان سری سورما بوو. زیره کیه که هممویان دهیانزانی و کهچی به ناشکرا دینانین پیانه دهینا. بگره به جوریکیش حقیان ده دایه. به تابهت نيزرائيل که له نه کهی

خودا پټی دابوو تهاوو ودرهز و ماندوو بېوو. ناخر ئههه کاره ههر ساته و گيانیک بکیشی و بیهه هوی گریه و شین و شهپوری نهو بوونهوره نهگېهته دوو پنیانه! نه بهخوا،... ئههه کار نهبوو. گهر مرؤف نهبووايه نهویش وهک جاری جارن ناسوده دهوو. بی خهیا له مهلهکوتدا دهسوورایهوه.

- به چیا ئهزانی... به چیا ئهزانی ناشق بووم؟

- ههههه،... به شیوهی دانشنت، به شیوهی روانینت،... بهوهی له مؤمیک له دهرهه کوژاوه و له ناومه هملکراو دهچی.

ئیزرائیل نههیک قوولی هملکیشا و، ههستایه سهپین. به سهر نهستیرمهکدا کهوته قهدهم لیدان. گوئی:

- ههچی لئی پاراموه بهقسهی نهکردم، وتم تکایه مهخه ژبانوهه، تکایه با نهروا، وتم خوشم دهوئ، به قهدهر چاوهکانم، بهقهدهر مهلهغانهکم،... وتم و وتم، کهچی گوئی لینهگرتم.

- مهگهر نهو هههههه وانهبووه؟ مهگهر ههبووه گوئی بگری! پیم سهیره وا بېردهکهپتهوه.

- ناخر چارم چیهه، دهرمانی دهردی من به دهست نهوه، گهر بیهوئ چارهساری دهکا و گهر نهیهوئ ههروا دهسخرؤ دهمینهوه،... رووبکهمه کوئ... نهی هاوار! نهوسا پر به گهر دوون نهړاندی.

شهیتان کهمیک راما. به دهستی راستی ریشه ماش و برینجیهکهی خوراند. چهند تالی رهش و سپی بهربوونهوه و لهناو کاکهشان لهگهل نهستیره و بهرده سهرگهردانهکانی تر کهوته خولانهوه. له کاتیکدا شهیتان چاوی لهسهر تاله ریشه ههلهژاوهکانی خوی بوو که خهریکبوو دووردهکهوتهوه، گوئی من رینگاچارههکم بوئ ههیه! ئیزرائیل له قهدهم لیدان کهوت، لایکردهوه و له شهیتانی رووانی، چاوهکانی گریان هاویشهوه، گریک له چهشنی نهشق نهک له چهشنی حزی گیان نهستاندن. بهههله هات و له تهنیش شهیتان دانشتهوه. نهوسا شهیتان دهی به گوئی به پرچ داپوشراوهکانی ئیزرائیلوهه گرت و ماویهکی چاک چرپاندی. روخساری ئیزرائیل له ژیر دهمامکهپتهوه دهکرایهوه و دهکرایهوه. له دووای نههه ههستایه سهپین و لهپاش ماچکردنی روخساری شهیتان که تامی بیابان و تهنیایی دهه، بهروو بارهگای خودا فیری.

کاتیک گه‌بشت، نه‌گمرچی خودا خەریکی خو‌لقانندی جیهانیکی تر له شوینیکی تر بوو، به‌لام به‌حوکمی نه‌وهی گرینگترین مه‌لایکه‌ی خۆی واته ئیزرائیل، که ژیانی له قه‌واره‌ی مردندا بو‌ لای خۆی ده‌گنیرایه‌وه هاتبوو، کارمه‌کی راه‌ستان و گوئی له مه‌لایکه‌ چنگ به‌گر مه‌کی گرت. ئیزرائیل داواکه‌ی خۆی پیشکەش کرد.

سالانی سأل دوواتر، له‌پاش نه‌وهی گوئی گه‌وره‌ بوو، دایان به‌ شوو. هیشتا ده‌ سالتیک له‌ ژیانی هاوبه‌شی گوئی و هاوسه‌مه‌کی تینه‌په‌ریبوو که مه‌رده‌مه‌کی له‌ پیک‌دانی ترۆمبیلدا کوژرا. گوئی نه‌ونده‌ گریا که مندالی پینجه‌می له‌بارچوو. یه‌ک دوو سالتیک دووای نه‌وه‌ بوو به‌ راه‌په‌رین و حکومه‌ت و مرگه‌را. برایه‌کی گوئی له‌ راه‌په‌رینه‌که‌دا کوژرا و برایه‌کی تریشی دوو سأل دوواتر له‌سه‌ر سنوری تورکیا ناو‌بردی و خنکا. نامۆزایه‌کی له‌سه‌ر ناموس به‌ ده‌مانچه‌ کوژرا و په‌ورزایه‌کی تریشی بی سه‌ره‌شویین بوو. گوئی باوکی جه‌لده‌ لێیدا، له‌ جیگایا که‌وت و دایکیشی به‌ سه‌ره‌تانی سی زۆر خیرا مرد. گوئی که‌ خاوه‌ن سی کور و کچیک بوو، هه‌ر له‌دووای به‌شودانی که‌که‌ی ته‌لاقیان دا و رووی له‌ مالی دایکی کرده‌وه که‌ ئیستا که‌ به‌ نان‌کردن بو‌ خه‌لکی و به‌ خیری نه‌م و نه‌وه‌ژیا.

ئیزرائیل ئیستا که‌هیش هه‌ر له‌سه‌ر نه‌ستیره‌که‌ داده‌نیشت و له‌وه‌یه‌ سه‌یری زه‌وی و مالی گوئی ده‌کرد. گوئی نه‌گه‌رچی له‌ کومه‌لیک ئیسه‌ک و په‌روسک، جووتی مه‌مه‌کی سیس و دم و چاویکی گنج گنجاوی هه‌چی تزی وای پێوه‌ نه‌ما‌بوو، که‌چی ئیزرائیل هه‌ر چاوه‌روانی نه‌وه‌ی ده‌کرد له‌ لایه‌ن خودا نه‌مه‌ری بو‌ ده‌رچی و بچی گیانی بکیشی و بیکا به‌ هاوسه‌ری خۆی. نه‌مه‌ری که‌ سه‌ره‌رای تیه‌په‌رینی سالانی سأل هه‌ر ده‌ر نه‌ده‌چوو و له‌وه‌یش نه‌ده‌چوو به‌م زوویه‌ ده‌ر بچی!

ئیزرائیل که‌ سه‌ری له‌ گیان سه‌ختی گوئی سوور ما‌بوو، دیسان رووی کرده‌وه‌ خودا و گله‌یی کرد. گوئی قه‌رار بوو زووتر به‌مری، گوئی به‌لێنت پێ‌ما‌بوو! به‌لام له‌وه‌ ده‌چوو خودایش به‌ خوايه‌تی خۆی وه‌لامی نه‌م په‌رسیا‌ره‌ی پێ نه‌بی. چونکه‌ نه‌ویش هه‌روا به‌ بێ‌ده‌نگی له‌ ئیزرائیلی ده‌روانیوه‌.

ئێواره‌که‌یان کاتیک دیسان ئیزرائیل له‌ شوینه‌که‌ی خۆی دانیشتیوو و بی‌گر و بی‌تیشک و کزو کزۆله‌ له‌ گه‌ردون و له‌ زه‌وی ده‌روانی، دیسان ریگای شه‌یتان که‌وته‌وه‌ نه‌وی. شه‌یتان شاد و دم به‌ پیکه‌نین به‌ رۆحیکی په‌ر له‌ په‌رسیا‌ره‌وه‌ رووی تیه‌کرده‌وه‌:

- سلاو پار دوست و ئەمسال ئاشنا!
 وەلامیک نەبوو. ئیزرائیل ھەروا لە دووری دەروانی.
 - چیت کرد بە چی،... پلانەکە گرتی؟
 ئەوسا ئیزرائیل ھەموو شتیکی بۆ گێرایەو. شەیتان کەوتە بیرەو. لای سەیربوو.
 ئەمە یەکەم جار بوو لە ژیان بۆ مەرگی دا پلانێکی سەرنەگرتی. لە پاش کەمیک
 بێرکردنەوی تر ھەستایە سەرپێ. گوئی:
 - پێم وابێ کەمیک زۆر روشتین. کەمیک زیادەرەویمان کرد. ئاخر دەرد کە لە
 سنووریک لادەدا ئیتر دەبێ بە عادت. گۆلی راھاتوو و ئەمجارە گەر ئەو
 عادتە لێ بستینی، دەمرئ! سەیر نیە؟!
 ئیزرائیل بە توورەییەو لایکردمو و لە شەیتانی رووانی. شەیتان کە دەیزانی
 دۆخەکە باش نیە، چیت رانەوستا و فری و روشت. لە دوورەو ھاواری کرد:
 - تازە لێی گەڕئ!... نیو ئەوەندەت نەماو، تا گیانی میلیۆنانی تر دەستینی، تۆرە
 ئەویش دئ.
 ئیزرائیل بزەمیک دەیگرتی. "وايە!... باشترین کار خۆ خافلاننە بە مەرگەوہیە.
 ھیچ شتیکی بە قەدەر مەرگ ئەشق لەبیری بگرە مەلایکەکانیش ناباتەوہ." ئەوسا
 ھەلەدەستی و بەرەو زەوی بەرێدەکوئ کە ماوەیکە لە دوورەو دیسان شوقی گری
 تۆپە دوور ھاویژەکان و تەفەنگە شیتەکان دەدا.
 مروفەکان دیسان بە دەمی خۆیان ھاواری لێدەکەتەوہ.

رازی جیهان

من که دهمزانی ژبانی کورته و به لام نهمدەزانی مردن هەر بهو رادهیه پیش نزیکه، لهدوای ئەوهی بهم حەقیقه تەم زانی چووم و کێله قەبریکی مەرمەرینم بۆ خۆم کری. کاتیک کریم نەمەئیشت هیچی لەسەر بنووسن، نە ناوی خۆم، نە کاتی لەدایکبوونم و نە هیچ وینە و تەنانەت هیچ شیعریکیش.

به گاریی هه‌مالێک کێله‌که‌م برد بۆ تاقه قەبرستانی شار که به‌سەر گەردێکه‌وه به‌سەر به‌شێکی شاردا ده‌یروانی. له‌وێ به‌و قەبره‌هه‌لکه‌نه‌ی وا چاوهروانم بوو کێله‌که‌م له‌ شوینی خۆی که بانی سه‌ری من له‌ داهاتوودا بوو (دیاره وهک گوتم داهاتوویهکی به‌شێویهکی خه‌یالی نزیک) دانا. بێم گوتم ته‌خته پان و درێژمیه‌کیش له‌سەر گۆره‌که دانئ و گئی به‌سه‌ردا بدات تا کاتی خۆی دئ. به‌م شێویه قەبره‌که‌م پێش مردنی خۆم به‌ ناماده‌یی دانا و من و گۆره‌هه‌لکه‌ن و هه‌ماله‌که‌ که ئیستاکه به‌شێویهکی سه‌یر هه‌زی به‌سه‌رهاتی خه‌مگینی من دایگرتبوو، به‌رمو شار بووینه‌وه. ئەو هه‌ماله‌ی به‌ هۆی ئەم شێوه بێرکردنه‌وه‌وه گه‌مژنه‌ترین بوونه‌وه‌ری ئەم شاره‌ی ئێمه بوو.

له ریگادا گورهملکه نه که هیچی نه گوت، ته نیا جگهری به شوین جگهردا دادمگیرساند و له پیشهوهی خوی دهروانی و دهرویشته، به لام هماله که که ناگام لیبوو له قهراخ چاوه مکنیبهوه بهردهوام لئی دهروانیم و له ههمان کاتدا ناگایشی له گاریبه که هی بوو، سهر نه نجام هاته گو و گوتی ماموستا گیان به ته مای که هی بمری؟ من که وهک بلئی کتوپر له خهویکی به کجار قول خه برم بوو بیتهوه، به سهر سورمانهوه لیم رروانی. نهوجار هاتهوه خو و ویستم بلیم "له داهاتوویهکی به کجار نزیکدا"، به لام له بهر نهوهی داهاتوو چیتز لای من خیرا و نزیکی نه بوو گوتم "دهرم... له داهاتوودا دهرم!" هماله که نهوندهی تر کهوته لیرامانی من و پاش ماوهیه که گوتی "ماموستا گیان همومومان له داهاتوودا دهمرین، چما قهراوه له رابردوودا یاخود نیستادا بمرین!" من لام لیکردهوه و گوتم "پیت وایه من نازانم!" ئیتر ههتا گهیشینه ناو شار کهسی تر نهووا. گورهملکه نه که که ههموو شتیک لای وهک یهک و ابوو، ته ناهت مألناوایشی نه کرد.

من لهو روزهوه ههموو نیوارمیهکی ههینی کاتیک خهک له سهردانی گوری خوشهویسته کانیان دهبوونهوه، دهچوم و سهردانی گوره که هی خوم ده کرد. له کیله روتته کهم دهروانی، له خوله که هی بهردمی. نهوسا خوم دههاته بهرچاو که تیایا راکشابووم و له بیدنگیدا له ته نیشته گوره کانی تر ساته کانم بهریده کرد. ساته بیماناکان. دهی بلیم نه بهزمیم به خومدا دههاتهوه و نه دهترسام و نه بگره ههستم به هیچ نازاریکیش ده کرد. روت روت بهری له ههر چه شنه ههستیک ته نیا له خوم دهروانی.

دراوسیکانم دوو گور بوون به دوو کیلی به کجار جوانهوه. به کیان ژنیکه یه کجار گهنج بوو که به هوی سهرمانهوه مردبوو و نهوی تریان پیلویکی به ته من که به شیهویهکی ناسایی گهیشته بووه کوتایی عومری خوی. نووسینه کانی سهر کیله کانیانم خویندهوه. نهوهی که کهم لا پهسندتر بوو. تومنز به هوی گهنج بوونیهوه سوزیکی زیاتری تیکه ل کرابوو. نهوسا پر مهیهکی پیکه نین گرتمی. پر مهیه که زور خیرا دایه پیکه نینیکه شیتانه و بهردهوام. بو نهوهی نه کهوم به عهززا، دهستم به کیله که هی خومهوه گرت ههتا کوتایی هات. سمورمهیه که به ته عهجبوهوه له سهر لقی دارمه که هی بهرام بهروه لئی دهروانیم.

به لّام شتتیک که لهسه کئلی هه دوو قهبره که سه رنجی راده کیشام "هوالباقی" بوو. من که چکیک عه ره بيم دهرانی بۆ یه کهم جار له ژياندا دهستم دایه لیکدانه وهی مانای ئەم دوو وشهیه و به دلنیا بیه وه زانیم به مانای "ئهو ده میننیه وه" یه، یان باشتر بلنیم "هه ره ئه وه میننیه وه". ئه وسه بیرم له وه کرده وه. راستی ئه وه کئیه؟ ئەها هاته وه بیرم ئەو خودایه. سه رم هه لئیری و له ئاسمانم رووانی. ئەمه چ خله تیکه که هه ره ئه وه میننیه وه، ئەویک که هه زده کا هه ره خۆی به میننیه وه! باشه راستی بلنیه ئەمه به ریری خۆیه تی یا خود چونکه خودایه خۆ به خۆ ئەمه ی به سه ردا سه پاوه؟ ئەو جا بیر له رسته یه که ده که مه وه. له جیاتی 'هوه'، 'من' ده خمه ناو "من الباقی". بۆ ئاگداری نیه وه یه عنی "هه ره من ده میننیه وه." باشه بۆ نا؟ گه ره دنیا له سه ر قسه را وه ستا وه ئەمه یه یه با له سه ر بئ. کئ ده توانی بلن و نیه؟ کئ دهرانی سه ره رای ئەوه ی من روژیک ده چه ناو ئەم گوره ده توانی بلن من بۆ هه میشه نه ماوم؟ مه گه ره له ناو گوره یه یه ناو نه توانی به مانای مانه وه بئت؟ چه ند جار له به ر خۆمه وه ده لئیم "من الباقی... من الباقی... من الباقی... نا وانابئ. نا کرائ دوو وشه ی کوردی و عه ره بی تیکه ل بکه ی و بئت وای ئیتر رازی مانه وه ت دۆزیه وه ت. راستی به عه ره بی من ده بی به چی؟... ده بی... ده بی... ده بی به ئەنا... ئەها ئەنا... "انا الباقی". به ریار ده دم وه سه یه ت بکه م له سه ر کئله که م بنووسم انا الباقی. بۆ نا؟ گه ره گوئیان کفره له وه لameda ده لئیم خودا له م رسته یه دا راسته وخۆ دووا وه و له زمانی خۆیه وه باسی خۆی کرده وه، نه ک له زمانی عه به وه.

ئهو شه وه له ناو جیگا که دا ئەم رسته یه م هه ره له به رده م خۆمه وه دووپات کرده وه "انا الباقی!" کتوپر دراوسیکه م به مشت کوتای به دیواره که دا و گویم لئبو وه هاواری کرد که "کاکه بئده نگ،... سه بی ده بی زوو له خه وه سه تم و بچم بۆ کار." ئه وسه هاته وه بیرم چئیر زمانی زوو نه ما وه و ئیستا من له جیاتی خانوه کونه کانی جار ان که دیواره کانی جاری وایه یه که میتز پان بوون له ئاپارتماناندا ده ژیم وا تهنیا ئاجووریک له دراوسیکه م جیام ده کاته وه. ئاپارتمانانکانی مه سه کنی میهر ده لئیم. هاوارم کرد گوتم "انت الباقی!" گوئی "چی؟" گوتم انت الباقی! هاواری کرد دایکی ئەوه به گیم بهو نیوه شه وه ناخوئ!

ئهگه رچی دره نگ خه م لئده که وئ، که چی به یانی زوو هه لده سه تم و به ریار ده دم کاری ناوده ست وه ک سالی سالان بیه مه مزگه وت و دووایه ش بچم بۆ

سەروپێخواردنیکی بەلەزمت. لەمێژە سەروپێم نەخواردوو. کە دەچم دەبینم تەنیا سێ کەسی لێیه. دەرەوه کەریوه دەکا و بەفر شێتانه خۆی بە کەل و کوندا دەکا. بە سەرسورمانەوه له خاوەن دووکانەکه دەپرسم "دوینێ... نا بگره هەر تاوێک لەوه پێش هەوا یەكجار خۆش بوو... لام وابێ هاوین بوو، یاخود سەرتاكانی پاییز، كەچی كتوپر بووه بە زستان!" کابرای سەروپێ فروش لێم وردەبیتەوه و دەلێ "چما نازانی نێمه تەنیا بە زستان سەروپێ دەفرۆشین؟" تەریق دەبەوه... راستەدەکا. دیتەوه بیرم وایه. سەر وەردەگیرم و دیسان سەیری دەرەوه دەکەمەوه. لەبەر خۆمەوه دەلێم هاوین بێت و پاییز یاخود زستان چ فەرق دەکا. ئەوسا هەر له کەلهپاچهخواردن دەبەوه بەپەله دەچم بۆ سەر گۆرمەکهی خۆم. حەزەدەکم بە زستان ببینم. شتیك لەدەرەوهه پێم دەلێ گۆری زستان جوانترین و عەزمەتترین گۆری جیهانه. ئەژنۆیهك بەفر باربوه و رێگادەرکردن ئاسان نیه. دەگەمێ. قەبرستان ئەژنۆیهك بەلای بەرزتره. انا الباقی ئەژنۆیهك له هوالباقی نزیک كهوتووتهوه.

سڵەكان تێدەپەرن. ئەو سالاڵانی لای من تەنیا چرکەپەکن. رۆژیک له دەرگادەهەن. دەیکەمەوه. پیاویک و ژنیکی داماو که یەكجار هەژار دەنوینن له پشت دەرگاکن. چەندە ئاشنا دەنوینن. دەیانبەمه ژووروه. پیاوهکه به شەرمەوه دەلێ کورمەکان که تەمەنی تەنیا هەفده سالة مردوه و هاتووین داوات لێیکەین پیاوئێمان لەگەڵ بکە و قەبرمەکهی خۆئمان بدەیت، دەلێ به قەرز هەتا خۆت یەعنی انا دەمرم، دەلێ پێمان هەلناسووری. ژنەکهی هەروا بەردەوام بە بی فرمێسک دەگری. دەلێ دەبێ فرسەتی بیرکردنەوهم بدەن. ئەوجا دەیانزێمەوه بۆ مالهەکی خویان و پینج سەعاتی تەواو رۆدەچمه بیرانەوه. سەرئەنجام بەو ناکامه دەگەم دەتوانم به قەرز بباندهم. پێیان دەلێم "بەلام به قەرز ها!" ئەوانیش سەر دملەقێن و دەلێن "به غەوس هەروا دەبێ!" من که ناوی غەوزم سالاڵی سالة بیستووه و بەلام نازانم کتیه، باوهریان پێدەکم. جا باشه با باوهریشیان پێ نەکم،... چی دەبێ؟ هیچ. پێیان دەلێم "بەلام ناتوانن هیچ لەسەر کێلهکه بنوسن،... قەده غەیه!" دەلێن "خویندهواری و پوول و پارەمان لەکوێ بوو مامۆستا گیان!"

من نیستا وەك جارێ هەموو هەینییهك ئێوارەیان دەچمه سەر گۆرمەکهی خۆم، نا... گۆری گەنجە هەفده سالةکه دەلێم. به سەعات له تەنیشتی رادەوهستم و لێی

دېروانم. له خولهکې بهر دمم، له کيلهکه که هيشتا هچي لهسر نه نو سراوه. له ناسمان. له لقهې وا کاتي خوی سموره که لنيهوه به سر سورمانهوه له انای رووانیوو.

راستی چ فرق دهکا من لیره راکشایم یان نهو گنجه؟! ... ها چ جیاوازیهکی همیه؟ بگره رهنکه نهو من بم و منیش نهو! وهک بلنی به رازیکی سهیر و سهیره گهیشتم، بهپله له سهروهو خواریی گورستانهکه دیمه خوارهوه و دهچمهوه بو مالهوه. دهرگاهه لهسر خوم دادهخه.

دیتهوه بیرم من سالانی سال لهوه پیش کاتیک ههفده سالم بوو، مردم. سالانی سال لهوه پیش. دیتهوه بیرم ریک نهو ساله بوو دستم کرد به خویندنهوهی فلسفه. نهو سالهې وا لهبر چاومدا جیهان بوو به چ رازیک!

تامی ژیان

تا چاو کاریده کرد درمخت و سهوزه لانی و گولستان بوو. ناسمانی شین و روون وهک گومبیزیک گهردوونی له نامیز گرتبوو. له ههموو شوینیکه وه دهنگی زولالی هلقولینی کانی و ئهو جوباران هدهات وا به ناو درمخته کاندرا ده خوشان و دونیایان به ناههنگی سبجراوی خویان لئوالئوکردبوو.

به لام نادم و ههوا به مهبیان نهدمزانی. لای ئهوان ههموو شتی وهها بوو که ده بی بی. نه دهیانزانی ناسمان جوانه و نه به دیمه نی سروشت سهریان سوردهما. ههموو شتییک تا ئهوپهری خوی ناسایی و بی تام و بی له زهت بوو. تهنا هت کاتی سهریری عورته یه کنتریشیان دمکرد ئهوانیش شتییک بوون وهک ههموو شتیکی تر... وهک دار و بهرد. نه مه مکی قوت و خری ههوا سهرنجی نادهمی راده کیشا و نه شان و باهو، ران و سمت و بهرتهوکی نادم سهرنجی ههوا. ههموو شتییک تا ئهوپهری خوی به دور له ههست و ئی حساس بوو.

ئەوان بە دووانە رۆژ تا ئیوارە دەسوورانەوه و لە میوهی درمختهکانیان دەخوارد. نازمەکانیان دەلاواندەوه، بە گوولەکان یارییان دەکرد و بگرە ناگریشیان نەبوو. بۆیە هەر شەو دەهات لە بن درمختیکدا لەسەر چیمەنی بۆن خۆش که ئەویش هیچ لەزمەتیکی لەواندا هەنەدەخراند رادەکشان و تا هەتاو هەلەدەهات لە باوەشی بێتامی بەکتردا دەخەوتن.

بگرە نازمەکانیش بەکتریان نەدەخوارد. ئەوان بە هەوا دەژیان و کەسیان تەمەحی بەکتر هەلەدەپێیان لەوی تر نەدەکرد. دنیا شامی شەریف بوو و خودا خۆشحال لەو دنیا کەمەل و بێ نەقەسە دروستی کردبوو لە دوورەوه لە مەخلوقەکانی خۆی دەروانی و رازی چاوی لێ دەتروکاندن.

بەلام دنیاکە ئەوەندەبێش کەمەل نەبوو. خودا ناگای لە بێتاقەتی ئادەم و حەوا و بەتایبەت بێ تاقەتیەکانی حەوا نەبوو. راستییەکە ئێوە بوو هەر لە رۆژی یەکەمەوه کە پێیان گوترا بوو لە درمخته قەدەغەکە نەخۆن، ئەو زەین و فکری هەر لە لای بوو و جاروبارە بێش خەوتن یاخود بە دەم پێاسەوه بە قوولی بیری لێکردبوو. ئادەم وانەبوو و بێ خەیاڵ دەهات و دەچوو و ئەو کاتانەیش وا حەوا سەری باسەکە لەگەڵ دەکردەوه، دەیگوت و اباش نیە بچین و کەمێک تووترک بچینیەوه و ئەوسا لە گۆمی بەر قەلبەز مەیدا کەمێک مەلە بەکەین!

لەهەموو خراپتیش شەوانە بوو. حەوا ناگای لێبوو کاتیک دنیا تاریک هەلەدەگەرا لە قوولایی ناسمان لەو دووردوورانە گۆیهکی خەری شین و گەش دەردەکەوت و وەک مرواریبەک دەردەوشایەوه. گۆکە زۆر جوان بوو. ئەو، کاتیک ئادەم دەخەوت، بە راکشانەوه تا درەنگان لێی رووانیبوو. بگرە ئەمە بپووه هۆی ئەوهی کەمەم بە هۆی بەناگابوونەوه عەدەت بە شەو بگرێ و وەک دۆنیایەک کە خاوەن جوانی و سەرنجراکێشی خۆیەتی، لێی بروانی. جاروبارە هەستابوو سەپێ و بە دزیی ئادەمەوه کەمێک لە تاریکیشدا گەرابوو. باغی عەدەن بە شەو جوانیبەکی تری هەبوو.

لە بەکێک لە گەرانەکانی شەوانەدا بوو بەتووش ماریکەوه ببوو. ماریکی گەوره و رەشی چاوغەش کە کراژمەکی لەبەر تیشکی مانگدا وەک زێر شەبەق شەوقی دەدایەوه. ئادەم هەستی کرد شتیک لەم مارەدا هەیه کە لەوانی تری جیاوەکاتەوه. جۆریک لە ساردی و لە فیل لە چاومکانیدا بوون. بە مارەکی گوتبوو:

- نومه بو ناخووی؟
- ئیمه بهشهو دهگهرئین، ... حهزمان به شهوه.
- نهها نهمزانیوو.
- بهشهو چی نهکهی؟
- هیچ، ... تهنا دهگهرئیم، وهک تو وهک ئادهم.
- حهوا بیدهنگ ببوو. سهریکی ههلبیریوو و له ئاسمانی رووانیوو. مارهکه گوتبووی:
- بینتاقهتی؟
- حهوا که نهیدمزانای بینتاقهتی چیه و نهم وشهیهی قهت بهر گوی نهکوتبوو، گوتبووی:
- بینتاقهت! مههستت چیه؟
- مههستم نومه نازانی چی بکهی، له نیوان شتهکاندا سهرگهردانی، هیچ شتیک خوشیت پی نابهخشی، حهزدهکهی شتیک تر بکهی شتیک جیاوازر تر لهوهی تا ئیستا کردوته...
- نهها ئیستا تینهگم.
- لهگهلم وهره شتیک پیشان بدم.
- ناتوانم، ئادهم خهیری دهیتهوه و نیگهران دهبی.
- زورمان پیناچی، ئیستا دینهوه.
- حهوا لایهکی کردبووه و له دوروهه له ئادهمی رووانیوو که ههروا له سهر چیمهکه خوتبوو.
- زور باشه.
- لهپاش ماوهیهک روپشتن گهیشتبونه شوینیکی چری ناو دارستانهکه لیره دهنگی سیسرک و قریوک و بوونهوره وردیلهکانی تر سهریان له ژیان سهندیوو. پاش کهمیک ریکردنی تر که بو مارهکه ئاسان بوو و بو ههوا دژوار له شوینیک لهبهردم درهختیکی گهوره و بهکجار جوان راوهستابون. مارهکه لایکردهوه و بهسهر نامازهی به درهختهکه دابوو. سهرهتا ههوا لهبهر نومهی قهت به شهو نهییییوو، نهیناسیهوه. بهلام پاش کهمیک دهستهجی چوووه سهری و بهسهرسورمانهوه به مارهکهی گوت:

- بۆ منت بۆ ئیره هیناوه، بۆ لای ئەم درمخته پیرۆزه. ئەگەرچی زۆری بیر لێدەکەمەوه یەكجار دەمیکەیه نەمببینوه، خوا کاتی خۆی پیشانی دابن و ئیتر لەو کاتەوه قەت لەگەڵ ئادەم روومان نەکردووەتەوه ئیره...
مارەکه به پیکەنینەوه گوتی:

- هەلەئێ ئیوه لێرەدایه. تا لەو مېوانه، تا لەو سێوانه نەخۆی نازانی تامی ژیان چیبه. خوا هەموو شتێکی داوه به ئیوه جگه له تامی ژیان نەبێ!
هەوا توورە گەراپەوه. مارەکه هاواری لێکرد:

- من هەموو شەوێک لێی دەخۆم و ههچیشم لێنەهاتووه!
هەوا راوستا. لایکردەوه. لە مارەکه و لە درمختهکەئێ رووانیبهوه. بیری کردەوه کاتی خۆی خوا لە خواردنی مېوهی ئەم درمخته مەنعی کردبوون، بەلام نەهێگوتبوو لەبەرچی. ئەمەئێ کەمێک وەک بێ ریزی دەهاته. بەرچاو. باشه خودا نەهیدەتوانی بۆ؟

ئارام ئارام بەرمو لای مارەکه گەراوه. مارەکه گوتی:

- پێویست ناکا پیاپا سەرکەوی، وەک دەبینی لە داوینی ئەم درمخته پیرۆزهدا هەمیشە سێوی هەلۆمروپو هەیه. هەمیشە ئەواندە بەبەر هەممە که لێی هەلەدومرئ.
دەنگی مارەکه گۆرا بوو. جۆرێک لە زیرەکییەکی تاییهت تیاپا رنگی دەداپەوه. چاوهکانی زیاتر دەبریسکانەوه.

هەوا لە درمختهکه نزیکتر کەوتەوه. لە سێوه هەلۆمروپومەکانی رووانی. هەر وا گەش و جوان بوون. بە ئاستەمیش بێت نەرزیبوون. چۆکی دایه سەر زەوی و یەکیانی هەلگرت. کتوپر وینەئێ گۆ مرواری ئاساکه، ئەوهئێ وا هەموو شەوێک سەیری دەکرد تیاپا دەرکەوت. هەوا سێوهکەئێ فریدا. مارەکه هەروا چاوهروان بوو. هەوا پاش کەمێکی تر دیسان هەلگرتەوه.

بۆ سبەئێ کاتیگ ئادەم لە خەو هەستا، سێوهکەئێ پیشاندا. ئادەم بە تەعەجۆبهوه لێی پرسى:

- ئەوه پێش من لەخەو هەستاوی.

- سێوێکیشم بۆ هیناوی.

لە دووای ئەوهئێ لە رووبارەکەئێ بەردەمیان دەموچاویان شۆرد، لەسەر بەردێک دانیشتن و دەستیان کرد بە خواردنی سێوهکه. هەر که تەواوبوون دونیا کتوپر

تاریک هه‌نگه‌را. بایه‌کی تووند هه‌ئیکرد و بارانیکی به‌خوڤ دایکرد. هه‌وره‌تریشقه‌یه‌کی سامناک ئاسمانی دری و خودا له پاش سالانی سال دهرکه‌وته‌وه. خودا که به زمانی هه‌وره‌تریشقه ده‌وا له عاسی بوونی ئاده‌م و هه‌وا ئاگاداری کردنه‌وه و وهک سزایش بیریاری دا بیانیترئ بو زه‌وی. بو سه‌ر گو مروراییه‌که.

هه‌وا چاوه‌کانی گه‌شانه‌وه و ئاده‌م له خه‌فته‌ئا که‌وته سه‌ر چۆک و گریا. هه‌وا دانه‌وی و له کاتی‌کدا هه‌یشتا دنکیکی ره‌شی سیوه‌که له ده‌میا ده‌هات و ده‌چوو و قوونئ نه‌دا‌بو، گوتی:

- ژیان چه‌ند به‌تامه!

ئاده‌م سه‌ری به‌رز کرده‌وه و بو یه‌که‌م جار له سه‌ره‌تای خه‌فته‌ته‌وه مه‌مکی قوت و له‌ش و لاری هه‌وا سه‌رنجی قوسته‌وه.

پښ و قهدهم

نمو شهوی من له دایکبووم، شهویکی خوش و فینکی کوتاییهکانی هاوین بوو. به هوی منوه ناو مال قهرهبالغ بوو. خیزان وروژابوو. له کولانیش مندانان کویبونوه و حقایهتیان بۆ یهکتر دهگیرایهوه. نهسیمیکی خوش به کولاندا دادهگهرا و پهردهی پشت پهنجره کراوهکانی دلهراندهوه. ژيان پیدهکنی. بهلام من بهختم نهبوو. لهگهله یهکهم قیژهم مانگ گیرا،... دراوسنییهکمان که بۆ بهردانی مانگ چوو بووه سهر بانی تهنهکه بکوتهی کهوتبووه خوارهوه و قاچیکی شکابوو، شیره ههوینکراوهکهی دایهگهوره نهیبوو ماست، له ههموو خراپتریش شیری ناومهکی حهوشه کتوپیر تهقیبوو. باوهگهوره رایکردبووه حهوشه و نهیراندبووی "یارهسوللا!... یا غهوسی گهیلانی!"

هەر ئهو ساله‌يش حكومت رووخا، له كوڵانهكه‌ى ئيمه كابرايه‌ك به دهمانچه دوو كورى خۆى كوشت و به‌دهشتهكه‌ى پشتى قوتابخانه‌ى ئه‌حممى دهرچوو بو ئيراق، ديسان له‌مه‌يش خراپتر پياوئىكيان به‌سه‌ر ژنىكى دراوسيمانوه گرت.

من ئه‌گه‌رچى ئه‌قلم به‌دونيا نه‌دهشكا و ئهو سه‌رده‌مانه ته‌نيا كارم ئه‌وه بوو له دونيا بروانم و گه‌ه و بقه بكه‌م، به‌لام ديته‌وه بيرم باوه‌گه‌ورم له‌گه‌ل ئه‌وه‌ى من كور بووم و، وەك دهلين كوريش بربره‌ى پشته، كه‌چى نه‌ك ته‌نيا دلئى پيم خۆش نه‌بوو به‌لكو وه‌ك كه‌سيكى غه‌ربيش لئى دهروانيم، كه‌سيك كه نه‌ك ته‌نيا پئى و قه‌دمى بو دنيا خيژ نه‌بوو بگره له‌گه‌ل خۆى دنيايه‌ك نه‌هامتى و به‌دبه‌ختيشى هينابوو!

باوه‌گه‌ورم له‌دلئى دابوو پئى و قه‌دمى نگريسى من به‌مه راناوستئى و شتى تريشى به شونيه‌ويه، به‌لام نه‌په‌زاني چى بكا. سه‌ره‌تا نوژمه‌كاني زيادكرد، جگه له‌مه كاتى دو‌عاكانيشى دريژتر كرده‌وه، زياتر ده‌چوو بو نوژئى جومعه و سه‌ردانى شه‌خسه‌كه‌ى پيرمراڊيشى زيادكردبوو. هەر له‌و كاتانه‌دا بوو كه ديسان دز چوه سه‌ر مائىكى دراوسيمان، كچى دراوسيه‌كمان كه دوو مال له‌مولاتروه بوو ته‌لاق درا، مامم بو هه‌ميشه پشتى له‌باوكى كرد و روڤشت و برايه‌كيشم له قوتابخانه دهرنه‌چوو و سائىك دوواكه‌وت.

باوه‌گه‌ورم ئه‌مجاره له‌گه‌ل توپوتايه‌ك پيرى مريدى 'شېخ باقى' يه‌ك كه‌وت و چوو بو دئى 'ناوه' بو ئه‌وه‌ى به‌لكو خوا به‌زه‌يى پيامانا بيته‌وه و دو‌عا نه‌هينيه‌كاني باوه‌گه‌ورم گيرابن و له به‌لاى من رزگاريان بيت. جگه له‌مه خيژوخيرا ته‌كانيشى زيادكرد و هه‌تا ده‌يتوانى ده‌ستى يارمه‌تئى له فه‌قير و هه‌زاران نه‌ده‌گيرايه‌وه، به‌لام ديسان بئسوود بوو. هەر له‌و سالانه‌دا بوو ته‌پاره شه‌ره‌كه‌ى بومباران كرد و سه‌دان كه‌سى كوشت و برينداركرد، خالوزايه‌كم له‌سه‌ر سياست گيرا و ئيعدام كرا، پوروزايه‌كيشم خرايه زيندانه‌وه و كتوپر نرخى شتومه‌كيش چوه سه‌ره‌وه.

باوه‌گه‌ورم كه نه‌په‌زاني چى بكا، له دو‌واى بيركردنه‌وه و هينان و بردنئى زور بريارى دا له جياتى ته‌سبيختىك دووانى تر بخاته گيرفانيه‌وه، دياره هەر كامه‌ى له رهنگيگ و له جنسى قه‌زوان، بو ئه‌وه‌ى تا بتوانئ ناوى ئه‌للا بينئى تا به‌لكو ئهو شه‌يتانه‌ى له‌گه‌ل له‌دايكبوونى من رووى كردبووه دونيا، وازمان لئى بينئى و بو هه‌ميشه روخسارى نگريسى له ژيان و مرگيرئى.

من نیتز بهر مېره تمه منم هملکشابوو و نیستا که میردمندالیکې چاوره شی گهر دن قهیتان بووم که له راگردندا هیچ مندالیکې نهک گهرهک بهلکو شاریش نهیدمگیشتنی. باومگوره نم توانای راگردنهی منیشی به توانای شهیتان لیکدایهوه و پئی وابوو من ته نیا به قاچهکانی خوم راناکم، بهلکو به دوو قاچی شهیتانهوه به چوار رادهکم.

دیسان سالکان نیشتنه سه ریبهک و نهمجاره وشکه سالیبهکی سهیر روی له ولات کرد، تهپ و توزی مهکه و مهینه که قهیدم جاروبار دهات و بهفری ناربهیای بوردکرد، نهمجاره وها زیادی کردبوو که ههناسهی بهتوش کیشوه کردبوو. یان بهفر نهدهباری، یان که دهیشباری نهموندهی دادمکرد دار و بهرد هملینهدهگرت و له پاش چند روزیش بههوی ههویایهکی گهرمی ناومختهوه خیرا دتهویهوه. هاوینانیش ههوا نهمونه گهرم دهبوو پهکه و مهنکیش دادی نهددا. چهمهکهی گهرمی خوواروو روی له وشکی کردبوو. ماشینیش له شاره بچکولهکهمان نهمونده زور ببوو ری ریدار نهدکموت. باوهگهرم که تهواو بهمانه توقیبوو، نیتز ملی دابوو که هیچ دوعا و نزایهک دادی پی و قهدهمی پر له ناخیری من ناداتهوه، بویه وازی هینا و مک ههموو خهکی تری ناو شار ملی دایه چارهنوسی خوی.

نم نیستا سهیرم ناکا. تا دهنوائی خوم لی دهنزیتهوه. بهخوی دهلی بهلکو نهمیمان جواب بداتهوه. نهمهیکه نهبینینی من بینته هوی رهوینهوهی ههموو نههامهتیهکان. دیاره من مک سهردمی ناو بیشکه ناگام لهم خهیالاتهی باوهگهرم نیه. من وهک ههموو کهسیکی تری ناو نم شاره، ناندخوم، دمخوم، دهگریم، پندهکنم، دهچم بو گهران، ههوالهکان دهخوینمهوه، حزم له ژانه و جگه لهمه جاروبارهیش حزمدهکم خوا ریکی بخت و چم بو سهفیری شاریکی گهرهوه و خوش. ههلبت با نهمهیش بلیم ماوهیهکه بوومهته کومونیس! بهریکهوت بوو. لیم مهپرسن چون. هه نهمونده بزنان جاریکه وام لیهاتوهوه. لام وایه فهپیر و ههژار نابئ بمینن و نه کهس له کهس زیاتره و نه کهس له کهس کهمتر. باوهگهرم به بیستنی نم قسانه هملدهچی و دهلی قلته قلت... نانهکت بخو! من زور خوشحالم وام لیهاتوهوه. سهروگردنیک بهرزتر خوم رادهگرم و ههولدهدم ههمیشه بهرووی دونیا و ژباندا پیکهکم.

ناگام لښه باوهگوره هلس و كهوتی سهیرتر بوه. به چاوه كتوپر پهكجار بزمهوبوهكانی لیم دپروانی و خیرا خوی وندهكا. دمرگای ژورمهكهی لهسمر خوی دادمخا و كهسمر دښته دهرمه. كاتی ژمهكان خوارندهكهی بو دهبغه ژورمهكهی. به دایكم و دایهگورهی وتووه با ئه ههتیوه ناجسغه نهیانهینی! ههمیشهیش شتیک له ژیر لښهكانیپوه دهلښتهوه كه نازانم چیه.

روژیک سهعاتی دووی دووانیوپرو کاتیک خیزان له دووی ژهمی نیوپرو پالکتهبون و دمهسانهوه، بووملهزمهكهی سهیر جیهانی ههژاند. گهرهك رادهكهنه دهرمه. ههمو پهكجار ترساون. كهس جاریکه ناچښتهوه ژورومه. باس باسی بووملهزمهكیه. یهك دهلی چاوت لښوو چون دونیا لهریپهوه؟ نهوی تر دهلی گویت له قرچهقرچی دیوارهكان بوو؟ سهپهم كهس دهلی ههستم دهكرد زوی له ژیر قاچهكانمدا دپروا!

ناگام له چاوهكانی باوهگورهیه له ناو حهشیمهتهكوه به گوچانیک به دهستیپهوه زیت زیت له من دپروانی. خو شحالم باوهگوره هچی لښههاتووه و مهك ههمو خهلكی، ئیستا لهناو كوڼانه. راستی راوسته! نهو چون بهو گوچانه و بهو تهمنهوه له پښ نیمهپهوه گهیه دهرمه!؟

ماویهكه باوهگوره گرینوکی لی دهرچوه. وهخت و ناوهخت دهگری. باوكم دل نیگهرانه. لای وایه هی پیریپه. منیش هسروا بیردهكهمهوه. ههمومان وا بیر دهكینهوه. دایهگوره دهلی پیری و دلناسکی!

تهنیا باوهگوره خوی وا بیر ناکاتهوه،... تهنیا خوی! شهویکیان ههمو خیزان له دووی ناخواردن كو بووینهوه و سهیری تلهفزیونمان دهكرد. ههوالهكان بوو. بیژر دهلی بهردیکی زلی ناگرین له ناو كاكهشان به سورعتیکی سهیر بهریومه و گوايا زوربهی زانایانیش لهسمر ئهو رایهن بهرمو گوی زوی دښت، دهلی ئهو بهرده زوی دهپیکئ و بهم شښویه بو ههمیشه نهگهري ئهوه ههیه زوی به ههمو شتیکیهوه لهناوچئ. ناگام لښه باوهگوره خیرا سهر ودرهگیرئ و له من دپروانی كه له تهنشتی چهپیهوه دانیشتووم. له بهر خویوه دهلی "ناخر زهمن،... قیامت!" من به ههستی كومونیسټیانهی خومهوه دهلیم ئهه سهگبابانه درو دهكهن دمیانهوی سهری میللهت به شتی قورمه سهرقال بکهن بو

ئەموی دزی و حیزی خویان بچیتە بەرموہ! باوہگەورە کہ زۆر توورمیه دەئێ
 فلتەفلت دیسان!

ئەو رۆژە ی قەرار بوو بەردە زەلامە ناگرینەکە زەوی بپیکێ، باوہگەورە لە
 ژوورەکە ی نەهاتەدەر موہ. هەتا ئیوارە دەرگای لە کەشیش نەکرد موہ. ئیمە کہ لامان
 وابوو رەنگە نەخۆش کەوتیی و بە گوێرە ی عادەتە کۆنەکە ی کہ لە کاتی نەخۆشیدا
 هیچی نەدەخوارد و وەلامی کەسی نەدەدایەوہ، گوێمان نەدایە. شەو بێنیمان بۆ
 نانخواردن هاتەدەر موہ و خۆی کرد بە ژووری دانیشتنەکەدا. هاواری کرد
 تەلەفزیۆنەکە هەڵکەن. هەڵمان کرد. هەوڵەکە گوێی کہ بەخۆشییەوہ بەردەکە بە
 لاتەنیشتی زەویدا تێبەر یوہ و بەم شێوہیە مەروڤ و ژبان لە مەترسییەکی گەورە
 رزگاریان بووہ. باوہگەورە بۆ یەکەم جار لە ژبانیدا لای کرد موہ و بە بزموہ لە منی
 رووانی. من هەلەکەم قۆستەوہ و گوتم نەمگوت فشەیه! باوہگەورە هیچ نالی. منیش
 نازانم کہ ئەو ئیستا کہ لای خۆی وای لیکدەداتەوہ کہ شەیتان سەرئەنجام لە دووای
 سألانی سأل جەستە ی منی جئ هیشتووہ و رەنگە ئیستا رووی کردبیتە ناو
 مەروڤکی ترەوہ.

دیارە گرینگیش نیە بزنام. پێویستە ئەم ماوہ کورتە ی باوہگەورە لە ژباندا ماوہ
 کەمیک پێیکەنێ، ... کەمیک دلی خۆش بیت. ژبان ئەو ناهینێ!

دنیا به گونم

تەمەنی لەمیزبوو لە بیست و پینج لایدابوو و باوکی وەک جاران زهوقی پیندەهات. وەک جاران نەبەدواند، که لە تەنیشتی لە کاتی ژم یاخود کاتی شهوانه دادهنیشت، باوکی وەک بلایی ئەم هەر نەبی خۆی بە شنتیکهوه سەرقال دەکرد، جا یان بە ههوالهکانهوه که له بی بی سی سییهوه تا ئیسرائیل و لهویوه تا ههوالهکانی تەلفزیونی ئیرانی دەگرتەوه، یان سەری دادهخست و دەستی بە سمیایا دینا، وەک بلایی به قوولی بیری له شنتیکی زۆر گرینگ دەکردوه. ئەمانە ی دەکرد تەنیا بۆ ئەوهی چاوی له چاوی کورمەکی گیرنەکا. ئەمیش نیتەر بەرەبەرە راهاتبوو. گوئی به باوکی نەدەدا. هەستی دەکرد مالهکه وەک جاران ناشنا نەدەهاته بەرچاوی و دەلایی دیوارهکان روژ لەگەڵ روژ زیاتر لێی نزیک دەکووتەوه و تەنگیان پێ هەلەدەچنی. ئەو دیوارانە ی وا نیهتی پال پێوهنانیان له خشت خشتی خۆیاندا هەشاردابوو. شهوانه له دوای ناخواردن خیرا دەردهکهوت و دەچوو له سەیرانگای 'دووکانان' که بەرز بوو و بەسەر شاردای دەبروانی دادهنیشت و له گۆپه بێ ئەژمارهکانی ناوشار ورد دەبووهوه. تەمەنی مندالی و گەنجیهتی چەند خیرا تییەریبوو و نیستاکه ئەگەرچی ژنی نەهینابوو، بەلام چەند جوان هەستی بهوه دەکرد که نیتەر بووه به پیاویک. پیاویکی سەربار که نانە سکی خۆیشی پێدەر نەدەهات و به هۆی ئەوهی سەربازی نەکردبوو له هیچ شوینیک دایاننەمەزراندبوو. بەدبەختیش بوو، کاسیشی پیندەکرا. ئەوهی بۆی مابوووه دیپلۆمیکي شەق و شر بوو که بەکەلکی هیچ نەدەهات. ورتکه نان چیهه پێی دەر نەدەهات.

ئەو ناگای لە بئ مەیلی باوکی بوو. ئەمە دەبینی. هەتا شەری ئیران و ئیراق بوو، دونیا قچیک باشتر بوو. لە مالمو زۆر گۆییان نەدەدایە. وادیار بوو جارێکە لەبەر ئەوەی ئەکا بکوژرێ تەحەمولیان دەکرد. بەلام کە شەڕ تەواوو ئیتر دونیا بەلایەکی تردا وەرگهرا. کتوپر لەناو مأل بوو بە میوان. کچیش نەبوو بە شووی بدەن و لەدەستی نەجاتیان بێت. ئوبالی بە ئەستویان بوو. راستییەکی ئەوە بوو ژبان وەک چەرمی چۆلەکی لێهاتبوو. خوا هەلناگرێ ئەمیش حەقی بە باوکی دەدا. ناخر پیاو دەبێ پیاو بێ و زوو بچیتە سەر پێی خۆی. کە بیری لە دەستپەر مکانیشی دەکردەو ئەوەندە تر حەقی بەباوکی دەدا. ئەکا باوکی روژیک لە پشت درگاکەیی حەمام یاخود ژوورەکی خۆی، خۆی لێ حەشاردابی و ئەم پێی نەزانیبی؟

دیارە هەر گێلەگێلی لێدەکرد و لەبەر خۆیەو دەیگوت کورە هیچ نیە، ماویەکیە، من تاقە کوری گەورە مالم و دووریم تەحەمول ناکەن. بەلام شتەکی لەوە جیددی تر بوو سەرمتا بیری لێدەکردەو. روژیکیان کە بەرێکەوت لە ئاودەست بوو و لەبەر ئەوەی زۆری پێدەچوو ئەیانزانیبوو لەوێ، گۆی لیبوو باوکی بە دایکی دەگوت "ئەم هەتیو چی ئەکا،... کە خۆی ساخ ئەکاتەو،... بۆ ناچێ بۆ سەربازی!" دایکی گوتی "پیاوێکە سەبەت بێ، پەلە لێمە، ئەچێ، تازە شەڕ تەواوو، ئەبێ خوا شوکرەم ماو و ئەکوژراو و خاوەنخواستە بەلایەکی بەسەرا نەهاتووە." باوکی گوتی "رفیقەکانی هەموویان رویشتن، شار چۆل بوو، هەر ئەم سەر گوپالە لێرە ماو، پێی بلێ ئەبێ بڕوات، ئەبێ رێگای خۆی بدۆزیتەو!" دایک چیتەر وەلامی نەداو. دەنگی نەدەهات. لەبەر ئەوەی پێم نەزان، زیاتر لەوەی دادەنیشتم، دانیشتم. قاچەکانم سەربوون و ناچار هەر جارەیی خۆم دەدایە سەر دانیشکیان. جاری وابوو ئەمەیش چاری نەدەکرد و راست دەبوومەو و لەکاتیکی لە کەمەرم بەرو ژوور دادەنەواندەو، بیست سی سانیهەک بەمەبەستی حەسانەو قاچەکانم بەو شێوەیە دەمامەو. هەر چۆنیک بوو کات تێپەری و سەرئەجام دەنگ لە دالانەکی نەما. گویم لە دەنگی دەرگای دالان بۆ حەوشە بوو. ئۆخەیکم هاتی. بەدەم هاتنە دەرەووە لە ئاوینەکی سەیری خۆم کرد. باوکم راستی دەکرد سەرم زۆر زل بوو! هەر هاتنە دالان، بینیم دایکم بە بێدەنگی لەوێ دانیشتبوو و بە تەحەجوبەو لە منی دەروانی. گوتی "ئەو ئەپەرۆ

له کهیهوه لهوئی؟" گوتم "ئهوئنده نیه!" دایکم سووربووه. گوتی باوکتته،... له دلی مهگره، با دوو قسهیش بکا!" من که هیشتا بهنخوئینهکهه بهدهستهوه بوو و نهمبستبوو، گورج گریئدا و گوتم "ئهچم بۆ سهربازی!"

بۆ بهیانیهکهی چووم بۆ خیابانی ژاندارمری، ناوم نووسی و گوتیان ههفتهیهکی تر بهریت دهکهن. من که له خویشیان ئوقرم نهبوو، هاتمهوه بۆ مالهوه و ههوالهکم پندان. دایکم دهستی کرد به گریان. خوشکهکهه چاوهکانی بزبوونهوه و برا بچووکهکهیشم گوتی "تفهنگیکم بۆ ئههینیتهوه؟"

تغیا باوکم بوو و مک ههمیشه مرموچ بوو. من که نهمدهزانی بهم بریارم خوشتاله یان نا ههولمهدها به هو و بی هو بیدوینم بۆ ئهوهی له رازی دلی بگم. ئهویش که زور سهگ بوو و مک ههمیشه ملی نهدهدا. و مک بلنی دلتیا نهبوو لهوهی که من بهراستی دهرۆم یان نا. تهنانهت شهویکیان بهرگهی خوئاساندنهکهیشم دهرهینا و پیشانم دا، ئهوه له ژیر چاوهوه، یاخود باشتر بلیم له ژیر عهینهکهکهیهوه بی ئهوهی دهستی بۆ بیات چاویکی لیکرد و دیسان گوتی بۆ ههوالی رادیو ئیسرائیل گرتهوه که باسی لهوه دهکرد به سهدان ههزار دیلی شهر له ئیراق ماونهتهوه و زوربهی دایک و باوکهکان به گویرهی ریکخواه جیهانبیهکان ئاگیان له چاره نووسیان نیه. نازانم بۆ، به لام کتوپر حزم دهکرد منیش بهکیک لهو دیلانه بوومایه.

سهر نهجام ده روژه که تهواو بوو و من لهگهڵ دوو دهرمهجار که جل و بهرگی ئاساییان لهبهدا بوو و دهچوونهوه بۆ مهرمهخی، سواری ئوتوبوسی تاران بووم و بهریکهوتم. دایکم دیسان گریا، خوشکهکهه دیسان چاوهکانی بزبوونهوه و براکهیشم لهخوشتی ئهوهی تفهنگی بۆ دههینمهوه ههر بزهی دههاتی. ئهوه روژه باوکم ناوچاوی کرایهوه، به لام پینهکهنی. به بی ئهوهی دهستم لهگهڵ لئیداتهوه، یاخود باوهشم بگری و ئهه لاولام ماچ بکا، دهستی کرد به گیرفانیا دووسهه تمنی دامی و منیش رویشتم. من که له دووای چهندین مانگ پارم هاتبووه گیرفان، له خوشتی پوولکه خیرا سوار ئوتوبوسهکه بووم و ریک له سهر ئهوه کورسیهی دانیشتم وا بهسهر باوکم و ئهوانی تردا دهپروانی. دوو دهرمهجارهکهیش له دووای منهوه دانیشتن. ئوتوبوسهکه ریکهوت و من دهستم لهوان راوهشانده و ئهوانیش له

بیرم کردهوه باشه ژيان چپه که من دهبی دوو سالی بهم شیومه بگوز مرینم. بیرى نهم سالانهی دووایی ژيانم کهوتمهوه. شوږشی سالی پهنجاوحوت، شهری کوردستان، شهری نیران و نیراق، ناواری و هموو بومباران و توپاران و مترسییهکان هاتنهوه بهرچاوم. لهگهل نهوهی بیره مریهکان بهکجار ناخوش بوون، بهلام سهیربوو سوکناییشیان ددهامی! ناخر من تاوانی خوم نهوو. خوم وهک که لایهکی دم با هاته بهرچاوم. که لایهکی هینستا سهوز که له لق دابرابوو. ناخ که من چند تنیا و چند بی پنا بووم! شوږیر که نهوار کهی گوری. نه مچاره دهنگی حهسن زیرهک بوو ناو ئوتوبوسه کهی تهنی "ديسان شه هات بو حالی من، بو دلکهی خمباری من، عالم سووتا ههی له نالهی من، ههی نار ههی نار باوانم یار..." بیرم تمهنی خوم کردهوه، ۲۸ سالم بوو، که له سهربازی دههاتمهوه دهبووم به سی سال،... نای باوکه پو سی سال! تا کاریکم ددهوژییهوه و ژنم دینا خوا نهیزانی نهبوومه چند سال. تازه نهویش نهگهر باوکم بوم بینی، نهو چرو چاوهی من دهمبینی شتی وای لینه ده کهوتهوه.

حسهن زیرهک هه و دهیگوت و دهیگوت و منیش ههتا دههات زیاتر بچووک و بچوو کتر دهبوومهوه. ناگام لیبوو دوو دهرمه داره که باسی نهگهتی فهرمانده که بیان دهکرد. باسی نهوهی که داخو بلئی کهی نهم روژانه تپیرن.

لهم کهین و بهینه دا بوو، مقومقو کهوته ناو موسافیره کهانهوه. ئوتوبوسه که سورعه ته کهی کهم کردهوه. مقومقو که بهرز و بهرز تر دهبووهوه. خهک سهریان دهکیشا. منیش بهر بهره جهو گرتمی و راست بوومهوه. له پیشهوه ماشینیکی زور راوه ستابوون. کتوپر یهک گوتی پیشمه رگهیه،... پیشمه رگه! ئیتر دونا شلهقا.

ههمومانیان برده خوارهوه. له قهراخ جاده که له شیویکدا کویان کردینهوه و یهکیان که کوریکه بالاکورتی کلاشینکوف له شان بوو قسهی بو کردین. ناگام لی بوو دوو دهرمه داره که بیان جیا کردبووهوه لهواتر هوه چند پیشمه رگهیه که دهیانپشکنین و قسهیان لهگهل دهکردن. نهوندهی پی نهچوو پیشمه رگهکان لایان کردهوه و له منیان رووانی. یهکیان هات و منی برده لای دهرمه دارهکان. گوتم بهلی راسته دهچم بو سهربازی. یهکیان گوتی عیب ناکهی دهچی و سهربازی بو حکومه تیکی وا ده کهی؟ گوتی و اباشتر نیه پیشمه رگهی میللهتی خوت بیت و بهسه بهرزی ژيان بهسه بهری؟

وړېبوم. سهروبنی رووداو هکاتم بۆ یهک نه ده هاتهوه. کتوپر بریارم دابوو بچم بۆ سهربازی، له دوای ده روژ بهر ژیان کردبوم، له ناو ئوتوبوسه کېدا ههستم به پوچی کات و ژیان کردبوو و نیستاکهیش به توش پېشمه رگهوه ببوم که باسی عهیهیان دهکرد. نا 'عهیه'،... راستی 'عهیه'. نیستا من دهمزانی کیم و چیم، من ئهو وشهیم دۆزیبوموه که به باشترین شیوه ژیانی منی وهسفتهکرد و کهچی من لیم ون ببوو. وهسفیک بۆ تهواوی ئهم سالانه. ئهها نیستا دهزانم، باوکم پنی عهیب بوو کوریکي ههیه لهم تهمنه مندا و کهچی هیشتا ئهسپنی له گیرفانیا سهوزملنی دهلی. من بۆم عهیب بوو بهو تهمنهوه لهسهر سفرهکهی ئهو دادهنیشتم و روژ تا نیواره به بی هیچ بهرنامهیهک دمخولامهوه. به دیپلومیکهوه که لهم دهورمو زهمانهیدا فلسیکي نه دههینا. هاتهوه بیرم جاریکیان باوکم گوتبوی گهر بمزانیابه دنیا ئاوی لیدی قهت پیم نه دمخویند. من عهیب بوو خویندبوم.

ترسیک به ناو ههشیمه ته کېدا بلاوبوموه. دهنگ هات ئهترهش جوو لاه و بهرمو ئیره دی. بهرمه بهره خه لکه که بیان بهرمو ماشینهکانیان بهر یکردهوه و دوو دهرمه جداره که هیشیان سوار کردهوه. لهی ناوهدا تهنیا من ماپوموه که نهیده ویست سوار بیهوه. من بریارمدابوو چیتر به عهیه نه زیم.

کاغزه کهم دراند و شوینیان کهوتم. شهو له سهر ریزه شاخهکانی پشت ئاوی 'ساوان' هوه چاوم له گلۆپهکانی شار کرد. ئهو شارهی نیستاکه کتوپر یهکجار دوور بوو له من. چاوم له گهرهکی خۆمان بوو. ئهو گهرهکهی نامۆ نامۆ له بناری نار به بادا راکشابوو.

من هیشتا به جوانی نه مدهزانی خهریکی چیم، به لاه یهک شتم دهزانی، ئهویش ئهوه بوو نیتر خۆم بووم، خۆیهک وک خۆم. خۆیهک به بی عهیه. جا نیتر چی نه بی با بی،... دنیا به گونم!

دهرگاکه پیوه دهدهم

ئهگرچی سالانی سأل تتهپریوه، بهلام لای ئه هئشتا ئه ماوه، له شونینیک دهژی، نهمردووه و بهریومه بۆ ئهوهی رۆژیک له رۆژان بگهریتهوه. بویه ههموو شتتیکى وهک جاران راگرتووه، ژورهکهی، وینهکانی سهر دیوارمکان، جی و بانهکه، کتبخانه گچکهکه، تهانته ئه چهند کتیب و دهفتهر و قهلهمهى وا لهسهر عمرزکه بهجیماون. لای وایه ئه دیسان دهگهریتهوه و وهک جاران شان دهدهاتهوه سهر سهرینهکهی بهر کتیهکان و وهک جاران لاپهرمکان ههلهدهاتهوه، دهستهدهکاتهوه به خویندنهومیان و جاروباره یادداشیشیان لى ههلهدهگهریتهوه. ئهوهدهی نهبی ههندی جار به گویرهی نیاز تۆز مهکیان دهسهریتهوه، بۆ ئهوهی زهمهن لهگهله خوی نهیانبه... ئا، تا ئهوه دهگهریتهوه.

بهلام تهغیا تۆز نیه، شتتیکى تریش ههیه شتهکان لهگهله خوی دهبا. شتتیک که رهنگهکان دهگورئ و روخسارهکان دهژاکینئ، تهناهت ئاوینهکانیش سهرهراى ههموو ساف و لووسیان ته میان لهسهر دهئیشینئ. ئاوینهکانیش زبردهبن. سهیری ناو ژورهکه دهکا، دهست بهرزدهکاتهوه و له ئاست خویدا دهیگیرئ، بهلکو بگاته

شتهکه و بیگری؛... به لام وهک جاران دستهکه تهنیا له بوشاییهکی ترسناکدا دیت و دهر وا. له هیچ شتیگ گیر ناکا.

جیهان تهنیا له گهله خویهتی. ئهوه له دهرهوهیهتی.

لای سهیره زهمه ئهوهنده بی رحم و نهزان بیته که گهنجیک وهها له گهله خوی ببا که هیشتا نهیدهزانی زهمه چیه و نهیدهزانی چۆن چۆنی مروف بوونی خوی بهسه کاتهکاندا دابهشدهکا. رنگه زهمه وهههیش دهکا له بهر نهوهی نهوانهی وا دهمنهوه بزانه که کات چیه و چلۆن ژبان ههمیشه خهریکی دۆزینهوهی خویهتی له بهر هور و بوونهوه له گهلهیا.

لهم بیرانه دایه کتوپر دهنگی دهرگا دیت. کهسک دیته ژورهوه. بنگومان کههیهتی له قوتابخانه دهگهریتهوه. ههر له ناو دهرگا کههوه هاواردهکا دایه دایه لهکویی،... هاتمهوه، نهمرۆ ماموستا گوتی نافهرین زۆر زیرهک بووی دهرسهکانت زۆر باشن!

گوتی ههلهدهخه. سهیری کتیب و قهلم و دهفتهر مهکی سهه عهرزه که دهکهمهوه. من چهنده گیلیم که ئهه سالانه ئاگام لهوی تریان نهبووه، لهوی و لیریه و ماوتهوه و هیشتا... .

بو سهی کتیبهکانی ناو کتیبخانه که کوده کهمهوه، نهوانهی سهه ئهرزه کههیش لادهبه. به میرده کهم دهلمیم دهبی ژوره که تهر اوبکهین. تهر اویکی دهدهین. فهرشیکی تازه رادهخه. پهردهکان دهگۆرم. چوار گولدانی جوان به چوار چهپک گوولی په مهبیهوه له سهه ههر دوو په نهجهر که دادهنیم و، له حیاتی وینه کۆنهکان وینه مندالکی ساوا که هیشتا چهند مانگیهتی و بهدم وینه گر کههوه پیده کهنی به دیوار کههوه ههلهدواسم.

نا، پیویست ناکا کهس بگهریتهوه. ئهوی له ههر شوینی که و له ههر کویی که با بیته!

ئیوار هیان جاری وایه له کهلینی درگا کههوه سهیری ده کهم. سهیری کهه کهم. نهویش پالی به سهه سههینه کههوه داوه و خهریکی خویندنهوه و دهرس و دهره. خهریکی یادداشت ههلهگرتنهوهیه. سهیره، ههموویان که دهگهته تهمنیک یادداشت ههلهگرتنهوه.

به لَام من خه نيم. گهر چي زه من به خيرايي تیده پهری، هیشتا تا زه منی گهر انه وی
توز زوری ماوه.
به بزوه دهر گاکه به نارامی پیوه ده دم.

qelam.com

شهوئیکيان

نیوارههکیان پوتین زور بیتاقت بوو. دهستی دایه تلهفونکههی و زمگی بو ههقالانی له ولاتانی تر دا. بو روحانی، بو ئوردوغان، بو ترامپ و بوشی جین پینگ'یش. گوتی:

- کوره با بو جاریکیش بیت واز له سیاست بیتین و نهمشمو بچین بو دهرهوهو کهمیک خوش رابویرین. بهس به یهک مهرج، کس هیچ میکروفونیکی شاراهو بیان شتی لهه بابتههی پی نابی.

جگه لهوهی چین، جماعت هموو پنیان خوش بوو. شین جی پینگ گوتی له دوینیکهوه قهبز و نهگهرچی رۆن گهرچهکیکی زوری خواردوه، بهلام هیشتا بهرینهداوه و چاهروانه. گوتبووی له ئان و ساتدایه و بویه واباشتره له مالیه بیت. بگره دهستهجهی به موبيله مودیل هواویهکهی خوی وینهیهکی خویشی گرتبوو و بویانی ناردبوو. له وینهکه له تهنیشت ئاودهستهکدا ناماده به شورتیکهوه دانیشتبوو. چروچاوی شین جی بهیچچهوانهی نواسکی بهکجار کراوه و رووخوش دهیناندا!

نیو سه‌عات دوواتر هه‌موویان به‌ریوه‌بوون. روّحانی له‌بهر ژنه‌که‌ی له ژیر عاباکه‌یدا خۆی شارده‌وه، ئه‌ردوْغان خۆی وه‌ک داعشێک لێ‌کرد و ترامپیش به‌ناوی ئه‌وه‌ی ئه‌مشه‌وه‌ دیه‌یوئ ببنای کۆنگره‌ی نوینه‌رانی ویلایه‌ته‌یه‌که‌گرتووه‌کان بسووتین، وه‌ده‌رکه‌وتن. ته‌نیا پوتین وه‌ک خۆی هاته‌ده‌رموه، بئێ منه‌ت و له‌بهرچاوی ژنه‌که‌یه‌وه که خه‌ریکی سه‌یرکردنی فیلمێکی رۆمانسیانه‌ی هیندی بوو.

له شه‌قامێکی ناوه‌ندی پابته‌خت له رۆمانیا یه‌کیان گرته‌وه. هه‌موو شوپینیک چراخانی بوو و شه‌وه‌ ئه‌که‌رچی دره‌نگ بوو، به‌لام هه‌شتا شه‌قام جمه‌ی ده‌هات. پوتین گوتی:

- به‌زیانه‌یی، خه‌لک ژیان نه‌کا و ئیمه‌یش ژیان.

له‌دوای ئه‌وه‌ی بۆ ماوه‌یه‌کی باش به شه‌قامه‌کاندا گه‌ران، کتویر دیسان پوتین پێشیاریدا بچن و له باریک دابنیشن. روّحانی گوتی:

- بار؟!!

پوتین: ئا، بار.

روّحانی: ببورن من ناتوانم بێم، من ناتوانم بخۆمه‌وه. به‌ئینمان ئه‌مه‌ نه‌بوو.

ئه‌ردوْغان به لاجاو سه‌یریکێ کرد و گوتی:

- کوره هه‌یج نیه، ئه‌چین له سووچیکا دائه‌نیشن، کێ ناگای لێیه، به شه‌ویک هه‌یج

ناقه‌ومئ، خوا به‌خه‌شندیه، سه‌به‌ی نوێژیکێ بۆ ئه‌که‌ین و ته‌واو،... ده‌ی یا‌للا!

به‌لام روّحانی له‌وه‌ نه‌ده‌چوو رای گۆریبئ.

ترامپ گوتی: به‌س دانیه‌ک له‌وه‌ قه‌حبانه له‌گه‌ل خۆمان به‌رین ئیتر من به سه‌رومله‌وه له‌گه‌لام.

ئه‌وسا ئه‌ماژه‌ی به‌ پیاده‌رمه‌که‌ی ئه‌به‌ری شه‌قام کرد کۆمه‌لێک ژنی مۆده به رانی رووت، پێلاوی پاژنه‌لێند، قژی درێژ و خاو و به جانتاکیانه‌وه، هه‌لواسراو به شانه‌کیانه‌وه، راوه‌ستابوون. ئه‌و ژنانه‌ی وا له هه‌موو ریبوارانیان وه‌ک مشتهری ده‌روانی.

پوتین رووی کرده روّحانی و گوتی: هه‌ر که‌سه و به دینی خۆی. تۆ دانیشه و مه‌خۆرمه‌وه، ئه‌ردوْغان با له سووچه تاریکه‌که‌دا بخواته‌وه، ترامپ به ژنیک له باخه‌لیدا و منیش ئیتر له گه‌لتان!

رۆحانی که روخساری داژنپیوو و لهبهردهمی خۆی دهروانی، بهبۆلهیهکهوه
گوتی:

- نای!

ئەردۆغان که بهرهبهره خەریک بوو توڕهدهبوو، گوتی:

- بۆ؟

رۆحانی: بۆیه!

ترامپ که نیگای لهوسەری شەقام بوو، گوتی:

- گیان گیان،... خواقەزات کەشمیش! کورە وەرە... دەی وەرە!

رۆحانی: نای!

پۆتین: خەمت ئەبێ بۆخۆم دوواتر بۆت ریک ئەکەمەوه.

ئەردۆغان: بەخوا پیاویکی لاساره، باشه خۆ تو وانەبوی، بەخوا پینم سەیرە چۆن

چۆنی توانیت بەرجام لهگەڵ ئەو تێرە مۆربەکی!

ترامپ که هەر سەرنجی لەسەر ئەوبەر خیابانەکه بوو، گوتی:

- تێر خۆتی، ئەوه من نەبووم، ئەوه رەشه بوو،... رەشەریژ! بە ژنه جوان

خاسەکیهوه،... بەخوا گێزی مەگەر ناگات لێ نیه من لێی دەرچووم؟... سەیری

سەیری حەک بتخۆم!

ئەردۆغان: ئەوه بۆ هەر له خۆوه خۆتی تێ ئەخەیت، کێ لهگەڵ تۆی بوو؟

پۆتین: کاکە مەیکەن بە هەرا!... شەوهکەمان لێ تیکمەدەن (رووی کردەوه

رۆحانی) کاکە مەلا گیان خۆ ناکرێ هەر بەم شەقامانەدا وێل و حەتال بێین و

برۆین و بسوربێنەوه، قاچم تەقی، بەخوا دین و ئیمانێت بە دانیشتی ناو بارێک

لەدەست نادە، مەگەر هەر له کۆنەوه نەیانگوتوو دەر وون حەسبە دەر وون؟

رۆحانی هەروا لچی داژنپیوو و، لهبەر دەمی خۆی دهروانی.

ئەردۆغان: کورە دلم توقی دەبا بچینه ژوروهوه، جا بە راکبیهوه گەر نەوارێکی بله

گیان برابم تاتلەسیان هەبێ نیتەر نووری عەلانوروه، هەمی کوێر بم بله گیان وا

تەقەیان لێکردی، هەمی کوێر بم!

ترامپ: خۆبیرەتی تۆیه، ئەگینا خەلک چۆن دەتوانن بە روژی رووناک تەقە له

خەلکی تێر بکەن؟

نەردوگان: پەح! قەل بە قەل ئەلئى روت رەش،... ھەر دوئىنى نەبوو لە قوتابخانەيەك دە كەسيان لئى كوشتن و چەندىنى تريتىش بريندار، ئاگات لئى بيت دوو فيشەك بە قنتا نەكەن!

ترامپ كە ھەر بەردەوام لەوبەر دەروانى: حەك مالم بەقوربانت بيت، سەيرى سىي ئەلئى كەلەرمە، سەيرى ئەو سمت و رانەى، (روودەكاتە پوتىن، بروى بو ھەلەتەكەينى)، لە خوئانە لەخوئان، وینەتان نىه!
پوتىن: سوورەى حيز ھەر ئەمەت مابوو؟
ترامپ قاقا پندەكەنئى.

مشترى دىن و دەرون، ھالاولى بونى خواردەنەو لە بارەكەو لىنان دەئالى، دەنگى موسىقاىەكى بەرزىش. نەردوگان گىژ بوو. پوتىن بن بالى رۇحانى دەگرئ و بە ئاستەم رايدەكيشئ و بە لەحنىكى كەمىك پارانەو و كەمىك توندەو دەلئى با بروين دەى با بروين! بەلام رۇحانى لەو قىرسيچمەتريكە دیتەبەرچاو. وەك حوشتىر بوى چەقبو و، ناجوولئى.

ترامپ: كورە ئەمە كەرە، لئى گەرئ بوخۆمان ئەچىنە ژوورەو، يەك تۆز زىرەك بووايە و لىم بەتايە پىنشەو مەن ئەو دىزداشەلەبەرانەم بوچى بوو،... با ئەم لىرە بيت تا ئىمە دىينەو دەروە، با بوخۆى لەگەل دانەيەك لەو خەپانە بدوئ، بەخوا لەمەيشا بئى خەتەرە، نازانم ئەم كەرە بوچى ئەزى و بەتەماى چى ئەزى، با بروين.

بەلام پوتىن مكوورە رۇحانىشيان لەگەلآبيت. دەلئى:

- يەنى ھەر ناىەيت؟

رۇحانى ھىچ نالئى.

پوتىن: ئەھا، ئىستا تىگەيشتم.

روودەكاتە ترامپ:

- نەرى كاكە تو ئەمشەو بەگرىو سەر بەر جام با ئەم ھاورىيەى ئىمە لەگەلمان بيتە ژوورەو و پىكىك ھەلدا و جەومەمان لئى نەشيوئى.

رۇحانى سەر بەرزەكاتەو و بزىيەك دەنیشئتە سەر لئوہكانى. ترامپ كتوپر ئەوبەر جادەكەى لەبىردەمچىتەو. روو وەردەگىرئ و دەلئى:

- نيتړ لاسمړ نهمهمان نهكردبوو، پياسه‌ی شهوان و ناروق خواردنه‌وه چ فری به بهرجام و دهرچوونی من لنيه‌وه هميه،... كاكه تكايه شه‌ومكهمان لي تيكمه‌مدن! تكايه حالمان مهگرن! مهگس بهلنن نه‌بوو نهمشهو سياسه‌تی تيانه‌بی! پوتین: گیانی دایکت... گیانی ملانیا! سووره گیان خو تو وانهبووی! نهر دوغان: نهی چون بوو؟

ترامپ: تو وسبه،... گوو بخوی باشتره!... ژماره‌ی ژنه‌كه‌تم هميه ها!... پنی نهلیم و هك كس بنتو پینی!

نهر دوغان به نووزده‌كه‌وه: نهو پياوه هیشتا له دایك نه‌بووه. له‌وبس جاده‌وه ریبوارنك له‌دوای قسه‌باسنیکي كورت په‌كيك له قه‌حبه‌كان له‌گه‌ل خو‌ی سوار ترؤمیلیکی توپوتای سوور ده‌كاو ده‌یا.

ترامپ ده‌كیشی به رانی خویدا: وهی وهی وهی وهی... خو نهو گه‌واده بردی،... ها سه‌یریکن سه‌یر... بردی، نای لهو گه‌واده، شازمه‌كیشی برد،... قن خره‌كهمان! پوتین سه‌ریك باده‌دا و ده‌لی:

- هه‌تیو له‌هه‌موومان گه‌وره‌نتری، توژنك ناگات له ده‌می خو‌ت بیت. كه‌میک حیات هه‌بی... به‌خوا هس به كه‌ریه‌تی سه‌ر نه‌نیتنه‌وه.

ترامپ: جا له كه‌ریه‌تی خو‌شتر هميه؟ نهی و هك نهم لمبوز شوړه بم! رو‌حانی چاو‌یک له پوتین داده‌گرئ و به ناماژه‌ی لئو پنی ده‌لی لاسمړ باسی بهرجام به‌رده‌وام بیت. پوتین كه تیايا ماوه، نازانی چی بكا. ده‌زانی سووره كه‌ره به‌لام گیز نه‌ه.

رو‌حانی به نهمسپایی: گیانی دایکت، گیانی دایکت رازی بکه! كتوپر پوتین بیری بو شنتیک ده‌چی، ده‌لی:

- كوره و هره ژووره‌وه به‌لكو له‌موی لاسمړ میزكه به دم خواردنه‌وه رازی بکه‌ین.

رو‌حانی دیسان لچی شوړده‌بیتنه‌وه.

نهر دوغان: نهرئ نیستا نهمچین یان ناچین، قاچم سربوو... ته‌قیم. (لیرده‌دا رووده‌كاتمه‌وه رو‌حانی) نهرئ كاكه و مللا به نهبوبه‌كر نهلپه‌غدادی نهلیم گوناحی نهمشهو‌ی تو لاسمړ خو‌ی بنوسن، نيتړ چیت نه‌وی؟

ترامپ روو له ئوردوغان: و ملا ئه ئی له داخی تویش بی نه چینه ژوروموه، به لکو تو نه مشه گووبکه بیت به خوتا!

پوتین برۆیه که له ئوردوغان هه لده ته کینی، یه عنی ها نه ونده ی لی مه لی و سووره مه روژینه. کس نازانی داخو ئوردوغان له م برۆه له ته کانه گه شتووه یان نا. به هر حال بیده نگ ده بی.

ئو شه وه هه تا سه عات سیی به ره به یانی هر چواریان له بهر باره که راوه ستان و قسه یان له سه ر نه وه کرد داخو ده توانن رو حانی و ترامپ وه ها لیکن که یه کیان واز له داواکارییه که ی خوی بیی بو نه وه ی بتوانن بچه ژوروموه و جه ویک بگۆرن. به لام بیسو دبوو و سه ر نه نجام هر کامه ی تاکسییه کیان گرت و به ره و ماله وه رویشتنه وه.

شی جین پینگ که له ناو باره که دا، دوور له نیگای نه و چواره، دانیشتنوو و له ریگای میکرو فونیک ی به هیزه وه قسه کانی هر چواریانی کونترۆ له کرد، به و نه نجامه گه شت رو حانی مندا له، پوتین پیاویکی له خورازییه، ترامپ که ره و ئوردوغانیش دووروو.

کاتیک نه ویش تاکسی گرت و به ره و ماله وه بووه وه، له ناو ترۆمبیله که دا بی ری له حیکمه تی دنیا ده کرده وه، له وه ی که چلۆن له م جیهانه دا ماوه ن نه و مندا لانه ی وا قسه ی خویان بو ده بریتسه ر!

پوتین شه که ت و ماندوو خوی به سه ر قه نه فه ی ته نیشت ژنه که دا ده دا که هیشتا نه خه وتبوو و، نه مجاره خه ریکی سه بر کردنی فیلمیکی سه رده می سو فیه ت بوو. تیمی فیلمه که له سه ر نه شقی نیوان دوو سه ربازی گه نج بوو له کاتی شه ری ستالینگرادا. پوتین باویشکینی قوولی کیشا و له کاتیکدا چاوه پر له ناوه کانی نیگای لی له ده کرد، گو تی:

- خوا که ت بخۆم. حه ک هه موویان له ده ورت گه رین، به خوا ته نییا له گه ل تو سیاسه ت نامینی!

ئو به یانییه زوه ئوردوغانیش نه گه رچی زۆر ماندوو بوو، به لام هر چی ده کرد خه ی لی نه ده که وت. به رده وام له خوی ده پرسیه وه "نه مشه مه به ستی نه و زۆ له له کو کرد نه وه ی نیمه چیبوو؟... ناخ هر نه ونده م بزانیایه!"

لنږه، لهه شماره

هاوریکهه له زیندانایه. له نامهیکدا که دووانامیه و له دووای سالانی سال نیزنیان داوه بینووسئ و بو کس و کارهکهی بنږی، باس لهوه دهکا زیندانابهکهی پیی گوتوهه گهر بتوانی بیئ به شارزاد و هزار و یهک شهو چپروکی بهتام و بهلهزمتی بو بگږیتوهه، نهوا گهر ئیعدامیشی نهکا لانیکهه هزار و یهک شهوی تر دهژی. گوتووپهتی هزار و یهک شهویش یهعنی نریکهی سی سال تهمن.

هاوریکهه که بهکجار ناشقی ژيانه و بو خوی دهلی له پیناوی ژياندا وهای بهسرهاتوهه و کهوتوهته ناو چاله رهشهوه، له کوتاییدا نووسیویهتی "فریام کهون!"

منیش دهموئ فریای کهوم. سهرمتا سوپاسی کس و کاری دهکهه منیشیان به کهسی نریکی خویان زانیوه و ناگاداریان کردومتهوه. دهی بلیم من و هاوریکهه له یهک ریباردا بووین. نهو له دووای ماوهیکه پتووهوو و زور پیاوانه ناوی منی نهبرد و به دهرد و مهرگی خویوهه له زیندانایه دانیشت. منیش که سهرمتا نهمدزانی داخو ناوی منی بردوه یان نا، له دووای ماوهیکه وریابوون و بهشهوانه درهنگ و مردهکهوتن و له لاولا خهوتن، زانیم کوری روژی تهنگانهیه و هیچی نهگوتوهه و، بویه توانیم بگهریموهه سهر ژيانی ناساییم.

نامهکه له کەس و کاری دەستینم و چەندین جار دەیخوینمەوه. هەم لەبەر گۆپی ژوورەکەدا، هەم لەبەر تیشکی هەتاودا و شەوانەیش تەنانت لەبەر تیشکی مانگی چوار دەدا. رستەکان و داواکە هەر هەمانن. ئەو دەیهوئێ سێ سالی تر بژی و رەنگە لە دوای دووچیرۆکیشتوونێ بۆ هەمیشە بگەڕیتەوه بۆ باوەشی ژبان. هەرچەند نەینووسبوو داخۆ لەمە بەدووایش درێژە بە هەمان ریبازی جارانی دەداتەوه یان نا.

بەلام کێشەکە لەو دایە هاورێکەم نیرینەیه و مینە نیه. جگە لەمە قەت لە ژبانیدا نە چیرۆکی خویندوو و مەوه و نە چیرۆکی گێراو و مەوه. نەک ئەوەیکە رقی لە چیرۆک بیت، نا؛ لەبەر ئەوەی کاتیک دەدا هەولێدەدا شتەکان شی بکاتەوه و وەک دەشزانین شیکردنەوه فری بە سەر چیرۆکەوه نیه.

زیندانانەکەمی یەک هەفتە مۆلەتی بۆ داناو. بەرای من ئەگەرچی یەک هەفتە وەک هەمیشە هەر هیچ نیه و بگەرە لە خویندەنەوهی 'کات' بەگشتی وەک هیچیش حسیبی بۆ ناکرێ، بەلام لەم جۆرە کاتاندا فورسەتی چاکە.

دایکی دملێ بەقوربانت بم، لە دەورت گەڕیم فکریکمان بۆ بکە!

سەرئەجام لە دوای بیرکردنەوهیەکێ زۆر بەو ئەنجامە دەگم کە یەکەم، دەبی هاورێکەم ببێ بە مینە، دوو هەم، حەزی چیرۆک تیا یا سەر هەڵبەت و سێ هەم نامەدە بیت لە دوای شەوی هەزار و پەکمە رەنگە ببێ بە هەوسەری زیندانانەکەمی.

بە خۆم دملێم داخۆ سێ سالی وەها ئەو دینێ؟ باوکم کە ناگای لێیه من غەرقی ئەندێشەم، دملێ لە کۆنەوه گوتوو یانە کۆلکەزیرینە چاری کارەکەیه. بۆ ئەوەی لە پیاووه ببی بە ژن و لە ژنەوه بە پیاو دەبی میزی پیاکەمی. بەلام کێشە ئەوەیه زستانە و لە باران و لە هەورەگرمە خەبەرێک نیه، جگە لەمە من چۆن کۆلکەزیرینە ببەم ناو زیندان ریک بۆ ناو ژوورە تاکەکەسیبە بچووکەکەمی بۆ ئەوەی ئەو بتوانی میزی پیاکە. تازە تا ئەو جیگایەمی من ناگادار بم کەس نەیتوانیوه میز بە کۆلکەزیرینەدا بکا و رەگمزی خۆی گۆریبێ. ئەمە تەنیا چیرۆکە، ریک وەک خودی شارزاد و داستانەکانی.

روژمەکان بە خیرایی تێدەپەرن و هەفتەکە خەریکە کۆتایی دیت. دایکی هاورێکەم داموانە دەگری و بە ئەژنۆکانی خۆیدا دەکێشێ. باوکی هەتا دەتوانی ئیواران

درهنگ دهگمړیتهوه بؤ مالْموه. خهْلكيش له كؤلانْهوه تیدهپهړن و نهوانهی وا دهیانناسن چمند بهز مېيان بهسېر باندا دیتهوه.

نیستا له ههفتهكه ههفتهیهكی تر گوزمراوهو و هاوړنكهی من گواستوویهتییهوه بؤ گورستانهكهی قهراخ شار، ئهړ شوینهی باوهگموره دهلئ قهديم ریگای کاروان لهویوه به تمنیشتیدا تیدهپهړی.

راستی هیشتا كهس دهست ناكهوی ههزار و یهك چیرؤك بگیریتهوه بؤ نهوهی دایك و باوكی هاوړیکه م نهونده بیر له كورهكهیان نهكهنهوه؟ گرینگ نیه له ههزارو یهك شهودا دهیگیریتهوه،... زیاتر یاخود كهمتر. تمنیا نهوندهی بیگیریتهوه.

لیره،... لهم شار هدا دهلیم!

سټوئیکي تر

چهند روژيکه هيجي نهخواردووه. تمنيا شو نهبي. "دايه، تو ئهبي شتي بخوي!
 نهخوي خرابتر ئهبي،... تکايه!"
 بهلام ناخوا. له سر جيگاکه راکشاوره و بهردوام بهو چوانهوه و روژ لهگهل
 روژ بچووکنتر دهنهوه له دنيا دپرواني. ژورمه هس ههمانه و لهم سالانهي
 دووييدا ههبوو. وهک بلتي ژيان ليړه راوستاوه.
 له سر ميژه گچکهکهه تمنيشتي ههندئ ميوه، کومپوتیکي ههمي و پيرداخیک
 شو دانراون. چاويکيان ليډهکا. ههندئ شت چهند وهک خويان دهميننهوه. به
 ههزاران و ههزاران سال. رهنکه به قهدير ههموو بوون. بزهيکی تال ليوهکاني
 دهگريتهخو.
 روژي سپههه نهخواردنهکيههتي. جهستهي قورسه. له ههناسهيدا شتيک ههلهيه.
 جاري وايه ترسيکی سهير دايدهگرئ. ترسي مردن، بهلام وهک سالان نيه.
 ترسهکه نايجوليني، تمنيا نهونده، نهوندهي تر له ناست ژيان و نهوهي و لهم
 چهندين ده سالهرا بربر دوچاري حهپهساني دهکا. ههستهکا ترسيش کون دهبي و
 چيتر وهک سالان ناميني. ترسيش له گوشهيهکی ژورمهکا لهگهل نهو گرموله
 بووه و چاوهروانه. گهمهي ژيان و مردن، نهويشي لاختتووه.

کورەکهی بۆ ئەوهی دایکی بێتاقەت نەبێ باخود ترس لە بێدەنگی ژوورەکه بەسەریا زāl نەبێ، دەست دەبا و رادیۆکە هەڵدەکا، بەلام ئەم دەنگی دەدا "رۆلە بیکوژینەوه!" ئەمیش بە ناچار دەیکوژیننێتەوه. شتیک لە قوژبەکانەوه بە دایکی دەلی لەم دواساتانەدا بێدەنگی راستەقینەترین دەنگە. وەک بلێی حەزیکا گوێی لە شتێکی نایاب بێت. شتیک کە تەنیا یەک جار لە ژياندا دەستدەدا،... ئەویش ریک لە دوواساتەکاندا. ریک لە سەردەمی پەڕینەودا. پەڕینەوه بۆ کوێ؟ لەبەر خۆیەوه دەلی رەنگە بەرەو هیچ و رەنگە بەرەو ئەوهی نەوه لە دواى نەوه وەعدیان پێداین. هەموو شتیک چەند کتوپر وەک یەکیان لێدێ.

دەست دەبا و یەکیک لە سیوێکان هەڵدەگرێ. لێی ورددەبێتەوه. هەمان سیوێ، سیوێکەى وا حەوا دەستی بۆ برد و دەرخواردی ئادەمی دا. سیوێ زانست، سیوێ لێکجیاکردنەوهی چاکە و خرابە و سیوێ دەرچوون لە بەهەشت و هەست کردن بە ئەندامەکانی زاوزی و ئەوهی کە گەلا شتیکە بۆ داپۆشینیان نەک تەنیا بۆ رازاندنەوهی سروشت و گەمەى ژیان لای درمخت. بێردەکاتەوه کە ئەم لەم سیوێ چی بەرکەوت. "راستی چیم بەرکەوت؟" بێدەنگی هیچ وەلامیکی پێ نیه.

سێهەم رۆژە. هەم بێدەنگی چترە، هەم چاوێکانی بچوکتەرن و هەم جەستە قورستەر و خەریکە زیاتەر ئارەقە دەکاتەوه. تەرسەکەیش زیاتەر و... زیاتریش بێ مانا. کورەکهی دەگاتە سەری. "دایە،... دایە گیان؟! چاوێکانی دەکاتەوه و لەو و لە دەورووبەری دەروانی. وەک بلێی داواى لیبوردنیک قەرزدارە. ئەوهی کە دەتوانی بێی بە مایەى خەمیکى قوول و بێ مانا. هەمۆلەدا بزەیهک بخشینێتە سەر لێوێکانی. بۆ ئەوهی بلێ مردن شتیکە وەک هەموو شتەکانی تری ئەم دۆنیایە. توانی یان نەیتوانی،... نازانێ. وەک بلێی شتیک لێوێکانی لێ سەند و لەگەڵ خۆی بردی. ریک وەک سەردەمی گەنجیەتی کاتیک بۆ یەکەم جار لە ژوورەکهی پشتمەوه بە دزییەوه ماچیکى بەو دیو پەنجەرەکه سپارد. ئەو ماچەى نەیزانی بۆ کوێیان برد.

- "دایە،... دایە گیان!"

جەستەى بەرەبەرە دەکەوێتە سەر ئارەقە. شەلاڵ شەلاڵ. ئارام سەری دایکی دەمخاتە سەر رانی. ئەمجارە نیگای تەنیا لەسەر کورەکهیەتی. دەستی دایکی دەگرێ. چەند تەم و گەرمە. بە پەڕۆیەک و بە دەستەکهی تری ناوچاوانی دایکی

دهسړی. پرچه سپیبهکانی خوساو خوساو له ژیر لهچکهکهیهوه دهبریسکینهوه. قولیک بهربینگی دهگری. "دایه گیان چاوهکانت بقونجینه،... چاوهکانت بقونجینی،... له لای خومی،... خهفت مهخو،... تهنیا چاوهکانت بقونجینه!" نهوسا دهست به سهریا دینی.

دهیانقونجینی. ههلیانبیننیهوه یان نا،... داخو بو دواچار سهیری دنیا و کورهکهی بکاتمه یان نا،... یان تهنیا ناگای له داوای کورهکهی بیت؟... کامیان؟ چ پریردانیکی قورسه!... ناه، مهگر همیشه وها نهبووه. لم بیرانهدایه که شتیک لهپهیری بوونهوه دیت. شتیک وهک هیچی، وهک خودی پهړینهوه به بی هیچ چهشنه شتیک زیاده تر،... روت روت، خالیس خالیس. وهک نهلماسی بن زمو که قهت همتاو لی نهداوه. درهوشاوه له بنی بنهوهی تاریکیهکان. گهمارو دراو.

نازانی سهړنهجام چاوهکانی فونجانن، یان هروا به ههلینراوی پهړیهوه. نازانی،... نا نازانی. بهلام دوواوینهکانی لهگهلهدایه. بهو بزموه وا له سهړ لیوهکانی بهجی ماون.

سپوه سوورکه به تهنیشیت سهړینهکوره کهوتووه. ههوا که له بن دارسپوه همیشهیهکهدا دانیشتووه، روودهکاته ئادم و دملئ سنیوکی تر بهربووه،... مارکه له کونهکهی خویدا پیکهیننیکي شهیتانه دایدهگری. خوا جاریکی تر سهربادهداتمهوه.

قربۆکهکان و زهردهمار

قربۆکهکان له ئهستیریکی خوش و پیر ناودا سالانی سأل بوو دهژیان. ئهستیریکی قول، به گژو گیای ناوی و ئهو قهراخانهوه وا چیمهئیکی سهرسهوز دهوری دابوو.

بهلام چهند سائیک بوو ناوی ئهستیرهکه ههتا دههات کهمی دهکرد. نهوان به ناهومیدی له کانیه ههمیشهیهکهیان دهروانی که چۆره چۆر ناوی پیادههات و نهیدمتوانی وهک سالان قولکهی ئهستیرهکه پرکاتهوه.

خهمین لهم دۆخه، نیوارهیهک درهنگان، له بن چهند ههلزیکي ههئشنا پان و پۆر و سهوز و پاراودا کۆبوونهوه بۆ ئهوهی مشوریکي دۆخهکه بخۆن و ریگاچاریهکی بۆ بدۆزنهوه.

ههندئ له قربۆکهکان لایان وابوو گوناحی ههتاوه. دهیانگوت ههتاو به تیشکی گهرم و سووتینهری، ههورهکان دهکا به ههلم و راویان دهنئ و له پانتایی بی سنووری ئاسماندا پرش و بلاویان دهکاتهوه. گوئیان بۆ ئهوهی بهرگری لهم کارهی ههتاو بکهین دهبی بکهینه خۆ و ههرچی زووتر مشوریکي باشی لی بخۆین.

قربوکهکانی دیکه که سرمتا بویان ز محممت بوو باومر بهمه بئین، پاش کهمیک قسهو باسی تر و بیرکردنوه لهو همتاوه نیژهی و اههموو روژیک پشتی نهوانی گهرم و وشک دهکردوه و نهوانیش بهناچار زیاتر خویمان دمخزاندوه ناو نهستیرهکه و بنی گزوگیاکانهوه، باومریان بهم قسهیه هیئا و گوتیان دهی باشه با بیکهین.

قربوکیکی گوتی لهبهر نهوهی له ناسماندا تهنیا مانگ و نهستیرهکان ههن، دهبی پهنا بو نهوان بهرین. جا لهبهر نهوهی نهستیرهکان بچووک و بی دهسهلاتن، دهبی پهنا بو مانگ بهرین. نهوسا یهکیان له ناو خوینادا ههلبژارد و بییان گوت شهویک درهنگان کاتیک بالنده گۆشتخورهکان بهدرووه نین و زمرده ماره زله نهگبهته ترسناکهکیش راوی خوئی کردوه و له کوونهکهی خوئی لهوی لیکهوتوه، بچینه سر ههلبژیک و له گهل مانگ قسه بکا.

قربوکیکی زلی بهتمهمن که خاوهن دهنگیکی گر و بهرز بوو، نهوهی کرد و داوی له مانگی چوارده کرد به فریایان کهوی و له وشکهسالی رزگاریان کات. بهلام قربوکهکه ههرچی دووا و ههرچی پارایهوه، مانگ تهنیا لئی رووانی و به روویا پیکهنی و به بی نهوهی یهک تاقه وشه چبیه له دهمی بیتهدروهوه، بهره بهره، بهروو باشووری روژئاوا نهوی بووهوه و دهمهوییهیان ون بوو!

قربوکهکان دلشکاو دیسان کۆبوونهوه و، نههمجاره گهیشتنه نهو رایهی که سههرای نهوهی دهنگی قربوکی هاورنیان گهیشتبوه ناسمان، بهلام قسهکردن لهگهل ناسمان بی سووده و دهبی مشوریکی تر بخون.

پیشنیا ری نهوه درا لهگهل مارهکه قسهبکهن. زمرده ماریکی زل و بهدقهواره که سالانی سال بوو لهم دهرووبهره دهژیا و ههموو شهویک دههات و خوئی ملاس هدا و قربوکیکی راودهکرد و دهرویشتهوه. گوتیان لهبهر نهوهی مارهکه بهدهسهلاتترین بوونهومری دونیایه و نهویش رقی له گهرمایه و تهنیا به شهوا دیتهدروهوه، واباشه لهگهل قسهبکهن بهلکو مشوریکی وهزعهکه بخوا.

ههر ههمان قربوکیان نارد له لای و نهویش قبولی کرد، بهئینی بیدان به همتاوهوه بدات و له گهل ههمورمهکانیش قسهبکا بو نهوهی کاتیک لیرهوه گوزهران، دابکهن و چیتر نهستیرهکه به بی ناو جی نههیلن. بهلام مهرجیکی ههبوو، نهویش نهومیکه

ئەوان دەبووايه هەموو شەویک یەکیکی قەلەر و خرو خۆلیان بناردایه بۆ ئەوی بیخوا. پاش کەمیک مقومقو، قریۆکەکان بەناچار ی قبولیان کرد.

بەم شیۆیه زەرە مارەکه، ناسووده، له کونەکهی خۆیهوه بەدم خواردنی ژمەکهیهوه له ناسمانی دەروانی و زەرەخەنه دەیگرت و دەیگوت "له خۆوه نیه بەم سەر و سکه زله و، ئەم دەمه دادراو و چاوه زهق و دەست و قاچه درێژانەوه ئەوەنده رەزاگران دروست کراون و، کاتیک دەروژن دەبی هەلبخەنەوه!"

سەرئەنجام بۆ سالی دووایی، باران باری و دونیا له وشکه سالی رزگاری بوو. قریۆکەکان، که بەکجار کەمیان کردبوو، خوشحال لەم دۆخه له جياتی قریۆکیک دووانیان دەناردە خزمەتی مارەکه و خوشحال لەوی خودایەک هەیه ناگای لێیان بێت، هەتا دونیا بەرقرار بوو درێژەیان بە ژبانی خویان دا.

دوو بۆمهکه

له کاتی شهري ناوڤو دوو خومپاره له گهرهک کهوتنه خوارهوه. پهکیان لهبهردهم مهقهری پهکیک له حیزبهکان تهقییهوه و، نیگابانهکهی بهردهمی دهرگاکهی به کلاشینکۆفهکهی ناو باوهشییهوه کوشت. دهلین پارچه ورد و درشتهکانی هاومنهکه، کلاشینکۆفهکهی به جهستهی نهرم و گوشتنییهوه دووری و، که ناشتیشیان ههر به تیکهی خومپاره و چهکه لهته تی ناخناومهکی ناو جهستهی شپرزبییهوه نیژرا. هاومنهکهی تر له هوشهی ئیمه کهوته خوارهوه، بهلام نهوهی ئیمه به پیچهوانهی حیزبهکه و قهراولهکهی بهر دهمی نهتهقییهوه و ههروا به دهنووکهوه دوو میتریک دوورتر له دیواری باشووری روژئاوای ههسارهکه ههتا کلکی له عهرزه خۆل و پۆتهکهی چهقی. ئیمه بهختمان ههبوو. بهم بهخنانههیش دهگوتری 'بهختی میژوویی'.

دیاره ژبان بهمهیش رانهوستا و له کاتی شهري دوو ولاتی دراوسیدا، له کاتی بۆمبارانی فرۆکه سهرشیتهکاندا که رحم چیه له دلایندا نهبوو و به کهیفی خۆیان بۆمباران به سهر شار و خهکیدا ههلهدرشت، بۆمبیکي نهگهتهی تزیش له ههوشهکهی ئیمه کهوته خوارهوه و نههیش وهک خۆمپارهکهی چهند سال لهوه پێش نهتهقییهوه و ریک وهک نهو، بهلام نههجاره له باشووری روژهلات، به دوو میتریک دووتر له دیوارهکهی، له خۆله پۆتهکهی ههتا کلکی چهقی. دیاره نههمیان پهکجار گهورتر بوو و بۆیه بهشیکي بهرچاوتریشی به دهرهوه بوو.

سالان تپه‌پری و بومبکان هه‌روا له حه‌ساره‌که‌دا مانه‌وه. سه‌ره‌رای پینداه‌گری خنزان له‌وهی که ده‌بی به حکومت را‌گه‌په‌ندری هه‌تا بی‌ن و له کاریان بخه‌ن و رایانه‌گوین، به‌لام باوه‌گه‌وره پینداه‌گریه‌کی سه‌پری له‌سه‌ر نه‌وه هه‌بوو که ناب‌ی به هه‌چ شتیوه‌یه‌ک که‌س به‌مه بزانی. به خوشییه‌وه هه‌چ دراه‌وسنییه‌کیش به سه‌ر حه‌وشه‌که‌دا نه‌یانه‌دروانی تا به‌م رازه میژووییه بزانه‌ن و، ده‌نگو بلاوینته‌وه و گه‌ره‌ک و حکومت برژینه سه‌رمان.

نیمه که سه‌ره‌تا زوریان لی ده‌ترسیان، به‌لام وای لیه‌ات عاده‌تمان پیکردن و وه‌کوو دوو نه‌ندامی بنه‌ماله که په‌کیان له‌م سه‌ری حه‌وشه‌که بوو و نه‌وی تریان له‌م سه‌ری، هه‌لسوکه‌وتمان له‌گه‌ل ده‌کردن. هه‌وینان توژیان لیده‌نیشت، پاییزان گه‌لا دایده‌پوشین، زستانان به ژیر به‌فره‌وه ده‌بوون و به‌هارانیش باران دایده‌شوردن. وه‌های لیه‌ات نه‌م دوو بومب بوون به سه‌ره‌تایه‌ک بو میژوووی به‌سه‌ره‌تاه‌کانی نیمه، گه‌ره‌ک و بگه‌ه نیشتمانیش. بو وینه باوه‌گه‌وره، کاتیک ده‌یویست به‌ره‌په‌ری قسه‌یه‌کی کوره‌که‌ی، په‌عنی باوکی من بداته‌وه، ده‌یگوت "تزه‌حیو! نه‌مه‌لا له‌م سه‌له‌وه بوو و خومه‌پاره‌که که‌وته خواره‌وه"، یان ده‌یگوت "حاجی وسمان ریک دوو سه‌ل له‌ دووای که‌وته خواره‌وهی بومب‌که‌وه عه‌مری

خوای کرد." یان "سه‌ پاییز له‌ دووای بومی دووم بوو سه‌روک تپی ریا!" هه‌لبه‌ت ده‌بی نه‌وه‌یش بلیم که له‌ دووای که‌وته خواره‌وهی نه‌م بومبانه‌وه هه‌چ عیباده‌لبه‌شه‌ریک له‌ ده‌ره‌وهی بنه‌ماله‌ی خومان مافی نه‌وهی نه‌بوو سه‌ردانیان بکا. به خوشییه‌وه هه‌ر دووکیان له‌ حه‌وشه‌ی پشته‌وه که‌وتبوونه سه‌ر عه‌رز که که‌مه‌تر که‌س سه‌ردانی ده‌کردن و، نه‌وهی وای زیاتر به‌رچاو بوو حه‌وشه‌کی پیشه‌وه بوو به‌و باخه‌گچکه و حه‌وزه‌ ناوه‌وه وای به‌ ده‌وریا چه‌ندین گولدان به‌ گولی ره‌نگه‌وره‌نگه‌وه دانرا‌بوون.

ته‌نیا که‌سێک له‌ ماله‌وه که ده‌یوئرا توخنی بومب‌که‌کان بکه‌وی، دایکم بوو. دایکم به‌ گسه‌که‌کی ده‌ستییه‌وه هه‌موو جاریک جوان جوان ده‌ورووبه‌ری خاوین ده‌کردنه‌وه و بگه‌ه جاری وایش بوو له‌ ته‌نیشتیان راده‌وستا و به‌ چه‌ند خوله‌ک لیان راده‌ما. ره‌نگه‌ خه‌یالی نه‌وه ده‌ییرده‌وه که کات زور نه‌م دوو میوانه‌ ناومه‌خته‌ی، که هه‌نه‌وه‌که ببوونه نیشتنه‌جینی سه‌ره‌کی، به شتیوه‌ی مرۆفه‌که‌کان نه‌ده‌گرته‌وه و جگه‌ له‌ که‌میک ژه‌نگی ئیره و نه‌وی، هه‌ر وه‌ک سالی سالان له‌وی لی پال که‌وتبوون و

بهر دوام بوون. هه‌لبه‌ت من نازانم. ته‌نیا لام وایه. دیاره گهر شتتیکى وانه‌ی بو دایکم ناوه‌ها به گسکه‌که‌ی ده‌ستیه‌وه به وردى لێیان وردده‌بووه‌وه.

شه‌ویک به ریکه‌وت له ته‌له‌فزیۆن باسى هه‌والى و لاتیکى نۆرووپی کرا. هه‌والنیرمه‌که باسى له بۆمبیکى گه‌وره‌ی شه‌ری دووه‌م ده‌کرد که له شه‌وشه‌ی خانووێهک به ریکه‌وت دۆزرا‌بووه‌وه و جا به مه‌به‌ستی پووجه‌که‌کردنه‌وه‌ی، خانووکه‌ و گهرمه‌که‌مه‌یان چۆل کردبوو. هه‌والنیرمه‌که باسى له توانای ئەم بۆمه‌ کونه‌ ده‌کرد که هی چل په‌نجا سأل له‌وه پێش بووه، بۆمبیک که ده‌یتوانی بالاخانا‌یه‌کی ناسایی دارمه‌ننه‌ته‌ خواروه‌وه و گوا‌یا له‌م بۆمه‌ له‌ کاتى شه‌ری دووه‌مه‌دا بو‌ وێران‌کردنى شارمه‌کان زۆر که‌هک وهرگیرابوو. هه‌والنیرمه‌که نه‌وه‌ی ئیزافه‌کرد که له ته‌واوی ئەم سالانه‌دا هه‌موو ساتیک نه‌گه‌رى ته‌قینه‌وه‌ی ئەم بۆمه‌ هه‌بووه‌ و به‌ خوشیه‌وه ئەم خیزان و گه‌رمه‌که له‌م کاره‌ساته‌ توانیویان به‌دووربن.

به‌ دیتن و بیستنى ئەم هه‌واله‌، خیزان و اقیان ورمما. باوه‌گه‌وره که ته‌واو پیریبوو و به‌لام هیشه‌تا قیت و قۆز ده‌پۆزی و خۆی به‌ شه‌وت گه‌نجی ئەم سه‌رده‌مه نه‌ده‌گۆرییه‌وه، له‌ کاتیکدا چاوه‌مه‌کانى وردده‌کردنه‌وه و ملی به‌ره‌و ته‌له‌فزیۆنه‌که راده‌کێشا، گو‌تى "قه‌سه‌ی قۆر و لابه‌لا، مه‌گه‌ر نه‌کړئ له‌ خۆوه‌ به‌ته‌قینه‌وه، جاخۆ تا به‌ر شتیک نه‌که‌ویتته‌وه چۆن نه‌ته‌قینه‌وه،... به‌ شه‌ره‌فم ئەمه‌ فیله‌ بو‌ نه‌وه‌ی به‌مانه‌که‌تینن و بجین به‌ ده‌ستی خۆمان خۆمان به‌خینه‌ گێزاوی حکومه‌ته‌وه!" باوکم به‌ گو‌ی لێگرتنى هه‌واله‌که و به‌ مه‌به‌ستی قۆستنه‌وه‌ی هه‌له‌که، پنی له‌سه‌ر نه‌وه داگرتنه‌وه که به‌راستی خه‌تبه‌ه و هه‌تا ئیستا به‌ختمان هه‌بووه هیچ رووینه‌داوه و بۆیه ده‌سته‌به‌جی ده‌بێ به‌ حکومه‌تى رابگه‌یه‌نین. گو‌تى که له‌و سالانه‌ و اه‌یزبه‌که‌کان و حکومه‌ت له‌گه‌ل یه‌کتري به‌شه‌رده‌هاتن و ده‌والته‌که‌کان په‌لامارى یه‌کتريان ده‌دا گه‌لێک گوزمه‌راوه‌ و، بۆیه پێویست نا‌کا به‌ترسین و له‌ خۆمانى قوول که‌ینه‌وه.

به‌لام مه‌گه‌ر باوه‌ گه‌وره‌ گو‌ی لێده‌گرت! باوه‌گه‌وره که ماله‌که‌ هی نه‌و بوو و قاباله‌که‌ی له‌ سه‌ر ناوی نه‌و سه‌به‌تکرا‌بوو، له‌ وه‌لامدا ده‌یگوراند و ده‌یگو‌ت "گوره‌ که‌رینه‌ که‌س وه‌ک من حکومه‌ت نانه‌سی و، گه‌ر بزانی، هه‌ر به‌و خه‌پاره‌ و بۆمه‌ که‌رمان نه‌کا!" (باوه‌گه‌وره‌ به‌ خومه‌پاره‌ی ده‌گو‌ت خه‌پاره‌).

سالان هاتن و ته‌یه‌ربین. سه‌رمما باوه‌گه‌وره‌ مرد. باوکم فریانه‌که‌وت دوو بۆمه‌که‌ه له‌ بابات که به‌ جه‌له‌ده‌ی مه‌شک ئیواره‌یه‌کیان له‌ کۆلان که‌وت و هه‌له‌نه‌ستایه‌وه.

دایکیشم نوموندهی خهفت له باوکم و له یادی جاران خوارد که زوری بهرگه نهگرت و هس له خووه نیومشویک (پیم وایی به دم دالغه و بیربیرهوه) له ناو جینگادا چاوهکانی لیکنا و دونیای فانی جیهنشت. من له دووای نهم کارساته یک له دووای یهکانه، که لام وایه تایهت بهو بنهمالانهیه وا نهندهامهکانی زور تهمن دهکن، وها ور و کاس ببوم که همتا یک دوو سالیکیش نهمدزانی دنیا سوری به کوپوهیه. نهو روژهی وا کتوپر کهوتمهوه سس خوم و چاوم سس له نوئ دونیای بینییوه، له حوشه له سس تاقه پلیکانهیی بهر دمرگای نیوان دوو بومه میژووییهکه دانیشتبوم، که له ناکاو خهالم چوموه سسیران. روژیکی پاییزی بوو و بومهکان له زیر گهلاکانی دم باوه چاوشارکینان لهگهل دهکردم. رابوم. له دووای دهیان سال لئیان نریک کهوتمهوه. ژهنگ سسرتاپایانی داگرتبوو. زهمن لهویش رزیبوو. هملتروشکام و زیاتریان لی وردبوومهوه.

کتوپر زانم نیمیش وک هوالهکهی سالانی سال لهوه پینشان لی هاتوه. بومه شاراوهکانی شهر، له راستیدا، له دووای دهیان سال ددورزینمیه و به حکومت و به راگهپنیره گشتیهکان دهگوترین. رهنکه نهو بنهماله نالمانییهش هس وهک نیمه بوون.

هتا هین حمزدهکین هممو نهندهامانی بنهماله، به بومهکانیشمیه لیره بن، له تنیشتماندا،... بهتایهت که به ناو شهرکاندا تییهربین.

بو سبهی به حکومتی رادهگینم. من که لام وایه دهکومه سس تلهفزیون و هممو نیشتمان باسم دهکا، تیدهگم که نا هیچ خهبریک نیه. تنیا له شار باسم دهکن، رهنکه چهند بنهمالیهکیش له شارهکانی تنیشندا به جوریک هوالهکه بیستن.

نهو روژهی بومهکانیان راگواست چهند روژیکی ناخوش بوو. چهند دلیم تنهنگ بوو. بو ئیواریکهی له حوشهیی پشتمهوه به تنیا تیر و پر گریام. گسکهکهی دایکم، که له سس تنور کهوتبوو، هملگرتمهوه و دهستم کرد به خاوتنکردنهوی حوشه. به بی ئاوپرژین. خول و گهلاکام کرده ناو دوو چالهکوه. دلنیام، به تییهربنی سالهکان، بهر بهره پردهبنهوه.

نهمگوت

گورموييهکانم تاوتان. هس کامميان له رهنگيکن. جارنک يهکيان رهش و نهوی تريان سپی، نهميان خو له ميني و نهوی تريان به لهک، راستيان سوور و چهپيان شين و... . نههم بزمه سالانی ساله دريژهی ههيه. هاواردهکهم داپکه تاگورموييهکهی ترم کوا، بو نايدوزمهوه؟ داپکم که بو زستان خهريکی چيني گورموی بهنه، دهنگ ههلههبرئ که من چيتر مندال نيم و دهبي بو خوم بيدوزمهوه. گهرانيکی بيهووده که قهت به نامانج ناگا.

گورموييه تاوتاکان سهرنجم دهقوزنهوه و ناهيلن بهجواني سهرم به سهر کتبهکانهوه بي. ههميشه نيگام لهسه رستهکان پي ههلههگرن و وهيلانی ناو کهلین و قوربني ژوورکهی دهکن. ديسان ناياندوزمهوه.

لهبه نهه من به دهرهن گورموی دهکرم. به هيوايه تاکهکانيانم لي ون نهبي. بهلام داپکم دهلي نهه ههلهيه. دهلي که زور بوون وندهبن و تاکهوتاک دهکهونهوه، بويه باشتره هس جارهی يهک جووت زياتر نهکرم ههتا دهدرين و نهوسا جووتيکی تر دهتواني قاچه ناقولاکانم ماچکن!
داپکم ههزيشي به گالتهيه.

به لَام من لام وایه تاکه تاک بوونی گۆرموییهکان فریان به سمر کهمی یاخود زۆر و بۆربوونیا نهوه نیه. وای بۆ دهچم شتیک له مالهدها ههلهیه. نهوسا بییری چیرۆکی پیلادورووه ههژارهکه دهکهمهوه که له سهردهمی مندالیدا خویندبوومهوه. نهو پیلادوچییهی به زحمهت فریا دهکهوت به چهند رۆژ جووتیک پیلادو سازبکا و ههمیشه به برسیهتی سهری دهنايهوه. ههتا شهویکیان جووتیک مروفی سهورپۆشی بووچک بووچک، به قهدهر قامکیک، به نیوشههوان پهیدا دهبن و ههموو جاریک ههتا بهری بهیان جووتیک پیلادو بۆ سازدهکن و جوان و خاوین لهسهر میزی کارمکهی بۆی جیدیلن. رهنکه له خانووهکهی ئیمیش دا وهها شتیک رووبدای، ههر چهند به پیچهوانهوه. جنۆکهکانی ئیمه حزریان به گۆرموییه و ههر جارهی تاکیکی دمزن.

بۆ سهلماندنی ئهمه و دۆزینهوهی رازه گهورهکه، ههولدهدم شهوانه نهخهوم و له ناو تاریکیدا له کاتیکیدا ههموو گۆرموییهکانم له بهر دهمی خوم لهبهر جیگا کهمدا بهریز دادهنیم، چاوهروان دهمنمهوه. بهربهههه چاوم به تاریکی رادئ و گۆرموییهکان دهبنمهوه که دامالراو له رهنکهکانیان، رهش رهش لهوئ لهبهر دهمدا راکشاون. بهردهوام چاوم لهسهریانه. بیستومه جنۆکهکان لهنهکاو دین و یهکجار بهدهستوبردن. بۆیه چاو چییه نابتر وکینم. گویم له چییه سهعانه دیواریهکهیه. زهمن تا نهوپهری خۆی لهبهر چاومدا درئژ دهبنتهوه. بیردهکهمهوه مروف نهوهندهیش کورت ناژی وایه. تهنیا نهوهندهی لهبیری دهکا زهمن بژمیرئ. پاره که زۆر بوو پیاو قنی پئ دهرئ! نهوسا سهرنجم دهچیته سهر دهنگهکان. دهنگهکانی نیوشهوه. به پیچهوانهی چاوهروانیهکه، دهبنیم شهو پره له دهنگ. ههر له چییه چرکهژمیری کاتژمیرهکهوه بگره ههتا پرخهی دایکم که دیوارهکه دهبرئ و تا دهگاته کوننهپهپوو و سیهسک و قرچهی خۆکیشانهوهی سهقف و دیوارهکان، ... ههروهها دهنگیکی نادیااری ناو کۆلان؛ سهدای بهناستهمی بوونهوریک، ... وهک بلئی کهسێک هینشنا بهریومه و نهگهیشتوتوه مالهوه.

زهمن تیدهپهیرئ. بهلامهوه گرنگ نیه سهعات چهنده. تاپۆی گۆرموییهکان ناو گلینهکانم پرپر دهکنهوه. دوو جامی سهررئژ. نهوسا کات بیرهحمانه دهنیشیته سهر پیلوههکانم. چاوم قورس دهبن و مهیلی نیشتنیهتی. وهک بالندهکانی ناسمانی شار به کاتی دهمهو ئیواره. مالم خواردهبنتهوه و سهرم کتوپر دادهکهوئ. نازاریکی ناخۆش

و مک زهردهواله به ملمدا دهچزی. دادهچلهکیم. بهپهله خوم کۆدهکهسهوه. نا، نابی
بخوم. گورموییهکان دهژمیرمهوه. بهقهدر خویانن. کات بهردهوامه.

بۆ سهی کاتیک دهیانژمیرمهوه، لهوپهیری تهعهجوبدا دهبینم دوو تاکیان ونه! من
که دلنیام تهواوی دوی شو بهخهبر بووم و بهجوانی کیشکی گورموییهکانم
دابوو، له ونیونیان سهرم سوردهمینی. دایکم بزیهکی دیتی و به تهشهرمهوه دملی
دلنیای نهخهوتوی؟ وهلامی نادمهوه.

دایکم دهنگم هدا و دملی ناو کتیهکانیشت دهگهیری؟ پیدهکهمن و دملیم گورموی گه
له ناو کتیهکاندا بن ههر له دوورمه دیارن و هاواردهکن،... دملیم کتیهکان تهنا
دهتوانن وینهکان و گوول و گهلا وشکهکان له خویاندا هشاربدن. دیسان

دهپرسیتهوه دلنیای!

ئهچۆن، دلنیام.

ههتا شهوکیان له دووای سالانی سال دهست دهبهمهوه بۆ یهکیان. کتیهکی له سه
قوتابخانه ئایدیۆلۆژییهکان، شورش و گورانی کۆمه لایهتی و بهگشتی شتی لهم
بابهته. ئهوه کتیهی لهوه پیش به چهند جار خۆیندبوومهوه و رسته به رستهیم هیشتا
به جوریک ههر له بهر بوو. ئهم سالانهی دووایش خووم دابوو خۆیندنهوهی
میژوو بۆ ئهوهی تهنا به تیور له شورش نهگم و بتوانم به زال بوون به سه
میژودا بهشیهی روونتر به سهریدا زال بم.

کتیهکه که له ناو رهفهی ههره سهروهادهی دادهگرم و، به فوو و به پهرویهکی
نیومتهر توێژاله توژه ئهستورهکهی لیدهکهمهوه. لیتان نهشارمهوه من ناشقی ئهم
کتیهم. لام وایه گه زۆریه خهکی له ناومرۆک و چهکهکانی ناو ئهم کتیه
بگهن، ئهوا حال و وهز عمان بهم شیویه نهدهبوو.

چاوێک بهناو ژوورمهکا دهگێرم. بریار دهدم و مک سالان بچم و له قورنی
ژوورمهکه، ریک لهو گوشیهی وا له ههچ شوینیکهوه دراوسیکان بهسهریا زال
نین، دهست بکهمهوه به خۆیندنهوهی. دلنیام له دووای ئهوه ههمو زانیاریه
میژووییه که ئیستا که ههمه، بیاچوونهوهی ئهم کتیه دهتوانی قوولایی ترم پی
بهخشی و رنگه هۆکاری ههمو نههامهتییهکانی نیشتمان بۆ ههمیشه بدۆزمهوه.

دلَم لهسه ههزار لیدهدا. زهممهتهکان به فیروناچن. تهنا دهبی و مک دایکم
لهبیرمان نهچی ههمو روژیک کهمیک له گورموییهکه بچنین.

هس كه كټټيه كه دهكه مهوه، تاگور هوييه كان، به هور وژم، يهك بهيهك دهكه ونه
خوار. تاگور هوييه كانى هه موو ئه م سالانه دهلنيم. رهش و سپى و سوور و زهر د... .
ناو كو شم پرده كه ن.
دايكم دهلن نه مگوت!

لهسه‌ر کامیان

مامهم که سالانی سأل له زیندانا بووه، هیشتا هیوای له دهست نهداوه و لای وایه رۆژیک له رۆژان ئهوهی وا خهونی پیوه دهبینی دیته دی. ئهوه دهلی سهری کۆمهلگا که، له ژیانی خهلکی بروانه، ئاوه‌ها ناتوانی بو ههمیشه برواته پئشهوه، دهبی بگۆردری. دهلی جگه لهمه کتیه‌کانیش ئه‌مه دهلین. ههموو گهوره پیاوانی جیهان باومریان به گۆرانه و به وردی باسیان کردووه. ئهوسا دانه دانه ناوی ئهوه کتیبانه‌م بو هه‌له‌دا که ئه‌م چیرۆکه‌یان بو گێراوته‌وه.

دیسان سالان تیده‌په‌رن و منیش گهوره‌تر ده‌یم. من که باومرم به مامم هیناوه و وهک ئهوه به‌شیکه‌ی به‌رچاوی ئهوه کتیبانه‌ی وا باسیان لنده‌کا خویندوومنه‌وه، لهو زیاتر باومر به چیرۆکه‌کانی ده‌هینم. جگه له‌مه سیمای میهره‌بان و رۆحی نارامی که به هیچ جۆریک له هیچ دۆخیکدا تیک ناچئ و به‌رده‌وام به وردی و به هینمی له دونیا ده‌روانی و له‌گه‌ل خه‌لکی به‌و په‌ری ریزه‌وه ده‌وئ، ئه‌وم پئ ده‌لین که راست ده‌کا. که‌سی وه‌ها ناتوانی درۆزن بی‌ت، ته‌ناهت سه‌بارت به داهاتوو، داهاتوو‌یه‌ک که هیشتا نه‌هاتوو. سه‌رباری ئه‌مه‌یش کاتیک ریزی خه‌لکی ده‌بینم بو‌ی، هه‌رده‌که‌م زیاتر له ههمیشه به خۆم بلێم که چیرۆکه‌کانی راستن. ئا، منیش ده‌مه‌وئ وا بم. چ ئهوه کاته‌ی مندا‌ل بووم خه‌وم به‌مه‌وه ده‌بینی و، چ ئیستاکه‌یش دیسان به‌رده‌وامم له‌م ئاواته. جاری وایه به خۆم ده‌لیم من لهو خه‌وناوی ترم، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی من دوو جار پیوه بووم: یه‌ک جار به هۆی مامهم خۆیه‌وه و، جاریکی تر به هۆی کتیه‌که‌نه‌وه.

به لّام و مک بلّی شتیک هه لّیه. راستیه که یه ئهویه ئهوه قهت به وردی له گه لّ من نادوئ. به وردی باسی خهونهکانیم بۆ ناکا. منیش قهت لّی ناپرسم. هه میشه وا پیشاندهدم منیش به قهدر ئهه تییان گهیشتووم، هه چهند و مک ئهه ریگام نهکهوته زیندان و مک ئهه سالانی سأل له چوارچیه تهسک و تهنگهکاندا بهدهوام نهبووم. ئاواتم ئههویه روژیک له روژان له گه لّی دانیشم و لّی پرسم و قسهو باسی له گه لّ بکهه. باسی ئهه کتییانهی و منیش و مک ئهه خویندوو منهوه. کهچی قهت هه لّناکهوئ. یان باشتر بلّیم ههسته کهه گه لّی پرسم و دهنوئیی گه مژم و ههچ له دنیا و له کتییهکان نهگهیشتووم و بویه کاتیک به توش یهکترموه دهبین، لهوپهری خۆمتانه یههکی سهیردا و پیشاندهدم ههچ کیشه یهکم نهه. بگره به هینانی ناوی کتییهکان دهینوئیم که بهردهوام خهریکم و به قوولی له ناوهرۆکیان گهیشتووم و دیسان قوولایی و گورانیکی سهیری تریان تیا پیکهیناوم.

مامم پیرتر دهبی و منیش بهه بهره بوومهته پیاویکی تهمن مامناوهندی. ههه دوو کمان بهتهمای گورانه نهوتر او مهکی نیوان خۆمانین. دلّیاین روژیک بهدی دبت. ئیستا که دووانین: من و ئهه. دوو چاوهروانی. دهرانم مامم خه لّکی تریش دهناسی که و مک ئیمه چاوهروان. ئیمه زورین. من ئهه پیاوانهه بینیهوه... ئهه مرۆقانهی له گه لّ مامم به شهقامدا دهرۆن و به ئهسپایی قسهدهکن و ناوچاوانیان جاری وایه تیکدهنن. جاری وایه له خۆم دهپرسم بۆچی ئهوان و مک ئهه نهچوونهته زیندان. ئهوسا له کتییهکانهوه تیدهگهه که ئهوان هینستا به نهینی دهرۆن و حکومهت پئی نهزانوون. نا، به لّگه یان به دهستهوه نهداوه تا پۆلیسی نهینی شهویک نیوه شهه هه لّکو تبتته سهریان و له نامیزی بنه ماله دهریان بینئ و بۆ ناو ئهه بینا گهوره و نهینی و سامناکانه رایانگویی و مامم به سالانی سأل تیا یانا ماوتهوه، به بی ئههوی روژیک له روژان پرته و بۆ لهیهکی له سههر چاره نووسی خۆی لّی بهرزبووبیتتهوه.

من ئیستا ژووره کهه کتییخانهیهکی گهورهی تیا به سهدان کتییوهه. چهند ههست به گههومی خۆم دهکهه! پیاوه گههرهکان و دهرۆن. له گه لّ کتییهکان و خهونه شاراووه و نهگوتر او مهکان. ئهه خهه نانهی له بنهه تهوه و سهفکردنیان دژواره. جاری وایه مامم دبتته سهردانم و به ناو کتییهکاندا ماوهیهکی چاک دهگههئ. ئهه یان دهر دینئ، چاویکی پیاوهخشینئ و ئهوسا نۆرهی یهکی تریان دئ. ههتا درهنگان ملّ

و مویه‌تی. چهند حمزده‌کهم به وردی باسیان بکا، به‌لام له کاتیکدا کتیبیکي بده‌سته‌مویه و له لاپره‌کانی مۆر بوو‌ته‌وه، ته‌نیا ده‌لی ئه‌مه زۆر کتیبی چاکه، به وردی بیخوینه‌وه! منیش سسر راده‌وشینم و ده‌لیم بیگومان! ئه‌و شه‌وه زیاتر له هه‌ر شتیکی دیکه به کتیبه‌که‌وه خه‌ریکم. له‌سه‌ر وشه و رسته‌کان له‌وه‌ی پنیسته زیاتر راده‌مینم. مام چهند راست ده‌کا، عه‌جیب کتیبیکي نایابه. باشه بۆچی له‌وه پنیس سسر‌ه‌رای ئه‌وه‌ی چهند جارێک خویندوو‌مه‌ته‌وه، به‌م راستیه‌م نه‌زانیبوو؟! سبه‌ی دایکم به‌ لۆزه لۆژ له کاتیکدا قاچه‌کانی جه‌سته‌ی قورسی به‌ جوانی راناکرن، دینه ژووره سبجراوییه‌کهم، رامده‌ته‌کینی، له‌ خه‌ی هه‌لمده‌ستینی و ده‌لی نیتر به‌س نیه، دونیا کاول بوو و که‌چی تو هه‌ر له ژیر لئه‌که‌ته‌دا خۆت هه‌شارداوه و پرخته‌ دئ... هه‌سته هه‌سته دیسان مامه‌تیاں گرت‌ه‌وه! راده‌بم. به‌ چاوه‌ خه‌و‌آلو و ئه‌به‌لقه‌کانه‌وه له‌ خۆم ده‌پرسم باشه بۆچی منیش ناگرن?... مه‌گه‌ر منیش هه‌ر ئه‌وه‌ی ناکهم وا مامه‌م ده‌یکا!؟

چهند حمزده‌کهم منیش بگرن و خه‌لکی شار وه‌ک ئه‌و باس‌م بکه‌ن. به‌ خۆم ده‌لیم ئه‌م جارهبان که له‌ زیندان هاته‌ده‌ر، لئی ده‌پرسم چی ده‌کا وا ئه‌وه‌نده خه‌را ده‌گه‌نه سه‌ری. نا، بیگومان لئی ده‌پرسم. ناگرئ من و ئه‌و وه‌ک یه‌کتر خه‌ون به‌ گۆرانی جیهانه‌وه ببینن و که‌چی هه‌ر ئه‌و بگرن و له‌ چوار دیواریه‌ ترسانه‌کانی بناخن. سه‌رئه‌نجام له‌ دوای چهندین مانگ نازادی ده‌که‌نه‌وه. ئه‌مه‌جاره‌یان پشتی کوورتر ده‌نوینی و زۆر پیس ده‌کوکی. وه‌ک جاران نایه‌ته‌ ده‌روه تا له‌گه‌ل هه‌واریکانی پیاسه‌بکا. که سه‌ردانی ده‌کهم، کوکه‌کانی ناهیلان باسی کتیبه‌کان و خه‌ونه‌کان بکه‌ین. ناهیلان په‌رسا‌رمه‌شیم بینه‌م گۆری. من چاوه‌روانه‌م ئه‌وه‌م به‌م زووییه‌ چاک بینه‌وه، و ئه‌م گری قورسه له‌سه‌ر ده‌مینه‌ی. به‌لام ئه‌و له‌ کوکه‌ به‌رده‌وامه. ده‌کوکی و ده‌کوکی،... جاری وایه‌ خوین هه‌ل‌دینه‌ته‌وه. ده‌ستمالیکی سپیی په‌رووی له‌ ته‌نیشته‌دایه‌ که خه‌لتانی ره‌نگی سووره. جار‌جاره‌ بۆی ده‌گۆرن. ئه‌وی تریش هه‌ر وای لیدی.

سه‌رئه‌نجام واز له‌ په‌رسا‌رمه‌کهم دینم. ده‌گه‌مه ئه‌و ئاکامه‌ی که ئه‌وه‌ی وا مام چاوه‌روانی بووو سالانی سال له‌ زیندانا، وه‌ک ده‌روه، به‌ ته‌مای دانیشته‌وه، وه‌لامه‌که‌ی ته‌نیا له‌ کتیبه‌کاندا ده‌سته‌که‌ون. دیسان پیاواندا ده‌چمه‌وه. دیسان وه‌ک هه‌میشه هه‌ر کامه‌یان به‌ لایه‌کدا رامده‌که‌یشن. کتیبه‌کان پری خه‌ونه‌کان.

راستی مامہ، مہبہستت کامیانہ؟ حکومت لہسر کامیان ناوہا تنگیان پی
ہلچنیوی؟

qelam.com

خانووہ روخواوہ کہ

کہ گواستمانوہ بۆ ئیرہ، ئەم خانووہ ھەر لێرہ بوو. وەک دەلێن زیاتر لە چل سالە. ئێمە تەنیا مألین کہ لێیوہ نزیکین و وەک یەکەم ھەوأل یاخود نەسیحەتیش کہ خەلکی گەرەک پێیان داین، ھەر سەبارەت بەم خانووہ، ئەوہ بوو کہ "لێی نزیک مەکوئەوہ، خۆتان بپاریزن!"

لەم گەرەکوہ چەمیک تێدەپەرن، یاخود باشتر وایە بلێم تێدەپەری. ئیستا سەرکەوی گیراوہ و ئاسەواری نەماوہ. وەک دەلێن زمانێ قەدیم، بەھاران چەمیک بەخوڕ بووہوہ قوتابیان بۆ خویندنی دەرەس، کۆتاییەکانی بەھار روویان لێرہ کردوہ. دەلێن بە درێزایی چەمەکوہ دوو ریز درمخت ھەبووہ: بی و چنار، کہ بەستینی چەمەکیان لەم سەرکوہ تا ئەو سەر لە نامیز گرتوہ.

ئیستا ھیچی ئەمانە نەماون. جگە لە سەف یاخود کەفیک چیمەنتویی کہ بەناو خانووہکاندا پێچ و لوول دەخوا و، لە شوینیکی نادیار وندەبی.

دەلێن چل سال لەو پێش، تەنیا ئەم خانووہ لێرہ بوو. ئێگرە دەشتیک بووہ تەریک و تەنیا، لەگەڵ چەمەکوہ و ریزی درمختەکان. ھەرۆھە دەلێن ئەو زمانە ژن و کچیک بە تەنیا لێرہ ژیاون. کەس نازانی ئەو ژن و کچە کئی بوون. ھەر ئەوئەندە، قسە ی خراپیشیان لەسەر و گوا یا پیاوہ چاوچنۆک و شەئوار پێسەکان بە دزییوہ روویان تێکردوہ. گوا یا شەوی رووداوہ کہ ئەوانیش ون بوون و، ئیتر بۆ ھەمیشە ئەم خانووہ، تاک و تەرا و بی کەس کەوتووەتەوہ کەسیش لە شاروہ رووی تێنەکردوہ کہ داخۆ بزانی چی بەسەر دانیشتووەکانیدا ھاتوہ و جگە لەمە لەمە بەدووا بەلێنە چی بەسەر ئەم چوار دیوارییە نەگبەت و قێزەندەا بیتەوہ. کەس.

دایه‌گه‌وره هەر که ئەم قسانەى دەر و دراوسێى بیست، ئەوەندەى تر سەر و سیمای تێکچوو. ئەو که هەر له سەرەتاوه حەزى بەم گواستنه‌وه‌یه نەدەکرد، لەبەر خۆیه‌وه بۆلاندی که "نەموت!"

دانیام گەر خەلکی گەرەک هیچیان نەگوتایه، لەم خانووه، سەرەرای وێرانبوونه‌که‌ى هەر وهک خانوومکانى ترم دەروانى، بە‌لام قسه‌که سەرئى قۆستمه‌وه و ئیتر به جى و نابه‌جى چاو و سەرئى دەرئى ده‌چوووه سەرى. جارى وابوو له پشیت په‌نجەرە‌که‌وه راده‌ستم و لێى راده‌مام: له دیواره رووخاوه‌کانى، سه‌قفه داته‌پيوه‌که‌ى، په‌نجەرە شکاوه‌کانى و ئەو چۆله‌کانه‌ى وا تیايا هیلانه‌یان کردبوو و بەرده‌وام له فرکه‌فرکا بوون. جارى وایش بوو به شه‌ودا کاتیک له حه‌وشه راده‌ستم و به دزى باوه‌که‌وه جگه‌رم ده‌کششا، دیسان لێى راده‌مام. لام ترسانک نه‌بوو. من هەر له مندالییه‌وه به ترس گوش نه‌کراووم، به‌لام شتیک له دەررونمه‌وه پێى ده‌گوتم "هه‌چی باشتره، سەردانى مه‌که!"

رۆژمکان تێپه‌رىن و، ئیبه به جوانى له خانووه تازکه‌ماندا دامه‌زراین. له‌گه‌ل ئەوه‌ى رۆژمکان به خیرایى تێده‌په‌رىن و به‌ره‌به‌ره به شوینی نوێى ژبانمان راهاتبووین، که‌چى خانووه رووخاوه‌که هەر جێى سەرئى بوو. شتیکى تیاوو نه‌یده‌هیشت نیگامى له‌سەر هه‌لبه‌گرم. بیگومان هەر هه‌موومان له ژبانماندا وه‌ها حاله‌تیکمان سه‌بارمته به هه‌ندى شت تیا پیکهاتوه. شتیک سەرئى راده‌کشى به بى ئەوه‌ى بزانین بۆچى. تیايا نوقم ده‌بین و له گه‌ل خۆى ده‌مانبا، ده‌بیته په‌رساى‌یکى گرینگ و بى وه‌لام. جارى وایه حه‌زیش ناکه‌ین شوین وه‌لام بکه‌وین، ته‌نیا له‌بەر ئەوه‌ى هه‌ستنده‌که‌ین وه‌لامیک بوونى نیه و شه‌که‌که ده‌بى ته‌نیا وهک خۆى وه‌ر‌بگه‌رىن. رهنه‌گه ئەمه له‌بەر ئەوه‌یه مرۆف له بنه‌رته‌دا حەزى به شتى شاراووه پیر له رهمز و رازه.

دایه‌گه‌وره که منى له پشیت په‌نجەرە‌که‌وه به شه‌ودا بینبوو، ده‌نگى دام که واباشتره له حه‌وشه سیه‌گار نه‌کشتم، لانیکه‌م بچه‌ دیوى ئەو لای حه‌وشه‌که‌وه و روو به خانووه که‌لاوه‌که رانه‌ستم و ئەوه‌ندەى لێى رانه‌مینم. دایه‌گه‌وره وتى من به نیوه‌شه‌وان گویم له ده‌نگیکى سه‌یره. ده‌نگیک وهک ده‌نگى مرۆف که پێویستى به یارمه‌تیه‌یه. ده‌نگیک وهک نوزه و وهک بایه‌کى به‌ناسته‌م که گه‌لایش ناجوو‌لێنى. به سەر سورمانه‌وه له دایه‌گه‌وره‌م رووانى. ئەو که جارى وابوو بۆ ئەوه‌ى له

قسه‌کانی نئمه تیبگا، ده‌بویه بقیرنن، چون چونی بوو دهیتوانی وه‌ها دهنگیک له خانووه‌کهوه، که لانیکه‌م په‌نجا میتریک له نئمه دور بوو، ببیستی! به سهرسورمانه‌وه لیم رووانی و، لئی دورکه‌تمه‌وه.

روژمکان دیسان تیبهرین. دایه‌گه‌وره په‌نجه‌ری ژورمه‌کی خوی، که به به‌دشانسی رووبه‌رووی خانووه‌که بوو، به هیچ کلۆجیک نه‌ده‌کرده‌وه. ته‌نا‌هت له قرچمی گهرمای هاوینی نهم سالیس که له چاو سالانی تر گالهی ده‌کرد. دایکم ده‌یولاند که ژورمه‌که بونی گرتووه و جاروباره ده‌بی هم‌وای بدری، به‌لام چاری دایه‌گه‌وره‌یان نه‌ده‌کرد. باوکیشم هرچی کرد، نه‌یتوانی رازی بکا.

روژمکان تیده‌پهرین و له کوناییه‌کانی هاوین نزیک ده‌که‌وتینه‌وه. گه‌لاویژ که‌وتیوو و به شه‌وان هم‌وای فینکتر بیوو. وه‌ک هم‌میشه ناسمان به بی نه‌ژمار نه‌ستیر مکانیه‌وه ده‌ده‌وشایه‌وه، شاخه‌ به‌رز و پان و پورمه‌کی روژه‌ه‌لاتی شار، سیبهری خوی به سهر شاردای قورس قورس بلا‌وده‌کرده‌وه.

من لهم ما‌می‌ده‌دا یه‌ک دوو جارنیک به نه‌نقه‌ست به لای خانووه‌که‌دا تیبهری‌بووم. نه‌مه‌دویست خه‌لکی گهره‌ک دلیان بئشی و، بویه وام نیشان ده‌دا که به هوی کاریکه‌وه له‌ویوه تیده‌پهرم. بو وینه به‌روو ده‌شته‌که‌می پشتی گهرمه‌که‌مان به‌روو شاخه‌که ده‌رویشتم و، به سه‌عاتیک دوواتر ده‌گهرامه‌وه. وه‌ک بلئی خهریکی شنتیک بووم. به‌لام نهم به په‌نا تیبهرینانه‌دا هیچیان به‌ده‌سته‌وه نه‌ده‌دا. ده‌مبینی ناووه‌هیش وه‌ک ده‌روه که‌لاوه بوو و، ته‌نیا خاک و خول و به‌رد و خشت بوو هه‌لرژابوون.

وه‌ک بلئی دایه‌گه‌وره منی ببینی، بویه به نه‌سپایی، له‌بهر نه‌وه‌ی باقی خیزان گوینان لی نه‌بی، گوتی "کورم به‌راستی تو نه‌و ده‌نگه ناییستی که به‌شه‌ودا دیت؟" نه‌وسا به نیگایه‌کی خه‌مینه‌وه که هه‌ستم به هیچ ترس‌یک تیای نه‌ده‌کرد، گوتی له‌و کاته‌وه گه‌لاویژیش که‌وتووه و له پاییز نزیک ده‌که‌وتینه‌وه، ده‌نگه‌که زیاتر و به‌هیزتر بووه!

بوو روژی دوواتر هاوینه بارانیک دایکرد و دونیای جوان جوان شورده‌وه. کولانه‌کانی گهرمه‌که‌کی نئمه نیشته سهر ناو. بو یه‌که‌م جار گویم له خوره‌ی ناو له ناو چه‌می ژیر چیمه‌نتوکه‌وه بووه‌وه. خانووه‌کیش له‌بهر نه‌وه‌ی سه‌قفه‌که‌کی دار‌مابوو جوان جوان دیواره‌کانی خووسان. بو‌نیکی غه‌ریب گهرمه‌که‌کی ته‌نی.

هرچهند لام وایه هۆکاره‌که‌ی بۆنی خاکیکی وشک بوو که له دوای هاوینیکی گهرم و بی ئاو، دیسان خۆی له داوینی بارانیکی ناوهختدا ده‌بینییه‌وه.

شهوێکیان بی خه‌وی رووی تیکردم و له پاش رووانینیکی زۆر له سه‌فقی ژووره‌که له تاریکایی شه‌ودا و ئهم شانو شان کردنیکی زۆر، بریارم دا هه‌ستم بچمه‌هه‌وشی و جگهره‌یه‌که بکێشم. بۆ پاییز ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ما‌بوو. هه‌وا فینکتر ببوو.

ده‌توانم بلێم ساردی کردبوو. جگهره‌یه‌کی به‌هه‌منم به‌فهنده‌کیکی سپی که دیاریی هاوڕه‌یه‌کم بوو، داگیرساند و به‌په‌له‌ چهند مژگی قوولم له‌سه‌ر یه‌که لێدا. نێزه‌کیکی ئاسمانی درێ. شه‌مشه‌مه‌کوێریکی به‌لامدا تیژ تێپه‌ری. جوینیکم سه‌واله‌ کرد. له‌ دووره‌وه‌ ده‌نگی کونده‌په‌پوو ده‌هات. له‌به‌ر خۆمه‌وه‌ گوتم بێگومان له‌سه‌ر دیواری خانووه‌ که‌لاه‌که‌ هه‌لنیشته‌وه. سه‌ریکی په‌نجهره‌ تاریکه‌که‌ی دایه‌گه‌وره‌م کرد. ده‌زمانی ئیستا به‌هه‌موو جه‌سته‌یه‌وه‌ له‌ژێر لێفه‌ ئه‌ستوره‌ جاجمه‌که‌دا پرخی خه‌وی دێ. هه‌رچهند بۆ خۆی ده‌یگوت هه‌تا به‌یانی چهندین جار خه‌به‌ری ده‌بیته‌وه و له‌ ناو جیگا‌که‌یدا داده‌نیشی و له‌ په‌نجهره‌که‌وه‌ سه‌ری ئاسمان ده‌کاو گۆی له‌ ده‌نگه‌که‌ راده‌گرێ. ده‌نگی نووزه‌که‌ ده‌لێم.

بزه‌یه‌کم هاتی. لام وایه‌ مرۆفه‌کان هه‌تا زیاتر به‌ ته‌مه‌ندا ده‌چن، زیاتر خه‌یالاتی ده‌بن. لایان رابردوو وه‌ها دووردریژ و داها‌توو وه‌ها کورت ده‌بنه‌وه‌ که‌ مرۆف به‌ناچار به‌ خه‌یال ژبانی درێژ ده‌کاته‌وه. ئه‌و خه‌یاله‌ی چیتر ده‌رفه‌تی وه‌دییه‌نانی نه‌ما‌وه.

که‌ مژگی ئاخرم له‌ جگهره‌که‌ دا، هه‌ستم کرد سه‌رمامه‌. قوچکی جگهره‌که‌م فریدا و که‌میک خۆم گه‌رمۆله‌کرد و به‌ته‌مای چوونه‌ ژووره‌وه‌ به‌ره‌و ده‌رگا‌که‌ رویشتم، که‌ هه‌ستم کرد گویم له‌ ده‌نگیه‌که‌. راوه‌ستام. سه‌رم به‌رزنه‌کرده‌وه‌ و ته‌نیا گویم راداشت. ده‌نگه‌که‌ ون بووه‌وه. هه‌ر که‌ هه‌نگاوم هه‌لگرته‌وه‌، دیسان هاته‌وه‌ گویم. سه‌رم به‌رزکرده‌وه‌ و له‌ خانووه‌ کۆنه‌که‌م رووانی. ده‌نگه‌که‌ به‌رده‌وام بوو. شتێک بوو وه‌ک نووزه‌، وه‌ک بایه‌که‌ که‌ گه‌لا نابزوینی. به‌ره‌و په‌رژینی هه‌وشه‌، ریک ئه‌و شوینه‌ی وا له‌ خانووه‌که‌ نزیکتر ده‌که‌وته‌وه‌، رویشتم. په‌رژینه‌که‌ رایگرتم. راوه‌ستام و وردبوومه‌وه. ده‌نگه‌که‌ پاش راوه‌ستانیکی کورت به‌رده‌وام بووه‌وه. ئه‌م جاره‌ نووزه‌ نه‌بوو. ده‌نگیکی ته‌واو‌بوو. لام کرده‌وه. دایه‌گه‌وره‌ له‌ پشت په‌نجهره‌که‌ی راوه‌ستا‌بوو و به‌ چاوه‌ ده‌رپه‌ریوه‌کانی له‌ منی ده‌روانی. به‌لام هه‌یچ

ناماژ میهکی نه‌دا، که داخۆ بگه‌ر یمه‌وه بان نا. ته‌نیا ده‌یروانی. وه‌ک بلئی چاوه‌روان بوو سه‌ر نه‌نجام که‌سه‌یک ئه‌م رازه هه‌لئینی و له دل‌ه‌راوکی ش‌ه‌وانی ناو جی‌گای رزگاری بکا.

من رووم وه‌ر گه‌راییه‌وه و له که‌لاوه‌که‌م رووانییه‌وه. دلنیا بووم له‌ویوه دیت. ده‌نگه‌که هه‌تا ده‌هات زۆرت‌ر و رووت‌ر ده‌بووه‌وه، وه‌ک بلئی ته‌نیا یه‌ک ده‌نگ نیه و چه‌ندین. جاریکی تر لام کرده‌وه و له دایه‌گه‌روم رووانییه‌وه. نه‌مجاره ئیتر بریاری خۆم دابوو. په‌رژینه‌که نزم بوو. قه‌له‌مبازیکم به‌سه‌ردا دا و ناودیوی بووم. هه‌ستم به قورسابی هه‌نگاه‌مکانی خۆم ده‌کرد. جه‌ستم گه‌رژ گه‌رژ بوو. ئارام و بریاره‌رانه به بئ‌ئوه‌ی چاو له خانوه‌که هه‌لبه‌گرم، به‌رمو رووی رویشتم. نزیک و نزیک‌تر که‌وتمه‌وه. ئیره ده‌شت بوو. به ناو پووش و په‌لاش و چق‌لدا تیده‌په‌ریم. تۆز هه‌له‌ه‌ستاو، پیل‌لوه‌مکانمی له خۆی گرت.

گه‌ره‌ک به گه‌لۆبه کوژاوه‌مکانییه‌وه له پشت سه‌رم جئ‌ ده‌ما. به خۆشییه‌وه دونیا مانگ بوو و ده‌متوانی شته‌کان له‌یه‌که‌تر جیابه‌مه‌وه. سته‌ی دیواری خانوه‌که له به‌ر ده‌می خۆیدا ک‌ش‌ابوو و ده‌گه‌یه‌ که‌ندریکی نزم که چه‌ندین میتریک لئی دووربوو. به نزیک که‌وتنه‌وه‌ی من ده‌نگه‌کان به‌ر به‌ره نزم بوونه‌وه و کتوپه‌ر بران. بیده‌نگییه‌کی سه‌یر دونه‌ی ته‌نی. من هه‌ر رانه‌ه‌ستام و هه‌ر به‌و شیه‌یه‌ی ده‌ستم پیکردبوو، گه‌یشتمه به‌ر ده‌رگا دارماوه‌که‌ی. تیشکی مانگه‌شه‌و لیره و له‌ه‌وئ ناو که‌لاوه‌که‌ی رووناک کردبووه‌وه. تاریکی و رووناکی لیک ئالابوون. ئارام له ده‌رگا خه‌یالییه‌که ناودیو بووم.

ئیت‌ر نه‌ده‌کرا بلئی ئه‌م خانوه چه‌ندین ژووری هه‌یه و، له‌یه‌که‌تر جیاده‌کرانه‌وه. ژووره‌کان و دیواره‌کان له ناو خشت و خۆله دارماوه‌کاندا لیک ئالابوون. له ناو یه‌که‌م ژوور که بی‌گومان دالانه‌که‌ی بوو، رانه‌ستام و له ده‌رووبه‌ری خۆم رووانی. به سه‌ر خشت و به‌رد و خۆله‌کاندا سه‌رکه‌وتم و سه‌ردانی هه‌موو به‌شه‌کانم کرد. هه‌موو شوینیک هه‌ر دارماو به بئ‌ئوه‌ی یه‌ک تا‌قه بوونه‌وه‌ر. چۆل چۆل. له به‌ر ده‌م په‌نجمه‌ره داروخواه‌کانی رانه‌ستام و سه‌یری ده‌رموم کرد. له‌ه‌ویش هه‌چ که‌س و هه‌چ شته‌یک. باشه ئه‌م ده‌نگه چی بوو... ئه‌م ده‌نگانه له کو‌یوه ده‌هاتن؟

لهم بیراندا بووم که نیشتیای سیگاریک دایگرتم. قنم دایه سهر گلکویهک و جگهریهکم دهرهینا و، دامگیرساند. بیرى ئهوى دایک و کچهم کردموه واه دهیان سال لهوه پینش لیره ژبابوون و، کتوپر له دووای رووداوئیکی سهیر ون ببوون. ههولمدا حال و ههوى دایک و کچیک بینمه بهرچاوى خۆم له خانوویهکی تهنیای دووره شارد، له دهشتیکدا که چلۆن شهوانیان بهسهکر دووه. پینم وایی پینیشی گهیشتم. کهلاومهکه یارمتهی دهدا. جگهرهکه کاتیک مژم لندهدا جوان جوان ژوررهکهی رووناک دهکردموه. دیوارهکان هیچ میژووویهکیان به سهروه نهمابوو. ههموو شتیک تهنیا زهمهنیکی روت بوو. ئهوى ههبوو، جی نهمابوو.

ریک لهو کاتهدا له درگاکهوه له مالهکهی خۆمانم دهروانی و پهنجهرهی ژوررهکهی دایهگهرهم دهبینی، ئهوى پهنجهرهی دهلیی تارمایی ئهوى هیشتا له خۆیدا هشاردابوو، گویم لیبوو دهنگهکان هاتنهوه. زۆر خیرا له چوار دهوری خۆم رووانی. دیار نهبوو له کوپوه دین. وهک بلئی هم له دالانهکهوه، واته لهو شوینهی واه منی تیا دانیشتبووم، ههتا ههموو ژوررهکانی تر. له ههموو شوینیکهوه وهک ئاو دهندهلان.

سهههتا چرپه بوو. وهک چرپهی کۆمهلیک مرۆف که سرک سرک به شهویدا ریدهکهن. ئهوسا ترپهی ههنگاو، ئهوى ههنگاوانهی جارى وابوو خیرادهبوون و جارى وابوو هیواش. ئهوى ههنگاوانهی بهر بهرد دهکووتن، بهر چقل و بهر کلوه گل. ئهوسا دهنگی ساردی ناسنه سووکهکان. ههناسهکانیش هاتن. دهنگهکان لیم نالان. وهک بلئی دووای سالانی سال خۆشحالن لهوهی کهسیک دهبیننهوه بو ئهوى دیسان بهسهر هاتییکی بو بگیزنهوه. من ههروا بی جووله دانیشتم و، گویم راداشت. نیگام نهبزواند. بگره بهر بهره قونجاندم و ههولمدا ههموو ههست و نهستم لهسهر گوپکانم کۆبکههوه. بووم به پهیکهریکی بی جووله.

ئهوسا دهنگی چهمیگ هاته گویم، دهنگی با که به ناو کۆمهلیک درمختدا رادهبوورد و ژیی گهلاکانی دهژهند. دهنگی قریوک که شیتانه بی گوندانی ئهوى دهگوزرا، تهنیا دهیانقییراند. ئهوسا دهنگی ههناسه و چرپهی دوو ژن که لینهکانیان لادهدا و بی ئهوى گلۆپ ههلهکن، به ئارامی و بی خشپه له پهنجهرهکانیان نزیک دهکووتنهوه. دهنگهکان ههموو پیکهوه لیک دهنالان و دیسان له دووای لیکترازانیکی کورت پهکیان دهگرتهوه و تیکرا ههموو کهلاوهکیان دادهگرتهوه. ئهوسا بوئی ئارهم کرد

و بونی دم و بونی ترس. بونی گیا رزیو مکنی قهراخ چه میک که قریو که کانیان له خویاندا ههشار دابوو.

نازانم له کات چهنده تیده پیری. هه پنیویستیش نه بوو بییری لی بکه مهوه. من دهمتوانی تا بهیانی، تا سپیده دابنیشم و گوئ رادیرم. دهمزانی ئەمه بو هه موو کهس هه لئناکهوئ. دهمزانی هه ندی دهنگ له هه ندی شوین دهمیننهوه و کهم که سیش بهختی ئەوهی ده بی بچینهوه سهریان.

خۆم زیاتر گر مۆله کرد. که می کیش کوور. وهک بلئی ناوه ها باشت ده بیستم. ئەوسا دهنگی تهغه هات. دهنگی تهغه هه موو زر مه ترسناکهکان. دهنگی جوین. راگردن و خۆ به عمر زدادان. دهنگی تیهیرینی شتیکی بچووی ناگرین له ناو شتیکی نهمهوه. دهنگی هه ناسه ی سوار. قیژ قیژ و هاوار کردن. دهنگی داوی پارمندی و دوواکهوتن و مانهوه. چاوهروانی و ترس. رق، ئارزوو و حهزی دهر باز بوون. ئەو مرو فانه ی خویان خسته په نای دیواری خانوویه کهوه و لهو یوه بهروو چه مه که نه راندیان. دهنگی باوهشی دوو ژن که بهو نیو مشهوه له یه کتر ئالان و له قوژبنی دالانه که به قه در نیو جهسته یه کیان لیهات. جاری وابوو ههستم ده کرد که سیک، یان زیاتر دست به پشتما دینی، دهستم ده گری و داوام لیده کا له گه لیا بو شوینیک بجم. یاخود له بردیان دهر باز بکه م. دهستیکی نهم و گهرم و ئاره قاوی و لهرزوک. من که هه موو جهستم سه ر ئار ق نیشنبوو، به بی ئەوهی بجوو لیم، ته نیا گویم راداشت و ته نیا هیشتم له مسم که ن. ئەوسا شتیکی ته ر و لینج گوره ییبه کانیان خووساند. که سیک کتوپر چپاندی که "ته واوبوو، هه لاتن و یه کیان لی به جیما!" دهنگه که وهک بلئی له سه ر بانیه وه ده هات، نا، له پشت خانوومه کهوه. نازانم.

که یه کهم تیشکی هه تاو له دیواره رووخوا مه کهوه له روومه تی چه پی دام، چاو هکانم هه لئنا. دونیا رووناک رووناک ببوو هوه. جهسته ی شه لالی ئاره قم سارد ده بووه وه و، سه رمایه کی بی ره م خه ریک بوو لیم ده ئالا. دهستم برد، جگه ره یه کی ترم دهر هینا و به فهنده که سه بیبه دیار ییبه که دامگیر ساند. که لاوه که خوی بوو ژوژیکی تر، ویران ویران ده خه ملاند.

ههستام. له دەرگاگهوه ئاگام لیبوو دایهگهوره له ههوشهکهمان له پشت پهرژینهکهوه چاوهروانم بوو. دلنیام ههموو شهو بهئاگا بووه. دهستتیکم لی راوهشاند. وهک بلئی بزمهکیش روخسارمی قاشت.

دوو ههفته دوواتر، باوکم له سه سفره بو یهکهم جار باسی خانوهکهی کرد. گوئی چل سال لهوه پیش، دهمو پاییز، لیره لهسه نهم چهه و له نزیک نهم خانوه شهتیک بووه و کوری تالیبی حاجی قادر گویا لیره کوژراوه و تهرمهکیشی بهر دهستی حکومت کهوتوو. گوئی دوو ژنیش لهو کاتدا لهو خانوهدا ژیاون که ههر ئهو شهوه بو ههمیشه ون بوون.

من که نهو شهوهی ناو خانوهکه، چیرۆکهکهم له دووای چل سال راستهوخۆ بیستبووهوه، وهههز لهوهی باسی چارهنوسی دوو ژنهکهی تیانهبوو، به رقهوه له خانوهکهم رووانیبوه.

راستی چیان بهسه هاتبوو؟ نیستا دهزانم مهج نیه چیرۆکهکان ههموو بهسه هاتهکان بگێرنهوه.

گواستنهوه

له دووای نهوهی ماله کۆن و قه‌دیمییه‌که‌میان له لای بونگایه‌ک دانا و فرۆشتیان، گواستیانه‌وه بۆ ناپارتمانیکه‌ی خنجیلانه و خوشی تا رادیه‌ک نوێ. ته‌نیا خۆی و دایکه‌ی بوون. دایکه‌ی، حه‌وت شه‌مو و حه‌وت روژی ره‌به‌ق به‌ بئ‌ راوه‌ستان له ژووره‌که‌ی خۆی که‌ په‌نجهره‌یه‌که‌ی گچکه‌ی تیا‌بوو، به‌یادی خانووه‌که‌میان، هه‌موو بیره‌مه‌رییه‌کان و یادگاریه‌که‌کانی گریا. نه‌ویش لئی گه‌را به‌ دلی خۆی بگری. هه‌موو کس دهمزانی گریان، دهمروون سووک ده‌کا. فرمیسه‌که‌کان نه‌گه‌رچی روونن، به‌لام هه‌ندێ شت له‌گه‌ڵ خۆیان هه‌لده‌گرن که‌ قورسترین شته‌که‌کانی جیهانن. ناپارتمان‌ه‌که‌میان رووه‌وه و دیمه‌نیکی دل‌رفین بوو. هه‌م شاخیان له‌و دوور دوورانه‌وه لئ‌ دیار بوو و هه‌م به‌شی روژه‌ه‌لاتی شار. هه‌ر چه‌ند هه‌ولیدا به‌ پیشاندانی ئه‌م دیمه‌نه‌ و باسکردنی، گریان له‌ بیرێ دایکه‌ی بباته‌وه، بیسوود بوو. ئه‌و هه‌ر له‌ بیرێ خانووه‌ کۆنه‌که‌دا بوو.

دایکی بئ سواده. دیاره نهک تمواو. کهمیکی فیر کردوه، بهلام ئومنده به خاومخواه دهخوینیتهمه قهت ناگاته کوتابی هیچ چیرۆک و کتیبیک. بویه به ناچار بۆ خۆی باسی دونیا و داهاتووی بۆ دهکا. باسی ئهم دوخه تازهی وا تئیکموتوون. دهلی دایه گیان! دونیا بهرمو پیش دهر وا و ههتا دیت حهشیمهت زیادهکا و بویه زۆربهی ههره زۆری بنیادهمهکان له ئاپارتماندا دهژین، دهلی چیتر باوی خانووی کۆن و تهنیا نهماوه. ئهوسا ئهوی شهیدای کلتوری رۆژناوا، باسی شۆرشهکانی بۆ دهکا وا به دلنیا بیه بهرمو، ئهو شۆرشانهی دونیا دهگۆرن و بهک تاقه خانووی تهنیا چیه تیا یا ناهێلنهوه و، ههر ههمو بهشهر دههاونه ناو بینا بهرز و گهوره و چهند قاتهکانهوه. دهلی تهنیا بهم شویهیه مروف دهمتاوی دهمست به زومیهوه بهگرت و دهرفتهی کشت و کال و بهرهم هینانی خواردن بۆ خۆی، که بهردهوام روو له زیادبوونه، فراههم بکا.

دایکی بیدهنگه و له پشت چاوه فرمیسکاوییهکانیهوه که بیگومان دونیا و کورهکهی لیل دهبینن، گوتی دهگرت و به بئ ئهوی شتیک بئی، ههروا له رووانین بهردهوامه.

ئهو جاری وایه رقی له دایکیتهی. لهوهی له دونیای داهاتوو ناگا و ههر بیر له رابردوو دهکاتهوه. ئهوهیکه ههمیشه مردووهکان له بهر چاویدا زیندوون و دیواره کونهکان و درمخته پیرهکان له بیر ناکات. ههر چهند پئی دهلی کات رووهوه داهاتوو و مروف دهبی زیاتر خهیالی لای داهاتوو بیت نهک رابردوو، گوتی لی ناگرت و، بویه دیسان تووره و توورهتر دهبی.

بهلام تووریهی بیسووده. دووایی بیرکردنهوهیهکی زۆر بهی ئاکامه دهگا که شتیکه تر بکا. نا، تئی گیهنی. ههول دها حالی بکا. چون؟ نهها، له ریی کتیهکانهوه. دهستهکا به خویندنهوهی کتیهکان بوی. دایکی که رۆژ تا ئیواره له ناو ئاپارتمانکه تهنیا به تهنیا دلخوشی ژیانی ئهوه، زۆر به وردی گوتی لیدهگرت. ئهو که دلنیا به تئی دهگا، زۆر به وردی باسهکانیشی بۆ شیدهکاتهوه. کتیه میژوویه رۆژناواییهکانی بۆ دهخوینیتهمه. به تابهت باسی ناپلئون و لهشکره شهركهکهی که چون چۆنی ناماده بوون به بئ ئهوهی له دوواوهی خۆیان بروانن، بهرمو داهاتوو و بهرمو ولاتانی تر بکشین و تهنیا له پیناوی داهاتوودا بژین. دایکی دهگرت. ئهو که دلنیا به بۆ مهرگی سمربازه نازاکان دهگرت، بزهیکه دنیشیتته سهر

لیوی و له دهررونهوه به خوی دملی "سرئنهجام له جیهانی خانوه کونهکه دورت دمخمهوه،... ئهونده دور هس به خهپالیشندا نهیعت!"

دوو سئ سالیك دهگوزهرین و ئهو میژووی زوربهی پیاوه گهوره و نازاکانی روژناوای بو خویندووتهوه. ئهو پیاوانهی تهنیا له پیناوی داهاتودا ژیان. دایکی ئیستا به جوانی ناپلئونی لهبره: قهه و قهواره، ئهوهی له کوئ له دایک بووه، شهرمکانی و ههروهها چۆنیتهی دورخستنوه و مردنی،... تهناهت ناوی ئهو دورگانهی و ناپلئونیان تیا دورخرانهوه. له ناو ههموو پیاوه مهزنهکاندا، دایکی سهرنجی زیاتر چوو بووه سهر ئهم پیاوه خر و وردیلانهیه. بگره وینهیهکی ناپلئونیشی له ژورومکهیدا بو ههلواسیوو.

دلنیا به دایکی گوربووه. ناخر ئهو ئیستا که نه دهگری و نه ئهونده چاو له کورهکهی و له دهر و دیوار دهبرئ. میژوو که بهسهرهاتی مروقه گهورهکان و رووداوه مهزنهکانه، دهتوانی خهپال و بیرمورییه بچووکهکان له زهینی ههموو مروقهکان، تهناهت نهخویندهارمکانیش بسریتهوه و له خمه چکولهکان رزگاربان بکا. هیچ شتیک وهک میژوو نیه،... هیچ شتیک، تهناهت داهاتویش.

دیسان روژمهکان دهگوزهرین و ئیواریهک که دیتهوه دهبینی دایکی له مالهوه نیه. هاواری لیدهکا و ژورمهکان دهپشکنی، بهلام وهلام نیه. "دایه،... دایه له کوئی؟" دیسان بیدهنگی. به پهله دیته دهرموه. له دهرگای دراوسیکهی تهنیشتی دها. دیتهوه بیرری که تهنیا چهند جاریک به ریکهوت له سهر بلیکانهکان به توشییهوه بووه و هس ئهونده. دراوسیکهی به نیگایهکی سارد و بهگومانهوه دملی "فهرموو!" پاش یهک دوو چرکه راهستان، جواب دهدهتهوه "ببوره،... ببوره،... نا، ئیستا هاتهوه بیرم له کوئ دامناوه، لوهلهی مهستراوهکه خراب بووه و ناچهرمهکم بو نهههوزراوه، ئیستا ئهزانم،..." ئهوهی گوت و به پهله رویشت. ههلبهت نهک بهرمو ئاپارتمانکهی، بهلکو بهرمو قادرمهکان. دراوسیکهی سهرنجی لی بادهدا.

سهرهتا دووکهانهکانی دهروو بهری پشکنی، ئهوجا باخیکی گشتی بچوو که به دهستی چهپ، کهمیگ ئهولاتردا بو. نا، دایکی لهویش نهوو. بیسووده.

ئهوسا بهرمو گهرهکی خانوه کونهکه بادهدهتهوه و دهروا. دلنیا به لهوئییه. بینا بهرمهکان به گلۆپهکانیانهوه دهرهوشینهوه. له دورموه دایکی دهبینی له ناو کولانهکهدا پالی به دیواریکهوه داومو راهستاه. بی جووله.

- دایکه گیان! نهوه لیره چی نهکھی؟"
 دایکی له رووبهرووی خوی دهروانی. لهوی ئیستا له جیاتی خانووه کونهکه،
 ببنایهکی چهند قاتی گهوره و یهکجار نوی دهبیندری.
 - "دایکه با پروینهوه،... درهنگه!"
 دایکی به چاوه پیرهکانییهوه وانیکایهکی ساردیان لی دهباری، دملی:
 - بو ئیلبا، یان سینت هیلین!؟"
 کورهکھی واقعی ورمهینی. دایکی ههنگاو ههآدینتی و پیش دهکھی. له
 ههوشیهکوه دهنگی ماشینیک دیت.
 کورهکھی دیتهوه بیری مهودای نیوان ئیلبا و سینت هیلین تهنیا چهند سائیک بوو.
 راستی نهوان له کویی میژوودا راوهستابوون؟

ژیرنووس:

- ئیلبا و سینت هیلین ناوی دوو جهزیرهن واناپلئون له تاراواکه تیایانا ژیا. ناپلئون
 له دووای کهمتر له یهک سال توانی خوی له ئیلبا دهرباز بکا و بو فهراسه
 بگهریتهوه و دوواشهری خوی وانته شهری واتیرلوو له دژی نهیرانی فهرنسا
 ریبهری بکا. پاش شکست هینانی لهم شهرها له لایمن ئینگلیزییهکانهوه بو
 دورگهی سینت هیلین دورخرایهوه، لهوی سهههههجام له دووای شهش سال
 کۆچی دووای کرد.

تهنيا يهك رووداو

به سهدان كيلومتر له دهرهوهی سنورمهكانی زید، نهو زیدهی سالانی ساله نهمبیبونهوه و رنگه قهتیش نهیبینمهوه، روژیک وهك ههمیشه کاتیک له خصو ههستابووم و خهریکی سازکردنی ناشتا بووم، کتوپر بیریکی سهیر له میشکی دام. به خۆم گوت ههموو چاره‌نوسی مرۆف، به دریزایی ژيانی، په‌یوه‌ندیی به یهك رووداووه ههیه، نا، تهنيا يهك رووداو. نهوسا به‌دم هیلکه‌کولاندن و گهرمکردنهوهی نان و هینانی روژه‌کهره، هه‌لمدا به شوین نهو رووداووه گرینگه‌ی ژيانی رابردوی خۆمدا بگهریم. روودای سه‌ردهمی می‌مندالی.

خه‌یالم بو زور شت چوو: نهو ساله‌ی وا هاوریکه‌م که تهنيا کولانیک واوتر ده‌ژیا، نان ره‌وینی کرئ و له‌گهل ماست وهك ناشتا خواردی و من نه‌متوانی،... نهو روژانه‌ی به شوین پاسکیلی هاوریه‌کی ترم دا هه‌لده‌هاتم و هه‌نسکه هه‌نسک و شه‌لالی نارمق پالم پیوه‌دنا تهنيا بو نهوه‌ی رحمی بجوولی و سه‌ریکم باتی،... نهو ساله‌ی دراوسیکانمان زوربه‌یان ده‌چوون بو سه‌یران و ئیمه نه‌ده‌چووین و کولانی بیده‌نگ و ساردوسری سه‌رته‌ای هاوین هه‌تا ئیواره منی له خۆیدا نوقم ده‌کرد،... یان سالی شو‌رش نهو کاته‌ی سه‌نگه‌رمان له گهل خه‌لکی له خیا‌بانه‌کاندا لیدا و کوکتول مولوتوفمان دروستکرد و که‌چی کاتیک شهر هه‌لگیرسا نه‌مویرا هه‌لپانگرم و بچم له ناو سه‌نگه‌ره‌ی خۆم، خۆم به مه‌به‌ستی تیکشکانی تانکی دوژمن مه‌لاس بدم!

پېستی هیلکهکان لیده کهمهوه. جاریکي تر ههموو ئهم بیرمه‌ریانه بهسەر دهکه‌مهوه. می‌شکم زۆر زیره‌کانه هه‌ولده‌دات رووداو‌هکانی تر وه‌لابنی. رهنکه له‌بەر نه‌وهی بتوانم سه‌ر نه‌نجام به نه‌نجامیک بگهم. باشه له‌مانه کامیان بوون به سه‌رته‌یه‌ک بو دیاریکردنی چاره‌نووسی ژیانی داهاتووی من؟

بۆنی رو‌نه‌که‌ره‌که به سه‌رو روودا دیت. بۆنیکي خۆش و ههمیشه تازه. هه‌رچی ده‌که‌م ناتوانم هه‌یچ کام له‌و رووداوانه به ههموو ژیانی داهاتووی خۆمه‌وه گری بدهم. وه‌ها که په‌کیان ببی به سه‌رته‌تا. به‌راستی گه‌ر من بمتوانیایه به‌یانیه‌ک له‌گه‌ل ماست نان ره‌وه‌غنی بخۆم، وه‌هام به‌سه‌رده‌هات؟ یان گه‌ر ببوومایه به خاوه‌ن دووچه‌رخیه‌ک نیتر چاره‌نووسم جو‌ریکی تر ده‌بوو؟ یان سه‌یران، گه‌ر من نه‌و روژه هه‌تا نیواره به ته‌نیا له‌ کۆلان دانه‌نیشتمایه و به‌و گه‌رمایه له‌ ده‌رودیوارم نه‌روانیایه، داخو ژیانم به لایه‌کی تر دا نه‌ده‌گه‌را؟ یان،... یان سالی شو‌رش، گه‌ر من نه‌وه‌نده نازا بوومایه و هه‌ر روژه به‌ کۆکتیل مۆلۆتۆقه‌کانه‌وه خۆم بگه‌یاندیانه ناو سه‌نگه‌ره‌که، ئه‌و سه‌نگه‌ره‌ی قه‌ت که‌لکی لی وه‌ر نه‌گیرا و له‌ راستیدا شه‌ر له‌ شو‌نیکی تر له‌ ده‌وری سه‌ربازخانه‌که‌ی شاردا هه‌لگیرسا، من روژم به روژه ده‌گه‌یی که نیستاکه تیا‌یام؟

بۆنی نانی گه‌رم لیم ده‌نالی. هیلکه‌کان و رو‌نه‌که‌ره‌که به‌سه‌ر په‌کتردا به له‌تیک نان ده‌گو‌وشم. خو‌ییشی پیا ده‌که‌م. نه‌کا وه‌ها نه‌بی و چاره‌نووس به‌ره‌می ته‌نیا په‌ک رووداو نه‌بی، ریک وه‌ک ئهم ناشتایه دوو هیلکه و رو‌نه‌که‌ره‌ی به‌سه‌ر په‌کتردا ته‌پیو و تیگو‌شراو به نان و خو‌یه! رو‌نه‌که‌ره‌که وه‌ها تیکه‌لی دوو هیلکه‌کان بووه که ته‌نیا به تام ده‌بی‌نمه‌وه.

نان ره‌وه‌غنی، پاسکیل، ته‌نیایی کۆلان و سه‌نگه‌ره‌که ده‌خمه‌ه پال په‌کتر. به‌ ده‌م جوینی پارووه‌وه، چاوه‌کانم ده‌قو‌نجینم و خه‌یالم دیسان ده‌روا. چه‌نده ده‌توانی له‌ نیوان دوورترین شته‌کانی ژیان، په‌یوه‌ندییه‌ک هه‌بی که قه‌ت بیری لی ناکه‌ینه‌وه. نه‌کا چاره‌نووسی من نه‌ک په‌ک له‌وان، به‌لکوو ههموویان پیکه‌مه دیاریان کرد، وه‌ک ئهم ناشتایه‌ی به‌رده‌مم؟ به‌لام دیسان له‌ ده‌روونه‌وه شتیک ده‌لی نا وانیه،... ده‌لی ده‌بی هه‌لبێژیری! په‌کیان له‌وانی تر گرینگتره. کامیان؟... به راست کامیان؟ ناویرم هه‌لبێژیرم. له‌بەر نه‌وه‌ی من نیستاکه پیاویکی به‌ته‌مه‌نی گه‌راوه‌م. هه‌لبێژاردنه‌که‌یشم درۆ ده‌بی. زه‌مه‌ن، خواستی خۆی هه‌یه. ده‌نگ هه‌لده‌بیرم "لیم

گهړئ با هموویان پیکهوه بن، پیکهوه بوونیک که له ناو یه کتردا ونده بن و هیچیان
ئینتر وک خو یان نین!"

له گهړئ نهوهی هموویانم وهک دوو هیلکهکه و روڼه کهرکه به سمر یه کتردا
پیشان دووهو، ناتوانم هه لیزیرم و له ناو رووداو هکانی ژیانی رابردو و مداما ملامه ته وه،
به لآم دیسان له سمر نهوم که ته نیا یهک رووداو سهره کییه. نا، یهک رووداو.

به لآم کامیان؟

delam.com

پنشمه‌رگه‌ی دیجیتالی

ماومه‌ک بوو حزی ده‌کرد بیی به شورش‌گیر و له دووای چهند مانگیک چهک له شانکردن و کیواکیوکردن، له شهریکی قارماناندا شه‌هید بی و گور غریب لهو شاخانه له بن داربه‌روویه‌کدا بینژن. له رادیوکاندا گوئی له هه‌والی شهره‌کان گرتبوو، باسی نازایه‌تی شورش‌گیرانی بیستبوو و پاشان گوئی له ژیاننامه‌ی شه‌هیدان گرتبوو که چهند به‌کول ده‌خویندرانه‌وه. له‌بهر خویه‌وه ده‌یگوت وا ده‌بی، بو‌منیش وا ده‌بی، په‌له مه‌که‌ن، ... ته‌نیا په‌له مه‌که‌ن!

جاری وابوو له ته‌نیا‌یی خویدا، یان شه‌وانه پیش نه‌وه‌ی خه‌وی لی بکه‌وی، له ناو جینگادا هه‌موو نه‌و دیمه‌نه‌ی که شهری تیا‌ده‌کرد و سه‌ره‌نجام به‌ر فیشه‌کینیک ده‌که‌وت، ده‌هاته به‌رچاوی. پیکرانی، به‌لادا هاتنی، فیچه‌کردنی خوین و دو‌اروونینی ناسمان له کاتیکدا به‌ پشتدا که‌وتبوو و به‌ره‌به‌ره چاولیکانی... نه‌وسا مردنی. هه‌ولیشی ده‌دا ژان و نازاره‌که‌یشی بینیته به‌ر چاوی خوی، که نه‌مه‌یان نه‌سته‌م بوو. وه‌ک ده‌یانگوت ژانی گو‌له تابه‌تیه و له هیچ ژانیکی تر ناچئ. ده‌یانگوت له ناوه‌وه ده‌تپو‌کینیته‌وه و دانه‌هزرینئ، وه‌ها که ده‌نگت به‌ ناسته‌م ده‌ردئ. سستت ده‌کا،... سست سست. به‌لام ژان له‌بهر شکوی هه‌موو دیمه‌نه‌که‌دا نه‌مه‌نده لاواز و لاوه‌کی خوی ده‌نواند که هیچ حسییکی بو‌ نه‌ده‌کرد. له‌بهر خویه‌وه ده‌یگوت به‌رواناکه‌م شتیکی وه‌ها بیت. خیرا تید‌په‌ریت. وه‌ک ده‌لین به‌ری ته‌نگانه کورته.

ئەوسا ھەوآلی خۆبندنەھەمی شەھیدبوونی خۆی بۆ روژی دوواتر گۆی لێدەبوو، دایکی و کەس و کاری دەھینا بەرچاو کە چۆن چۆنی بۆی دەگریان و بە ئەژتو و بە سەری خۆیاندا دەکێشا و روژویان بوو. خەلکی شاری کە ھەر ھەموو باسیان لێدەکرد. لێرەدا دلی پر دەبوو، چەند بەزمیی بەسەر دایکیا دەھاتەو. فرمیسکەکانی لە ناو چاوە گەشەکانی قەتیس دەبوون. ئاھ ژیان ھەندێ جار چەند پر ئازارە! ئەوسا گۆی لێدەبوو کە چەند ھەفتە، یان چەند مانگ دوواتر ژیاننامەکەمی دەخویندرايەو. ھەر لە سەرتای منداڵییەو. ئەوێ کە کورە زەحمەتکێش بوو، بە کوێرەمەری گەرە بوو، لە شۆرشێ گەلانی ئێران لە ساڵی ۵۷ وەک میزمنداڵی بەشداری کردوو، چاونەترس و نازا بوو، دوواتر زیاتر ھەستی بە ئازار و بەش مەینەتی گەلەکەمی کردوو بوو بۆیە بریاری داوہ چەک بکاتە شانی و لە دژی ستەم و زولم و زۆرداری بھەنگی، ئەوھیکە لە ناو کۆری ھاوسەنگەرانیشیدا کۆریکی شیرین و قسەخۆش و یاریدەر بوو، زوو خۆی لە بواری سیاسییەو پێگەیاندوو و بوو بە کادری سیاسی و... لە چەندان شەر و تێکھەلچوونیشدا چاونەترسانە بەشدار بوو،... ھەتا سەرئەنجام، وەک چارەنووسی ھەموو شۆرشگیرە چەک لە شانەکان، خەنجەری زالم جەرگی شەفارشەفەر دەکا و زۆر زوو لە تەمەنی لاوتی گیانی بەخشیو بە گەل و نیشتمان.

پەتووھە کە لە ناو دلی تاریکیا دەدا بە سەری خۆیدا، لەو ژیرەو دەست دەکا بە گریانیکی بەکۆل. ھەناسە گەرمەکانی دەبیرژینن. ژیر بەتانییەکە دەبێ بە چلەمی ھاوین. بەراستی چەند خۆشە پیاو لە دوای مردنیشی بزانی چی بەسەردی، لەبەر چاویا بێت دەورووبەری چۆنی لێدەروانن. لەبەر خۆیەو دەلی "بێ ھۆ نیە ئەلێن شەھید نامری!"

بەلام روژەکان تێدەپەرن و ئەو ھەر لە جیی خۆیتەتی. نە دەرواڤە دەروو و نە تەننەت بۆ یەک جاریش دادەنیشی و بریاریکی جیددی لەم بارەییەو دەدا. وەک ھەمیشەیش گۆی لە رادیۆکەییە و ھەوآل چیبە لە دەستی دەرنایچی. دیسان وەک ھەمیشەیش خەوئەکانی بەردەوامن.

سالەکان تێدەپەرن و، ژیان گۆرانیکی وەھای بەسەردا نایەت. ئەو کە ئیستا بە خەونی شۆرشگیربوونی خۆی و بە ھەوآلی رادیۆکە عادتێ گرتوو، روژیک تێدەگا دەبێ بجوآی و بروت. جانتایەک دەکری، لەگەل دوو جووت گۆرەوی،

مسواکیک، خەمیری دیان، دوو شۆرت و دوو ژیرکراسی، دوو ژیر شەلۆاری، جووتی پیناوی ئادیداس و تەسبێحیکی رەش کە لای وایە لەگەڵ رەخت و تەفەنگ جوان دیتەوه. لەبەر خۆشییەوه دەلی کە گەیشتم ریشیکی درێژیی بو دەهێلمەوه و کلکی جامانەکەیشمی بە لاتەنیشتییدا بو شۆر دەکەمەوه.

بە روالەت هەموو شتیک لە جیی خۆیتە، بەلام دیسان سألەکان تێدەپەرن. دوو جووت گۆرەوییەکە دەدرین، مسواکەکە کۆن دەبی و فریی دەدا، خەمیری دیانەکەیش ئەواو دەبی، دوو شۆرت و دوو ژیرکراسی و دوو ژیرشەلۆارییەکەیش دەمیکەکە هەر ئاسەواریان نەماوه. پیناوه ئادیداسەکانیش لە مزگەوتی یەکیک لە گوندەکاندا دەزران. تەنیا تەسبێحەکە بە شیویەکی سەر سۆر هینەر ماوه.

ژن دینی، دەبی بە خاوەن مأل و مندال. نیستا رادیۆکە هەر ماوه، بەلام وەک جارێ هەوایی شەر و چالاکێ ناخوینتیتهوه. ژباننامە شەهیدانیش زۆر بەی کات هی سألانی زووه. بەلام ئەو هەر هۆگرە و لە کاتی کە دەست بە ریش و سمیای ماش و برینجی خۆیدا دینی، ناوچاوانی گرژ دەکا و بە وردی و بە سەرنجەوه گۆیی لێدەگرێ. بێر دەکاتەوه سألەکان چەند خێرا تێپەڕین.

بەلام شتیک بە خۆشییەوه ماوه، یەعنی سەری هەلداوه. نیستا خەلکی فیربوون دەچن بو کۆی. ئەویش کراس و پانتۆلیکی خاکی و جلیسقه و جامانەیکە کۆی، لەگەڵ کۆلەپشتییەک و مسواک و خەمیر و جووتیک پیناوی ئادیداس و... نیتەر دەچن بو کۆی. وینە دەگرێ و لە تۆرە کۆمەلایەتیەکانی وەک فەیسبووک و ئینستاگرامدا بلۆیان دەکاتەوه. هەمیشەیش وەها دەووستی کە دەلی شتیک نادیار کە بە حال شوینیکی دیارە بە شانیهوهیتە. لە راستیدا ئاسنی کۆلەپشتییەکە یاخود تێلایەکە کە وەک چەک دەنوینی، بە مەرجیک بزانی چۆن لە بەر دەم کامیراکەدا راووستی. خۆشحاله خۆی گوتەنی یەکیک لە کۆرەکانە و لەوان دەچن. کۆری ناوشارە و لەم سەردەمەیشدا ئەمەیش کەم نیە، بگرە ریک هاوترازی ئەوهی سالی سألانە. ئەی ئەوه نیە هەموو خەلکی خەریکی ژبانی خۆیان و کەس ناویزی سرتەمی لێووییەت. هەلگرتنی ئەو مەشغەلە و نوواندەوهی بەم شیویەیش خۆی لە خۆیدا کەم نیە. کاریکی گەورەیه. بزەیهکی دیتی و لە خۆی خەمیه. ناگای لێیه هەندێ لە خەلکی بە سەرسامییەوه لێی دەروان و، حسیینیکی تاییەتی لێ دەبەن.

فهیسیبووک و ئینستاگرام پری وینهکانن. پیتشمەرگهی دیجیتالی له جهولیهکی سهیردایه. رۆحم به قوربانی! بهس نیه کردار و روالمتی جۆرمیهکه که رابردو دهژیهنیتمهوه. لهبهر خۆمهوه به خۆم دهلیم زۆر کهم ئهمهشیان له دهست نایهت. تهنیا ئهمندهی که وینهکان ئهمنده دوویات دهبنهوه، ههستهکه شتیکی گالتهجارانه وهک سنیهر رۆژ له گهڵ رۆژ زیاتر له گهلیانا ریدهکا. نا ئه نابی بهکجار وها بیهت!

لهبهر خۆیهوه دهلایت ههموو شتیکی بهرمو دیجیتالی دهروات و، چهکداریش یهک لهوان. رنگه پنیوستیشی به کیوچوون نهیهت. ئهوسا مووسهکهی دهخاتهسهر پرۆگرامی فتوشاپهکه.

لهبهر خۆمهوه به خۆم دهلیم نهکا ههموو شتیکی بهراستی خهریکه بهرمو گالتهجاری دهچی... نهکا! لهوه دهچی سهردهمی دیجیتالی، پیتشمەرگهی دیجیتالی بوو،... رنگه!

دوواینگار

کاک ئامانج وینهکیشی چاکه. سالانی سال لهوه پینش کۆلیجی هونهره جوانهکانی تهواوکردوه. دیاره پینش ئهوهی بچینه نهم کۆلیجه، له مالهوه و له قوتابخانه ئهمنده سهرقالی کیشانهوهی وینه ببوو که ههر ئه کاتیش به جۆریک ناوبانگی دهکردبوو. خهڵکی گهرمک و شار دهیانناسی. ناویان نابوو "وینهکیشه زیرمهکه!"

کاک ئامانج لهگهڵ ئهوهی لهگهڵ قوتابخانه هونهرییهکانی بواری کیشانهوهی وینه به جوانی ناشنا بوو و، دهیناسین؛ بهلام ههولیدهدا ریپاز و روانگهی تابهت به خۆی ههبن. ههرچهند نهیدهشاردوه که له ناو ههموو نیگارکیشهکانی دونیادا زیاتر به هونهرمهندانی رووس سهرسام بوو. بهتایهت 'فیکتور فاستینسوف' که نهققاشیهییهکانی ههم له بواری رئالیستیدا خۆیان دهبینیهوه وههم له بواری سیمبولیزمدا.

وینهکیشه زیرمهکهکه ههر شتیکی له دورووبهیدا سهرنجی راکیشابه و به جۆریک خهپالی بجوولاندایه یان راگواستایه، دهستی دهبرد، قهلمه رهشهکی ههلهگرت و دهست بهچی دهیکیشایهوه. بۆیه گهر سهردانی مالهکهیت بکردایه، به دیتی وینهکان که سهرتاسهری دیوارهکانیان داپۆشیبوو و بگره بهشیکی زۆریشیانی

له‌سه‌ر یه‌ک که‌له‌که کردبوو، هه‌ستیک‌ی سه‌یر ده‌ستی پیده‌دای. و‌مک بلئی ژین لیره له ناو ئه‌م خانوو‌دا راوه‌ستاوه و، رووداوه دووپات‌کراوه و کاتیبه‌کانی ژیان هه‌ر هه‌موویان لیره له موعجیزه‌یه‌کی سه‌یردا قه‌تیس مابوون و بۆ هه‌میشه خۆیان هاویشت‌بووه دهره‌وه‌ی ره‌وتی خۆبانه‌وه. لیره له ناو ئه‌م خانوو‌دا میژوو ته‌واوقه‌د خۆی ده‌نواند. من که ته‌نیا یه‌ک جار به ریکه‌وت چاوم پێیان که‌وتبوو، وه‌ها هه‌ناسه‌م سواریبوو که شه‌وانه‌ خه‌وی ناخۆشم ده‌بینی و دایکم به‌ناچار به‌ دزیبه‌وه نوشته‌ی بۆ کردم و هه‌تا چهند هه‌فته‌ دوای ئه‌وه‌یش هه‌ر قسه‌ی به‌ کاک ئامانج ده‌گوت. نووشته‌که‌ی له شوینێک له ژووره‌که‌ی مندا شار‌دبووه‌وه!

دیاره هه‌موو که‌س ته‌حه‌مولی دیتتی ئه‌و هه‌موو وینه‌ جووانانه‌ ناکا. ته‌نانه‌ت گه‌ر شار‌م‌زای دونیای هونه‌ر نه‌بیت و هه‌چیش له‌ فله‌سه‌فه و بیره‌ مه‌زنه‌کان نه‌زانی، وه‌ها به‌ بینه‌ی ئه‌م وینه‌ه‌ وقت ورده‌مینی، که بۆ ساتیک هه‌سته‌ده‌که‌ی ژیان له‌وه‌ عه‌جایب تره‌ و مرۆف بیری لێ‌ده‌کاته‌وه. کتوپر بیره‌ ده‌که‌وتیه‌وه دیوکی شار‌اوه هه‌یه که به‌ درێژایی ته‌مه‌ن لیت ون بووه و لیره له‌ رووداو‌یکی نه‌خوازرادا له‌ ناکاو په‌یدات کردووه‌ته‌وه. وینه‌کان، زیاتر له‌مه‌، به‌ ته‌واوی منیان ده‌ترساند.

لای هه‌ندێ که‌س، کاک ئامانج ئازناوی "پیاوه جادوو‌گه‌ر که‌"یشه‌ به‌سه‌ردا برابوو. خه‌لکی کاتیک به‌ تووشیه‌وه ده‌بوون، خۆیان لێ گیل ده‌کرد و هه‌وایانده‌دا ریگیان نه‌چیتیه‌وه سه‌ر یه‌ک. به‌لام ئه‌وه‌ی لای کاک ئامانج گرینگ نیه‌ ئه‌م جوړه‌ شتانه‌یه. ئه‌و نه‌ کاری به‌ قسه‌ و باسی خه‌لکیه‌ و نه‌ سه‌ری خۆی به‌م جوړه‌ کرده‌وانه‌وه دیشینی. لای ئه‌و وینه‌کان له‌ هه‌موو شتیک گرینگ‌ترن.

به‌لام ماوه‌یه‌که‌ پیاوه جادوو‌گه‌ر که‌ خه‌مگینه. لای وایه‌ چیتز قه‌لمه‌ ره‌شه‌که‌ی وه‌لام‌ده‌ری وینه‌کان و ئه‌وه‌ی وا له‌ ده‌روونیدا‌یه نیه‌ و، هه‌موو شتیک کتوپر له‌ مانا به‌ری بووه‌ته‌وه. ئه‌و که‌ جاران دونیا له‌ لای بوونه‌ریکی قابیلی ده‌سته‌مۆکردن بوو، کتوپر هه‌موو شتیک لای بووه‌ ئه‌سه‌پکی سه‌رکیش که به‌ که‌س دا‌بین نه‌ده‌کرا. راستیه‌که‌ی ئه‌وه‌ بوو قه‌لمه‌ ره‌شه‌که‌ی نه‌یده‌توانی دونیا و هه‌سته‌کانی ئه‌و بۆ ناو چوارچێوه‌ی نه‌ققاشیه‌کان راگوژی. کاک ئامانج له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه له‌ دونیای دهره‌وه‌ی ده‌روانی و به‌ خۆی ده‌گوت "ره‌نگه‌ ئه‌وه‌ی وا ده‌بووایه‌ بیه‌که‌م کردومه‌ و، نیتر ته‌واو!" به‌لام هاوکات هه‌ستیک‌ی تر له‌ ده‌روونه‌وه به‌ گۆی کونیدا ده‌یچرپاند "نا، وانیه‌!" ئه‌وه‌یش که‌ و‌مک هونه‌ر‌مه‌ندی‌ک عاده‌تی گرتبوو زیاتر گۆی

بداته دهنگی دهروونی تا وشهکانی ناو میشکی، ئەومندهی تر خەم دایدهگرت و دۆشداما و هک مندالێکی بێ دهرەتان، بە چاوه مەزلۆومەکانی لە دهورووبەری دەروانی.

شەویەک کاتیک لە ناو جیگاگەیدا راکشابوو و لە ناو تاریکیدا لە سەفە نادیارەکی دەروانی، بەو ناکامە گەشتت کە دەبی چیتز بە قەلمی رەش وینە نەکشیتەوه و دەست بداتە رەنگ،... رەنگە جۆراوجۆرەکان، رەنگە رازاوەکان. دیارە بە سەر رەنگەکانیش دا، ئەگەرچی بواری سەرەکی ئەو نەبوو، زال بوو و دەیتوانی بە ئاسانی رنجکە بگۆڕی، بەلام دلێ بەرابی نەدا. "باشە ئەوه چ قەوماوو کە چیتز رەنگی رەش و سپی وەلام نادەنەوه؟" ئەو کە لە تەواوی تەمەنیدا کیشەیی لەگەڵ ئەم دوو رەنگە نەبوو و لای وایوو وەک دوو رەنگی گرینگ هەتاهەتایە لە ئاست خۆیاندا و زیاتر لە رەنگەکانی تر وەلامدەری شتێوازی ئەو لە جیهانی نەققاشیدا بوون، ئەم گۆرانە کتۆپرێیە تەواو کێژ و وری کردبوو.

بۆ سبەیی چوو رەنگ و قەلمی تابیەتی کړی. دەیزانی شین و زرد و سوور، رەنگە سەرەکیەکانن و هەموو رەنگەکانی تر لەمان پێکدێن. ئەوهی پێویست بوو دابینکرد و دەستی کرد بە کێشانەوهی وینە. ئەوسا خەیاڵی درەختیکی پاییزی بردییهوه کە قەدەکی ببوو کێل بەو تاقە گەلا زەردەوه و بە یەکیک لە لقه رووتەکانییهوه مابوووه. لە لاتریشەوه ژنێکی پیر بە گۆلێکی سوورمۆه کە نارام نارام بە روخسارێکی خەمینهوه هەنگاوی دەنا و بەرەو درەختەکه دەڕوشت. بەلام کاک ئامانج هەتا زیاتر لە کێشانەوهی کارەکیدە دەچوو پێش، زیاتر بیهوودەیی دایدهگرت. سەرئەنجام لە نیوهی کارەکیدە قەلمەکهی دانا و دەستی لە کێشانەوه کێشایهوه.

لەبەر خۆیهوه گوتی باشە چی بووه، بۆ نە رەش و سپی وەلامدەرن و، نە رەنگەکان؟... بۆ دەستم پێیانەوه دەلەرزێ؟

ناهوئید لە هەموو شتێک، چوو دەستی بشوات کە سیمای خۆی لە ناوینەکهدا بینی. قۆزێکی ماش و برینجی و ریشیکێ درێژی سپی سەرنجی قۆستەوه. چاوهکانی لە پشت چاویلکەکهیهوه هەر و تێژ لە ژبانیان دەروانی، ئەگەرچی پێستی دهورووبەری داھیزرابوو.

بەپەلە چوووه بو لای كەرسەكانی. ئەمجارە دەیزانی چی بكیشیتەوه. قەلەمه رەشەكەى هینایهوه بەردەست و دەستی كرد بە كیشانەوه روخسارى خۆى. بە خۆشییەوه هەموو وردهكارىبەكانى لەبیر مابوو. خۆشحال لەوهى قەلەمهكەى هینتا بە بەریهوه مابوو، بزیهكى هاتى. لای سەیره بۆچى وهها خۆى له بیركردبوو. بۆ رۆژى دوواتر روخسارى خۆیشى بە رەنگ كیشایهوه. له دوای ئەمه بۆ هەمیشە هەرچی كەرسەى نیگار كیشانەوه بوو فریئى دا و بریارى دا چیتر نەكیشیتەوه. دوو وینەكەى خۆى، وهك دووابەرەمى ژیانى بە یەكێك له دیوارى ژوورى دانیشتنەكەیدا هەلواسى و هەموو رۆژیک تێر و پیر سەیری دەکردن.

له گەل تێپەرىنى رۆژەكان و دانیشتنى بەردەوام له بەردەم وینەكان و سەیرکردنیا، چیتر له ئاو دوو نیگار كەدا خۆى نەدەبینیتەوه. روخسارى هەتا دەهات بیگانه و بیگانهتر دەبوو. بەرەبەرە دەبوو بە وینەكیشە زیرەكەكه و بە پیاوه جادووگەر مەكە. رنال، نارام نارام شونینى بۆ سیمبۆل چۆل دەکرد.

ناوچاوى تێكنا.

كاك ئامانج ئاگای لى نەبوو 'فیکتور فاستینسوف' لەمێژ بوو گواستبووهیهوه بۆ خانوومەكەى ئەو!

خانوی رۆحه‌کان

وه من خۆم بووم لهوئ به‌جیما بووم. له ناو ژووره‌کانی ئهو خانووه‌دا. خانووه‌که‌ی ساڵانی ساڵ له‌وه پێش. له ناو تارمایی تاریکی و رووناکیدا. له ناو گه‌مه‌ی تیشک و ستیه‌ردا.

لێم رووانی، وتم لێره‌ی؟ وتم لێره به‌رده‌وام ماوی؟ سه‌ریکی راوه‌شاند و به‌چاوه نادیاره‌کانی نیوان بوومه‌لێنکی ناومخت، وتی ئه‌ری. یاخود وتی نا. نازانم... گرینگ نیه. به‌خۆم وت گرینگ ئه‌وه‌یه لێرمیه، جا چ خۆی بزانی یان نه‌زانی.

ئه‌وسا به‌ ناو ژووره‌کاندا جوولام. وتم له‌ گه‌لم دێی؟ وه‌لامی نه‌دامه‌وه، به‌لام له‌ هه‌ر ژووریک ئه‌و له‌وئ بوو، له‌ سووچیکدا به‌ هه‌مان نیگا و هه‌مان چاوه‌روانییه‌وه. له‌ دیواره‌کانم ده‌روانی. له‌ سه‌قه‌کان. له‌ سه‌ر تاقه‌کان. وتم له‌ بیرته؟ وتی له‌بیرمه. چی؟ راستی من په‌رسیاری چیم ده‌کرد. به‌لام گرینگ ئه‌وه بوو له‌ بیرمان بوو. دیواره‌ گلینه‌کان، دارمراکان و تاقه‌ قه‌شیه‌کانی داپۆشراو به‌ په‌رۆ گولینه‌کان و شه‌مه‌که ورده‌کانی سه‌ری. بۆنه‌کان هاتن. هه‌لم مژین. شتیک له‌ ده‌رووندا قه‌شی برد و ته‌قی. هه‌ستم کرد خه‌ریکه شی ده‌به‌مه‌وه. وه‌ک گه‌لۆ له‌ به‌نیکی ریسراو به‌ ده‌ست و رانی دایه‌گه‌وره. وتم له‌ بیرته؟ نه‌مجاره وه‌لامی نه‌دامه‌وه. له‌بهر خۆمه‌وه وتم هه‌تمه‌ن له‌ بیریه‌تی.

له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه له‌ ده‌روه‌م رووانی. درمختی ئیواره ستیه‌ری ده‌مخست. لق و گه‌لاکان خۆیان له‌ په‌نجه‌ره و له‌ دیواره‌که هه‌له‌سه‌وو. وه‌ک بلێی ده‌ستی نه‌وازشتیکی پر له‌ به‌زه‌یی ده‌یه‌وئ خانویه‌کی په‌رپووت و کۆن و له‌بیرکراو، بلاویننیه‌وه. ته‌وێلم به‌ شوشه‌که‌وه ناو و لێم رووانین. پشیله‌یه‌ک له‌ سووچیکێ حه‌وشه‌که‌دا ئارام تێپه‌ری و له‌سه‌ر بانیزیکه ون بوو. په‌ریک له‌ گولێک هه‌له‌وه‌ری.

بانیزیکه و کۆترهکان نهرم نهرم كهوتنه فرين. كۆترتيك بهو ئيواره درهنگانه لهسهر لقهكه نيشتهوه و ئهوش و مك من تهويلى به شووشهكهوه نا. وتم دهمناسيتهوه؟ ئهوى سووچيكيه وتى ئهو تهنيا من دهناسيتهوه. ئهوسا زانيم سالانى سال تتيهريون. ئارام چۆم دادا و وتم ئهونده بئ رحم مهبه. وتى گوناھى من نيه، خۆى له خۆيا وايه! راستى دهکرد. بيكهينيم به گهژهيى خۆم ديت. ههلهدهستمهوه و ديسان له لقهكه دهروانمهوه. كۆترهكه لهوى نهماوه. پنى دهلئيم بهلئين نهبوو بهم كاته درهنگه كۆترهكان ههلهفرينين. دهلئيم ئهجاره خويان ههلهدهفرين. چاو له ئاسمان دهبرم. هيج نابنيم. لهو بهر، بانيزمهكه نهماوه و دلئيا لهوى كه كۆترهكان شونيكيان بۆ نيشتهوه نيه، بهزهيم به سهرگهردانى و ناوارهيياندا ديتيهوه. ئاسمان چهند بئ بهزميه. لهبهر خۆمهوه دهلئيم ئهوانيش!

له ژووهرهكانهوه دهنگ ديت. دهچم درگاكان بكهمهوه. بهلام دهستم پينانهوه شهئلل دهبئ. بيانكهمهوه يان نا. نا، نابانكهمهوه. خۆم دهلئيم دهنگهكان دهبئ وهك خويان لهوى بهميننهوه. گوئ به درگاكانهوه دهنييم. لهگهئ ئهوى ناتوانم وشهكان له يهكتر جيايابهمهوه، بهلام دهزانم باسى چي دهكمن. زهمان پالم پيوه دهئى و دهلئيم بكشيوه بهسه. ميتنيك رهنگه هئ ئهو سالانه له سهر شانم دهنيشئ. له كۆلانهوه دهنگى تتيهرينى جووتيك گهنجى ئاشق ديتته گويم. دلئيام قزيان دريژ و ريشيان زۆر و دهملينكى شهروالهكانيان پان و پوره. له دوور دوورهوه كهلهشيريك دهخوينئ. دراوسينى پشتى ديوارى گليني ههوشهكه، ئاقتاوكهى ههلهدهگرئ و دهچئ بۆ ئاودهست. ئاسمان ههتا ديت تاريكتر دهبئ. به خۆم دهلئيم دهزانى ئهو كاتانهيش وهها بووه! خۆم به سهرسوورمانهوه لئيم دهروانى.

پنى دهلئيم لهبيرته ليره دهنووستين، ليره كايهمان دهکرد و لهوى چيروكهكانمان بۆ يهكتر دهگيرايهوه؟ خۆم هيج ناى. دهزانم له بيريهتى. دهلئيم له بيرم چوووبونهوه. زهردهخهنيهكى تال ليوهكانى دهنگيوئ. چۆلهكهيهك خۆى به بن گويهبانهكهدا دهكا. درهنگ ومخته. ئهونده بهپهليه ههناسهى سواره. ئيواره بۆ ههموو كس و هك يهك نيه. بن ميچهكه بۆنى ريقنه و بۆنى پهرو پۆ و وردمچيلكه ديدا. روى تتيدهكهه و دهلئيم كاتى خۆى ئهمهيشم دهست نهكهوت. دهلئيم ئيوارهيان له سهر پليكانهى قهراخ شهقامهكان دادهنيشتم و تهنيا له جيهانم دهروانى. دهلئيم زۆر جار تهنيا رووانين دهتوانئ يارمهتيدهر بيت. خۆم سهريك به ئاستهه رادهوشينئ. نازانم

بؤ سەلماندى قسەكەى منە، يان تەنيا بؤ نيشاندانى ريزە، ئەومەيكە گوئ و ناگای له منە.

له دوورمە دەنگى هەورەتریشقەيهكى ناومخت دیت. رەنگە بارانیکى ناومختیش داكا. هاوینەباران. راستى بؤ من بە هاوین گەر او مەتەوه؟ ئەكا لەگەل باران هاتینت؟ لەگەل با و لەگەل هەورەكان؟ چاومەكانى ئەو پیم دەلین نا و نیه. دەلین من هەر وا بؤ خۆم لێرم. دەلین لەبەر ئەوهى قەت نەرویشنبووم! پیکەینیکى شیتانە دامدەگرئ. جانووەكە دەنگ دەداتەوه. دەلیم ئەى ئەو هەموو چیرۆكە، ئەو هەموو بەسەر هات و تیبەرینە،... ئەو هەموو تەنیاپیه؟ بەلام له پرسىارەكانم پەشیمان دەبەمەوه. ئەكا ژيان، چیرۆكێك بێت خۆمان دەینوسینەوه بە بئ ئەوهى بؤ یەك تاقە چركەيش چیه جەستەمان له پشت میزەكە جوولابئ!

حەز دەكەم دەرگاگە بكەمەوه و بچە حەوشەكە. خۆم بە چاوه تارىكەكانى پیم دەلئ نا. دەلئ له دوواى سألانى سأل تەنيا نيزنم هەيه لێره له ناو خانووى رۆحەكاندا پیم و بچم. هەر ئەوئەندە. له پشت پەنجەرەكەوه تەمەرزویانە له حەوشەكە دەر وانم. له خۆلى كاكلمووشان، لەبەردى حەوت بەرد، لەو جادانەى وا ماشینە پلاستىكەكان پیايا تیدەپەرىن. پى دەلیم پیم وایە منیش لەگەل یەكێك لەو ماشینانە رۆشتم، وانیە؟ بە بئ ئەوهى سواری بى، لیمخوری و ونیووم. بؤ یەكەم جار بزەیهكى دیتئ و دەلئ هەر ئەم خەيالانانە بوو بیزهى گەیاندى،... بؤ یەك جاریش بوو وازبینه! چاوهقونجینم و بەسەر گردىكى تەپ و تۆز اویدا سەردەكەوم. لەو سەرە كەسىكى تر چاومروانە سواری بكەم. سەفەر بە بئ هاوړئ هیچ خوش نیه.

ژوورەكان بە خبیراییهكى سەیرترەوه تارىكتەر دەبن. خانووەكە دەلئ بە رەش. خۆم وئەبئ. چاوى بؤ دەگێرم. ئەگەرچى نایبینم، بەلام دلنایم هەر وا له سووچەكاندايه. ئەو هەمیشە له سووچەكاندايه. وەك من. ئەوسا ژوورەكان پردهبن له سببەرهكان. ئەو سببەرانەى من نابینن و وەك سالى سألان دین و دەچن. ئەمجارە بە ناو مندا. يان من بە ناو ئەواندا. ژيان دەژینتەوه. میژوو هەموو شتىك داگیردەكا. ئەكا من له دەرەوهى میژوو بى؟ یاخود ئەوا ئەوانن؟ نازانم. گرینگ نیه. سەیرى سەعاتى سەر دیوارەكە دەكەم كه لەبەر دەم رووناكایى بەئاستەمى دەرەوه، سەفەكەى دەدرەوشینتەوه و من دەزانم كاتژمیر چەندە. نیستا نا نیستا دووا رۆحى خانووەكە دیتەوه. له دەرگا دەدا و دیتەسەرەوه. بە دلقێك بە دەستیهوه. روو وەر دەگێرم و له

دەرگاځه دېروانم. ئه‌وېش به ناو مندا گوزمرده‌کا و تېدپه‌رئ. بۆنى گيزه گيزى سه‌ماوهر گوئچکه‌کانم پرده‌کمن. مژيک له نيگاکانم ده‌ئالى.

ئوسا هه‌موويان له ژووره‌که کۆده‌بنه‌وه. ژه‌مى ئيواره‌يه. رۆحه‌کان به ده‌ورى سفره‌که‌دا دېن و ده‌چن. داده‌مزرين. چاوهروانم يه‌کيان بانگم بکا. بلئى راستى ئه‌وه له کوئيه. به‌لام ده‌نگ نيه. وهک بلئى من هه‌ر نه‌بووبم. هه‌ر نيشم. داخۆ مه‌گه‌ر به‌لئين وه‌ها نه‌بوو؟

خۆم، له سووچيکى نادياره‌وه دهرده‌که‌وئ و بن باخه‌لم ده‌گرئ و ده‌لئى ئيتر ده‌بئ برۆى! لئى دهروانم. راست ده‌کا. وهک هه‌ميشه، من ده‌بئ برۆم. به‌چاو لئى ده‌پاريمه‌وه بۆ دووانىگايه‌ک. سه‌ريک باده‌دا. سه‌رداده‌خه‌م و له پليکانه‌کان ده‌چمه خواره‌وه.

هه‌ر به‌و شتوويه‌ى که نازانم چۆن هاتبوومه‌وه، ده‌رۆمه‌وه. کۆلان هه‌لمدلووشى. له دووره‌وه ده‌نگى گرمه‌ى هه‌ور دئيت.

قالونچهکان

ژوورهکته ئهوهنده پيسه قالونچهکان داگیريان کردووه. به بزملهکموه ئهسهی پئی دهلیم و، سهریکی لئی دهلهققینم و دهلیم دهبی خاوینی بکاتهوه. بهلام ئهوه به پینچهوانههی من بیردهکاتهوه. ریک له ناو چوانم دهروانئ و دهلئی هی پيسی نیه هی تمنیاییه، باشتر بلیم هی ئهوهیه خانووهکه زوربهی کاتهکانی روژ چۆله. هس من و ئهوانین. منیش واز ناهینم و دهلیم با تاقی بکهینهوه، روژیک جوان جوان ژوورهکان خاوین بکهوه، پاشماوهی چیشته مههیللهوه، قاپ و قاچاخهکان جوان بشۆ، مالهکه گسک بده، دهوری قاپشورییهکه بسره و وایتیکسی لئیده، جاروباره پهنجهرمهکه بکهوه و با ههواي ژوورهکه بگۆردی،... بهلینت پندهدم قالونچه چیه تیای نامینئی.

بهلام ئهوه ئههه ناکا و بهردهوام مکوهر لهسهه ئهوهی هی چۆلی خانووهکه یاخود تمنیایی ژوورهکانه. دهلئی هیچ شتیک وهک تمنیایی نیه، نهک قالونچه بهلکو دانیات دهکهم ههچي روچی دونیایشه تیایا لهدابیک دهبی و تیی دهئالئی. دهلی جاری وایه که دینتهوه و کاتیک کلیل دهخاته کونی قفلهکموه، گوپی لئیه له پشت درگاکهوه ههپه و پهلهپهل دهکهویته ناویانهوه و، دهکشینهوه و سهرمتا خویان له هممام و ئاودهست و پهناو پهستیوهکاندا دهشارنهوه و، ئهوسا دهگوازنهوه بۆ ناو دیوارهکان،... ههتا من دیسان دهرۆمهوه دهرهوه.

من که باوهرم به چیروکی رُوح و شتی لهم بابهته نیه، دهچمهوه سمر داستانی قالدونچهکان و دهلمیم با باسی شته راستهفینهکان بکهین، نهوانهی وا دهبندترین و ههستیان پندهکرئ و بویه دمتوانین ناسانتر چارهسهریان بو بدوزینهوه. دهلمیم ههر بهمهپیش رازی نابین، دهچین و دهرمان دهکرین و دهرمانداویان دهکهین، تاقیان لی ناهیلین. بهلاکهی هیروشیما و ناگازاکیان بهسهردا دینین! دهلی دهرانی دهلمین قالدونچه له چاو مروّف له بهرامبهر بومی نهتومدا پانزه بهرابهر مقاومتیان زیاتره! دهلمیم بهعنی دهرمانداوکردنیاں بیسووده؟ دهلی نازانم. دهلمیم نهوه بومی نهتومه و جیاوازه، نههم دهرمانهی من باسی لیدهکههم تاییهت به قالدونچهیه، بویه به دلنیاپییهوه دهیانکوزئ.

روژهمان تیدمهپهرن و نهوه ههر گوئ ناداتی. تلهفونم بو دهکا و دهلی له میژه دیار نیت، نهروئ بهتهدما نیت سهردانیکم بکهیت؟ دهلمیم قالدونچهکان ناهیلین. دهلی باوهربکه نهمان، دهمنیکیه نایانبینم. دهلمیم نایانبینی یان ناتهوئ بیانبینی؟ وه لام نیه. نهوسا قاقا پندهکهئ و دهلی نهوه نیستا دووانیان به تهنیشتم دا تییهرین. تلهفونهکه دادهنیم.

روژیک وهرهزی دهکههم و، به خورم دهلمیم چش و دهچم سهردانی دهکههم. به شیوهی زهنگ لیدانهکه دهرانی منم، هاواردهکا کراویه وهره ژوروهوه. که دهچمه ژوروهوه به سهر دیمهئیکی سهردا دهکههم. دهبینم چهئدین قالدونچهی به دهروووه به یهکهوه بهستوهتهوه و قالدونچهکان به بی هیچ چهشنه هاوناهنگی و ریگیاهی دیاریکراو ههر کامهی به لایهکدا ملی پیوه دهنین. نهمه دهبیته هوئ نهوه بهردوام بهر یهکتر بکهون و له یهکتر دووربکهونهوه؛ دهرووکان لهیهک دهئالین و به گشتی دوخیکی یهکجار شپریو و ئالوز دینهبهرچاو. نهوه قاقا پندهکهئ و دهلی ناویان لیدهکههم بو نهوهی چپتر روونهکهنهوه مالهکههم. زیاتر له قالدونچهکان رادهمینم. ههست دهکههم شتیک ناتهووه، که زیاتر لئیان وردهبمهوه، دهبینم سهریان نیه. کولن. تیدهگا. دهلی مهگهر نازانی قالدونچه به بی سهریش تا چهئد ههفته دهژی، ههم سهرم لیکردونهتهوه و ههم پیکهوه بهستونهتهوه بو نهوهی بیته دهرسی عییرمت بو نهوانی تر، بیگومان کاتیک له مالهوه نیم، دین و هاوریکانیان دهیانبینن و نیتر ههلدین و بو ههمیشه مالهکههم جیدیلین.

من ئەو شەمۆه تا درەنگان دادەنیشم و لە کاتێکا قالدۆنچە سەربراوەکان هەروا لە کەفی ژوورەکەدا دین و دەچن، پێکەوه چایی دەخوینەوه و سەیری تەلەفزیۆن دەکەین. خانووەکە هەر وا پێسە و وەک هەمیشە بۆنێکی ناخۆشی لێدی. ئەگەرچی دانیام بۆنی پێسییە، بەلام جاروبار بە خۆم دەلێم رەنگە بۆنی تەنیاپیش بێت.

شەو کە دەڕۆمەوه بۆ مالهوه، دەچمە سەر کامپیوترەکەم و لە ناو گووگل دەنوسم قالدۆنچە و لە سەریان دەستدەکەم بە خویندەنەوه. گووگل دەلی خاوەن رەنگی جۆراوجۆرن، لە سایی جۆراوجۆریشدا دەستدەکەم. لە رێگای کونی ئاودەست و هەر چەشنە کۆنیک کە لە ناو مالددا دەست دەکەوێت خۆ بە ژوورەودا دەکەن، رەنگە کاتی گواستەنەوه لەگەڵ شەمەک ئەوانیش خۆیان بە مالی تازەدا کردبێ، هەروەها دەلی بەتایبەت کاتیک دۆنیا تاریک دەبێ دینە دەروە و دەستدەکەن بە خواردنی چێشتی پاشماوهی ناو مأل، ئەوهی وا بە جێ مایی یاخود لێرو لەوێ رژیایی و کەوتبێتە سەر عەرز. ئەوسا وینەیی یەکیکی زەرد و یەکی رەش گەوره دەکەمەوه و ورد ورد لێیان دەروانم. دەخوینەوه قالدۆنچەکان دەفرن.

نازانم بۆ، بەلام لە دوای خویندەنەوه لەسەریان، کتۆپر روانگەم لە سەریان دەگۆردری. بە ناو ژوورەکەدا دەروانم. رفم لەوهیه هیچ قالدۆنچەیهکی لێ نیه. یەعنی مالی ئێمە کونه ئاودەست و پاشماوهی خواردن و گواستەنەوهی کونی تیا نیه و نەبووه! باومرناکەم.

لە سبەیهوه بە بێ ئەوهی پیم بلێ هەموو شەوێک دەچم سەردانی دەکەم. ئەو هەموو رۆژیک سەری چەند قالدۆنچەیهک لێدەکاتەوه و بە دەزوو پێکەوهیان دەبەستێ و ئەوسا لە تەنیشت مندا دادەنیشێ و بە دەم خواردنی چاییهوه سەیری تەلەفزیۆن دەکەین.

دەلێم هەستدەکەم کەمیان کردووه. دەلی ترساون. دەلێم نا هی ئەوهیه هەموو رۆژیک سەری چەند دانەیان لێ دەکەیتەوه. بەلام ئەو وەک هەمیشە باومری بە شتە رۆحی و دەروونییەکانه. دەلی لەو رۆژوه قالدۆنچەکان کەمیان کردووه، رۆحەکانیش زۆر جوولە و هەلبەز و دابەزیان نەماوه، وادیاره گواستووینانەتەوه بۆ مالی دراوسێکەمان. دەلی لەم رۆژانەدا ژنەکەمیان زریکەیهکی سەیری لێ هاتووه و، بۆ شەو نووشتەنوووسیان بۆ هیناوه!

جگړه يېک داده گير سينم و به لاچاو له هاور يکېم د پروانم، سهير يکي قالونچه سره هلک منراو مکانيش دهکم. قالونچه بې خوښه کان. به خوم دلېم خوشه بې سر و به سر هر بړی.

تله فزيون فيلم يکي شهري دووی جيهانی له سره. بومبه کې هيروشیما که له کارگ دکا هممو سغه کې تله فزيونه کې داگير کردوه. ديمه نکی تر سناک. سهيری به کتر دهکين. دلئی، دلنيام قالونچه کان له دوای بومبارانه که به تهوای شماره کيان داگير کردوه. دلېم له دوای مروّف نيتر گرینگ نيه چی روودا. له دوای چمند هغه قالونچه کان به کجار کم دهکين. دلېم نه ها به کوشنتيان فرقی کرد و فری به تمنيايي موه نيه. دلئی به خوت نازانی، هی نهومیه تو نيسنا هممو شهويک سر دانم دهکي. به سر سوړ مانوه لئی د پروانم. من لهو قيرسيچمتر، دلېم بړيک خانووه که خاوين بکوه بزانه هر ناسه واريان نامینی.

به لام قالونچه کان هميشه له شوي نیک له دهره ووی خانووه کانی نيمه هن. تنانته بومي نه توميش چاره سريان ناکا. نهوان دهبي هبن، چونکه... چونکه دهبي شتيک هبي وا پاشماوهی خوار دنه کان له نيوشه و له هه ناوی تاريکيدا بخون. ياخود پاشماوهی مروّفه کان له ناو کوني ناوده ست و دهره هغه کاندا.

نهو شهوه نيوشه به دم خه موه راده پيرم. هممو جهستم شه لالی نارقه. نه، من چمند گه مژه و چمند شيت و نه فام! باشه من کيم که بړيار له سر ژوره پير له تمنيايي کانی مروّفیک ده دم. گس مروّفیک دهسته کوي نه تمنياييه پربکاته وه، نهی...،...

له دلوه نارزوومه قالونچه کان نه منده گه وره بين که بتوانن نهو شهوانه ی کاتيک من ناتوانم سر دانی بکم، بچن و له سر موبله که له تمنيشتی و به چوار دهوريدا داينيشن و پیکوه سهيری فيلم بکن. سهيری فيلمی شهري دووی جيهانی. بنگومان بيروم بريه کانی نهوان به کجار زياتره له هی مروّفه کان.

نيتر قعت باسی قالونچه کانی له گهل ناکم. نهویش واز له سر هلک مندن و پیکوه به ستیان دینی. کاتيک له ویم، ده بينم دین و به ژير قاچمدا تیده پيرن، جاری وایه دینه سر موبله کيش. تنانته وایان ليهاتووه له ویه بو سر تله فزيونه کيش هله دفرن. چيتر دزيو و قيزه ون نين. هاوریکه م چاوم لیده کا و دلئی روچه کانش

گهراونتهوه، لام وایه لهوهی ژنه دراوسیکهیان بهو چهشنه ترساندووه، پهشیمان،
پهکجار پهشیمان.

delam.com

تهنیا دهنگ، دهنگ دهنکنینی

خوله له سهردهمی مندالی زور درهنگ زمانی گرت. نارام و بیدهنگ بوو. تهنیا به چاو پهیوهندی دهگرت و گهر شتیکیشی بویستایه نهوا دهستی بو رادهکیشا و به نم نمیکیش پیی لهسهر دهگرت. دایکی و باوکی، بهتایبته دایکی خهمیکی زوری لیهااتبوو. دهیگوت لهم سهردهمهدا مروقی کهمدوو و بی زمان قور دهکری به سهریا. ههر بویه چووه لای نووشتهنوووس و که چاریشی نههات به تیبینی ماموستای قوتابخانه، که کریچی دراوسیکهیان بوو، روهی کرده دکتوریش. کاکای دکتور له پاش پشکنینیکی باش و دلنیا بوون له سیحهتی خوله، پیی گوتبوو هیچی نیه و بو خوی کهمکهم زمانی دهپشکوئ. نووشتهنوووسهکانیش لهپاش نووسینی چهند دیری خواروپنچ و شاردنهوهی له تیکه پهرویهکی سینگوشی مهیلموزمرد و جاری و ابوو رهش، گوتبوویان چاوهرپی رحمتهتی خودا بیت و ئینشاللا شیفایا به نسیمی دهبی.

کهر نازانی قسهی دکتورهکه بوو یا نووشته یهک له دووای یهکهکان که خوله کتوپر زمانی پشکوت و، نهجاره نهوهندی دهگوت که میثکی سهری پیایو دهبرد!

ئیترا له خوله بیدهنگهوه ناویان نا خوله چهفته. خوله وهک بلنی دوواکوتهی، مال ویران نهوهنده بی هو و به هو دهیگوت و دهیگوت که نهوهندی پی نهدهچوو دهوریان چولدهکرد و جیان دههیشته؛ بهلام خو مهگهر بهمهیش وازی دینا. دیسان بهردهوام دهبوو و، نهجاره لهبهر خویهوه جوینی دها و به دهنگی بهرز، بی نهقلی و کلهپووتی خهکهکهی دهدهیه بهر لیکدانهوه.

ز زمانه وهک همیشه تېدهپېری و خوله له دوای ئهوی له نیشتمان ئالوگورپکی گهوره رووی دا و خهک گوتنه مهلا جیگای پاشای گرتوه، کتوپر ترکنی لی دهرچوو! نهمجاره به داخوه نه باوکی مابوو و نه دایکی که بیبینه لای دکتور یاخود نووشتهنوس. خوله که چند کلاسیک درسیان پئ خویندبوو و نیتر خهریکی ئیشی سرپینی ناو بازار بوو و همیشه دهنهیهکی به لالیومه بوو، بوخویشی یان نهقلی پئ نهدهشکا، یان نهیدهویست بچینه لای دکتور و نووشتهنوس. بویه هروا دریزه به ژبانی دها. هر ئهوندهی کاتیک بای لی دهبومه هواوی دهکرد که "نهها!" وهک بلئی دهویست به دنگ دنگ بخنکینی. خوله، که سرهنا کهمینک نههه لا عهیب بوو و ههولیده له لای خهکی بای لی نهیتهوه، به لام ههولکانهی بیسود بوون و خوی چی پئ راندهگیرا و نیتر بهری لی بهرمللا دهکرد. "حهک خوا غزهبت لیبگرئ!"، "بهخوا کابراهکی سووک و سهلیمه!"، "وهی لهم قن دراوه!" و "بئی نهخلاقی ترکن!" لهو جوړه رستانه بوون که خوله بهردوام گوئی لیدهبوون؛ به لام چ بکا که به دهست خوی نهبوو. چند جار یک لهم لاو لا باسی کردبوو و گوتبووی هی ئهویه له بان له کاتی بهفرامالین دا کهوتوته خواروه و نیتر کهمهری شل بووم.

خهکی وهک چون به بیدهنگی و چنهبازی خوله راهاتبون، هر بهو شیویه پیش به ترکنیههکی عادهتیان گرتبوو. بویه کس بهو شیویه گوئی نهدهدایه، مهگر نهوانه و بو یهکهم جار گوینان لئی دهبوو.

لهو لایشهوه راستیههکی ئهوه بوو که له ژبانی روژاندا، لهو کاتهوه نیشتمان شوړشی تیاکراوو و، حکومت گورابوو، هر روژهی شتیک ناخوش و سهیروسهمه ره رویدهها. کارهسات له دوای کارهسات، بهزم له دوای بهزم. وهک بلئی دونیا له گریژنه دهرچوووو. خوله زور جار لههر خویوه دهیگوت بهزنههوه ژن نههینا و به رهبنی ماموه، بهخوا ئیستا مال و مندالم هههوا به دهبوم به پهنی زمانه، جا وهره ژن و مندال تیرکه و مندالیشتم لهم جهنگهستانهها خوانهخوآسته به لایهکی بهسمردا نهیهت!

به لام خوله ترکن، ناگای لهوه نهبوو که بهزم و به لا به زور و بوړی بهمهاله نیه و، گهر هات و رووی تیکردی، ئهوا وهک چون بزمار به تهختهها دهکوتی، ناوهها به چارهنوستهوه دهلکی و بهزمحمصت ههلهکه ندریتهوه.

روژنیکان کاتیک خوله وهک ههمیشه له بازار خهریکی مامله بوو و خهنی لهوهی خیزیکی باشی کردبوو، پارهکهی خنیه گیرفانی و به مههستی تارهتگرتن روویکرده مزگوت. له ناو ناودهسته بۆگهناوییهکانی مزگوتی جامیعهی شار لئی ههلتروشکابوو که زرمیهکی یهکجار سهیر و گهره رایتهکاند. وهک بلئی دونیا به سهریا بروخی. له بن میچهکانهوه تهپ و توز بهرزبووهوو ههندی خۆلش به سهرو ملیدا ههلهوهی. له دهرهوه بوو به هاوارهاوار. خوله که تهواو نهیبوو، ههروا خۆی ماس دا و لهبهر خۆیهوه گوتی کوره دوواتر هه دزمان چی بووه. ئهوهندهی نهخایاند که گوپی له هارهی ماشین بوو و له ناو مزگوتیش بوو به ههراههرا. وهک بلئی خهک خۆی پیادهکهن و ههلاتهلاتیانه و دهیانهوئ خۆیان له چنگی شتیک رزگار بکهن. خوله که جوان گوپی ههلهخت، ناگای لئ بوو کهسانیک به زمانی فارسی هاواردهکهن و دهنهینن: "بگیریدشون!!"، "نذارید فرار کنن!!" ... "توالتهارو بگردید!"

هیشتا ئهم رستهیهی دووایی تهواو نهیبوو که کتوپر یهکێک دهرگاکهی بهسهردا کردهوه و نووکی تفهنگیکی زهلام خرایه سهه ناوچاوانی خوله که هیشتاکه به گهل و قتی رووتی ههلتروشکابوو. کابرای جل بهلهک به سهریا نهراندی که "پدر سوخته تروریست پاشو!" خوله که سهههتا چهسهابوو، ئهوهندهی پینهچوو دهستهجی رابوو، به بی ئهوهی بتوانی خۆی بشوا پانتۆله کۆنهکهی به شتیاوی ههکیشاو بهنهخوینهکهی بهست و به ترس و لهرز له ناودهستهکه هاته دهرهوه. ههه ئهو روژه له گهل ههندی خهکی تر که له مزگوتهکه گرتبوویانن، راپیچی ئیتلاعاتیان کرد و له ژوریکی ناکهکسیان خنی که بۆنیککی یهکجار ناخۆش لئوه دههات. به هۆی ئهو بۆنهوه، خوله ناگای له بۆگهنی خۆی نهبوو.

لهوییش ئهوهندهی نهخایاند و دوو چهکداری ریشن کیشایانهوه دهرهوه و، نههجاره له ژووژیکی گهورهتردا که تهیا یهک میز و یهک سهندهلی لیبوو له لایهن کابرایهکی قهلهوی ریشنی مۆنی عهینهکییهوه کهوته بهر لئیرسینهوه. کابرا نهراندی:

- اسم؟

خوله ههچی کرد که بیسهلمینی له ناو ناودهستهکهوه ناگای له زرمه بهسامهکه بووه و فری به سهه ئهوهی وا له کۆلانی بهر مزگوتهکهدا روویداوه نهبووه،

بیسوود بوو. ئه دووانه‌یش که ئه‌مبیراوبه‌ریان لئ گرتبوو هه‌ر زوو زوو سوار سه‌ری ده‌بوون و به‌ شفق و مشت دایانده‌گرت. خوله، که قه‌ت به‌ ژبانیدا ئه‌مونده نه‌ترسابوو هه‌ر پپی ده‌کرا به‌ ده‌ست و قۆله‌کانی سه‌روچاوی خۆی داپۆشی بۆ ئه‌وه‌ی به‌لایه‌کی گه‌وره‌ی به‌سه‌ردا نه‌یه‌ت و سه‌رو گوێلاکی نه‌شکیت، به‌لام سه‌ری چی و شتی چی، خواره‌وه خراپتر بوو. ئه‌و ژانه‌ی به‌ سکیا ده‌گه‌را له‌وانه بوو له‌ ناو قه‌دیدا بیکا به‌ دوو که‌رته‌وه. ئه‌و سه‌گه‌بابانه هه‌تا هه‌یزیان تیا بوو به‌ شفق و به‌ مشت تێیان ده‌کو‌تا.

سه‌رئه‌نجام لێدان ته‌واوبوو و له‌ دوای دوو رۆژ مانه‌وه ده‌رکه‌وت که خوله‌ی داماو فری به‌ سه‌ر رووداوی ئه‌و رۆژه‌ی مزگه‌وتی کۆلانه‌وه نه‌بووه که تێیدا گویا کابرایه‌کی سه‌ر به‌ حکومه‌ت به‌ نارنجۆک کوژرابوو. بۆیه مه‌ره‌خسیان کرد. خوله، یه‌ک هه‌فته له‌ ماله‌وه مایه‌وه و نه‌هاته‌ده‌ر. ئامۆزایه‌کی تیماری کرد. ئامۆزاکه‌ی هه‌رچی کرد نه‌یتوانی خوله رازی بکا به‌وه‌ی بچینه لای دکتور؛ ناخه‌ نه‌کا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی شوپنیکه‌ی شکابه‌ی، یاخود ئازاریکی وه‌های پئی گه‌یشته‌ی که خواره‌خواسته به‌مه‌به‌ره به‌تووش کێشه‌یه‌وه بکا؛ به‌لام خوله به‌ هه‌یج جو‌ریک نه‌یده‌ویست له‌ مأل بچینه‌ ده‌ر!

رۆژمه‌کان دیسان وه‌ک هه‌میشه تێبه‌رین و خوله به‌مه‌به‌ره چاک بووه‌وه، به‌ تێبینی و پارێزیکه‌ی ته‌واوه‌وه روویکرده‌وه ده‌روه‌وه. وه‌ک جارانه‌یش ده‌ستی کرده‌وه به‌ که‌سابه‌ته‌کی خۆی.

به‌لام شتیکی سه‌یر روویداوو. خوله چیتتر تری به‌ وه‌خت و ناوه‌خت نه‌ده‌که‌ند! چاک چاک ببوووه. ئه‌مجاره خه‌لکی گالته‌یمان پنده‌کرد که سه‌رئه‌نجام له‌ رووداویکی نه‌خوازاودا درمانی خۆی دۆزیبووه‌وه و شه‌فی پاسدار قنیاں پئی قونجاندبوو! هه‌رچه‌ند خوله، که یه‌کجار خۆشاله‌، پپی وایه‌ هی ئه‌و زرمه‌ ترسناکه بوو و ئه‌و رۆژه له‌ ناو ئاوده‌سته‌که‌وه گویی لئ ببوو.

خه‌لکی چی ده‌لێن با بیلێن. گرینگ ئه‌وه‌یه خوله له‌ ده‌ردیکی ترسناک و حه‌یا به‌ر زه‌گاری ببوو. ئه‌و، ئیستا گه‌یشته‌وته ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که ته‌نیا ده‌نگ ده‌توانی ده‌نگی تر بخنکینی.

لووتکه

هه‌موو ته‌مه‌نم ئاره‌زووم گه‌یشته‌نه لووتکه بوو. دوی شه‌و خه‌وم بی‌نی گه‌یشته‌ووم!
لووتکه‌یه‌کی سه‌رکه‌شی به‌ردین و تیژ که به هه‌موو ده‌وروو به‌ری خۆیدا
ده‌بروانی. ئه‌وه‌نده به‌رز هه‌ر ته‌سه‌وری ناکه‌ی. سه‌ر له ناو هه‌وراندا و بن له ناو
ئاواندا!

به‌لام من له جیاتی ئه‌وه‌ی خۆش‌حال بم، له جیاتی ئه‌وه‌ی هه‌له‌خه‌مه‌وه، قوله‌کانم وه‌ک
بالی بآنده به‌رز هه‌ره‌کان بکه‌مه‌وه و سه‌ر هه‌لپه‌رم و روو به دونیا و ئاسمان به‌قیرنیم،
له ترسانا باوه‌شم به به‌رده‌کانا کردبوو و خه‌ریک بوو دلم ده‌توقی! ئاسمانی بلیند و
بای سامناک و قوولایی ده‌شت و دۆله‌کان وه‌هایان ترساندبووم که هه‌ر ده‌م پیم
وابوو ئه‌مه‌ ده‌و‌اچرکه‌ی ژیانمه و ئیتر ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ماوه بکه‌ومه خواره‌وه و هه‌موو
شتیک بۆ هه‌میشه‌ کوتایی پی بی.

چنگه‌که‌ریه‌کی سه‌یرم بوو. هه‌موو سه‌ری په‌نجه‌کانم به‌رینداربوون و خوینیان لی
ده‌چۆرا. به‌ری هه‌ر دوو ده‌ستم شه‌فار شه‌فار ببوون. بۆ ئه‌وه‌ی دلم رانه‌هه‌ستی،
هه‌ولم ده‌دا ته‌نیا له به‌ر لووتی خۆم به‌روانم که چه‌سپاندبووم به به‌رده‌گره‌که‌وه. لام
سه‌یر بوو چۆن گه‌یشته‌ومه‌ته ئیژه. لاه‌ده‌کرده‌وه و هه‌ولم ده‌دا ئه‌و ریگایه
به‌دۆزمه‌وه وا پیا‌یا گه‌یشته‌بوومه ئیژه، به‌لام قوته‌که له‌وه لیژتر، هه‌له‌هه‌مووتتر و
به‌چووکتتر بوو به‌توانم کویره ریگایه‌کی تیا ببینمه‌وه. هه‌موو شتیک لیژایه‌کی
ترسناک بوو و به‌س. جاروباره به‌دزیبه‌وه و به سه‌رکه‌سه‌رک سه‌یریکی خواره‌وه‌ی
به‌رده‌می خۆم ده‌کرد و ئه‌و چرکه‌یه‌م ده‌هاته به‌ر‌چاو که خۆر‌ده‌بمه‌وه و ده‌که‌ومه
خواره‌وه و وه‌ک جه‌سته‌یه‌کی شل و بی ئیراده به‌و ئاسمانه‌وه هه‌تا ده‌گه‌مه سه‌ر
زه‌وی په‌یکه‌رم ده‌بی به‌هه‌زار پارچه. نازانم بۆ پیم وابوو که چارم نیه و، لیژه
چاره‌نووسم ته‌نیا به‌ریتیبه‌ له‌که‌وته‌ خواره‌وه و ئیتر هه‌چی تر.

سه‌ره‌نجام له دوای هه‌ولیکی زۆر که له‌گه‌ل ئاره‌که‌ردنه‌وه و دله‌راوکتیه‌کی
سه‌یر تیکه‌ل بوو، که‌میک مالم به‌رزکرده‌وه، سه‌رم وه‌رگه‌را و له دوواوه‌ی خۆم
چاوم به‌و تیژایه‌ که‌وت که ده‌بی به‌ویدا سه‌رکه‌وتیبتم و هه‌تایه‌ته‌ ئیژه. به‌ دلنیا‌یه‌وه
له خۆشیی ئه‌وه‌ی ده‌چووومه سه‌ر لووتکه، گویم نه‌دا‌بووه ریگاکه و هه‌ر هه‌لپه‌ی
گه‌یشته‌تم بووه. به‌ بی‌نیی ریگاکه که له راستیدا له ریگای نه‌ده‌کرد، که‌میک دلم
کرایه‌وه. به‌لام،... به‌لام خواجه گیان چۆن چۆنی به‌رۆمه‌وه خواره‌وه. هه‌ر چیم
ده‌کرد زاتی ئه‌وم نه‌بوو به‌زۆیم. لام وابوو هه‌ر له عه‌رزکه جیا‌بمه‌وه له په‌که‌م

ههنگاودا گرهبه ردهکان که پلیکانه ناسا به مهوداوه چوو بونوهه سهر یهک، رایانده کنیشامه خوارموه و لهویوه ریک بو ناو دۆلی قوول و بی بن و بی بهزه بی. نازانم چهنده له کات تیپه ریپوو، کتوپر دهنگی مرؤقم هاتهگۆئ! به ترس و لهرز چاویکی ترم گیرا. به خۆم گوت مرؤقی چی و شتی چی، جا ئیره کوا شوینی مرؤقه، به خوا تیکچووم! به لام دهنگهکه بهردموم بوو و، ئهمجاره بوو به دهنگی قاقای پیکهنین. له ترسی نهوهی ههندهئ کس ناگیان ئیمه و بهم دۆخه ی من پیدهکهن، نهوهندهی تر خۆم به زهوییوه لکاند. پان پان وهک قریوک بهسهر گه لای پانی کهنار کانیاوموه له فینکایی ئیوارانی هاویندا. قاقای پیکهنینهکه روون و روونتر دهبووهوه. لهوانه بوو شیت بم. خوايه چ خهبره! دیسان لام کردهوه و له ریگا ههلهموت و رژدهگم رووانی. قاچی راستم کهمیک بزواند و به خۆم گوت ههر نهوهندهی له شتیک گیر بیت پیم وایه دهتوانم کهمکهم بچمه خوارموه. قاچم شتیکی گرت و له دوای تافیکردنهوییهکی به سهبر و له سهرمخۆ زانیم شوینهکهی خراب نیه. ئهمه وریهکی بهرخستم. دیسان خۆم کر کردهوه به تهمای ههنگاوی دووهم. ههولم دا سهیری خوارموه نهکهم. ههنگاویکی ترم نا و جهستهم کهمیک راست بووهوه. لهم ساتهه دا بوو سهری کهستیکم لئ دهرکهوت، نهوسا یهکی تر ریک له بهر دهمدا بهی دیوی لوتکهکهدا. دهستیان له ناو پانتوله کهیاندا بوو و، به دم پیکهنینهوه باسی شتیکیان دهکرد که من له بهر گهه ی بههیزی با نهمده زانی چیه، ناگام لیبوو سهیری دووردهستهکانیان دهکرد.

من تهواو به خۆمدا شکامهوه. ئهمجاره نهک له ترسی بهزایی، بهلکو له حهیهتهی نهوهی نهکا بمبین و پیم پیکهنن. دیسان خۆم به لوتکهوه چهسهپاندهوه. خراپتر له ههمووی کاتیک بوو که زانیم ریک کهمیک له خوارتری ملهوه، له خوار قاچهکانمهوه، پانتاییهکه مینی بووسیکی لئ راوهستاوه و لهو لاتریشیهوه جادهیهکی ئیسفالت که سهرموخوار دهبووهوه!

له شهرمی نهوانه ی پێشهوه و دیسان له شهرمی نهوانه ی که رهنگه له دوواوه بوون و من هیشتا نه مینیبوون، ترسی لوتکهم له بیر چوووهوه. وهک قریوکیکی چوست و چالاک که خۆی دههاوێته ناو گۆلهوه، ئاوهها راست بوومهوه و به قهلمبازیک چومه خوارموه.

که خبیرم بووهوه و خهوهکهم بو دایکم گئیرایهوه (دیاره تهنیا باسی ئهوم کرد به بهرزایی شاخیکهوه بووم)، دایکم گوتی ههی رۆله خۆزگهه به خۆت بو خهوت،... لهمه باشتر نابئی و ئینشالآ ههه باشیش دهبی که بیگومان باش دهبی! گوتی مهلای مزگهوت دهلی حهزرهتی محهممهه، دروودی خوای لی بی، پیش ئهوهی خوای گهوره جویرهئیلی ملایکه بنیرئته خزمهتی، چهندین جار خهوی به بهرزایی و به لووتکهوه بینیبوو.

بهلام من به ئهسپایی لهبهه خومهوه، وهها که دایکم گوئی لی نهبیته به خومم گوت ئیتر قهت ئارهزووی گهیشتن به لووتکه ناکهه... قهت قهت!

پیلوفروش

کهریم، ناسراو به 'حاجی کهریمی کموش'، پیلوفروش و دووکانهکهی ریک له فلهکهی ناوهراستی شاردايه. حاجی گهلیک به کارهکهی دلخوشه. وهک بۆ خۆی دهلی پیشهیی باوکیتهی و لهوهوه بۆی به جی ماوه. دووکانهکهی حاجی زۆر گهوره نیه و له دووای مهرگی باوکی چهند جاریک دیکورهکهی گۆریوه. یهک جاریش ویتربنهکهی. وهک جیگایش له ههمان شوینی سالانه و یهک میلیمتر چیه به هیچ لایهکدا نهبزواوه.

کهریم به هوئی دانیشنتی سالانی سأل له دووکانهکیدا، دیاره ههر له سردهمی مندالییهوه، بۆنی پیلووی گرتوه. بۆنیک تیکهیل له لاسیق و له چهرم و وهک دهلین له کهوشی شبرایش. مانهوه به دریزی لانیکم پهنجاوینج سأل له دووکانهکه (نیستا شهست و دوو سالی تهمنه)، وههای لیکردوه وهک بلئی بۆنهکه چووته ناو گۆشت و نیسکییهوه. بووه به بهشیک له وجودی.

دیاره بۆ خۆی نهک تهنیا پنی قهلس نیه، بهلکو ههر ههستییشی پیناکا، بهلام ژنهکهی، که پانزه سأل له خۆی بچووکنتره، وازناهیینی و ههر دوو قاچی لی خستووته کهوشیک و دهلی سردهم گۆراوه و دهیی دووکانهکه بگۆری به شتی تر. کهریم که نهمه وهک کارهسات لیکدهداتهوه، سهرتا زۆر گوئی نهاده، بهلام به تیپهینی رۆژ و مانگ و سأل و پیداکرتنی بهردهمای ژنهکهی، زانی کهوتوته ناو گچهلهوه. بۆیه سهرتا ههولیدا به توورهههون و به ههرشه و گورهشه پاشهکشه به ژنهکهی بکا. کردیهکی بیسوود که نهک تهنیا دۆخهکهی نارام نهکردوه، بهلکو ههتا دههات خراب و خراپتریشی کرد. وای لیهاات ژنهکهی به تهمنی نزیک پهنجا سالهی خۆیهوه، بی گویدانه ژبانی هاوبهشی دووردیژی لهگهیل حاجی و نابرووی له میژینهیان له گهرگ، چهند جاریک توراو و رووی کردمه مالی دایک و باوکه پیرهکهی.

کهریمی حهیا به خو، وهک دملین ومجاخ کویر بوو و جگه له چوار کچ نهیبوو به خاوهنی هیچ کورنیک. کچهکانیشی به شوو دابوو و ئیتر ههر خوئی و خاتوونی ژنی مابوونهوه. لهو تهمهنهینیدا لهدهستدانی ژن جگه له کارهسات و گهمهژی هیچی تری نهدهگهیاندا. ئهو ههمیشه حسهرتی ئهوهی له دلآ بوو که به مهرگی خوئی، میراتی پیلآوفرۆشی بو ههمیشه له بنهمالهکهیدا دهسرایهوه.

خاتوون که بهردهوام دهیگوت و دهیگوتهوه زهمانه گۆراوه و کوا باوی کهوشفرۆشی ماوه، باسبیشی لهوه دهکرد پرسیری کردووه و پینان گوتووه باشتره دووکانهکه بکهمن به ئالتونفرۆشی یاخود سوپیزمارکیت. کهریمیش جاروباره نوزهمیهکی لئوه دههات و دهیگوت کوا ئهو لهم شتانه دهزانئ و گهر بئیتو دووکانهکه بگۆرئ ئهوا خوا رزقیان دهبهرئ و قور دهکریئ به سهریانا. قسهیهک لهم و قسهیهک لهو، دۆخهکه ههر وا مابووهوه. تا رۆژیک ژنهکهی قیزاندی که چیتر تاقهتی ئهوهی نهماوه خهلهکی پنی بلین کهریمی کهوش و بگره خراپتریش لهمه بهو بۆنه ناخۆشهوه ههموو نیومرۆ و ئیوارمیهک خو به مالهوهدا بکاتهوه. ئیتر ناو جیگایش ههر هیچ!

راستییهکهی ئهوه بوو کهریم وهزعی باش بوو. نهک تهنیا قهرزدار نهبوو، بهلکو خاوهن دوو مال و دووکانیکی تریش بوو که به کریی دابوون. جگه لهمه به دزییهوه پارهبیشی به سوو بهم و ئهو دها. لهبهر خۆیهوه به خوئی دهگوت چون قور کرا به سهرما، ناخر ژنهکه لهم ناخری عومردها ئالتونفرۆشی و سووپه ماکتی چی و شتی چی!

بهم شیویه حاجی کهریمی کهوش چیتر لهمه زیاتر خوئی رانهگرت و، بهناچار ملی دایه خواستی، خوئی گوتهتی، ژنه نهگبهتهکهی! سهرنههجام له پاش نزیکهی دوو سال چۆکی دادا و دووکانهکهی گۆری و کردی به کوتال فرۆشی. خاتوون سهرتها لچیکی لی خوارکردوه، بهلام پنی رازی بوو و لیکي دایهوه که بهههرحال له پیلآوفرۆشی ههر زور باشتره. بۆنی پارچه له بۆنی زهماوهندی دهکرد و بۆنی کهوش له کهوشکهنی مزگهوتهکان له کاتی سهرهخۆشیدا.

دیسان رۆژمهکان به ئارامی تیههیرین. حاجی کهریم بهربهره به کاره تازهکهی راهاتبوو. خاتوونیش ههر وا لهبهرهوه ههموو جل و بهرگهکانی پی گۆریبوو و تهناهت کهوشه کۆنهکانیشی نههیشتبوونهوه، بهلام سهیر ئهوه بوو ههم بۆنهکه

مابووه و هم نازناوهکه! نه خه لکی وازبان له ناوی حاجی کهریمی کهوش دههینا و نه ئه یو نه نهگبهتهئیش دهرموییهوه!

خاتوون که حمزی دهمرد میردهکهی هس ناوی حاجی کهریم بی، به بی هیچ چهشنه کهلیمهیهکی تر له پاشییهوه، بهناچار بو خوی به تهمای له بیربردنهوی کهریمی کهوش، ناوی کهریمی کوتالی له میردهکهی نا و له هس معجلیستیکا به هو و بی هو ناوی دینا بو نهوهی هس چونیک بووه ئه ناوهی بهسرا بزړینی. هملئیکی بیسوود که نهگهیهه هیچ ئهجامیک. کهریم له راستیدا بو ههمیشه وهک حاجی کهریمی کهوش مابووهوه.

حاجی لهگهئ نهوهی به پیشه تازهکهی راهاتبوو و خیزی چاکی تیادهکرد، بهلام له دهرورنهوه دلی هس لای پیلوفر و شیبیهکهی بوو. له بیرکردنی پهناوحوت سأل گالته نهبوو. زور جار شهوانه خوی پیوه دهبینیهوه. خوی به باوکی و بهو سالانهوه، خه به ریزی پیلوهکانهوه که ریز له سسر ریز لهسسر قهفسهکان هملچنرابوون، خه به تاقیکردنهوی پیلوهکان لهم قاچی مشتهرییهکانیدا، یاخود کاتیک دهچوو بو سفهر بو تاران بو کرینی جنسی تازه. له خهوهکهیدا بونی پیلوهکان سییهکانی پردهکرد و نهویش پر به دل نهوندهی تر هملیدهلووشی. که بهیانی له خه بهناگا دهبووهوه، جهستهی قورسی قورس بوو، ناوچاوانی تیکدنا و وهک بلئی خانوویهکی حوت قات به کولیهوه بیت هملدهستا و لوژملوژه دهچوو بو دهست به ناو گهیانندن. نهو شهوانهی خهوی دهبینی، هملتا نیورژ نه حال و ههوایه بهری نههدا و خمین و لووت داژهنیو له دووکانهکهیدا دادهنیش و کزوله له ریوارانی دهروانی. حاجی زور جار ههستی دهمرد خیانهتی به باوکی و به پیشهی دهیان سالهی بنهاله کردوه. جاری وابوو له بیتاقهتیدا دهرابهی دووکانهکهی دادهدایهوه و له گهشتیکی خیابانیدا روهی دهمرده پیلوفر و شیبیهکانی شار. لهس ههمیناندا رادهوستا، به حسرتمهوه لئیانی دهروانی و به ئهشقهوه بونهکانی هملدهمژبیهوه. جاری وابوو کهوشفر و شهکان، که هس ههموویانی دناسی، فهرمووی ژوروهیان دهمرد. حاجی کهریمی کهوش به حمزهوه دهچوو دادهنیش و ئیتر روخساری دهگهشایهوه. وههای لیها ت ههموو خه لکی شار له دهمردهکهی حاجی گهیشتن. ههندهی پیدمهکنین و ههندهیکیش دهیانگوت ناحهقی نیه.

به لّام ژیان بهم شیوهیه نهیده توانی بهردهوام بیت. حاجی بیری کردهوه دهبی مشووریک بخوا. سرهتا وای بۆچوو دووکانه کریکهی بکا به پیلأوفرۆشی، بهس کهسیکی تر بیگهرینی. به لّام دهستهجی لهم تهگبیره پهشیمان بووهوه. خاتونو بیزانیایه شاربهدهری دهکرد. چی بکا چی نهکا، کتوپر گهیشته نهو رایهی به شریکی لهگهله کهسیکی تر دووکانه کریکهی بکا به پیلأوفرۆشی. نهمه باشترین تهگبیر بوو.

هر وایشی کرد. لهگهله هاورییهکی دیرینی خوی که کارمندی بانک بوو و لهمیژبوو خانهشین کرابوو، سازا. ئیتر لهوه بهدوووا کاتیک حاجی بۆ کرینی کوتال رووی له شاران دهکرد، لهگهله پارچه، کهوشیشی دهکری و به یهک ماشین هر دووکیانی دههینایهوه. حاجی بهیانان تهنانهت پیش نهوهی دووکانهکی خوی بکاتهوه حهتمن سهردانیکی نهویی دهکرد و، ئیوارمیانیش دوو سهعاتیک زووتر کوتأفرۆشییهکی خوی دادهخست و دیسان رووی دهکردوه کهوشفرۆشییهکی.

بهم شیوهیه حاجی چیتر خهونی به باوکی و به جارانهوه نهیینییهوه. ئیستا ناسوده خاتر و به ویزدانیکی ئارام و راحهتهوه دووا سالهکانی تهمنهنی بهری دهکرد. کهریمی کهوش تعنیا یهک ئارهزووی مابوو باوکی کاتی خوی هر له ناو دووکانهکهیدا له ناو پیلأوهکاندا مردبوو. رۆژیک به دم مشتهرییهکهوه به لادا هاتبوو و بۆ ههمیشه مالئاوایی لهم ژیان کردبوو. نهمیش ئارهزووی بوو خوا مهرگی بخاته بهیانی یاخود ئیواره بۆ نهوهی لهو کاتهدا له نیوان کهوشهکاندا بۆنخوشهکاندا بیت.

خاتونی ژنیشی که لهم دووایانهدا ههستی به بۆنی زیاتری پیلأو، له کاتی هاتنهوهی میردهکهیدا دهکرد، له بهر خۆیهوه دهیگوت "چی بکهه، رابردوو نهونده ناسان واز له کهس ناهینی!"

سئى ھاوړئ و يهكى تر

نومان سئى ھاوړئ بوون و له گهره كيدا ده ژبان. يهكيان له كۆلانى ژماره يهك، نوى تريان له كۆلانى ژماره دوو و سټهه ميان له كۆلانى ژماره سئى. چند سال دوواتر، كابر ايهكى ناقولآى زه لام كه كس به هوى گهوره ييه كه يوه سهروبنى لئيك نه ده كرده وه، هات و بؤ ماوهى چندين مانگ به سټهه ميان گهوره و گرانى خويوه هه موو گهره كى داپوشى. كه روى، له سئى ھاوړئ ييه، به تهر تيبى ژماره كۆلانه كان، يهكيان بوو به ئيسلامى، نوى تريان كؤمونىست و سټهه ميان بوو به ناسيونالىست. بؤ خوشيان نازان بؤچى كاتيك بوون به شتانه، سهرى خويان هه لگرت و هه تا سالانى سال ون بوون و نه هاتنه وه. كهس نه هه والئيكى لئى زانين و نه زانين داخو ماون، مردوون يا خود چى.

سه رنه جام، ده ستى چارهنوس، له دوواى سالانى سال، نه گهر چى دنيا يه كجار گور ابو، به سهرى سپى و دموچاوى داته پيو و گنج گنجوه، له هه مان گهره كى يهكى خستنه وه. خه نى له م به يهك گه شتنه وه يه، ماندوو، برياريان دا له چاخانه قديم يه كه، كه به ريكه وتيكي سهير وهك خوى مابووه وه و هيچ نه گور ابو، پټكه وه دانيشن. له دوواى قسه و باسيكى زور بهو ناكامه گه شتن كه تهمه نيان هى نوهى پئوه نه وو نه بگه نه ده ولته ئيسلامى و نه ده ولته كؤمونىستى و نه خودمختار يش.

هاورپي چوارهميان که فري به سمر نهم شتانهوه نهبوو و له ميژيکي نزيک له تهنيشتيانهوه دانيشتوو و گوئي له قسانه بوو، نو هاورپيهي له کولاني ژماره چواردا دادهنيشت و چارمنوسي مانهوه و پيربوون له ههمان گهرک بوو، گوئي من ههر له سمرتاوه پيم سهيربوو که نيوه لاتان و ابوو تهمهن بو نهم جوړه شتانه دروست کراوه. نهوان که چاوهرواني نهمه نهبوون، لايان کردهوه و به سهرسورمانهوه لنيان روواني. له دوواي رامانيکي کورت، ههر سيکيان تیکرا به لاملی خویندا کيشا و يهک دهنگ گوتيان که "نهممیللا وایه!"

روژمکان، خيراتر لهوهی حيسابيان بو دهکرد، تیدهپهريڼ. ديسان سي هاورپيکه له ههمان چاخانه کوپونهوه. نهمجاره بندهنگ بوون... له چايهکهي بهردهمیان دهرواني، به تهمسپنحهکانيان کايهيان دهکرد و جاروبارهيش له شووشهکانهوه له دهرموهيان دهرواني. بندهنگ و بي چرته. دهنگي مپش دونييان کاس کردبوو. لهو کاتهوه وازيان له شيووازي ژباني رابردوويان هينابوو، قسهيهکي وهايان پي نهمابوو. يهکيان کتوپر وتي نهرئ راستي هاورپيکهي لاتهنيشتمان چون نهم ههموو سآله به بي هيچ ژياوه! دووانهکهي تر کيشايان به لاملباند ا گوتيان نهممیللا پرسيارپيکي به جپيه!

نهموسا بهو ناکامه گهپشتن که راسته تهمهن بو نهم جوړه شتانه نهخولقاوه، بهلام به بي نو جوړه شتانهيش هيچ تامپيکي تيا نيه. بويه له جپي خويان جوولان و به تهمای دووپاتکردهوهی ژباني جاران له چاخانه قديميهکه به سهري سپي و روخساري گنج گنجواي ومدهرکهوتن.

بهلام شتيکيان کم بوو. ستيهريکي زهلام دهباويه بهاتابه و ديسان بو چهندين مانگ و رهنکه بو چهندين سآلپش بهسمر گهرمکدا بکهوتايه. به چاوه پر له حسرهت و پرسيارمکانپانهوه له يهکتريان روواني.

کۆلوانه سوور

کۆلوانه سوور له گهڵ ئهوهی به گۆرانی زۆریان به سهردا ههله گوتیوو که "کۆلوانه سوور تۆم دهوئ، چارۆکه سوور تۆم دهوئ". به لام ههه نیهتوانیوو شووبکات و به تهنئ و به کچیتهی مابوو مهه. دهلین هۆکاره که بیهی ئهوه بوو ئهوه گۆرانی بیژهی وا ئهه شیعهرهی به سهردا گوتیوو زۆر زوو له تهمهنئ لایهتیدا مردبوو و ئیتر له دووای ئههه به هۆی زرانندی ناوه که یهوه، کهس نهچوو بووه خواز بیهی و، به کچیتهی مابوو مهه.

بهه شیهوه، جاری وایه جوانی دهیهته به لا و هیهچ چهشنه خیزیکی لئ ناکهویتهوه. کۆلوانه سوور که تهمهنئ ههله کشابوو و گنج نیشتبووه گۆشهی لئو و قهراغ چاوهکانی، بریاری دا له کۆلوانه سوور مهه بیئ به کهواسووری بهه لهشکر. بو ئهه مه بهسته رووی کرده خهیا تیک و داوای لئ کرد کۆلوانه که ی بو بکا به کهوا. کاکای جل و بهرگدروو، پاش کهمیک هینان و بردنی کۆلوانه که، گوتی که بچووکه و بهشی کهوا ناکا. گوتی کۆلوانه عهیب نه بی ههتا سهه سمت و کهمهه دهئ و له کاتیکدا کهوا سهه تاپابه. ههه چی کۆلوانه سوور پیی له سهه ئهوه داگرت که رهنگی ههه دووکیان سووره و رهنگه ئههه بهتوانئ یارمهتی کاکای خهیا ت بده، بیسوود بوو و به هیهچ شوینییک نهگهیهشت.

کۆلوانه سوور نهیدمزانى له نىوان رهنگ و قهبارهدا جياوازى همبهره. بهلام کۆلوانه سوور وازى نههيننا و بريارى دا جووتىک پۆستالى درنژ ههلکيشى بۆ نهوهى قهرهبووى کورتى کۆلوانهکهى بکاتهوه. بۆ نهم مهبهسته رووى کرده دووکانىکى پۆستالفروشى، جووتىک پۆستالى کرى و کرديه پىي. له دوواى نهمه چوو و له دهرگاي ميژووى دا و پاش کهمىک راوهستان که له چهند خولهکىک زياتر نهبوو، دهرگايان لىکردهوه و کرديهانه ژوورهوه. لهوئيش له دوواى سهعاتىک چاوهروانى، بهرديهانه هوئىکى گهرهوه که سولتان ئورخانى عوسمانى بهتهواوى ههپيهت و شکوى خۆيهوه لهسهر کورسى پاشايهتى پالى لىدابوووه و، دانىشتبوو.

کۆلوانهسوور بهسهرهاتهکهى خۆى بۆ سولتان گىرايهوه و بهم رستهيهى که "دهموى بيم به کهواسوورى بهر لهشکر"، کۆتايى به قسهکانى خۆى هينا. سولتان به نيگايهکى وردهوه سهرتاپا لىي رووانى و، گوتى "جا پىت وابه بهم تهمهنهوه و به ژنیهتى خۆتهوه، بتوانى پىش لهشکرى من بکهوى و ريگا بکهپتهوه و ريزى دوژمن بشکىنى؟"

کۆلوانهسوور که چاوهروانى وهها قسه و پرسىبارىکى نهدهکرد، کهمىک تىايا مايهوه و، نهوسا گوتى "قوربان خۆ لانىکهم دهتوانم ههر که به تووش دوژمنهوه بووين، جل و بهرگهکهم له خۆم دامالم و به نوواندى سىنگ و لهش و لارى ناسکى ژنانهم سهرىان لى بشىوئىم و نهوسا سهرىازهکانى تو به شمشىر و چهکى کوشندهى خۆيان قهلاچۆيان کهن!

پاشا له سهر جىگاکهى کهمىک جوولا و دهنگى ههلبىرى که "تۆ پىت وابه له کاتى شهر و هىرشى ههزاران سهرىاز و رمبهى پىي قورس و گرانى نهسپهکان و بهر يهکههوتنى شمشىر و کالان و هات و هاوار و نهړهى شىرئاسانى شهرکههرمان، بهم جهسته لاواز و سىس و بچوکهتهوه سهرنجى ئهوان بقوزىتهوه و ببیه هوى شکستيان!؟"

پاشا نهمهى گوت و نهړاندى که "ههرچى زووتر نهم سهلئيهيه ببهنه دهرهوه و به شمشىر کهلهى پووتى بقرتئين."

کۆلوانه سوور به بى نهوهى بشهمزئ گوتى قوربان بۆ تاقي ناکهپتهوه، خۆ زهرهر ناکهى، يان نهوتنا من سهرنجيان به لارىدا دهبهم، يان وهک جارى جاران جهنابت شهرى خۆت دهکهى و تهواو؟"

به لّام سولتانی عوسمانی لهوه توورمتر بوو نهم جوړه قسانه کاریگریان هه بی له سهری. بویه کولوانه سووریان برد و له زیندانیان خنی تا سبهی سهری بهیرینن. له دوای بردنی کولوانه سوور یه کنیک له راویژکارهکان له سولتان نزیک کهوتوه و گوتی "قوربان من لام وایه نهم ژنه سیخوری ئینگلیزییهکان بوو، بینیت و هک هه ندی له سهربازه تاییه تهکانی نهوان چاروکهی سووری له کول نابوو؟ من پیم وایه دوژمن به دوو شیوه به ناردنی نهم سیخوره دهیویست له شکوی جهنابت بدات: یه کم نهوی له دونیادا بلای بکه نهوه که سوپای دلیری عوسمانی نهونده سووک و سه لیمین که ته نیا ژن ده توانی به فریایان بگا و، دوو ههم نهوی که نهو ژنه باسی کهوای سووری دهم کرد له حالیکدا کولوانه ی له بهردا بوو!"

سولتان خنی له زیره کیی راویژکاره کهی نهمری دهم کرد کیسه یهک زیری خه لات کهن.

کولوانه سوور که نه توانیبوی شوو بکات و نه توانیبوی بیی به کهوا سووری بهر له شکر، نهو شهوه تا بهیانی، ههتا کاتی مل په راندنی، له ژووره تاکه که سیه کهی خویدا له زیندان به یادی جاران گورانی کولوانه سووری چری. کاتیک ههتاو یه کم تیشکی خوی له پشت کس شهوه به سهر ولاتدا پژاند، نهو بهو ناکامه گه پشت که له گورانی فشه تر له دونیادا دهست ناکهوی.

من نامه‌وی پیاو بم

نازانم هۆکار چی بوو: باوکم رقی له دایکم هه‌لگرتبوو، پاره‌پوولی نه‌بوو یاخود هه‌ر شتیکی تر، که من به نیستایشه‌وه به‌م ته‌مه‌نه‌ی خۆم هه‌ر تیی نه‌گه‌یشتم بۆچی روژیک به کاتی ئیواره له حه‌وشه‌که له کاتی گه‌رانه‌وه بۆ ماله‌وه به سه‌ر دایکه‌دا نه‌راندی که "من قه‌ت بۆ ئەم هه‌تیوه ژن ناهینم قه‌ت قه‌ت،... جا که‌یفی خۆیه‌تی چی ئەکا با بیکا!" دایکم که بۆ ئەوه‌ی ده‌نگی باوکم نه‌گاته دراوسنیکان هه‌ولیده‌دا ئارامی بکاته‌وه، به ئارامی وتی "پیاوه‌که جا ئەم هاتو هواره‌ی بۆچییه... که باوکم به بی ئەوه‌ی گۆنی لێ بگرئ دیسان نه‌راندییه‌وه "ئەم هه‌تیوه پیاو نیه و شیایوی ئەوه نیه یه‌ک چله‌په‌روش چییه بۆنی له‌شی ئافه‌رت به شه‌وا له ژیر لیفه‌که‌یه‌وه به کونه‌لووتیا بچینه خواره‌وه!" باوکم هه‌ر وازی نه‌ده‌هینا، که‌فی ده‌چری و ده‌بشیراند "ده‌بی به‌م حه‌سه‌رته‌وه سه‌ر بننیه‌وه،... نا، حه‌سه‌رت!"

من قهت داوای ژنم له باوكم نهكردبوو. من ومك عهدولى هاوړېم نهبووم كه نهونده كس و كارى له باوكى بهردا تا ژنى پې هېنا، من ومك فهرهيدوونى رفيقى سهردهمى مندالېم نهبووم كه بو رازيكردى بنهمالكهكى روژئ سهرى خوى هلمگرتبوو و خوى به مهقهرى نهيارانى حكومت لهو ديو سنوردا كرددو و همتا بهلېنى له دايك و باوكى نهسهندبوو كه ژنى بو دېنن، نهگهراووموه. بيان جهلالى همههكويز كه به مستهكوليهك لاچاوى باوكى وها هينابووه خوارموه كه مانگيكي پې نهچوو ژنيان ومك دهستهكوليك بو گواستبووموه. نا، من جوړيكي تر بووم، بېدهنگ و گوئ رايهل و حهيابهخو كه قهت داوای هيچم نهدهكرد. بويه،... بويه لام سهيربوو كه نهو روژه باوكم بهو شيويه له حهوشه نهړاندى و كردى بهو حهشهرى كه كردى و به گويزه دايكم نهدهبووايه بيكردايه. دهبى بلېم من لهو روژهوه نيتر رووم نهبوو راستهوخو له باوكم بهروانم. كه دهمبيني به خومدا دهشكاهموه و نازاى نهندامم دهنيشته سهر نارهو. دوخيشم وها نهبوو كه نهيبينم، ناخر من لهو خانومدا لهگهليان دهژيام.

جارى وايه لهبهر خومهوه دهلېم رهنكه دايكم هم داوايهى به بې نهوهى من نلگام لې بووبې به گويدا چپاندى، جارى وايشه به خوم دهلېم رهنكه باوكم دهيويست بهم شيويه من له كوئى خوى بكاتمهوه. ناخر كورنك كه نه تواناى بووبې خویندن تهواو بكات و نه كاسب بې و نه بهرديك لهسهر بهرد بو بنهمالكهكى دابنى، به كهلكى چى دههات. كورنك كه سالانى ساله له كوئجى مالوه خزاوه و همموو دونياى بووتمهوه چوارديواريهكان. تازه همتا دههات تمهنيشم بهرمو سمرتر دهكشا و نيتر نهو مندال و گهنجهى جارانى ناو مال نهمابووم. بهلام ناخر من هيچ چاوهروانيهكيشم نهبوو. بېدهنگ دههاتم و دهچووم. له گهليان، واته دايك و باوكم، له سهر سفره دادهنيشتم، تا درهنگان سهيرى تلهفزيونمان دهكرد، كه ميوان دههات چاپيم بو دادهنان، له ژوورمهكى خوم به بې سرته دادهنيشتم و تا خهو دهيردمهوه گويم له گورانى و له راديو دهگرت. تنانته نه داوای جل و بهرگم دهكرد و نه پيلاوېش. بگره خالم، كه جاروباره دههات و سهردانى دهكردين، ههندي جل و بهرگ و پيلاوى كوئى دههينا، دهيدامى و نيتر لهم بارهشوه هيچ نهركيكم بو باوكم نهبوو.. دهيگوت نادهى كورى دايكم نهمانه تاقي بكهوه بزانه چونن؟ منيش به بې

دهنگی تاقیم دهکردنهوه و دهمبینی وهک ههمیشه ریک به بهرمن و هیچ کیشیهکیان نیه.

نیتړ نهم شهر و ههرا له نهکاوهی باوکم هی چی بوو، نازانم. جگه لهما له دوای تپپهیرینی مانگ و سال و بیستنهموی نهوهی که عهدول و فرمیدوون و جهلالی همهکویر له گهل ژنهکانیان و ماله خهزورران کهوتبوونه کیشه و بهزم و رهم، من نهوندهی تر لای خوم، به بی نهوهی بیدرکینم بهو ناکامه گهیشبووم که باشترین شیوازی ژیان هه نهمیه من ههمبوو. جاریکیان فرمیدوون گوتبووی بریا نههاتمایهوه و بهراستم بووايه و به فیشهکیک کوتایی به ژیانم بهاتیه! گوتبووی بیگومان وهها سهبرهزتر دهبوو! نهمی له بهردم قومهخانه ورایی خوله نازاداردا گوتبوو. نهو قومهخانهیهی وا ههمیشه جمهی دههات و باوکیشم لهوی له سه سهکوهی بهردمیدا تهسیحهکانی بو فروش بلاودهکردنهوه.

من تنهنهت خهیا لیشم به دم کچانهوه نهدهر ویشت. من قهت بیرم له ژنهپنهان نهکردبووهوه. قهت پئیانهوه، وهک مه لای گهرهک دهیگوت، شهیتانی نهبووم. له بیرم دئ، سالانی سال لهوه پئش، کاتیک له گهل مندلانی گهرهک به نیوهروئیانی هاوین له پشت دیواری قوتابخانهی سههتایی گهرهک، دوور له چاوی نوستووی خهلی کوهدهبووینهوه، هه ههموویان زهکهریان دهدههینا و ههلئاندهستان و پېشانی یهکتریان دهه، من قهت شتی وام نهدهکرد. جاریکیشیان که ویستیان به زور پیم بکن و من هه نکولیم لیکرد، هه وهک باوکم هاواریان لیکردم که پیاو نیم بویه پانتولهکم داناکیشم. سهه نهجام له دوای دهستودهست کردنیکی زور، پانتولهکم به نارامی داکیشایه خوارهوه. به بینینی، نهونده پیکهین نهینتوهوه، به پشت و رودا دهکوتن و خهریکیوو برکیان دهکرد! ناخر نهوهی من له چاو هی نهوان نهونده بچووک بوو که هه حسابی بو نهدهکرا!

من له گهرهکیش سهه ننجی کچانم نهدهدا. هیچ کاتیک به مبههستی خو راحتکردن دهستم بو لهشی خوم نهبردووه. نهوندهی نهی ههندی جار شهوانه به دم خهوهوه به بی نهوهی ناگام له خوم بووی، خوم تهکرردووه و بو سهی خیرا له ناودهست خوم شوردوتهوه.

دایکم نیگام تیدهبری و چاومکانی پر دهن له فرمیسی قهتیس خواردوو. نایههخوار. ههروا لیم دهروانی و نهوسا به گوشه‌ی دهسماله‌که‌ی سهری یاخود چارۆکه‌که‌ی، دهیانسرتههوه. منیش ههروا لئی دهروانم. دهرانم پیوهندی به نهه‌وونی پیاومتی منهه ههیه. بهس نازانم کام پیاومتیان، نهوهی وا باوکم مه‌به‌ستیته‌ی، یان مندالانی جارانی گهره‌ک؟ نهوهی که که‌سابه‌تم پی ناکری، یاخود نهوهی که هینی من نهوهنده بچووکه که ناچتهه ریزی پیاوانهوه.

جاری وایه چاومکانم دهقونجینم و دهچمهوه نهو سالانه. سالانی پشتی دیواره بهرزکه‌ی قوتابخانه‌که، که پر دهوو له چقل و گیای وشک، کوتایی بههارانیش نهو کولیره‌چهرانه‌ی وا دنک دنک دهمانچینهوه و دهمانخواردن. هاوریکانم دهیانگوت لهم کولیره‌چهره‌ی تیهه‌سوو، بیگومان وهک هی نیمه‌گهره‌ ده‌بی! له کولیره‌چهره‌کان دهروانم. تیایا ده‌مینمهوه بیانخۆم، یان له خۆمی هه‌سوم. چێزی ده‌م زالتره. ده‌ست ده‌که‌مهوه به خواردنیان. جگه‌ له‌مه‌ ته‌مه‌نی به‌هار و کولیره‌چهره‌کان یه‌کجار کورته. نابج کات به‌ فیرو بدهم.

من، نه ژنم ده‌وی و نه ده‌موی کاسی بکه‌م، ... نه‌ حه‌زیش ده‌که‌م زه‌که‌رم وه‌ک هی عه‌دول و فه‌ره‌یون و جه‌لالی جه‌مه‌ کویری لی بیت. من ته‌نیا حه‌زم له‌وه‌یه لهم خانوه‌دا بژیم، له‌ ته‌نیش دایکه‌م و له‌ کاتی‌که‌دا باوکم نیوارمیان به‌ جانتای ته‌سبچه‌کانی دیته‌وه و هه‌ر له‌ حه‌وشه‌ پیش نه‌وه‌ی بیته‌ ژوووه‌وه، جامانه‌که‌ی داده‌که‌نی و ناویک به‌ سه‌روچاویدا ده‌کا، ... باوکم که‌ بونی جاده و قاومه‌خانه و ته‌سبچه‌ فه‌زوانه‌کانی گرتوه‌وه، ... دایکه‌م که‌ جگه‌ له‌ من که‌سی تری لهم جیهانه‌ پان و به‌رینه‌دا نیه‌.

من نامه‌وی پیاو بم!

عەبەهێ فەرماندە

عەبدوڵلا کە خەڵکی لای موکریان بوو و بێک دوو سالتیک ئەبوو گواستبوویانەوه بوو شارمەکی نێمە، منالێکی رەزاشیرینی تەمەن هەشت سالتان بوو کە لە گەرەکی نێمە ئەژیا. تەنیا عەبەهێ ئەوه بوو کەمێک دەمی زل و لچی ئەستور بوو و جگە لەوه هەمیشە لێوهکانیشی تەربوون. گەر نەیسرینایە، ئەوا دوای ماوهێک ناوهکە وەک لیک بەرئەبووهوه. بۆیه هەمیشە سەر قۆڵەکانی، چ چەپ و چ راست، تەربوون.

عەبدوڵلا لە مالهوه بانگیان لێ ئەکرد "عەولا" و، نێمەیش وەک مندالی گەرەک و هاوڕیی ئەو، پیمان ئەوت "عەبه"! هەرچەند من وەک خۆم کاتیک گوێم لێ ئەبوو وەک عەولا بانگیان لێ ئەکرد، سەرم سور هەلنەگەرا و لە راستیدا قەت بەم ناوه رانهاتم. لام وابوو عەبه برایەکی تری هەیه ناوی عەولایه و لە راستیدا هاوار لەو ئەکەن، نەک عەبهی هاوڕیم!

عەبه لە نێمە بە جەسته و قەلەفەت زلتەر و بالا بەرزتر بوو. نێمە، یان تا ژیر لووتی ئەهاتین، یان سەر شانەکانی. بۆیه هەمیشە ناوچاوان، تەوقەسەر، گوێچکە و پشتەسەری بوو ئەو خەڵکە و لە دوورەوه لێیان نەروانین، لە ناو نێمەیا بە دەرموه بوو.

قه‌لافهتی عه‌به ببووه هۆی ئه‌وهی، سه‌ره‌رای غه‌ریب بوونی، ئه‌م هه‌سته زۆر خه‌را لای به‌روه‌یته‌وه و به‌گه‌ره هه‌سته به‌کو‌خایه‌تیش له‌ ناومانا بکا. ئه‌مه‌یش ئه‌مه‌مان قبول‌کردبوو. نه‌ک قه‌لافهت، به‌لکو ده‌می زل و هه‌میشه‌ ته‌ر و لیک‌او‌یشی جو‌ریک له‌ که‌سایه‌تی بۆ دروست‌کردبوو که له‌ ئه‌مه‌ ئه‌وه‌ده‌ی تر جیای نه‌کرده‌وه... ئیتر ببوو به‌ سه‌رۆک، سه‌رۆکی منالانی گه‌ره‌ک.

سه‌رۆک کوریک‌ی خراب نه‌بوو و قه‌ت نازاری هاوریکانی نه‌ئهدا. یه‌عنی ئه‌جی بلێم قه‌ت نازاری که‌سی نه‌ئهدا و به‌گه‌ره هه‌لێشه‌که‌وتیوو له‌ گه‌ل که‌سیک، ته‌نانه‌ت له‌ ده‌روه‌ی کۆلان و گه‌ره‌ک، به‌که‌وتیه‌ شه‌ره‌شق و له‌یه‌که‌تر هه‌ل‌دان، وه‌ها که‌ بزانی به‌راستی تا چه‌نده‌ شی‌اوای ئه‌و پله‌یه‌ی بوو و له‌ ناو ئه‌مه‌دا په‌یای کردبوو. به‌ هۆی قه‌لافه‌تییه‌وه هه‌موو منالیک خۆی لێ نه‌پاراست.

زه‌مان ده‌گوزه‌را و قه‌لافه‌تی عه‌به هه‌ر وا کاری خۆی نه‌کرد. به‌لام وه‌ک بلێی عه‌به ئه‌مه‌ی به‌ به‌س نه‌هه‌زانی و به‌ شوین شتیکی ترا به‌گه‌ری، روژیک به‌ ریکه‌وت له‌ کاتی میز‌کردنا زانیان که‌ کیری عه‌به زۆر له‌ هی ئه‌مه‌ زله‌ره. ئیواره‌یه‌ک که‌ به‌ ریز له‌ ته‌غیشت یه‌که‌تر راوه‌ستا بووین و میزمان هه‌له‌ده‌فشانده‌ بۆ ئه‌وه‌ی بزانی هی کامان زیاتر به‌رته‌کا، به‌ مه‌ودای هه‌له‌فشانه‌که‌ی عه‌به هه‌موو لامان کرده‌وه و سه‌یرمان کرد. ئیتر ناگاداره‌بووین که‌ عه‌به نه‌ک هه‌ر له‌ بالادا به‌لکو له‌ویشا سه‌رته‌ره.

دایکی و ته‌نی عه‌ولا به‌مه ئه‌وه‌نه‌نی تر خه‌نی بوو و زانی که‌ بۆ پاراستنی شوینی خۆی له‌ ناو ئه‌مه‌یا نیازی به‌ شه‌ر و شتی له‌م بابه‌ته‌ نه‌ی و هه‌روا پله‌ی پارێزه‌وه. نازانم به‌نه‌ماله‌که‌ی، به‌لام دلنیا، عه‌به، موکریانی له‌ بیر چوو بوووه، به‌گه‌ره به‌ره‌به‌ره له‌هه‌جه‌که‌ی خۆیشی فریدا و ته‌واو وه‌ک ئه‌مه‌ قسه‌ی نه‌کرد. ته‌واو داله‌کانی وه‌ک ئه‌مه‌ قوت نه‌یا و ئیتر وشه‌ له‌ زمانیا گه‌ری نه‌ئهدا!

ژیان له‌ کۆلانه‌که‌مانا به‌رده‌وام بوو. مه‌درسه‌ و کایه‌ و ئیواران و روژانی ته‌عتیلی و... هه‌ر چه‌ن ئه‌مه‌یش گه‌وره ئه‌بووین، به‌لام نه‌هه‌گه‌یشتییه‌وه عه‌به. ئه‌و هه‌ر وا پێش قافله‌مان بوو. به‌لام بۆ نه‌گه‌به‌تی هه‌ر که‌ ده‌ورانی سه‌ره‌تایی ته‌واو کرد، که‌سه‌وکار عه‌به‌یان له‌ مه‌درسه‌ هه‌ینه‌ده‌روه و به‌ردیان و کردیان به‌ شاگردی کابرایه‌کی میکانیک که‌ ماشین و ماتۆر و شتی له‌م بابه‌تانه‌ی ته‌عه‌یر نه‌کرد. ئیتر عه‌به‌مان لێ ون بوو. جاری و ابوو ئیواره‌یان ئه‌مه‌بینی که‌ به‌ جل و به‌رگی ره‌ش و

پیسوه و به دهست و سهر و چاوی چلکنهوه دهگهراوه بو مألوهه. ریک له بهر دم درگاکیانا کهمیک رانهوستا، سهیریکی نیمه ی نهکرد و نهچوه ژوروهه. عه به نیر به کجار له نیمه گهورتر نهیوان. به تایبته بهو قیافه تازمیوهه. نه ههتا نههات زیاتر له جیهانی گهورهکان نریک نهکوتوهه و نیمه ههتا نههات دور و دورتر. راستیهکهی نهوه بوو عه به له هاوریهتی نیمه کوهت و، کاتیک به توشییهوه نهبووین به نیگایهکی غهریب و ریک وهک منال لیمانی نهروانی.

دیسان سالهکان تییهیرین. عه به زور خیرا ژنی هینا و دهنگی تهپل و زورنا گهرهکی تهنی. ژنیان له دیهاتهوه بو هینابوو. بهیچمهوانه ی خوی، کچیکی خرتله ی بالاکورت که تا ماوهیهکیش پانتولی ههلمهکیشا. بهو دهستماله سوورهه که تا ژیر کهمهری دههات.

به ژنهینانهکهی عه به وامزانی سهدان سال لهو روزهانه تییهیریون وایکهوه میزمان به دیوارهکاندا ههلمهفشاندهوو. عه به بو بو یهکهم جار منی فریدا ناو زهمانهوه. نای عه به نهگهته!

نازانم عه به له سر کارهکهی چون بوو... نهوهیکه ناخو وهک جاری جاران لهوینیش سهروک بوو یان نا،... نازانم. بهلام به چاوهکانی و به شیوه ی ههلسوکوتیا نهمزانی زهوقی سالانی نهماوه. نهو نیستا لهگهل گهورهکان نهژیا،... شهو و روژ. نیگاکانی جیددی و تیژ بوون. وهک بلنی نیر لهگهل کس شوخی و گالته ی نیه و هس کهسینک لار بجولینهوه بهراستی نهمجاره تیی نهسرهوینی!

نهونه ی پینهچوو ولات خرؤشا و بوو به خویشاندان و بهزم و ههرایهک نهیتهوه. له شارهکهی نیمهیش خهک رزانه ناو خیابان و ههزاران ههزاران کس له دژی حکومت شوعاریان دا و داوایان کرد بروخی. لهم تهزاهور اتانهیا بوو دیسان بهتوش عه به بوومهوه. نهمیینی عه به زور به جیددی و به حهزهوه بهشداری نهکا و ههمیشه به تهنیشته خهکهوه دروشمی نهدا و بهراستی بهو دهنگه زله ی دوری گرینگی نهیینی. وای لیهات بو خوی به دهنگی خوی رییهیری بهشیک له دروشمدانهکانی نهکرد، وهها که بلیندگو سهرهکیهکه هاواری لی بهرز نهبووهوه و داوای نهکرد خهک به جیاواز شوعار نهدهن و ههموو نهوه ی بلینهوه و له بلیندگوکهوه نهوتراوه. بهلام عه به گوئی نههاده ی و زور جار به کیفی خوی تهنیا نهسپی خوی لینگ نهدا. کهسیش نهی نهویرا راستهوخو دهنگی با. بویه

همیشه ئهو بهشه‌ی وا ئهوی لئ بوو له چاو بهشه‌کانی ترحال و هه‌وای خۆی هه‌بوو.

عه‌به له ناو خۆپیشاندا نه‌کانیشا هه‌روا بالابه‌رزتر له هه‌موو که‌سی تر بوو. وەک بلێی ئاسمان سویندی خواردبوو له شوینیک یه‌ک بگره‌وه! ده‌مه‌ رووخانی حکومه‌ت بوو، یان ماوه‌یه‌کی کورت له دوای ئه‌مه که عه‌به چه‌ک و ره‌ختی به‌ست و ژێ سێ یه‌کی گه‌وره‌ی به‌ شانیا هه‌لواسی و له جیاتی جامانه، ره‌شتیه‌کی گه‌وره‌ی له سه‌ر نا و بوو به‌ و مزیری ده‌ستی راستی یه‌کیک له‌ر حیزبانیه‌ی وا تازه سه‌ریان هه‌لدا بوو.

عه‌به به‌راستی به‌و قیافه و به‌و چه‌ک و ره‌خته‌وه سه‌رنجراکیش بوو و، سه‌رۆکی حیزبه‌که‌یش که به‌ جوانی به‌مه‌ی ئه‌زانی له‌گه‌ل خۆی ئه‌یگیرا و ته‌بلیغی پێوه ئه‌کرد. زۆر که‌س به‌م هۆیه‌وه شوین حیزبه‌که کهوتن و چه‌کیان هه‌لگرت و بوون به‌ چه‌کداری عه‌به. عه‌به ناوه‌که‌ی گۆرا و بوو به‌ عه‌به‌ی فه‌رمانه‌.

حکومه‌تی تازه، هێشتا خۆی نه‌گرتبوو. له‌ شاره‌که‌ی ئیسه‌ که‌س له‌ که‌س بوو و به‌ چه‌ندین حیزب و گروپ ده‌وریان ئه‌گیرا که جاری وابوو که‌سیان خه‌تی ئه‌وی تری نه‌ئه‌خوینده‌وه و بۆیه جوړیک له‌ بێ سه‌ره‌به‌ریه‌ی حاکم بوو. حکومه‌تیش که‌ محاسره‌ی خسته‌بووه سه‌ر ناوچه‌که، ده‌یانگوت به‌ ته‌مای له‌شکرکێشی بوو بۆ ئه‌وه‌ی بێت و هه‌موو شوینیک بگرێته‌وه و ده‌سه‌لاتی حکومه‌تی ناوه‌ندی سه‌ر له‌ نوێ زال بکاته‌وه.

دیسان روژ نه‌بوو ته‌زاهورات نه‌کرئ و خه‌لک و لایه‌نگرانی حیزبه‌کان نه‌چنه‌ خیابان و داوای ماف نه‌که‌ن. له‌ رادیۆکانه‌وه گویمان لیبوو حکومه‌ت هه‌ره‌شه‌ی ئه‌کرد و حیزبه‌کانی به‌ گۆئ له‌ مستی و لاتانی ده‌روه له‌ قه‌لم ئه‌دا و، حیزبه‌کانیش ده‌سه‌لاتی نوێیان به‌ حکومه‌تیکی نوێی سه‌رکوته‌گر که ئه‌یه‌وئ جگه له‌ خۆی هه‌موو ئه‌وانه‌ی تر بسرێته‌وه و له‌ مه‌یدان به‌ده‌ریان بکا.

عه‌به یه‌کیک له‌و که‌سانه‌ بوو که یه‌کجار چالاک بوو. نه‌گه‌رچی قه‌ت له‌ پشت بلێندگۆه قسه‌ی نه‌ئه‌کرد، به‌لام هه‌ر سه‌رۆکه‌که‌ی ته‌واو ئه‌بوو ئه‌وه ئه‌بوو که بلێندگۆه‌ی به‌ده‌سته‌وه ئه‌گرت و دروشمی ئه‌دا و خه‌لکه‌که‌یش به‌ حیماسه‌وه دووپاتیان ئه‌کرده‌وه. دروشمی شه‌ری به‌رگری و شه‌ری شوڕشگیرانه روژ نه‌بوو نه‌یسترئ. باس باسی رووخانی حکومه‌تی نوێ و شوڕشیکێی تر بوو.

من په کیک له مو که سانه بووم له کاتی دوای رووځانی حکومتا نیتز کارم به هیچومه نهما و خوم له قهره ی هیچ حیزب و گروهنیکش نه دا، به لام بهردومام عه به بوم سمرنجر اکتیش بوو. به تایهت که نیستا که ناوی فرماندهی خرابووه سمر و بهو قه لافه تموه ببووه ویردی سمر زمانی همموو خه لکی. جاری وابوو به بی نهوهی ههست به هیچ چهشنه به خیلویهک بکه م به خوم نهوت "سیری چهرخی گوردون! کی نهیزانی دنیا بهم لایدا و مر نه گهری و عمو لا ناوی لی دئی!... کی نهیزانی!؟"

من که هه لگرتنی عه به ی هاوریم له پشت میزی مدرسه و راگواستنی بو لای کابرایه کی میکانیکم به غدریکی گهوره لیک نه داوه، به هو ی دوخی تازه ی عه به وه لای خوم دا هاتوویه کی زور گه شم بو کاک ی فرمانده پیش بینی نه کرد و به خوم نهوت نهوکات بنه مالکه می نه یانه یشت، به لام نه مجاره نیتز به که یفی خوی نه بی.

عه به بهر نه نه کهوت. همموو شهو ی له ده عوه تی و همموو هه فته یهک لم دئی بو نهو دئی یاخود لم شار بو نهو شار. حیزبه که ی نهو بوو به دووه مین حیزبی گهوره ی شار مکه ی نیمه. دلنیام گهر عه به و قه لافه تمکه ی نه بو وایه شتی و سمری نه لگرت.

شهر نزیک نه کهوت هوه. کس لای وانه بوو حکومت به راستی هیزش بکات. ته ناهت روژیکیان دوو ته یاره هاتن و به سمر شاردا نرم نرم سوورانه وه و دیواری سموتیشیان شکاند. خه لکی شلنه ژان. چه ندین خانوو شووشه یان شکا و، شه قام بو ماوه یهک چول هه لگرا.

له ته نیشته شارا سمر باز خانه یه کی گهوره هه بوو که تا نیستا که زور کاری به سمر بی نه بو به ی نیوان حکومت و حیزبه کانه وه نه بوو. سمر باز خانه که چه ند جاریک به حیزبه کانی راگه یان دبوو که کاری نهوان پاریزگاری کردن له سنووره و کاریان به کیشه سیاسییه ناو خوییه کانه وه نیه. به لام دوخه که که هه تا دهات نا لوز تر ده بوو، وای لیهات که حیزبه کان له بیر ی نهودا بن دهست به سمر سمر باز خانه که ییا بگرن؛ بو نهوه ی به نه هیشته تی نه م بنکه سمره کییه، ینگه ی حکومت لاواز بکن و نه ه لین به که یفی خوی شار و ناوچه که بگر یت هوه.

نیوارهیهک، سئ روژ له دووای هاتنی فرۆکهکان، کۆبوونوهومیەک به بهشداری ههموو حیزبهکان بهسترا و یهک لهو کهسانه‌ی که تیاپا دیار بوو، عه‌به‌ی فرمانده بوو. عه‌به به پێچه‌وانه‌ی روژانه‌وه، مات، بیده‌نگ و ور دیار بوو. له کاتی کۆبوونوه‌مه‌دا کاتیک قسه له سهر گرتنی سهر‌بازخانه‌که کرا، به‌پێچه‌وانه‌ی نه‌و چاوهر‌وانیه‌ی هه‌بوو و لایان وابوو ئیستا عه‌ولا زیاتر له ههر که‌سه‌یکی تر قسه‌ه‌کا و پلانی هه‌یه، که‌چی شنتیکی وای نه‌درکاند. وه‌زعه‌که نه‌وه‌نده بو حیزبی دوو هه‌می شار ناله‌بار بوو که ناچار هاوریکانی قسه‌یان کرد. له کۆتاییا به بهر نیگا که‌مین و مه‌نده‌کانی عه‌به‌ی فرمانده‌وه بریار‌درا سه‌به‌ی شه‌و سه‌عات دوانزه‌ی شه‌و هیرش بکه‌نه سهر سهر‌بازخانه گه‌وره‌که. ههر چه‌ند به ته‌واوی بو وه‌ها هیرشیک ناماده نه‌بوون، به‌لام لایان وابوو گهر دره‌نگی بخهن هه‌وال نه‌گاته دوژمن و جگه له‌مه ئیستا باشترین کات بوو چونکه سهر‌بازمه‌کان هه‌ستیان به ته‌نیایی و ته‌ریک مانه‌وه له‌م سهر سنووره نه‌کرد و له‌سه‌ر نه‌و باومه‌ره نه‌بوون بتوانن ده‌ست بکه‌نه‌وه. له هیرشه‌که‌یا قۆلی چه‌پیشیان بو عه‌به و جه‌نگاومه‌رکه‌کانی نه‌و دانابوو.

نه‌و شه‌وه له دووای کۆبوونوه‌مه‌که، عه‌به ههر ده‌گاته‌وه ماله‌وه، ته‌ب و له‌رزیک‌ی توند لێی نه‌دا و له ناو جی‌گادا نه‌یخا. ژنه‌که‌ی تا به‌یانی په‌رو‌ی ته‌ر و فینک ده‌خاته سهر ناوچاوانی و قاچه رووته‌کانی که له بن لێفه‌که‌وه هاتبوونه دهره‌وه، ده‌شیلێ. بو به‌یانی دکتور نه‌هیننه سه‌ری و دهرزیه‌کی لێ نه‌یا و چه‌ند قورسێکیشی بو نه‌نوسێ.

هه‌واله‌که به فرمانده‌کانی تر نه‌گاته‌وه. نه‌وان که نازانن چه‌مه‌که بکه‌ن یان نا، وه‌فدیک ده‌نیرنه لای سه‌روکی حیزبه‌که‌ی عه‌ولای فرمانده. سه‌روک نازانی چییان جواب بداته‌وه، ته‌نیا نه‌وه‌نده نه‌لی که خو به عه‌به‌وه نه‌لکاون و خه‌لکی تریشی به ده‌سته‌وه‌یه!

نه‌و شه‌وه کاتیک شه‌ره‌که ده‌ستی پێکرد، بوو به حه‌شر و حه‌له‌لایه‌ک نه‌بیته‌وه. روژ‌ناوای شار له ناگری ته‌فه و ته‌قینه‌مه‌دا نوقم بوو. له ترسی توپ و خومپاره‌ی وێل و سه‌رگه‌ردان، به‌ناچار به‌و تاریکیه‌ عه‌به‌یان بو ژیرزه‌مین راگواست و چه‌ند روژ دوواتریش که که‌میک دونیا نارام بووه‌وه، سواری توپوتایه‌کیان کرد و بردیان بو دیه‌کی دوور.

***

ئىستا ديسان بەسەر ئە روژانه، كه به روژانى رابردوو ناويان دەرکردوو، سالان تئپەريون. حكومت ئەگەر چى به زحمەت، بەلام هەر هاتەوه و عەبەيش ئىستاكه وەك جارەن لە ميكانيكه كه كار ئەكا. هەر وا به قەلافەت و زل و سەرنجراكيش. هەلبەت سەرنجراكيش نەك لە ماناي سالاندا: وەك سەردەمى مندالى يان كاتى شورش و پشتيوبي و لات. نا، سەرنجراكيش وەك،... وەك، ناە نازانم بلنم چون. بەهەر حال بوختان ئەزانن كه مروقى زەلام، ئەوانەى وا سەرو گەردننەك لە خەلكى تر بەرزترن و ناوشاننەكى پان و هەيكەلنەكى پالەوان ئاسايان هەميشە نىگاي خەلك بوختيان رانەكيشن. وەك بلنى نىگاكان پرسیار بكەن "دەى كاكە،... دەى دواى ئەمە چى؟!"

من لام وایە ئەو سالانە، واتە ئەو كاتانەى عەبە سەروكى ئیمە بوو و، نەك هەيكەلى، بەلكو كۆریشى لە هى ئیمەومانان گەورەتر بوو و میزى تا ئەو سەر كۆلانەكه هەلدەفیچقاند، گەر تەنیا يەك شەرى بكرایە، ئا تەنیا يەك شەر، رەنگە ئەو بەلایەى ئەو شەوهى قەت بە سەرا نەهاتایە.

من لام وایە،... ئیتر نازانم!

من و مانگی ریبه‌ندان

بریارم داوه ژن نه‌هینم. گەر دونیا بیهینئێ و، هەر من به‌تەنیا مابیتەمەوه، نایهینم!
 باوکم له ژووری دانیشتنه‌که‌یه‌وه پر به‌خۆی هاوارده‌کا پیاو نیه ئەگینا چون ژنی
 ناوئێ! دایکم لئوی خۆی ده‌گه‌زێ و به‌رانی خۆیدا ده‌کێشێ و دهلێ پیاوکه
 دراوسێکان گوییان لئیده‌بێ، ئارامتر! به‌لام باوکم گوێ ناداتی. به‌رده‌وامه. من سه‌ر
 هه‌لده‌برم و له‌په‌نجه‌ره‌که‌ ده‌روانم. هاوینه و به‌هۆی گه‌رماوه هەر دوو تاکه‌که‌ی
 کراوه‌یه. له‌دوره‌وه که‌له‌شێرێک ده‌خوینئێ. جریوه جریوی شینتانه‌ی چۆله‌که‌کان
 خۆ به‌ژووره‌ودا ده‌که‌ن و له‌گه‌ل ده‌نگی نێرینه و گری باوکم تیکه‌ل ده‌بن. له‌به‌ر
 خۆمه‌وه بزیه‌کم دیت.

راستی من ژنم بۆچییه؟ مه‌گه‌ر باوکم نازانئێ ئەو سه‌رده‌مه‌ کۆتایی هات وا هەر
 که‌سێک با‌لغ بوو، یاخود کاریکی په‌یدا کرد و سه‌ر به‌خۆ بوو ئێتر ده‌بێ ژن بینیت؟
 به‌رده‌وامبوونی نه‌ره‌ نه‌مه‌کانی ژووره‌که‌ی تر، پیم ده‌لێن که‌ نا، نازانئێ!
 دوو سال و سێ مانگ پێش ئەوه‌ی من له‌دایک بم، دایک و باوکم پێکه‌وه
 زه‌ماوه‌ندیان کرد. باشتەر بیلیم، له‌و رۆژه‌وه ئەوان زه‌ماوه‌ندیان کرد، دوو سال و
 سێ مانگ دوواتری من پیم نایه‌ دونیاوه. وینه ره‌ش و سپییه‌کان وه‌ک به‌لگه‌ی
 سه‌لماندی ئەم راستیه‌ ماون، هەر چه‌ند ده‌زانم که‌س بۆی گرینگ نیه‌ داخۆ من
 راست ده‌که‌م یان نا.

دایکم تارایهکی سپی به سهریهوه و له ناو ژن و پیاوه رهش و سپیبهکانی تردا شرمیونانه خهریکه ههلهدیهیرئ. من بۆ خۆم پیم وایه وایه! ئا، شرمیونه. نهگهرچی روخساری دایکم نابینم، بهلام بهوهی سهری داخستوه و شانهمکانی داهیزراون، لام وایه له ژیر تاراکیهوههیچ بزیهک یاخود نیگیهکی تهژی له باوهر به خۆبوون، بوونی نیه. باوکم له وینهکهدا دیار نیه. نازانم لهو کاتهدا له کوئی بووه. لهو وینهکانی تردایه. لهو کاتهدا عهتر به سهر دایکهدا دهکا و وهک ههموو پیاوه رهش و سپیبهکانی تر چرکهی کامیرا له ناو زهمهندا وشکاندووپیته. خهلهکهکهی تر ههموویان شاد دهنوینن. به تایبعت کاکي دههۆل ژهن، که ملی بۆ قیت کردووهتهوه و پر به دهمی هاوار دهکا و گورانی دهچرئ. ههلبهت وشهکان نایهه گوی. زهمنی راوهستاو، ئهوانیشی خنکاندوه. به خۆم دهلمیم حهتمهن خهریکه به سهر سینگ و مهمکی ژاندا ههلهدملی. ئاخهر پیاوهکانی لهو سهردهمه جگه لهمه، هیچ چهشنه خهون و خهیمال و کایه و سهرگهرمییهکی تریان نهبووه. له زورناژهنهکه ورد دهبمهوه. لهویش له دایکم دهچئ، سهری داخستوه و شانی شوهر کردووهتهوه و... بهردهوام فووی تیدمکا. دلنایم هی ئهوهیه ههناسه کهم دینئ. بهزهیم پیاو دیتهوه. فووتیکردنی بهردهوام له کونیکي بچووک و دوورودرێژ، کاریکي زور ناسان نیه.

دوو سال و سه مانگی دوواتر کاتیک من له دایک بووم، زستان دهی. ریک له روژیکی کۆتاییهکانی مانگی بهفرانباردا که دهلمین بهفریکي یهکجار قورس خهریکی بارین بووه. به هوی بهفرهوه، که دهنگ کهپ دهکا، دراوسیکان گوپیان له گریانی من نهبووه، بهلام ههوالی له دایکبوونی کوریک له گهرهکدا وهها خیرا بلاو دهبیتهوه که دهلمنی کلوهبهفرهکان خویان ههوالهکهیان به بیدهنگی و به دزیبهوه بلاوکردیوهوه. ههزار ئافهرین بۆ دایکم نیردراوو و ههزار دهسوخوشانهش بۆ پشتی پیاوانهی باوکم که توانیبوو جاریکي تر پیاوان له ناو ژنان و له ناو گهرهک و شاردا سهربهرز بکاتهوه.

ئا، من ژنم ناوئ. بهم وهزعهوه ژنم بۆچییه. نه پیم بهخێو دهکری، نه حهزم به سهربهزرکردنی پیاوانه و نه تاقهتیشم ههیه لهگهلیا، واته له گهل بووکی له ناو هوئیکي رازاوهی پر له خهلهکدا سهما بکهم، له کاتیکدا به بی تارا ریک له ناو

چاوانم ورد دهبیتهوه و به دم و تنهوهی گورانیهکمه همر چی خهلمکی ناو ساؤنکهکویه لیمی کوکر دووتمهوه. نا، ئهبعده شتی وانابی،... نامهوی!

سهیری وینه رهش و سپیهکان دهکمهوه. من پیم وایه ژنهپنان هی سهردهمی رهش و سپی بوو، هی ئهو کاتانهی ژنهکان شهرمیتون بوون و پیاوهکان جگه له ژن هیچ سهرگهرمیهکی تریان نهبوو. نا دهرانم دویمینه ههبوو و شهوانی زستان کایهیی گورهوهی بازیبان دهکرد و پاشا و وزیرینهش شهوانه ههتا درهنگان کوری دهر از اندنوه، بهلام ژن بویان شتیکی تر بوو. شتیکی دووردهست که دهباویه پیش ئهوهی دهستان پنی رابگا، دانیش و به سالان خهون و خهالی پنه بکهن. نا، ئهو کاتانه خوا دایناوو ژن بینی. ژن بینی و له وینه رهش و سپیهکاندا خهونه رهنگاورهنگهکان تومار بکهیت.

دایکم شهرمیتوانه دهلی لئی گهری زوری لهسه مهرۆ، بو خوی روژیک باسی دهکا.

شهویک مام و خالم دین و گویم لیهی خهریکی راوتهکبیرن. مام پندهکهنی و دهلی و مللا نهنتیکیه! خالم مژیک له جگهرهکهی دهدا و دهلی رهنکه هی ئهویه له زستاندا له دایک بووه. ئهوسا به نیگای پر له پرسیارهوه له دایکم دهروانی. دایکم دهلی راسته له کوتایی ریبهنداندا له دایک بووه. خالم دریزه به قسهکانی دهدا و دهلی مروقی له دایکبووی زستان خوین ساردن، ههزیان به تهنیایی خویانه و ئهوهنده ناسان له گهل خهلمکی تیکهل نابن. من که نازانم خالم ئهم قسانه له کوپوه دینی گویم لیهی باوکم به ههلهچوونهوه دهلی جا بهر حسیه بیت ئهوهی له زستان له دایک بووه بو ههمیشه وهجاگ کویر دهیی! خالم هیچ نالی و مژیکی تر له جگهرهکهی دهدا. مام ههلهدها و دهلی من بو خوم له زستان له دایک بووم و زیاتر له بیست و ههوت ساله ژنم هیناوه و پینج مندالیشم ههیه. دهرانم خالم باومر بهوه ناکا مام له دایکبووی زستان بیت، ئاخر ئهو لای وایه مام پیاویکی چهنباز و دروزه و تهنیا بو ئهوهی قسهی خوی بباته سه سه ئهوهی خوا پنی ناخوش بیت دهیکا و دهلی. کاتی خویشی هه له بهر ئهمه بووه ههزی نهکردوه دایکم شوو به باوکم بکا. بویه خالم جواپی مام ناداتهوه و له بهر خویهوه دهلی شهرت بی بهیانی بچم و له نیداری سهبت و نهحوال له رهشهی هاوڕیم که کارمهنده پیرسم. بو سی

روژ دوواتر سردانی دایکم دهکا و دهلی دهمزانی درو ئەکا، مامی کورەکت
ریک له مانگی یەکمەمی و مرزی زستان له دایک بووه!

کۆبوونەوهکه بئ هیچ ئەنجامنیک کۆتایی دئ.

بیست و حەوت سأل! بەراستی زۆره. بیری شیعرەکهی فایهق بیکەس دەکەومەوه:
"بیست و حەوت سألە من رهنجەری تۆم/ بەنان و ئاو و جل و بەرگی خۆم /
خزمەتم کردی له نیران رۆم /له پیناوی تۆ شکاوه ئەستۆم!"

بیر له ملی مام دەکەومەوه. نا، نەک نەشکاوه، بەلکو و مزعیشی زۆر باشه.
بریار دەدم بچم له سەر له دایکیوانی مانگی ریهندان بخوینمەوه. سەرئەنجام
کتیپنیک له کتیبخانە دەبینمەوه. نووسراوه ئەوانەیی و لەم مانگەدا له دایک دەبن
ئارام، ورد، دلنۆز، وەفادار به بەرپرسیارەتی و بگره کەمیک بەرزتر له
هاوتەمەنەکانی خۆیانن. نا، بریکیش ساردن. کەواته خالم درۆی نەدەکرد. هەر
ئەوئەندی، له بیری ئەمابوو له کوئ ئەمەیی خویندبوووه یاخود بیستبووی. جگه
لهوه، نووسراوه که ئیمه ئەقلمان زۆرتره و به تیگەیشتن و بیر و کردهی مەزنهوه
گەرە دەبین. ریک و رهوان، لەسەر ئەو پێی داگرتوووه که لەدایکیوانی ریهندان
به ئەقڵی گەرەسالا ئەوه له دایک دەبن!

نووسینەکه له خۆم دوور دەخەمەوه. بەراستی من وام؟! کەواته من بریاریکی
گەرە و ئاقلانەم داوه. له خۆوه نیه وەها بێر دەکەمەوه. من له دایکیووی مانگی
ریهندانم و بۆیه نه رهنجەری کەسم و نه ملم له پیناوی کەسدا قەراره بشکێ. من
خۆم،... خۆمی خۆم.

خۆشییەک به جەستەدا دەگەڕێ. له چاو هەر کاتیکی تر له سەر بریارەکهی خۆم
سوورترم. بۆلەبۆل و هات و هاواری باوكم چیبه، گەر دونیا سەر له یهکتایش
بدات من هەر ژن ناهێنم.

سألەکان تێدەپەرن. باوكم ئەوئەندی تر به تەمەندا رۆچوووه و چیتز بۆلەبۆلەیشی
نەماوه. وەک هەمیشە ئیواران که دیتەوه پأل به نوینەکانەوه دەدا و له تەلفەزیۆنەکه
را دەمینی. دایکیشم دلخۆشه که هەموو شتتیک له شوینی خۆیەتی و کەس له بنەماله
پەرتەوازه نەبووه، ئەگەرچی پینیشی زیاد نەبووه. منیش وەک هەمیشەم. بەردەوام
لەبیرمه لەدایکیووی دووهم مانگی زستانم. مانگی کرێوه، سەرما، رینگابەندان،
شەوانی لوورەیی با و تۆزی بەفر له دلی نیوئەشەواندا. مروقی سەر بەخۆ وەهایه.

شهوېک که ههروه‌ها خه‌ریکی سه‌یرکردنوه‌ی وینه رهش و سپیبه‌کانم، له‌ناو چه‌مدانه‌که‌دا له پال ئه‌لبومی وینه‌کان سجیله‌که‌ی دایکم ده‌بینم‌وه. یه‌که‌مجاره چاوم پنی ده‌کموئ. من قه‌ت له‌وه پئش نه‌ بیرم له‌ سجیلی دایکم کردووته‌وه و نه ته‌من و شوین و کاتی له‌ دایکبوونی بوم گرینگ بووه. به‌رگه سه‌وزه‌که‌ی هه‌له‌ده‌مه‌وه. دیسان وینه‌یه‌کی رهش و سپی تر،... هی سه‌رده‌می کون. ژنیک به‌ سپیامیه‌کی مه‌عسوومه‌وه که به‌ شه‌رمه‌وه له‌ وینه‌گره‌که ده‌روانی. نیگایه‌کی به‌ ناچاری. نیگایه‌ک، ته‌منی هه‌تا چرکاندنی کامیراکه. سه‌یری ناو و ناویانگ و شوینی له‌دایکبوون و... ده‌که‌م. چی؟! زیاتر لئی ورده‌به‌مه‌وه. دایکم له‌دایکبوونی هه‌مان مانگه، مانگی رینه‌ندان،... ریک وه‌ک من، ته‌نیا نه‌وه‌یکه بیست و چوار سال پئش من پنی ناوته‌ ناو دونیاوه.

سه‌رم له‌ گیزموه دیت. باومرناکه‌م. نه‌ی نه‌قل و کاره مه‌زنه‌کان له‌ کوین؟ نه‌ی،... نه‌ی دایکم بو شووی... سجیله‌که ده‌خمه‌وه ناو چه‌مدانه‌که، ریک له‌ ته‌نیشت وینه رهش و سپیبه‌کاندا.

ماوه‌یکه له‌ ئاوینه‌که‌دا زور له‌ خوم ده‌روانم. ورد ورد خوم به‌سه‌ر ده‌که‌مه‌وه. هه‌ست به‌ خوزه‌شاردانی زه‌من له‌ سپیما و جه‌سته‌دا ده‌که‌م. داخو ژن بئیم یان نا! شانیه‌یک هه‌له‌ه‌گرم و قره ماش و برنجیه‌که‌م دادینم. ماوه‌یکه به‌ دل تامه‌زوی هات و هاواره‌که‌ی باوکم ده‌که‌م. زه‌منی زوویش چ حال و هه‌وایه‌کی هه‌بوو! تا شه‌وئیکیان دیسان مامم و خالم به‌ ریکه‌وت، به‌ بی پلان، به‌ بی نه‌وه‌ی هه‌زبکه‌ن پیکه‌وه بن، سه‌ردانی مالی ئیمه ده‌که‌نه‌وه. باس باسی قه‌دیمه. یاسی ساله رهش و سپیبه‌کان. هه‌موویان له‌ سه‌ر نه‌و باومرمن که نه‌و سالانه یه‌کجار خوشتر بوون. پنیان وایه خه‌لک راستگوتر و به‌ وه‌فاتر بوون. نه‌وسا باسی سجیل و نه‌وه‌یکه چون بو خه‌لکی ده‌رکرا، ده‌که‌ن. گویم لئیه باس له‌وه ده‌که‌ن که تاریخی له‌ دایکبوونه‌کانی سجیله قه‌دیمیبه‌کان زوربه‌یان له‌ گوتره بوون و هه‌چیان راست نین. باسی نه‌وه‌یکه نه‌وه‌ی خه‌لکی نه‌و سه‌رده‌مه بییری لئ نه‌کردووته‌وه سال و مانگ و روزه‌کان بووه.

به‌لام،... به‌لام من دلنیام دایکم له‌ دایکبووی مانگی رینه‌ندان نیه. حازرم له‌گه‌ل هه‌ر هه‌مووتان شه‌رت به‌ه‌ستم، له‌ سه‌ر هه‌ر شتیک ئیوه پئتان خوشه. مروقی له‌

دایکبووی مانگی ریبهندان نه ژن دینی و نه شوودهکات! نهوی له کتیهکهی
کتیخانهکهدا نووسراوه راسته. مروقی به جورئت و راستگو دهنوسی و مروقی
ترسنوک و دروزن تهنیا قسهدهکا، نا،... تهنیا قسه.

delam.com

بووکه له

دایکم له موهنهی منډالکاني روښتون، له هر کامهيان بووکه له يه کی سازکردوه. بووکه له کان پینج دانن: سیانان کچ و دووانیان کور. کچه بووکه له کان جلی کوردی منډالانه ی دووریون و، کور بووکه له کانیش جلی کوردی منډالانه. که بهیانی دیت، بهیانی باشیان پی دلنیت و وهک همیشه دنگیان دها که درنگه و له خمه هستن. به درژیای روژیش دهیان دویئ و وهک جارن باسی هموو شتیکیان له گمل دهکا، هر له چیش لئانهوه بگره تا باسی دراوسیکان و خزمان. نهو کسانه یی واهوالی نه خوشی و مردنیان هاتون. که شهویش دیتهوه دایکم سرله نوئ له تهنیشتیاندا دمخو یتهوه و، همتا کاتی خه بر دنهوه چیروکی ژیانی رابردویان بو دهگزی یتهوه. بهم شیوه به دایکم هم له رابردودا دهژی و هم له رابردوی رابردودا.

من بووکه له کانم نه بییوه. به عنی پیشانم نادا. کاتیک به تله فون قسه ده که من، دلیم کامیرا که هی هلیکا و بیانخاته سهریان. به لام بیسو ده. زور حه زده کهم بزانه وهک بووکه له چوئم. بزانه چیم له بهر دایه و چوئن له تهنیشتی جی خه وه که ی دایکم له تهنیشتی خوشک و براکانم راوه ستاوم. جگه له وه زور حه زده کهم بزانه که من چوئن وهک رابردو له ئیستادا دهژیم. به لام نه مه نه نییبه. نه مه تهنیا ده بی نهو بیزانئ، ... به عنی دایکم.

زور جار دانیشتوروم و هوملداوه بیهنمه خهالیی خوم بووکهلهکان چۆن. دوزانم زور ساده سازی کردون: دوو چیلکهی خاچ ناسا که به پمتهکوه پیکهوهی گریداون و نهوسا کۆمهلیک لۆکه که تئوهی پیچاون و پاشان جل و بهرگهکان که یهکسر نهینیی جهستهیانی داپوشیوه. دهموچاویشیان دوگمهیهکی پارچهی کهتان لی نالوو که به دوزوو دم و چاوو و لووتیان لهسر چنراوه. بیگومان ههمومان پندهکهنین. بروناکم دایکم دهمی نئمهی به شیوهی داژمنیو و به شیوهی راست دروینتوه. گوڤهی لیومکانمان، هی هر ههمومان روو به حهوان! نهر نئمهی وهها له بیره!

دایکم خوشحاله. دملی نئیر نه گهوره دهبن و نه له مالیش دهرۆن. دملی لئره ههمیشه ومک جاری جارانه. ههمیشه پیکهوهین. چ شهر بیت و چ گرانی و چ نازاوه و نهگهتی، هیچ له نئمه ناگۆری. دملی خوا بهشی نهوندهیش دهگهینیی که پهکمان نهکوهی.

بهلام خرابی کیشهکه لهوادهیه دایکم به پتچهوانهی نئمهی بووکهله، خهریکه پیر دهبی. به تئپهرینی رۆژهکان ههتا دیت زیاتر ناسهوارمکانی تهمن خویان له سر روخسار و له ههیکهلیدا نیشان ددهن. جگه لهمه نئمهی راستهقینهیش خهریکه هر نهممان بهسردا دیت. بویه کاتیک دایکم من له کامیراکدا دهبینی، تووره دهبی که بۆچی سهروریشم سپی کردوه! دملی داخو عهیب ناکم!

لهگهله نهوهی دایکم نئمهی ههشتا ههیه و جیی ناهیلین، خوشحالم؛ بهلام هاوکات پهروشینم. نهمه ههلهیه که دایکم پیر دهبی و بووکهلهکانی نا. نهمه ههلهیه نئمهی بووکهله هر به مندالی دهمیننهوه و نهویش رۆژیک دهبی بمری. دوزانم رۆژی مردنی دووجار خهفت دایدهگری: یهکیان بۆ نئمه و یهکیان بۆ بووکهلهکان. خهمی بووکهلهکانیش یهکجار له خهمی نئمه گهورتر دهبی.

نارهزوومه ومک پینۆکیۆ که له کوتابی چیرۆکهکهدا رۆح له جهستهیدا دهگری و دهبی به کوریکه راستهقینه، بووکهلهکانیش بهیانیک کاتیک دایکم له خهو ههلهدستی، هر ههمویان بینه مندالی راستهقینه. راسته دهبینه دوو دهسته، بهلام گرینگ نیه. گرینگ نهوهیه دایکم خهمی نهوانیش نهخوا. گرینگ نهوهیه نهوهی رۆژهی دهمری جیهان له لای نهونده قهرهبالغ بیت که ههست به تهنیایی نهکا.

همزده کم کاتیک دایکم دهرئ، هست بکا زمان ههمان زمانه جارانه. نهمیکه مهرگیشی رووداویکه هی رابردوو.

شویک له کاتیکدا بارانیکی قورس دهبارئ و ههورمگره دونیای کهرکردوو، کسپیک له دهرگا دها. بهپلهیه، راناوستئ. به هلهداوان له کاتیکدا دهقیریم نهمهاتم، دهچم دهرگاکه دهکهموه. به سهرسورمانهوه دهبینم کهمی لی نیه. نهمسا دهنگیک دهبیستم که دهلی "تو دهبی همر نیستا له گهلمای بییت!" رههیله و ههورمچهماخه نیگاکانم لیل دهکن. دهنگهکه دهلی "سهردانوهینه لیرم له خوارتهوه!" نهمسا بووکلهیهکی تهر و خوساوی بهر باران له بهر پیمدا دهبینم. هواردهکا "من خوتم هاتووم پیت بلیم دایکت (دایکم) خهریکه دهرئ، دهبی بگهیتئ!" لیی رادهمینم. راست دهکا نهم خوم! نیتر ناپرسم داخو چون توانویهتی به ههماران کیلومتر بیرئ و به دهیان سنور ببهزینی و خوی بگهیهئته ئیره. به پله به بی نهموی پالتوکهم له بهر کم شوینی دهکوم. دیسان به سنوری دهیان ولات و، به درژیایی ههماران کیلومتر ری دهرینهوه.

ئاواتهکم نیته دی. نهم شهوه دایکم له جاری جاراندا مرد. ههموو لهوی بووین. دایکم کاتی ناشتنیشی بزمکه له سهر لیوی نهموهیهوه.

ههموو شتیک باشه. سوپاس بو بووکلهکه (خوم) که وهها دهرفتهیکی بو رهخساندم. همر نهمهندهی که نیستاکه نازانم (نازانین) لهگهل بووکلهکان چی بکمین. خوشک و براکانم دهلین دهبی له ناویان بهرین، جا یان به فریدان، یان به سوتاندنیان. منیش که له مهودای ههماران کیلومتر بهولاتروه دهژیم، له بیرئ نهمدام وک پهنابه له ههمندهران کاریکیان بو بکم. به مردنی دایکم، تنیا نهمان لییان قهوما،... بووکلهکان دهلیم.

غزهب

که له کار دهممهوه، دهمموی بجمهوه بو مالهموه. نهمرو له سهر کار زور باسی شهری روس و نوکراین بوو. گوايا روس هیرشی کردووته سهر نهو ولاته و دهیموی داگیری بکا. باسی بومباران و تانگ و توپ و نهو لهشکرانهی که له چهندين شوینهوه خویان بهو ولاتهدا کردووه. له گهل نهوهی دهرانم روس و نوکراین له کوین، بهلام دهمرسم داخو روس و نوکراین زور لیره دورن؟ دهلین زور. یهکیک له هاوکاران دهلئ:

- بهزیانهی، خو نهونده نیه له کرونا دهر باز بووین، نیتیر نه غزهبه له کوپوه هات؟! هات!

له بهر خومهوه دهیلیمهوه: "نهم غزهبه له کوپوه هات؟!"" نارام جل و بهرگهکم دهگورم و له بهر خومهوه دهلیم وادیاره شهر قهت کوتایی نایهت.

پیش نهوهی بگهمهوه مال، له چایخانهیهک لادهدم و داوای چایهک دهکم،... جگهرهیهکیشی بو دادهگیر سینم. کهسینک له میزمکهی تنیشتمهوه دهلئ:

- دووکهلیکی خهست و رهش ناسمانی نوکراینی داگرتووه... له تلهفزیون بینیم. به تنیشتی چهپدا دوو لوی چاویلکه له چاو دانیشتون و، له کاتیکدا یهکیان روژنامهیهکی بهدهستهویه به گهر می باسی شهرکه دهکن. یهکیان دهلئ:

- کاکه گاآته نیه،... وهک دهرانی له ههر سهدیهکدا چهند شهری گهوره روویداوه، بو وینه له سهدی نوزده شهرهکانی ناپلئون و ههروهها شهری فیرهسنه و ئالمان، له سهدی بیست دوویش شهری گهوره جیهانی که تیاپا به دهیان میلیون مرؤف کوژران،... ئیستایش سهدی بیست و یهکه و نۆرهی شهری تره، ئهمجارهیش شهری نیوان روس و روژئاوا،... ئهیچون ئاواپه! دونیا به بی شهر نایه،... له ههر سهدیهکدا دهبی یهک دوو کارهساتی گهوره له ناو زلهیزهکاندا روویدات، ئیتر باسی بچووکهکانیان ناکهم!

ئهوێ تریان عهینهکهکهی به قامکی ئیشارهی ههلهکهکیشی و، دهلی:

- نا وانیه، چهکی نهتوم ناهیلئ بی به شهری ناو زلهیزهکان، له ترسی تیاچوون ناویرن.

هاوریکهی دهستهجی دهپهر ئیته ناو قسهکهیهوه و، دهلی:

- ههزار چهکی نهتومیش بهری پئ ناگرئ. وهک وتم روچی شهر به ههر سهد سأل جاریک یان دوو جار دونیا دادهگرئ و، دهبی به هوێ کارهساتی گهوره. ئهمجارهیش باس باسی نهتومه، باسی تیشکه کوشندهکانی. دهبی له بیری خوماندا بین.

لهبهر خومهوه دهیلیمهوه: "دهبی له بیری خوماندا بین!"

پوولی چاییهکه دهم و، له چایخانهکه ودهر دهکوم. دیتهوه بیرم که جاریکیان له یهکیک له هاوریکانم شتیکم بیستبووه.

له سهر ریگای مالهوه، له دووکانیک لادهدم. لهگهله هوێ دهبینم قییمتی پهتاته یهکجار ههلهکشاهه، بهلام تابهکی ده کیلویی دهکرم. دهیدم به شانمدا و بهرمو مالهوه بهرئ دهکومهوه.

خاکهنازهکه دینم و له حموشهی پشتهوه، بهو ئیواره درهنگانه به دور له چاوی دراوسیکان، نهوانهی وا به سهر حموشهکهمدا دهروانن، چالپیک ههلهکهمنم و هیزلماسییهکانی تیا دهشارمهوه.

له بیرمه هاوریکم دهیگوت پهتاته بوو له شهری دووهمی جیهانیدا روسهکانی له برسیهتی زرگار کرد. نازانم هاوریکم ئهم زانیارییهی له کوئوه هینابوو، بهلام دلنیم راسته! لهبهر خومهوه به خۆم دهلمیم نهگهر تیشکه نهتومییهکان نهیانکوشتم، ئهوا به پهتاته سیههم شهری جیهان تیهردهکهم!

احساس خوب

مدتیست احساس بسیار خوبی دارم. به تقویم روی میزم نگاه می‌کنم. سال ۱۵۰۰ شمسی است. در صندلی ام لم داده، دستهایم را پشت سر بهم گره زده، پاها را روی میز قرارداداده و از پنجره به بیرون آفتابی خیره می‌شوم. زندگی چه زیباست. آسمان آبی چقدر آبی می‌درخشد، و صدای پرندگان چه خوش آواز گوشها را نوازش می‌کند. و این احساس خوب با نگاهی دوباره به تقویم روی میز باز بهتر و بهتر می‌شود. خوشحالم زندگی سرانجام به اینجا ختم شد. بوی خوش عطر قهوه نیز بر این لطف خدادادی می‌افزاید، و فکر می‌کنم که زندگی با وجود احساس مرگ باز هم برآستی ارزش زیستن را دارد.

ناگهان در اتاق باز می‌شود و پسرمد داخل می‌شود. چهره‌اش کمی گرفته به نظر می‌رسد. پیش خودم فکر می‌کنم حتما مشکل پول دارد، اما حل می‌شود، آره حل می‌شود. پس با نگاهی شاد و فروزان به او خیره می‌شوم و می‌گویم غصه نخور حل می‌شود! و او با تعجب نگاهم می‌کند. دهان باز کرده می‌خواهد چیزی بگوید که باز من می‌گویم راستی چه خوب است که از آن سال بسیار گذشته. و باز با تعجب به من خیره می‌شود. می‌گویم سال بدی بود، سالهای بدی بودند و به همین علت می‌بایست می‌گذشتند، آری بسیار سریعتر می‌گذشتند. آری خوب شد به تاریخ تبدیل شدند.

و دوباره به تقویم روی میز نگاه می‌کنم. عدد ۱۵۰۰ چه احساس خوبی به من می‌دهد. می‌گویم پدر می‌خواستم بگم که... می‌گویم بنشیند، و او سکوت می‌کند و می‌نشیند. در نشستنش نوعی حالت اکراه دیده‌می‌شود. اما من که همان حالت قبلی را دارم، در حالیکه سعی می‌کنم با پاهای روی هم گذاشته‌ام بازی کنم ادامه می‌دهم که خوب بود از آن سال سالهای مدیدی گذشته، آن سالهایی که نه تنها کسی نمی‌بایست می‌دید و تجربه می‌کرد، بلکه حتی نمی‌بایست تصورش را در ذهن هم می‌گنجانید. می‌گویم صبح بود ساعت ده، مردم را در خیابان جمع کرده‌بودند، یعنی مردم خودشان جمع شده‌بودند، قرار بود کسی را دار بزنند، چوبه دار آنجا بود بلند با ریسمان وحشتناک پلاستیکی کت و کلفت، جلادان با لباس و نقاب سیاه ترسناکشان، جمعیتی که مشتاقانه منتظر بود و عکس می‌گرفت و هورا می‌کشید، و با چهارپایه‌ای که قرار بود از زیر پای اعدامی بیرون بکشند تا... تا بیافتد و بر اثر سنگینی بدن خود خفه شود و بمیرد... و تصور کن که تن انسان می‌تواند تحت شرایط خاصی به ضد خودش تبدیل شود، و درست همین یکی از هنرهای انسان است که می‌تواند تو را به ضد خودت تبدیل کند. این را می‌گویم و بر خلاف ظاهر وحشتناک داستانی که تعریف می‌کنم لبخندی بر لبانم ظاهر می‌شود. می‌گویم پدر گوش کن، من می‌خواهم... و من دوباره میان حرفش می‌پریم و می‌گویم اما از آن سال دهها سال گذشته... تصور کن دهها سال! می‌گویم متوجه هستی که چه سالی را می‌گویم سال ۱۳۸۴ را می‌گویم. پسرم با شنیدن این حرف از جایش تکان می‌خورد و نیم خیز می‌شود. به تقویم نگاه می‌کند و می‌گوید اما پدر اشتباه می‌کنی امسال سال ۱۳۸۵ است، از سالی که تو می‌گویی تنها یک سال گذشته! و من می‌خندم و می‌گویم به تقویم نگاه کن، تقویم که اشتباه نمی‌کند، مثل اینکه فراموش کردی به تقویم نگاه کنی. بیرون همچنان هوا خوب است و هر لحظه که می‌گذرد باز خوبتر می‌شود. می‌گویم به بیرون هم نگاه کن، بیرون هم شاهدهی می‌دهد. و فکر کنم برای اولین بار است که طبیعت با تقویم هماهنگ می‌شود، لااقل در سن من... به عمر من.

پسرم عصبانی می‌شود، از روی صندلی بر می‌خیزد، و در حالیکه عصبیت عیانی در صدایش پیداست می‌گوید پدر یعنی اینکه ما عمرمان از صد بیشتر است، آن هم دهها سال بیشتر از صد! به حق حرفهای نشنیده... پدر این تنها یک

تقویم است، یک تقویم از سالهای آینده که تو به اشتباه یا از روی عمد روی عدد ۱۵۰۰ آن را گذاشته‌ای، این تنها یک بازی مضحک و مسخره است، تازه من نمی دانم چه کسی چنین تقویمی را ساخته و برای تو فرستاده و یا ایا نا خودت آنرا جایی خریده‌ای. و من بدون اینکه از جایم تکان بخورم همچنان خیره به بیرون می گویم پسر عزیزم ما در سال ۱۵۰۰ زندگی می کنیم، در سالی که می توان هم راحت بسیار بیشتر از صد سال زندگی کرد، و هم راحت به علت وجود تکنولوژی، سالها را هم خوب بیاد آورد و هم به راحتی فراموش کرد.

اما پسرم همچنان عصبانیت، می گوید می خواهی تلویزیون را برایت روشن کنم و یا رادیو را تا بدانی واقعا کجائی و هنوز در چه زمانی هستی. و من به تلویزیون و رادیویی فکر می کنم که در اتاق نشیمن در سال ۱۳۸۴ بودند و من اوقات زیادی از زندگی روزانه‌ام را پای آنها سپری کرده‌بودم، گفتم پسر عزیزم اشتباه می کنی، رادیو و تلویزیونی دیگر آنجا وجود ندارد، بیا بنشین و از منظره روبرویت لذت ببر که این سال ۱۵۰۰ هم بسرعت برق و باد بگذرد.

پسرم با عصبانیت بیرون می رود. فکر می کنم اگر اشتباه نکنم چند فحشی هم نثار زمین و آسمان می کند. و من تبسمی بر لبانم ظاهر می شود، سال خوبیست و بنابراین باید بسیار متحمل بود، و این سالها خوب اند چونکه ما همه بسیار تحمل داریم، و او بیگمان به این علت فحش می دهد که او هم به یاد آن سال، آن سالها افتاده‌است و تصور می کند هنوز در آنها زندگی می کند. سالهای حذف و... نه باید دیگر به آنها فکر نکرد.

پاهایم را از روی میز برمی دارم، دولا می شوم و تقویم را از روی میز به طرف خودم می کشم. درست است،... شماره همانیست که به پسرم گفتم. هزار و پانصد. سال ۱۵۰۰ بیگمان سال خوبیست. احساس من دروغ نمی گوید. او باید این را باور کند!

روز عید

از: ishaq@yahoo.com

تاریخ: ۱۵ مرداد ۱۳۹۶

به: m.taiar@hotmail.com

موضوع: گوسپند

سلام

دوست عزیز سلام، بقول خارجی ها های. خیلی وقته برات ای میلی نفرستاده‌ام. امروز به یادت بودم. یعنی به یادت افتادم. حالا بهتر بگم یعنی چیزی اتفاق افتاد که به یادت افتادم. و آگه به یادت نمی افتادم نمی دونستم چیکار کنم، یعنی چه جوری جم و جور کنم چیزی رو که امروز اتفاق افتاد.

از صبح زود، یعنی از چند روز قبل مادرم شروع به ترتیب کردن خانه کرده، عیده، خودت بهتر می دونی، آگه اینجا عید باشه اونجا هم پیش تو عیده، از قدیم اینجوری بوده، دم همه به همدیگه گره خورده، ههههه، اینجوریه دیگه. امروز صب هم مادرم زود از خواب بیدار شد، یعنی خیلی زود، فکر کنم اونقدر زود که من هیچ وقت در تمام عمرم در اون وقت بیدار نشده‌ام. و عجیب اینکه هنگامیکه مادر از خواب بیدار شد، پدر که اسمش ابراهیم یعنی همون ابی خودمون باشه خیلی وقت بود بیدار شده‌بود و از محل دررفته‌بود. مادرم تعجب کرد، آخه پدر

بدون اینکه چیزی بگه رفته‌بود، و برای اولین بار بود که در روز عید اینجوری ناپدید می شد، و مادرم می دونست که باید چیز مهمی باشه که اینجوری پدرم را صب زودی اینجوری به کوچه‌ها و خیابونها کشونده بود. و پدر صب زود در کوچه‌ها گم شد، یعنی کوچه‌ها او رو بلعیدند، ههههه. بیچاره ابی!... من مرد تنهای شیم، مهر خموشی بر لبم!

منم که از خواب بیدار شدم از بوهای خوب بیدار شدم، بوی خوب عید، توی اتاقها، و از زیر در، آمده به اتاقی هم که من هم در آن خوابیده‌بودم، و آفتاب بالا زده‌بود، مادر اومد توی اتاق و گفت دیگه ادای مرده‌ها رو درآوردن بسه، و من خواب آلود تبسم کردم، و من نمی دانم چرا اما مطمئنم از دیشب تا حالا مرده‌بودم، مادرم دروغ نمی گه، او تنها بد اونو تعبیر می کنه، ادا چیه، خود مرگ بود، حتی من خواب مرگ رو هم دیده بودم. در خواب، گریه همسایه خونین و مالین توی حیاط ما افتاده بود و من هی ور و بر بهش نگاه می کردم، او هم همینجوری با چشمای مرده‌اش، خواستم کمک بخام، خواستم فریاد بزنم، اما نشد که نشد، چیزی او ته تها گیرکرد بود و فکر کنم این یعنی فاجعه. و من بدون اینکه از خواب بپریم خواب را پرانده‌بودم و به خوابیدن ادامه داده‌بودم، پس در واقع من مرده‌بودم، اگرچه خواب هم دیده‌بودم. بهرحال. غرض از نوشتن این نیست.

دمدمای صبحونه خوردن بود که ابی برگشت. شاید کلی عجب کنی و باورت نشه، اما او با یک گوسفند این هیکیلی آمد، با پشمی که روی زمین دنبال خود می کشید و با کله‌ای این قدی. مادر با دیدن ابی و گوسپند همراهش دهنش همین جوری وا شد و همین جوری هم بدون اینکه کلمه‌ای ازش بیرون بیاد ماند. و ابی چه مغرور اومد تو. بعد گوسپند رو به تنها درخت حیاط بست، با همان طنابی که دور گردن پشمالویش بود. و گوسپند همین طور به همه ما نگاه می کرد. کلام بالاخره در دهان وامانده مادر چرخید و با هیجان خاصی گفت الهی قوربون اون هیکلنت برم، صبح زودی رفتی اینو بیاری، خوب چرا نگفتی، این دیگه محشره، این دیگه میشه به عید حسابی، همه این سالها خدا خدام بود همچی روزی رو ببینم که شکر خدا دیدم، چقدر دوست داشتم نذری کنم، چقدر دوست داشتم فقرای محله‌مونو داشته‌باشم، آه خدایا شکرت،... آه خدایا الهی صد هزار بار شکرت!

و پدر، یعنی همان ابی خودمون، بدون اینکه چیزی بگه مغرور از کنار همه گذشت و به مستراح رفت. و همه منتظر ماندیم کی ابی سر گوسپند بیچاره رو از تنش برای همیشه جدا می کنه تا مادر و همه خانواده ما یک قدم بیشتر به خدا و بهشت موعودش نزدیکتر شویم. اما با گذشت زمان و نزدیک شدن ظهر نه از آمدن قصابی خبری بود و نه چیزی دیگه. همه پیش خودمون فکر می کردیم که لابد ابی خودش این کارو می کند. و به هیکلش هم می خورد، با اون قد بلند و سبیلهای آنچنانی و دستهای زمختش. اما از او هم خبری نبود. دوروره ساعت دوازده اومد و کنار حوض حیاط درست نزدیک گوسپند نشست، سیگاری آتیش زد و همینطور زل زل به روبرو و دوروبرش نگاه می کرد، و البته احساس می کردم که گاهگاهی هم به من، یعنی به پنجره اتاقی که من درش بودم. پدر چاقوی بزرگی کنارش درست لب حوض بود، چاقویی چیزی مانده به ساطور، البته آگه دروغ نگم، و فکر کنم داشت سیگار سوم را آتیش می زد، البته با آتیش همان سیگار قبلی، که من شاشم اومد و بایست می رفتم دستشوئی. راه دستشوئی هم از کنار پدر و گوسپند و ساطور رد می شد. و من بعد از اینکه از هشت تا پله مشهور پایین آمدم، دیدم پدر نگاهی بهم کرد، نگاهی از جنس عشق پدری و عشقی دیگر که من دقیق نمی دونستم چیه. و گذاشت بگذرم، اما بعد از اینکه از دستشوئی اومدم بیرون و خواستم همون راه و برم و البته این بار به طرف خونه، پدر با ساطورش مٹ یک جلاد جلوم رو گرفت. با صدای بلند و محکم گفت اسی آهان اسحاق دیگه روزش اومده! (راستی یادم رفت که اگرچی اسم من اسحاقه اما توی خونه اسی صدام می زدن). من که نمی دونستم منظورش چیه همین جوری حاج و واج نگاش می کردم. گفت اسی امروز دیگه باید امر خدا را بجا آورد، امروز همون روزیه که ابراهیم (منظورش ابی قدیمیه) نتونست کارش و انجام بده و من یعنی ما باید به سرانجامش برسونیم. من که حرفای ابی رو نمی فهمیدم، به ساطور توی دستش نگاهی انداختم و به سبیلهای جوگندمی اش که همینجوری تاب تاب می خورد، بعد یه دفعه فریاد زدم ماما، ماما، ... کمک کمک، به دادم برسید! و خواستم دررم که دست راست بشدت قوی پدرم منو گرفت و پیچوند. و من خیلی راحت رو به قبله افتادم، و ابی در حالیکه هر دو تا زانوهای قوی و سنگینش رو روی هیکل بیچاره من که بیشتر به هیکل نحیف مامام می خورد تا

ابی، هی بیشتر و بیشتر فشار می داد، و درست در همین لحظه سرش رو به طرف آسمون بلند کرد و گفت یاحق به اذن خودت و در راه خودت،... یا حق!
 من یه دفعه اون زیرزیرا یاد قصه ابراهیم و سارا افتادم که تو مدرسه بهمون درس می دادن. یادم اومد ابی قدیمیه و سارا توی سن خیلی بالا بچه‌دار شدن و بعد همین ابی قدیمیه خدا ازش می خواد پرسش، یعنی اسی قدیمی رو، قوربونی کنه. و ابی که خیلی خدا را دوس داره چاقوش رو برمی داره و یا علی می خاد سر ببره که خدا می گه دس نگهدار که گوسپندی اومد!، و اسی قسر درمیره. من که یه دقه بهیاد این داستان افتادم از اون زیرزیرا ملتسمانه از گوسپند خواستم هر چی زودتر مت قدیمیا به داد برسه، اما مگه لامسب عین خیالش بود!

البته شاید پیرسی علت چی بود ابی جدیده یه دقه این به کله‌اش زد، باید بگم کسی نمیدونه حتی خود ابی، فکر کنم تشابه نام من و او با نام ابی و اسی قدیمیه بود، اما او فراموش کرده‌بود که مادرم اسمش سارا نبود، فراموش کرده‌بود که من در سن جوونی اونا فرزندشون شده‌بودم، اما صب کن، فکر کنم مادرم توی سجالش اسمش سارا بود، آره لامسب اسمش سارا بود، اینو کسی نمیدونست اما ابی که می دونست. البته فکر کنم آدما همیشه بعضی وقتها خیلی کم حافظه بشن.

جون پدرت، جون مادرت گوسپند عزیز، به فریاد برس! تو ابی رو هنوز نمی شناسی ولی من می شناسم، از بچگیهام می شناسمش،... ای وای جون هر چی که دوست داری و براش احترام داری، کمک!... اما گوسپند همین جوری چیزی رو نشخوار می کرد و هی می کرد. با او چشای گنده و صاحب مرده و بی خیالش،... و فکر کنم منتظر فرمان خدا بود. و خدا کجا بود؟ ساطور هی پایین و پایین تر میومد.

...،... وایسا،... یه صداهای می شنوم، نمی دونم از این دونیاست یا از اون دنیا، فکر کنم بقیه رو بایس توی یه ای میل دیگه برات توضیح بدم. فعلا با اجازه،... آهان، یه نصیحت ناقابل، تنها توی این دنیای وانفسا یه نکته، اون هم اینکه هیچ وقت کتابهای تاریخی رو باور نکن،... هیچوقت!... از ما بشنو!

قربانت، تا بعد

لعنت بر تو پوتین!

یک مزدور چینی که تازه از مرز ترکیه و سوریه شبانه بطور مخفی با تعدادی دیگر از جنگجویان هم‌رمزش گذشته بود، هنوز به اطراف حلب نرسیده در یک بمباران غیرمنتظره هواپیماهای مافوق پیشرفته روسی جان خود را از دست داد. او که بشدت از این واقعه خشمناک بود با پای پیاده دوباره از مرز گذشت و خودش را به آنکارا به منطقه بش تپه جایی که کاخ آک سارای (کاخ ریاست جمهوری ترکیه) در آن قرارداشت، رسانید. از محوطه بزرگ میان ساختمانهای تنومند سفید رنگ در حالیکه همه نگهبانان از او می ترسیدند و فرار می کردند، گذشت و خودش را به اتاق اردوغان رسانید. اردوغان که بشدت سرش به کاغذهای روی میز گرم بود، با دیدن تن لت و پار و سوخته‌ای که بی مه‌بابا بطرف او می رفت، از خواندن و کنکاش در اوراق پیش رویش دست کشید، به صندلی اش لم داد و منتظر ماند. مزدور چینی که ابتدا با دیدن اردوغان ترسیده بود، اما با دیدن قیافه درب و داغان خود در آینه بزرگ روی دیوار، جراتش را دوباره بازیافت، در حالیکه با مشت بر روی میز جلو رئیس جمهور ترکیه می کوبید، فریاد زد که:

- مگه تو چه قولی داده بودی، ها... چه قولی... مگه من قرار بود اینقدر زود بمیرم!

اردوغان با چشمان و حالتی تمسخرآمیز به مهمان ناخوانده اش نگاهی از نوک پا تا به سر انداخت، خودکار طلائی را که در دستانش داشت روی میز پرت کرد، و گفت:

- منظور؟

- منظورم اینه که من قرار بود به آنجا به سوریه بروم، لااقل چند ماه بکنم، پول بگیرم، بتوانم با دهها زن کافر اسیر همخوابگی داشته باشم، گاهی وقتها به زن و بچهام در روستایم در اطراف گروزی سری بزنم و تازه اگر هم قرار بود مورد اصابت گلوله دشمن قرار بگیرم تنها زخمی بشوم، آن هم از آن زخمها که میشه با آن عکس گرفت و برای اهالی ده فرستاد!

اردوغان با شنیدن این حرفها از روی صندلی اش با طمانینه بلند شد، به هیکل سیاهی که نیمه‌ای از سرش کنده شده و در آن سوی مرز جا مانده بود و به جز یکی دوی جای بدنش که هنوز هم سفیدی می زدند و دست آتش و دود به آن نرسیده بود، نزدیک شد. از مهمان ناخوانده ترکیبی از بوی گوشت کباب شده، و بوی تند پوتینها و لباسی که سوخته بودند و بقایایشان جانی در تن لانه کرده بودند، می آمد. گفت:

- خوب به گمانت تقصیر من است یا پوتین؟

مزدور که انتظار چنین سئوالی را نداشت، بدنبال پیدا کردن جواب کمی به اطرافش با گود بشدت عمیق سیاه تنها چشم باقیمانده اش خیره شد، و بعد با بغضی که یکدفعه بسراغش آمد و راه را بر گلوی بدون نایش می گرفت، گفت:

- من هنوز نرسیده ام پول اولین ماه حضورم را برای خانواده ام بفرستم... آه، هنوز نرسیده بودم!

- خوب، این که مشکل نیست، ما می فرستیم، خیال می کنی این اولین موردیه که ما داریم!

- اما... اما پس از زنهایی که قرار بود... پس اونا چی... ها اونا؟

- این هم که مشکلی نیست، تو تنها کافیست آن یک قدمی را که مانده برداری و به آن دنیا بروی، آنجا آنها منتظرت اند. غصه نخور هنوز راه حل وجود دارد. از

یاد نبر تو یک شهیدی،... یک شهید قهرمان. تازه اگر زیاد هم این مسئله رنجت می دهد فکر کنم فرصتی هنوز باقیست که سری به مراکز تن فروشی در داخل شهر بزنی،... تنها کافیسیت یک تاکسی بگیري و مستقیم به آنجا بروی. با این وضعی که من می بینم فعلا در این دنیا تنها می توانی آنها را دستمالی کنی!

و در اینجا دوباره نگاهی از پا تا سر به مزدور چینی انداخت.

مزدور با شنیدن این حرفها مثل اینکه یکدفعه به یاد چیزی افتاده باشد، سریع دست در جیبهایش کرد، اما جیبی باقی نمانده بود. به جای جیب، دستش به چیز سختی خورد، نگاهش را پایین آورد، آنجا تنها استخوان بود استخوانی نیمه سوخته و سیاه. اردوغان بلافاصله گفت:

- مشکل پول هم حل می شود.

و با گفتن این سخن اردوغان بطرف میزش برگشت. از داخل یکی از کسوها مبلغی بیرون کشید و آن را بر روی میز انداخت. مزدور پول را برداشت، شمرد و با عجله بیرون رفت. از پشت سر صدای اردوغان می آمد که می گفت:

- البته محض رضای خدا هم که شده فردا به پوتین زنگی می زنم و ازش گلابه می کنم،... خدا را خوش نمیاد بچه مردم را جزغاله کردن!

راننده تاکسی که مردی چاق با قدی کوتاه بود، ابتدا با دیدن مزدور خواست از وحشت فرار کند که با دیدن پول نظرش بلافاصله عوض شد. و مزدور را بعد از نیم ساعت رانندگی، در حالیکه سعی می کرد بهیچ وجه از آینه بهش نگاه نکند، به مرکز شهر رسانید. تن فروشها هم درست مثل شوfer تاکسی درصدد فرار بودند که آنها هم با دیدن پول بلافاصله منصرف شدند. بالاخره بعد از معامله ای چند با قوادی که پشت میز کوچکی نشسته بود، یکی از خانمها را انتخاب کرد. خانمی با سینه های درشت و صورتی بشدت آرایشی.

چه اتاق قشنگی بود، درست آنگونه که روزی در خواب، خواب بهشت را دیده بود. اشیاء ساده رنگارنگ با تزئینهای خوب بر روی دیوار، و بوی خوب عطر زنانه که انگار با بوی غریب و ناآشنای دیگری مخلوط بود. شهوت در همه جا رسوخ کرده بود. فکر کرد او نسبت به دوستان دیگرش که دیشب همانجا بلافاصله کشته شده بودند، خوشبخت تر بود، فکر کرد توانسته قبل از اینکه به

بهشت برود، فرصت چشیدن طعم آن را هم در این دنیا پیدا کرده بود. زیر لبی که دیگر نبود به خودش گفت:

- لعنت به گور بابای پوتین و همه‌اشان!

و دختره درست مثل شوfer تاکسی بدون اینکه به او نگاه کند، لباسهایش را کند و روی تخت دراز کشید. مزدور که آب از لب و لوجه‌اش می ریخت، دست برد که آن چیز را که بهشت را متجلی می کرد به صراط مستقیم هدایت کند که دستش به چیزی بر نخورد. با تعجب در حالیکه برایش دشوار بود نگاه از پیکر مرمرین زن تن فروش برگیرد، به پایین خیره شد.

پوتین تنها پول ماههای دیگر، همخوابگی با زنهای اسیر، دیدار گاه به گاه خانواده و زخم سبک را با خود نبرده بود، او آن را، آن لعنتی را هم با خود برده بود. مزدور چچنی در حالیکه گریه می کرد و مشت بر در و دیوار می کوبید، فریادزنان به طرف بیرون دوید. از دور صدای هواپیما به گوش می رسید:

- لعنت بر تو پوتین، ... لعنت بر تو!

معامله آدمها

شغالی در جنگلی زندگی می کرد. جنگلی خرم با درختان بی شمار، گیاهان سرسبز، برکه ها و رودخانه ای بسیار زیبا با آبی زلال. شغال، کم کم پیر شده بود و مدتی بود بجز موش نمی توانست حیوان دیگری را شکار کند. از بس گوشت موش خورده بود دلش بهم می خورد. حالش زار بود. او که در نزدیکی روستائی زندگی می کرد و دیده بود چگونه آدمها با همدیگر کالاهایشان را معاوضه می کنند، روزی هنگام شکار یک موش چاق و چله فکر بکری به ذهنش خطور کرد. پیش خود گفت چرا گوشت موش را با شیر جوان همسایه که همیشه از گوشت حیوانات مختلف می خورد، معاوضه نکند.

برای همین در حالیکه موش مرده را به دهان گرفته بود، راه افتاد تا به لانه شیر جوان رسید. خوشبختانه شیر به تازگی آهوی برنائی را شکار کرده و در صدد خوردن آن بود که آمدن شغال توجه اش را جلب کرد. غران پرسید:

- ها چه می خواهی شغال پیر، ... چگونه جرات کرده ای وارد قلمرو من شوی؟

شغال، با التماس و در حالیکه زانوهایش از ترس می لرزیدند، گفت:

- سلطان جنگل! ... قربان! آمده ام با شما معامله ی بکنم.

- معامله! ... با من! چطور جرات می کنی؟ شغال و شیر را مگر معامله ای هم گفته اند!؟

شیر جوان این را گفت و با صدای خروشان و قوی خود چنان جنگل را به لرزه درآورد که برگها از درختان افتادند و حیوانات فراری شدند. شغال که از فرط ترس بزحمت خود را روی پاهایش نگه می داشت، ادامه داد:

- قربان!... شما سلطان مائید و مثل همیشه صاحب شکوه و لطف و رحمت، آمده‌ام تا از شما تقاضا کنم به من شغال پیر کرمی مرحمت فرمائید. من در این اواخر بعلت کهولت سن و بیماری از توان شکار بمانند سابق برخوردار نیستم، و از بس گوشت موش خورده‌ام حالم بهم می خورد. بیمار و علیل شده‌ام. از آنجائیکه شما هر روز از امکان خوردن گوشت حیوانات گوناگون بهره‌مند هستید، فکر کردم شاید بتوانید برای تنوع بیشتر، امروز گوشت آهوی خود را با گوشت موش من معاوضه کنید. تصور می کنم موش من می تواند به شما لذت بیشتری ببخشد، هر چند که شما همیشه از امکان شکار آن بهره‌مند بوده‌اید!

شیر که نزدیک بود از فرط حماقت شغالی که نمی شناخت، زیر خنده‌ای دیوانه‌وار بزند، بزور جلو خود را گرفته گفت:

- موش!؟ حتما باید موش چاق و چله و لفیذی باشد. من و البته اجداد من به یاد ندارم که موش خورده‌باشیم، اما پیشنهاد بدی نیست و می توان برای اولین بار هم که شده آن را امتحان کرد. حالا بیا جلو،... ببینم چه در چنته داری!

شغال که هم می ترسید و هم از هیجان خوردن گوشت لذیذ و تازه آهو از خود بیخود شده‌بود، با تردیدی که هر لحظه جای خود را به طمع و امید بیشتری می داد، بطرف شیر جوان براه افتاد. بوی خون آهوی جوان که بر زمین می ریخت او را چنان مست کرده‌بود که شیر را برای لحظه‌ای چند فراموش کرد. تا اینکه ناگهان صدای غران شیر او را دوباره به‌خود آورد:

- ها، بگو از کدام قسمت می خواهی؟... دل، جگر، سینه، ران و یا از گردن رعنا و بی نظیرش؟

شغال پیر طعمه خود را از دهان بر روی زمین انداخت و در حالیکه جسم خونین آهوی بیچاره را دیوانه‌وار بو می کشید، جسمی که او را به‌یاد دوران جوانی اش می انداخت، گفت:

- قربان اگر امکان دارد دل و جگرش را می خواهم! من ایام قدیم هم عاشق اینها بودم.

شغال پیر برای اینکه بتواند دل و جگر را بردارد، می بایست سر در تن بیجان آهو می کرد. جلوتر رفت. به محض اینکه سرش را در آن فروبرد، شیر غران با یک حرکت سریع گردن شغال را شکست و آن را کشت. آن روز تنها روزی بود که شیر جوان در عمر خود توانسته بود از سه غذای متفاوت بخورد، یکی آهو، دومی شغال و سومی موش.

پیش خود گفت:

- حالا است می فهمم آدمها چرا معامله می کنند!

delam.com

معلم جغرافی

آقای شریفی معلم جغرافیست، یعنی بود. از وقتی که پا به سن پنجاه سالگی گذاشت، طی حکمی، مثل همه کارمندان حکومت، بازنشسته شد و در کنج خانه نشست. اگرچه آن زمان معلم جغرافی در این شهر زیاد نبود و او امیدوار بود که بتواند چند سالی بیشتر در کلاس درس همراه دانش آموزانی که او آنها را مثل توله سگهای بینوا می دید، بماند؛ اما حکومت، مثل همیشه برای اعمال اراده‌اش، از این لحاظ مشکل نداشت و با آوردن معلمان بیگانه از دیگر شهرها، مشکل را حل نمود و علیرغم عشق بی حد و حصر آقای شریفی به کارش، او را روانه خانه کرد.

ابتدا او گنج بود. باور نمی کرد که این چنین، سی سال سریع گذشته باشد و او را چنین بی پروا در آستانه مرحله دیگری از زندگی اش قرار داده باشند، اما زندگی زندگیست و بهرحال تحت هر شرایطی خود را با مختصات جدیدش تحمیل می کند و آدمها را چنان می کند که خود می پسندد. بنابراین آقای شریفی بعد از چند هفته کاملا به شرایط جدیدش خو گرفت. تابستان زیاد بد نبود. مثل همه تابستانهای دیگر بود. سه ماه آزرگار با استراحت و با انتظاری که برای آمدن پاییز می کشید. خوابیدنیهای طولانی، عیادت دوستان و آشنایان و اقوام، نشستن در قهوهخانه سر کوچه که رو به تنها پل شهر منظره داشت، گپ زندهای طولانی با هر آشنائی که بر روی نیمکت قهوهخانه دست می داد، و سرانجام ور رفتن با کتابهای متنوع جغرافی. واقعیت این بود که آقای شریفی بشدت عاشق علم جغرافی بود و از نگاه او همه چیز به این علم بسیار مهم بر می گشت. او حتی منشاء افکار انسانی را هم به آن بر می گرداند. معتقد بود که آب و هوا (اینکه خشک باشد، نیمه خشک، معتدل و یا سرد) و بویژه رودخانهها و دریا و درجه حرارت در چگونگی اندیشیدن آدمها تاثیر مستقیم و بلاواسطه دارند. حتی می توان پیچیدهترین فرمولهای فلسفی و جامعه شناسی را هم به آن برگرداند و تقلیل داد. یکی از مشهورترین گفتههای او این بود که جائی که تفاوت حرارت میان شب و روز و تابستان و زمستان زیاد باشد، معمولا جوامع عقب افتاده هستند و کاری هم باهاش نمی توان انجام داد. او علت عقب افتادگی میهن خود را همین می دانست، و بنابراین بشدت بر حال آدمهایی که برای پیشرفت با حکومت کلنجر می رفتند و به زندان می افتادند و زیر شکنجه و تعذیب قرار می گرفتند، دلش می سوخت. شریفی آنها را 'روشنفکران ابله' خطاب می کرد. روشنفکرانی که تصور می کردند می توانند بر واقعیت سخت جغرافیائی فائق آیند، و مسیر تاریخ را با تصورات پا در هوا عوض کنند.

و اتفاقا یکی از همین روشنفکران ابله شهر ما، برادر ناتنی خود او بود. شخصی به اسم آقای بهرامی، که در یک عمل هنوز نامشخص برای مردم، شهرت خود را تغییر داده بود. آقای بهرامی حداقل بیست و پنج سال از برادر بزرگ خود کوچکتر بود، و فارغ التحصیل رشته فلسفه. او هم مانند برادرش، محیط جغرافی را در سرشت جوامع بشری و در منش و شخصیت آدمها تا حدودی دخیل می

دانست، اما می گفت این اصل نیست و اصل را بر مبنای اراده آزاد انسان و تطور عقل باید قرار داد. آقای شریفی با شنیدن این حرفها، سرش را از روی تمسخر تکان می داد، و می گفت که جغرافی آنقدر ماندگار است که بتواند نهایتاً چنین افکار احمقانه‌ای را از کله پوک آدمها براند.

واقعیت این بود میانه دو برادر زیاد گرم نبود، و بندرت به همدیگر سر می زدند. همه مردم شهر این را می دانستند. حتی حکومت هم این را می دانست. در تاریخ این شهر، این اولین بار بود که این چنین بر سر عقاید میان دو شخص که مناسبات خونی و خانوادگی داشتند، اختلاف چنین فاحشی صورت بگیرد، آنچنانکه حتی نخواهند همدیگر را هم ملاقات کنند. و مردم شهر برای اولین بار بود که می دیدند عقیده مهمتر از برادری است. آنان که عمری در این شهر کوچک، با اهمیت دادن به امر خویشاوندی زیسته بودند، اختلاف میان دو برادر، منجر به اضطرابشان می شد و برای همین به هیچ وجه رفتار و منش این دو برادر مورد تائید آنها نبودند.

علاوه بر تمامی این موارد آقای شریفی در همین نسبتاً بزرگی هم داشت که همیشه همراهش بود. این ذره‌بین یا در جیب کتش بود (دسته ذره‌بین همیشه از لبه جیبش بیرون می زد و برای همین قابل رویت بود)، و یا هنگامیکه منزل بود، روی میز کوچک جلوش قرارش می داد که همیشه چند کتاب جغرافی و نقشه کوچک لول شده‌ای روی آن ولو بودند. فلسفه داشتن چنین ذره‌بینی این بود که آقای شریفی معتقد بود بدون ذره‌بین نمی شه جغرافیای جهان را درک کرد. اصلاً می گفت که بدون ذره‌بین کار جهان زار است! می گفت درست است که جهان را می شه در یک نقشه جغرافیائی کامل به کلی مشاهده کرد، اما این تنها یک تصویر کلیست و بنابراین به ذره‌بین هم نیاز هست. او ذره‌بین را به دقت روی نقشه ریزش قرار می داد و با عینک درشتش چنان به آن خیره می شد که دنیای اطرافش را فراموش می کرد. او عاشق رودخانه‌ها و دریاچه‌های میان کوههای سربه فلک کشیده بود. ذره‌بین، دنیا را بی نهایت بزرگتر از آنی نشان می داد که به ظاهر به نظر می رسید.

شب‌ی طبق معمول آقای شریفی در خانه نشسته بود، و داشت با نقشه، کتابها و ذره‌بینش ور می رفت که ناگهان صدائی از حیاط شنیده شد. مثل اینکه کسی از

روی دیوار پریده‌باشد و بالاتنه سنگینش را بزحمت بر روی پاهایش نگه داشته‌باشد. زنش سراسیمه به شریفی نگاهی انداخت. شریفی آرام پا شد، به طرف پنجه رفت، پرده را به طرفی کشید و به حیاط تاریک خیره‌شد. اما چیزی ندید. مدتی بود چراغ حیاط خراب شده بود و هر بار که از بازار برمی‌گشت فراموش می‌کرد لامپ جدیدی بخرد. اندیشید که شاید ذره‌بین بتواند کمکی کند، که درست در این هنگام سایه هیگل سیاه و گنده‌ای را دید که جلو پنجره به او خیره شد. شریفی ابتدا خیلی ترسید و قدمی عقب نشست، اما سایه چقدر آشنا بود! و او یادش آمد که خیلی به برادرش می‌خورد. برگشت. آره، درست بود... برادرش بود!

بهرامی که کاملاً برافروخته بود و نمی‌توانست بخوبی جملاتش را مثل سابق تنظیم کند، در حالیکه خبری از آرامش فلسفی سابق و اعتماد بنفس باور به تغییرش در او دیده نمی‌شد، با عجله با صدائی خفه تعریف کرد که پلیس مخفی شبانه به خانه‌اش ریخته‌اند و خواسته‌اند دستگیرش کنند، و او هم بناچار از دستشان گریخته و به خانه برادر پناه آورده است. و در پایان با نگاهی پر از عجز و التماس به چهره برادر بزرگ خیره شده‌بود.

شریفی که مانده بود چکار کند، و نگاهش هاج و واج در میان زن و برادر ناتنی نکبتش در رفت و آمد بود، سرانجام گفت اما تو نمی‌توانی اینجا بمانی، اینجا محل مناسبی برای تو نیست، آنها می‌دانند ما برادریم و اولین جایی که به سراغ آن خواهند آمد، همینجاست! اما بهرامی خیلی محکم و مستدل، در حالیکه یکدفعه هیجان و اضطرابش محو شده‌بود، گفت که اتفاقاً تنها جای امن توی این شهر همینجاست، زیرا همه می‌دانند که میانه این دو برادر شکرآب است و بنابراین کسی، حتی پلیس مخفی هم عقلش به این نمی‌رسد که او به اینجا پناه آورده‌باشد. شریفی و همسرش دوباره به همدیگر نگاهی انداختند.

آن شب ابتدا در فکر آن بودند که بهرامی را در پستو پنهان کنند، بعد به فکر زیرزمینی افتادند که سالها بود شریفی قدمی در آن نگذاشته‌بود، سپس به فکر پشت بام افتادند، آنگاه لانه مرغ و خروسهائی که شریفی بعد از بازنشسته‌شدن علاقه عجیبی به آنها پیدا کرده‌بود، نهایتاً در فکر چاه آبی بودند که سالها بود همانطور متروک و ویران، بعد از لوله‌کشی مدرن خانه‌های شهر، بدون استفاده مانده‌بود. شریفی آن شب یکدفعه حس برادری اش، علیرغم ماندگاری اعتقاد

راسخش به ترم 'روشنفکر ابله'، بشدت گل کرده بود و می خواست هر طوری شده جان برادر خود را از دست امنیتی هائی که بخوبی آنها را می شناخت، محفوظ کند. اما هر بار پشیمان تر از قبل، در سکوت فرو می رفت و با چشمان مضطرب و پر از افسوس اش به برادر جوان و ابله‌اش خیره می شد.

اما ناگهان فکر بکری به سرش زد. بسرعت به طرف میزش رفت، نقشه مورد علاقه اش را از کشو بیرون کشید، بازش کرد و نره‌بینش را برداشت. و با آن عینک درشت، در حالیکه ذره‌بین را بالا و پایین می کرد و همراه با آن سرش را هم بر روی نقشه دور و نزدیک می کرد، بعد از مدت کمی فریاد برآورد که برادرش باید طبق نقشه جغرافیائی جلو دستش هرچه زودتر از این شهر و از این کشور فرار کند و به جای امنی در آن سوی مرزها پناهببرد. در حالیکه سرش را از روی نقشه بر نمی داشت، با هیجان خاصی گفت:

- کوچه ضلع شمالی منزل مرا آگه بگیرى خیلې سریع به رودخانه شهر می رسی، همان رودخانه‌ای که تنها پل شهر بر روی آن بناشده، مسیر جریان آب را دنبال می کنی، آخه آب به طرف مرز در جریان است، طبق نقشه این رودخانه از کنار چندین روستا می گذرد تا به مرز می رسد، از دره‌های زیادی هم می گذرد و این طبیعیت زیرا که آب طبق فلسفه وجودی اش میل به سیر و سیاحت در اعماق دارد (و در اینجا نگاهی پیروزمندانه و ارسطووار به برادر مضطربش انداخته بود، گوئی می خواست بگوید که کاربرد فلسفه درست اینجاست و نه جایی دیگر). گفت آب صدا دارد و صدای پای مردان مضطرب و گریزان از وطن را در خود محو می کند، و برای همین به کمکشان می آید تا از دست جلادان نجات پیداکنند. طبق برآورد من تو امشب به اندازه کافی از شهر دور خواهی شد و اگر زیاد استراحت نکنی و به راهت ادامه بدهی، پس فردا در آن سوی مرز هستی... همین!

و در اینجا سرفرازانه و با نگاهی لبریز از غرور، و از اینکه توانسته بود علم جغرافیای خود را بر رخ مردی بکشد که سالها با او مجادله‌های سختی کرده بود بدون اینکه به پیروزی برسد، همانطور به بهرامی خیره مانده بود. و البته احتمالا با لبخندی ناپیدا بر گوشه لبهایش.

کسی نمی داند آن شب بهرامی چگونه احساسی داشت هنگامیکه به آخرین سخنان برادرش گوش داده بود. اینکه مهم برایش جان بدربردن بود، یا اینکه در فکر این بود که سرانجام روزی خواهد رسید و او دوباره انتقام خودش را طی بحث جانانهای از برادر بزرگش خواهد گرفت.

بالاخره بهرامی رفت. آنقدر همه هیجان زده بودند که فراموش کردند چند لقمه‌ای نان توی نایلونی در دستان برادر کوچک بچپانند. اما شریفی مطمئن است که برادر از گشنگی نخواهد مرد، و البته مسئله تشنگی هم با توجه به اینکه همراه یک رودخانه است خودبخود حل است.

حال سالها از آن شب عجیب و غریب گذشته است، شبی که اولین و آخرین شب مهیج شریفی در زندگی اش محسوب می شود. او، از برادر، بعد از آن شب هیچ خبری ندارد و البته مطمئن است که دانش جغرافی اش، او را به سر منزل مقصود رسانیده است.

ناگفته نماند، بعد از چند روز نیروهای امنیتی به منزل شریفی هم ریخته بودند و حسابی همه جا را پی او زیرورو کرده بودند. حتی رئیسشان هم گفته بود که مطمئن است آن شب بهرامی اینجا بوده و اینکه آنها دیر متوجه شده اند. اما شریفی با سر و ریشتی سفید می گوید:

- تنها جغرافیست می ماند!

یک روز بارانی

بعد از مدتها، سرانجام باران جانانه‌ای می بارد. شهر زیر غریب شادمان قطره‌های بیشمار و روشن مایل به آبی می خرامد. همه خوشحالند. مردم دوباره به اعجاز باور می آورند. دیوارها خیس می شوند و جویبارها ناله‌کنان پناگاه همه کوچه‌ها را تسخیر می کنند. شرشر آب از همه جا بگوش می رسد. تیغ تیز روشنائی رعد و برق، پهنای آسمان را می درد و و کوهها جانی بر خود می لرزند. پیرمردی خمیده بر روی عصایش، از فرط خوشحالی، بی محابا از سرماخوردن، آهسته از شوق باران می گرید. باران و اشک در یک اتفاق عجیب در هم می آمیزند. من هم خوشحالم. تصمیم می گیرم کتم را پوشیده و از منزل خارج شوم. و خارج می شوم. زمان زیادی لازم نیست تا وجود کامل باران را بر تن خود احساس کنم. من هم همانند همان پیرمرد از شوق باران به سرماخوردگی نمی اندیشم. و اساسا فکر می کنم که در چنین حال و هوایی بی معنی ترین چیز، سرماخوردگی و ترس گرفتار شدن به آن است.

بیهوده، و بدون هیچ برنامه و مقصدی عازم کوچه‌ها و خیابانهای شهر می شوم. مهم، بودن باران و با باران بودن است. و هر کجا که باران باشد، من هم آنجا می توده‌های سیاه و درهم تنیده ابر، سنگین نشسته بر شهر، با اینکه می دانم می گذرند، اما در یک گذار ایستا و در قطره‌های باران وجود متحرک ناپیدای خود را تقدیم به زمین می کنند.

می گذرم. باران فرصت دیدن نمی دهد، اما لازم نیست. امروز می خواهم تنها احساس کنم. احساسی درونی. بدون شاخک. ارتباطی مبهم که از طریق آن همه وجود را به درون خود فرو ببرم. و این امکان پذیر است.

در گشت بیهوده خود، ناگهان بعد از ماهها، و یا شاید سالها به ساختمان قدیمی سینمای شهر می رسم. سینمایی که بعد از انقلاب به سرنوشت دیگری بجز سینما بودن خود دچار شد. بنائی بزرگ با شیروانی خمیده‌ای که سنگینی زمان را کاملا بر روی خشت خشت آن احساس می کنی. و من زیر باران، درست روی پیاده‌رو می ایستم و سرم را رو به آسمان بلند کرده و به آن خیره می شوم.

و آن سالها: فیلمهای سیاه سفید جاهلی فارسی، تابلوئی با بزودی و برنامه آینده در دو سوی آن درست در کنار جدول خیابان،... قیصر، داش آکل، خاطرخواه، بیک ایمان وردی با چهره جوان پر چین و چروکش! ملک مطیعی با اخمهای آن چنانی اش، فروزان با طنازی و جمیله با رقص زیبا و بدن موج ماهی گونه‌اش؛... و دوباره همه آن صداهائی که آن سالها از همین جانی که ایستاده‌ام می شنیدم و دوباره گوشم را در یک بازی نوستالژیک بی رحمانه پر می کنند،... و آن باری که دزدکی رفتم سینما و شبش پدر حسابی کتکم زد، با چوبی تر، و التماسهای من که ذره‌ای تاثیر نداشتند،... گریه‌ای خفه در اعماق شب. کتکی که قرار بود از انحراف من جلوگیری کند، و پدری که هیچگاه در فکر این نبود مرا به سینما ببرد تا اشتیاق من دزدکی منجر به انحراف متصور در آینده نشود. تبسمی تلخ بر لبانم می نشیند. سینما خیس خیس می شود. باران، بی رحمانه پیکر قدیمی و کهنه‌اش را در خود می گیرد.

میل تماشائی بهتر مرا بیشتر می جنباند. از سمت چپ به کوچه‌ای وارد می شوم که به قسمت عقب سینما می خورد. درب عقبی، درست آنجائی که بعد از پایان فیلم بیرون می آمدیم. درب آهنی قدیمی هنوز پا برجاست. بشدت زنگ زده، با

سقفی فروریخته بر آن و دیوارهای یک لا قبا! و چقدر اینجا همه چیز خیس تر به نظر می رسد. رطوبت تا اعماق. و خاطره ساندویچی که آن سالها فقط بویش برای من ساندویچ بود. با کانادارای زردی که شیشه‌اش چنان مرا مجذوب و در همان حال از خود بیگانه می کرد که کاملا مطمئن بودم تا دست زدن به آن هنوز سالهای سال باقی مانده بود. سالهای اشتیاق وافر. اشتیاقی که اگر آن را در سراسر مملکت جمع بزیند به انقلاب می رسید.

آسمان می غرد. باران دیوانه‌تر می شود. دانه‌ها می خواهند از هم پیشی بگیرند. و در سرعت سقوط، حدی وجود ندارد. کت خاکستری به بدنم چسبیده است. موهایم خیس خیس اند. حرکت موج آب را در زیر لباسها بر پوست بدنم احساس می کنم. و درست بعد از انقلاب، درش را برای همیشه بعنوان سینما قفل کردند. مدتی البته دست ارشاد بود و کتابهای اسلامی و مذهبی را در راهرو ورودی آن می فروختند. قسمتهای دیگرش بسته بود. دیوارها آن عقب‌ها هنوز از پوسترهای بزرگ تبلیغاتی فیلمها نشانی داشتند. و بلندگویی که همه روز را سرود و قرآن پخش می کرد. گربه‌ای در زیر دیوار، هراسان از باران وحشی چمباتمه زده است.

از پشت ساختمان سینما به کوچه دست راست می پیچم. راستش هیچ ساختمان دیگری به سینما تکیه نداده است. و اینجا، تنها یک دیوار بلند قدیمی که آن هم زیر باران خیس خیس شده است. سرم را بلند می کنم و تا ته بام به بالا می نگرم. در زیر شیروانی کبوتران سراسیمه و هراسان را می بینم. سرک کشان.

دلم سخت گرفته. از اینکه بعد از ماهها و یا سالها چنین راهم به سینمای قدیمی خورده، بشدت عصبانی ام. منی که دوست داشتم لذت باران را تا اعماق وجودم در خود حس کنم، به یکباره همه چیز را خراب کرده می بینم. و علت را گردش بیهوده پنداشتم. و شوقی که هنگامیکه به تنها حالت ممکن تبدیل می شود، می تواند همه برنامه‌ها را به یکباره از بین ببرد و تقدیر را چنان بر جان و دل مسلط کند که تنها قدمها باقی بمانند.

با عجله از کوچه خارج می شوم، و بدون اینکه نگاهی دیگر به ساختمان زهوار دررفته قدیمی بیافکنم، در زیر بارانی که اکنون به نظرم بشدت ظالمانه می آمد، از آن دور می شوم.

شب که می خوابم خوابهای بد بد به سراغم می آیند. از باران خواب، خیس خیس می پریم. نصف شب است. گوش فرا می دهیم. در آن سیاهی همه چیز بگوش می رسد بجز صدای قطره‌های آب. قصه آب تمام شده‌است. سرم سنگین است. تلاش می کنم خوابهای چند لحظه پیش را بیاد بیاورم،... اما چیزی یادم نیست. نکند باران دیروز تنها بهانه‌ای بود برای گذر من از خیابان جلو سینما! آیا دیروز بارانی باریده‌بود، یا... یا اینکه تنها خاطره‌ها بودند که خیس خیس آمدند؟ آیا دستی مرا بهانه ساخته بود تا دوباره خاطره‌ها را بر گرد بنای عظیم سینمای قدیمی بچرخاند؟

به یاد پیرمرد و گریه‌های زیر بارانش، خمیده بر روی عصایش می افتم. نه، باران دروغ نبود. هیچ چیز به اندازه باران حقیقت نیست. روز بعد، درست بعد از صبحانه به این فکر می افتم که اگر آن سینمای لعنتی سالهای بعد می ماند تا من بدون واهمه از پدر به دیدن فیلم می رفتم، شاید روزی دست او را می گرفتم و برای تنوعی هر چند ناچیز، تن رنجور در رختخواب مانده‌اش را با دیدن فیلمی، طراوتی تازه می بخشیدم. درست در آخرین سالهای زندگی، همانگونه که در نخستین سالهای زندگی من. پدر! ما با هم به سینما نرفتیم،... می دانی؟... هیچوقت.

جوگندی

از آن سال، سالها می گذره. بهتر بگم، از آن روز سالها می گذره. من با همسر که قامتی کوتاه، صورتی سبزه و سبیلهایی کلفت با سینه‌ای پر پشت از موهای فرفری در هم تنیده سیاه داشت، از خیابون می گذشتیم که یهو ماشینی با سرعت تمام کنار ما، لب پیاده‌رو ترمز کرد. خیابون سرشو برگردوند! سه نفر از ماشین، یوزی و طپانچه در دست، با عجله پیاده شدن، ما را سوار کرده و با خود بردن. همسر با چشای نافذش به همون طریقی که به من، و البته به دیگران، نگاه می کرد، آروم گام برمی داشت و با طمانینه سخن می گفت، به اونا، و به نظر من این بار با تعجبی، که به کل تصویر اضافه شده بود، نگاه کرد و در کنار اونا توی ماشین قرار گرفت. ما را توی صندلی عقبی میان خودشون چپوندند، و بدون اینکه حساب خانم بودن مرا داشته باشن، همین جوری یکیشون که سمت چپ ماشین بود روناشو به من چسبوند.

نمی دونم چندشم شد یا ترسیدم. یادم نمیاد. تو دل خودم به خودم گفتم مادام با همیم اشکالی نداره، ماه عسل رو اونجا می گذرونیم. و ما، ماه عسل رو اونجا گذروندیم، تنها فرقی این بود که خودمون نه هتل رو اجاره کرده بودیم و نه نوع اتاقاشو. و البته می شه در دو بند مختلف در طبقات متفاوت توی ماه عسل بود، بشرطی که از طریق دیگران با هم در ارتباط باشی، اخبار همدیگه رو بشنوی و دونست که هنوز خوب و خرمی.. علیرغم همه درگیریهای ذهنی، نگرانی ها، شکنجه و ترسهای شبونه توی دل تاریکی در زیر لحاف.

و از ماه عسل سالها گذشت. و باز خوب بود که او زنده بود، من احساس می کردم که گاهی توی دل شب صداشو می شنوم. صدای نفساشو، صدای پاهاشو، نور نگاههای نافذشو که انگار از توی دیوارها می گذشتند و می تونستن تا ماوراء وجود گذر کنن. و من چقدر خوشحال بودم.

یه بار پیام داده بود که تحمل کنم، گفته بود این هم می گذره. و من همان شب خوابهای خوب خوب دیدم. دیدم همان آدما ما را لب همان جو، در همون پیادهرو همون خیابون، دوباره از ماشین پیاده کردن و معذرت جانانه‌ی خواستن و ما را به حال خودمون رها کردن، حتی همان سه نفر با هم، دسته‌جمعی مئه اینکه آواز بخوانن، گفتند ببخشید، اشتباه بود، بقول جاهلای قدیمی اشتب بود! و من و همسر چشم بادامیم هرهر خندیدیم. و هنوز چند قدمی دور نشده بودیم که دوباره همون آدما صدامون زدند که ببخشید از همه سالهائی که بودید و عمر به ناحق تلف کردید. و توبره‌ای دست ما دادن، توبره‌ای جادوئی که همینکه دستاتو توش مینداختی، یهو همه چیز به همان سالهای قبل بر می گشت، آره درست به همان غروب دل انگیز سالهای قبل که ما توی همون خیابون، جوونی و لحظات اولیه با هم بودن را در یک مفهوم افلاطونی عشق، تجربه می کردیم. و نصف شب چنان جیغ زدیم که همه هم بندیها از خواب بیدار شدن و من ناچار شدم تا طلوع آفتاب، در حالیکه هی زود زود اشکامو از صورتم پاک می کردم، دزدکی خواب خودمو براشون تعریف کنم.

و تحمل چیز خوبییه. خاطرات رو قوی تر می کنه و آدمو یاد می ده که بدون گذشته علیرغم گذشته بودنش ولی هنوز هست و می تواند باشد... تا ابد، و در این بودن هم تو هستی، حتی اگه بلانسبت توی گه هم زندگی کنی.

یه شب به همسایه بغل دستیم که به سقف تخت طبقه بالائی خیره شده بود و از فرط خیره شدن اونو آسمان با ستارگان بی شمارش می دید، گفتم زندگی چیز عجیبیه، مثل بارونه، خیالش هم آدمو بارونی می کنه. و لبخندی زد، و من چقدر اندوهگین شدم... آن شب. و قسم خوردم که دیگر حرفای دل آدمای عاشقو توی دیوارهای بسته برای کسی تعریف نکنم. آن شب، دلم آنقدر سوخت که فرداش به جای قلبم، چشای نافذ اونو گذاشتم. و زد، لامذب بدجوری می زد، همینطوری درمپ

درمپ! و من دونستم می تونم تا ابد زنده باشم و مرگ را تا پشت دیوارهای بلند اطرافمون عقب برونم.

از آن سال، یا بهتر بگم از آن روز سالها گذشته. از آن روزی که بعد از آن روز سالها آمد و او رو این بار حقیقتان از من گرفتند، نه گرفتی مانند دوری و با هم نبودن، نه مثل روزهای بعد از آن روز کنار خیابون،... نه، نه، به هیچ وجه، دوری ای مته نبود حقیقی هیکلش حتی علیرغم نبودنش در کنارت! دوری ای مثل بودن وجود، تنها در خیال... تنها در خاطره‌ها.

و من می دونم اون شب هم او، مثل اون روز خیابون همون طور آروم بوده، با قامتی کوتاه، صورتی سبزه و سبیلهایی کلفت با سینه‌ای پر پشت از موهای فرفری در هم تنیده سیاه. و تنها فرقی سبیلهای جو گندمی اش بوده، اون هم نه به واسطه سالهائی که گذشتن، نه به این علت که طایفه‌شون اینجوری بودن و همه دربست خیلی سریع جوگندمی می شدن. نه! و من یادم هست که چقدر جوگندمی رو می پسندیدم. یه بار ازش پرسیدم، فکر کنم همون روز قبل از ترمز کردن یهویی ماشینه بود که "خوب قراره آقا کی جوگندمی بشن؟" و چشای او خندیدن و گفت ای بلاهمین جوری می خوای من بابابزرگ بشم! و بابابزرگ شدن چه رویائی دور بود. اون سالها زمان چیزی بود مثل پدربزرگ من که با قبائی بر دوش، عصائی در دست، و با قلیائی آوازخوان لب پنجره رو به باغچه حیاط خانه قدیمی می نشست و حافظ می خواند. و بعد با چشای پر از سئوالش و با صدای کلفت طالب زندگی اش ندا بر می داد که "کس نمی‌گوید که یاری داشت حق دوستی / حق شناسان را چه حال افتاد یاران را چه شد". و پدربزرگ تجسم زمان بود. زمانی که حق دوستی داشت یاری اش. زمان، بابابزرگی بود که طلب داشت و طلبش را با جوانانش طلب می کرد.

و من همون صبح زودی که او را بردن و بغل دیوار قرار دادن، اگه اونجا بودم می گفتم هی جوگندمی دیدی تا بابابزرگ شدن هم چندان فاصله‌ای نیست! و او چشای نافذش می خندید و باد صبحگاهی موهای سینه‌اش رو تگون می داد و من

هم چنان درش غرق می شدم انگاری تا دنیا دنیاست چشای او، موی سینه و باد، سه ستون نگه دارنده همه وجود باقی خواهند موند.

آن صبح زود هم نآروم نش نکرد. می گن او همون صبح میل بارون داشته. پاییز بوده و شب قبلش تقریباً اطمینان داشته که صبحش بارون میاد. آره، توی کوههای شمال، توی دره‌ها. و معمولاً در چنین فصلی صبحها زود ابرها آبتن باران اند. هنوز آفتاب نیامده می خوان آنچه را که دارند، با ملت، اون پایین پایین ها در میان بگذارن. اما بارون نیومده بود. و او هی همینجوری به آسمان سیاه بالای سرش نگاه کرده بود. می گن باز هم نآروم نشد. و باز همان نگاههای نافذ، که من از همون روز اول به علت اونها عاشقش شده بودم، باز همه چیز را نظاره کرده بود و اندیشیده بود.

تقویم جلو دستمه. سالها را ورق می زنم. دوست دارم به همان سال، سالها برگردم. و ورقها زیادند. دستامو از روی عصا بر می دارم و سعی می کنم از هر دو تاشون کمک بگیرم. باز هم سخته. شاید اگه مثل پدر بزرگ حافظ می خوندم جور دیگه‌ای می شد. ولی اون شعر هم صدای کلفت می خواد، صدائی که بتونه معنی رو برسونه و مثل ذره بین صد چندان بزرگترش کنه. و صدای لرزان و نحیف پیرزنها چه ناقابل اند! و من سعی می کنم ضمن ورق زدن سالها، صدای پدر بزرگ را داشته باشم، همان جا لب پنجره خانه قدیمی که می گن میراث خواران کردنش آپارتمانی چند طبقه. آره، و پدر بزرگ کوتاهی زمان را می فهمید، و پدر بزرگ شاید رابطه یاران را با زمان دریافته بود. و شاید پیش او نه زمان، بلکه همه چیز کوتاه بود. و برای همین هی حافظ می خواند.

سالهاست، یعنی اینکه بهتر بگم از همان سال اسمشو گذاشتم جوگندمی. و خوبی جوگندمی اینه هم جوونی و هم پیر، هم یه پات توی اون سالهاست و هم یه پات توی این سالها. این سالهای لعنتی. و پدر بزرگ میگه "سال که لعنتی نداره، این آدمها هستن لعنتی دارن." و من موافق پدر بزرگ نیستم. پیش من میون سالها و آدمها چیزکی بیشتر از گذر زمان هست. آدمها از گذر زمان، علیرغم اینکه می دانند می گذرد، اما باز می خوان گذرش رو با فراموش کردن یاران بیشتر به فراموشی بسپارند. مثل اینکه باز به پدر بزرگ رسیدم!

لیوان آب رو آروم بر می دارم و جرعه‌ای می نوشم. دلم خنک می شه. بیرون هنوز آفتاب نزده و ساعت دیواری مئه همیشه با تیک تاکش می‌گه به دست من بسپارش! تقویم جلوم آنقدر ورق خورده که گوشه پائینی صفحه‌اش مثل موج دریا شده.

و آن سالها سالهای موج دریائی بودند. سالهایی که چشای نافذ و آروم جوگندمی هم نتونستن آرومش کنند. آه جو گندمک نازنین من!

delam.com

مردی که نمی خندد

توی شهر ما مردی هست که نمی خندد. همیشه با چهره‌ای اخمو و نگاهی عبوس به اطرافش نگاه می‌کند. حتی اگر بهترین جکهای دنیا را هم برایش تعریف کنی، باز نمی خندد. همین جوری نگاهت می‌کند و انگار نه انگار که بهترین ماجراهای مضحک دنیا را شنیده. در چنین لحظاتی، او همچنان مردمی را که دوروبرش هستند و از خنده ریشه می‌روند را با همان نگاه همیشگی اش دنبال می‌کند، و بعد بدون هیچگونه نشانی از شادی، تعجب، و یا افسوس با قدمهای شمرده محل را ترک می‌کند.

البته می‌گویند همیشه این جوری نبوده. "مردی که نمی خندد"، بعد از این اسمش را این می‌گذاریم، زمانی بوده که خندیده، گویا بدجوری هم خندیده، از ته قلب و با صدای بلند و نکره‌ای که تمام تنش را حین خنده لرزانده. اما یک دفعه همه چیز متوقف می‌شود و برای همیشه خنده را کنار می‌گذارد. یا مثل بعضی‌ها که می‌گویند، در واقع خنده بوده که او را کنار گذاشته!

مردم دلایل متفاوتی را به ماجرای نخندیدنش نسبت می دهند، همچنین تاریخهای متفاوتی را. بعضی می گویند "مردی که نمی خندد" از همان سال کشتن امیرکبیر در حمام فین کاشان خنده را فراموش کرد. بعضی از سال کشتن ناصرالدین شاه و یا اعدام قاتل او میرزا رضا کرمانی. تعدادی سال شروع نهضت مشروطه و یا سرکوب آن، دیگران از سال آمدن رضاشاه و سال تبعید او می گویند. مردمانی دیگر می گویند که خنیر از همان سالی که شاه رفت. یعنی سال ۱۳۳۲. بعضی دیگر می گویند نه همان سالی که شاه برگشت او خنده را فراموش کرد، یعنی دوباره همان سال ۱۳۳۲. تعدادی دیگر می گویند نه او سال ۱۳۵۷، خنده را فراموش کرد که دوباره شاه رفت. و تعدادی می گویند نه، البته همان سال ۱۳۵۷ بود اما این بار نه بخاطر رفتن دوباره شاه، بلکه بخاطر برنگشتنش بود. بعضی دیگر رگ گردنشان بالا آمده، با صدای بلند داد می زنند که اتفاقا همان سال ۵۷ او خنده را فراموش کرد چونکه ترسیده بود شاه مثل قدیما دوباره برگردد.

آدمای دیگری هستند که می گویند خنده را سال ۵۹ فراموش کرد، یعنی زمانی که عراقی ها به کشور حمله کردند. بعضی دیگر از تاریخ ۱۳۶۷، یعنی سال پایان جنگ می گویند. هستند از سال ۱۳۷۲، می گویند، یعنی سال آمدن اصلاح طلبها، تعدادی از آمدن احمدی نژاد و بعد از آن از آمدن روحانی و رفتنش و حال هم از آمدن رئیسی می گویند.

ولی این پایان ماجرا نیست. تعدادی اساسا موافق این جور نگاه به وضعیت "مردی که نمی خندد" نیستند، و اصل را حوادث برون مرزی قرار می دهند. به نظر آنها در دنیای کنونی، اتفاقات خارج کشوری، البته به شرطی که به کشور ربط داشته باشند، مهمترین اتفاقات هستند و بنابراین شروع محاصره اقتصادی کشور، قطعنامه ۵۹۸ سازمان ملل، بستن قرارداد برجام، جنگ سوریه، خروج ترامپ از برجام، کشتن حاج قاسم و غیره را علت نخندیدن مردی می دانند که نمی خندد.

اما فکر کنم من بیشتر از مردم شهرم به علت نخندیدنیهای این مرد عجیب و غریب فکر کرده‌ام. پیش خودم این جوری تصور می کنم که با این حساب او دیگر هیچ وقت نخواهد خندید. فکر می کنم که هیچ حادثه‌ای دیگر در این کشور، در چنان سطح و با چنان مختصاتی که بتواند او را بخنداند دیگر اتفاق نخواهد

افتاد. و یا اگر هم اتفاق بیافتد قادر به خندانیدن او نخواهد شد! پیش او، همه حوادث مثل هم شده‌اند. همه چیز علی السویه شده‌است. هیچ کدام بر دیگری برتری ندارد و مردی که نمی‌خندد در یک ژست و ادعای فیلسوف مآبانه ادعا می‌کند که تنها "باید مانع تابش آفتاب نشد!" و این البته به داستان معروف دیوژن کلبی و اسکندر مقدونی بر می‌گردد که هنگامیکه اسکندر به ملاقات این فیلسوف عجیب و غریب و نامی رفت تا از او بخواهد که او بعنوان مقتدرترین مرد جهان چه کاری می‌تواند برایش انجام دهد، دیوژن خیلی ساده گفت که لطفا جلو تابش آفتاب را بر رویش نگیرد!

پس مردی که نمی‌خندد تنها تابش آفتاب را دوست دارد، و البته نه اینکه شما گمان کنی که درست مثل همین دیوژن در خیابانهای آتن با چراغی راه‌افتاده تا آدم پیدا کند، نه به هیچ وجه! و این مرد خیلی محترمانه هم از شما می‌خواهد که جلو تابش آفتاب بر روی او نگیری. و اگر هم روزی هوس کردی بگیری، هیچ نگران نباش. او کاملاً بی‌آزار است و خیلی محترمانه در بی‌آفتابی هم بسر خواهد کرد به این امید که شما بر ایستادن روی پاهایتان خسته شوی و سرانجام راه خودت را در پیش گیری.

من فکر می‌کنم برای خندانیدن این مرد باید نوع حوادث تغییر کنند. اما راستی این حادثه چگونه باید باشد که مردی را که نمی‌خندد، بخنداند! آهان، مثلاً او به امید تکرار یک حادثه تاریخی زندگی کند، بدون اینکه در واقع امیدی به وقوع آن داشته‌باشد! آره پیدا کردم، و این واقعا عجیب‌ترین امید جهان است.

تلفنم را بر می‌دارم و به شاهزاده رضا پهلوی زنگ می‌زنم.

- الو جناب آقای رضا پهلوی؟

- بله بفرمائید!

- شما آماده‌اید به کشور برگرد...

اما تلفن را قطع می‌کنم. به خودم می‌گویم این که در مقام شاه نبوده که از کشور فرار کرده. اما... اما چاره‌ای ندارم دوباره تلفن را بر می‌دارم، و می‌گویم:

- آیا شما آماده‌اید علیرغم اینکه به گاه فرار مشهور سال ۵۷، در مقام شاه مملکت نبوده‌ای، به مملکت بازگشته و از جمله خنده را به لبان "مردی که نمی‌خندد" را بازگردانی؟

آن طرف تلفن سکوت است. مثل اینکه آقای رضا پهلوی توی قضیه مانده.

- الو... الو!

- الو الو، گوشم به شماست. آره که چرا نه.

- اما باید حساب این را داشته باشی که تنها سخن بر سر بازگشت صوری شماست و نه بازگشت حقیقی!

- یعنی چه آقا؟!!

- یعنی اینکه متاسفانه این دوست ما کاملاً یک نگاه فلسفی - تاریخی به زندگی و حوادث آن دارد که کاملاً در زورق بدبینی و پوچگرایی پیچیده شده است... او نسخه کمیک دیوژن است.

- خوب اینو همیشه چاره کرد،... مگه دکتر کم داریم تو مملکت؟

- دکتر برو نیست.

- می بریمش،... مگه دست خودشه!

تلفن را زمین می گذارم.

- الو الو،... قبول دارم، گوش کنید آقا قبول دار...

اما تازه تلفن را زمین گذاشته‌ام. من از آن جور آدمائی هستم که از تکرار بیزارم. بویژه تکرار تاریخی، حتی در شکل صوری آن. آهان یادم آمد از آره من واقعا از تکرار بیزارم. پس چرا دنبال آدمی افتاده‌ام که هی خودش را تکرار می کند، آدمی که هی نمی خواهد بخندد. خوب، به من چه! که نخندد،... چشاش درآد!

راستی رفیق شماره تلفن همون قاچاقچی مشهورو داری، لطفا رد کن بیاد. دلم هوای خارجو کرده. از این هوای عبوس آفتاب نزده تا اون ته تهاش بیزارم. پول تو جیبام هست و میخام در رم. آره با هواپیما، میخام آخر لحظاتو از آسمون نظاره کنم، اون بالا بالاها. حتما کیف داره. ما که رفتیم،... مملکت پیشکش "مردی که نمی خندد"!

و اون بالا بالاها هم یادم می افتد که من هم در تکرارم. چشمه‌ایم را می بندم و به صندلی تکیه می دهم. شاید هواپیما این بار مرا به سرزمین عجایب ببرد. درست مثل آلیس.

خوشحالی

مدتیست از سیاست کنار کشیده و به کسابت پرداخته. بر خلاف سیاست، می بیند در کار پول در آوردن بخوبی دارد پیش می رود. خانه خریده، ماشینی زیر پایش است و علاوه بر این مبلغ قابل ملاحظه‌ای هم توی صندوق و توی شماره حسابش هست. لبخندی بر لبانش می نشیند. خوشحال است، بر خلاف تصورات قبلی اش، آدم آنچنان بی استعدادی هم نیست. نه، به هیچ وجه. تنها عیب کار در این بود که او سالها پیش، در زندگی اش بشیوه اتفاقی، انتخاب بدی کرده‌بود. او در اصل برای کاسبی خلق شده‌بود، و نه برای سیاست. خوشحال است که علیرغم همه فراز و نشیبهای سخت زندگی، سرانجام عمری باقی ماند تا او به این حقیقت درخشان برسد. خوشبختانه، گوهر اساسی زندگی اش را کشف و به آن دست یافته‌بود.

او حالا بشدت معتقد است که سیاست مال سیاستمداران و اهل فن است. و البته سیاستمداران هم اینگونه نیست که سیاست را یاد گرفته باشند، نه، بلکه باید همراه آن متولد شده‌باشند. و خوشا به حال آنانی که خیلی سریع اینرا می فهمند که با چه چیزی به دنیا آمده‌اند. بیچاره عده‌ای که هیچ وقت نمی فهمند و بیهوده قربانی راهی می شوند که برای آن بدنیا نیامده‌اند، و بلدش هم هیچگاه نمی شوند! و خوشبخت کسانی که در هر صورت سرانجام قبل از اینکه آن لحظه وحشتناک مردن در زندگی پیش آید، می فهمند. پیش او، خودشناسی مهمترین اصل زندگی است و اما متاسفانه چنان است که خیلی ها این استعداد را ندارند.

آه! و چه سالهای زیادی را بیهوده در راهی دیگر گذرانیده و چه مشقاتی را که تحمل نکرده بود. و لعنت به این سیاست که یعنی فقط مشقت. و به یاد فیلم ارباب حلقه‌ها می افتد که در آن، به آن موجودی که در ابتدای فیلم با پیدا کردن حلقه در دریاچه، با دوست خود گلاویز شده بود و بعد قیافه‌اش مسخ شده و به موجودی زشت تبدیل شده بود. آه، هر چه تلاش می کند اسمش را بیاد ندارد، اما مطمئن است که ملت می فهمند چه می گوید. همانی که در آخر فیلم همراه حلقه به داخل مذاب افتاد، و برای همیشه از صحنه روزگار محو شد. برای او همه آدمهای سیاسی و سیاست زده از جنس او بودند: زشت و نفرت انگیز. آدمهایی که با اینکه از زندگی و آدمها زیاد می گفتند، اما بوئی از زندگی واقعی و آدمها نبرده بودند. پیش او، همگی آنها تنها بدنبال حلقه نفرت انگیز قدرت بودند که بجز مسخ آدمها کار دیگری از دستش ساخته نبود.

و او در خلوت دستی بر اسکناسهایش می کشد، و خوشحال است که معنای واقعی زندگی را دریافته است. از اینکه سرانجام به آن تیپ آدمهایی تبدیل نشد که از طریق سیاست به پول برسند، و در همان حال برای پنهان کردن دزدیها و گندکاریهای خود، و حفظ ظاهر، باز به گذشته خود و به جانفشانی هایشان بر می گردند، تا گویا نشان بدهند که یک سیاسی بازرگان نیستند و همان آدم زحمتکش و میهن دوست و مردم دار قدیمی اند. نه، به هیچ وجه!

و او پولهایش را دارد، با آنها به بانک می رود، برای خانواده‌اش امکانات تهیه می کند، و گاهگاهی هم به فقرا کمکی می کند،... و آه از فقرا که همیشه هستند و... و البته خواهند بود. و او به این نتیجه رسیده است که فقر با خلقت جهان آغاز شده، و با آن به وجود خود ادامه خواهد داد، زیرا که خدا چنین خواسته است. و باید هم بخواد. زیرا تا فقری نباشد معنی بخشنده‌ای هم وجود نخواهد داشت، معنی آدم خیرخواهی هم وجود نخواهد داشت؛ و پس کل فلسفه اخلاق و حتی دین هم، که اخیرا کمی به آن جذب شده بود، با این حساب به هوا می رود. نه، فقرا باید باشند. آنها به ما احساس آدمهای خوب را تزریق می کنند، و این اطمینان را می دهند که مردانگی و انسانیت تا دنیا هست، باید باشد. آنها هستند تا خصلتهای خوب نمیرند.

اما راستی او چرا از همان ابتدا نفهمیده بود که اساسا برای کسابت خلق شده بود؟ جبینش چین و چروکی می شود و سخت در فکر فرو می رود. به خود گفته بود که بر اساس یک اتفاق، آن راه را انتخاب کرده بود؛ اما... اما اتفاق یعنی چه؟ بیشتر فکر کرد. نه، اتفاق معنا ندارد. آن سالها این جور می بود. همه به طرف سیاست کشیده می شدند. سیاست آن سالها جایی بود که می شد دیده شد و نیز جایی بود که همه اطمینان داشتند تا بهشت موعود فاصله‌ای آنچنانی نمانده بود. آری، چنین بود. فکر می کند پس زیاد هم اتفاقی نبود. او هم مثل همه دیگران باور آورده بود که بدون اینکه مثل شخصیت‌های ارباب حلقه‌ها مجذوب حلقه (حال نه حلقه قدرت بلکه حلقه پول) شد، یک زندگی خوب و آبرومند داشت. اما... اما نشد دیگه. کارها و ماجراها جور دیگری پیش رفتند. فکر می کند که آره دیگه، رویاها نگرفتند، و همه چقدر راستی احمق بودند.

سری می جنباند و چین و چپروک جبینش باز می شود. نه، خوشحال است که زمان باقی ماند و او استعداد واقعی خودش را کشف کرد. و باز خوشحال تر که از طریق صدقه می تواند کمی هم به رویاهای آنچنانی گذشته کماکان وصل باشد. خوشبختانه پول آن اثری است که معجزه می آفریند و همه زمانها و همه رویاها را می تواند بهم بدوزد و طلا بار آورد،... آره بهم بدوزد، هر چند به شیوه خود. اما شاید این تنها راه ممکن باشد.

پس اگر چه همه چیز اتفاقی نبود، اما بشیوه اتفاقی نهایتا در مسیر درست خودشان افتادند. اخمهایش بیشتر و بیشتر باز می شوند. زندگی آنقدر هم بد نیست. نه، تنها کافیسست آدمها استعداد واقعی خودشان را کشف کنند و مصرانه دنبالش بدونند،... همین!

موش روسی

ینس استولتنبرگ، دبیرکل ناتو، که سالها پیش هنگام ریاست جمهوری اوباما، به عنوان رئیس سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، انتخاب شده بود، بعد از سالها اقامت در بروکسل بلژیک به قصد سفری کوتاه به نروژ بازگشته بود. ینس همراه گارد محافظین و یکی دو تن از دوستان حزبی اش از حزب کارگر در خیابانهای اسلو، در مرکز شهر قدم می زدند. دبیرکل ناتو با قد بلند، کت شلوار مشکی و کراوات تر و تمیزش مهربانانه به مردم و به کوچه و خیابانها لبخند می زد، و آشنا به روحیه قدیمی مردم شهر که تقریبا بی توجه از کنار انسانهای مشهور سیاسی می گذشتند، تنها سعی کرد با خود حال و هوای شهر تماس برقرار کند. او با اینکه از لحاظ شخصیتی اساسا فردی انترناسیونال، و بویژه اروپائی بود، اما می دانست که میهن جای دیگرست و این دیگربودن همانا عبارت بود از خاطرات دوران کودکی و جوانی. آری، گذشته بر دوش همه انسانها بنوعی سنگینی می کند.

گفتیم ینس آدم مهربانی بود. آری بود. خیلی ها می گویند که سر همین مهربانی و تیپ سوسیال دمکرات بودنش بود که به ریاست ناتو رسیده بود. اوپاما می دانست که نوژ بر سر تقسیم آبهای دریای شمال، بعد از سالها کشمکش با روسیه در دوره نخست وزیری ینس به توافق رسیده بود و بنابراین با انتخاب او به عنوان رئیس ناتو تلاش داشت به هر نوعی که شده با روسیه بر سر مسئله اوکرائین به توافق برسد، و به رویای خود که تمرکز بر شرق دور، یعنی مصادف با چین برای عقب نشاندن آن بود، برسد. اوپاما تقریباً اطمینان داشت که ینس بهترین گزینه در شرایط کنونی بود. به گمان رئیس جمهور آمریکا او می توانست اعتماد مرد کله شق و آهنین روسیه، یعنی پوتین را به طرف خود جلب کند.

استولنتبرگ، آن روز حالت عجیبی داشت. هیچ وقت تصور نمی کرد که احساس انسان، علیرغم بین الملل بودنش اینقدر شخصی باشد. واقعیت این بود از زمانی که دبیرکل ناتو شده بود، کلی جهانش تغییر کرده بود، و همین تغییر در احساس شخصی اش هم بشیوه عمیقی تاثیر گذاشته بود. اما بیان آن برایش بسیار دشوار بود، و همین او را در حالت عجیبی قرار داده بود. ینس به میهن برگشته بود تا به خود بقبولاند که نه، جهان آنقدر هم تغییر نکرده بود.

در حالیکه قدمهایش را کمی با عجله بر می داشت و تند تند به اطراف خودش نگاه می کرد، گذشت زمان را مانند غولی بی شاخ و دم می دید که از روی هر چیزی بی پروا می گذرد و به هیچ چیزی و هیچ کسی رحم نمی کند. ضمانت زندگی کردن در میان طیف وسیعی از آدمهای بزرگ سیاسی از تمامی اروپا، و احاطه شدن هر روزه توسط آنها، وجود و زندگی او را آنچنان به هر سوئی کشیده بود که گویی دیگر آن ینس سابق نبود. او بشدت فراخود شده بود. احساسی خوب یا بد؟... نه، هیچی در این مورد نمی دانست.

با اینکه در برنامه اش نبود، اما ناگهان به دوستان همراهش پیشنهاد کرد که در کافه ای برای صرف قهوه بنشینند. همه با کمی تردید به ینس نگاه کردند، اما سریع پذیرفتند. و رئیس ناتو، یک کافه قدیمی را در گوشه ای از محله کارل یوهان انتخاب کرد. در گوشه دنجی نشستند. کافه همان کافه قدیمی بود با کمی تغییرات جزئی. قرار بود کلاسیکی و قدیمی باقی بماند. قرار بود لذت گذشت

زمان با قهوه عجین شوند، و درون مشتری را با هم با گرمای مطبوع و یا تلخ خود تسخیر کنند.

در حالیکه ینس با فنجان کافه‌اش بازی می‌کرد و آن را به آرامی با نوک پنجه‌هایش می‌چرخاند، ناگهان گربه‌ای به طرف آنان آمد و درست زیر میز، میان پایهای استولتنبِرگ در حالیکه به دبیرکل ناتو خیره شده‌بود، ایستاد. اسکورتها کمی هیجانی شدند و دقیقتر اطراف را پائیدند، یکی از آنها جنبید که گربه را دور کند، اما ینس علامت داد که راحت باشد. او گربه را که سیاه بود و چشمانی آبی داشت، برداشت و روی زانوهایش گذاشت. گربه بدون توجه به آنچه در اطرافش می‌گذشت، به خیره‌شدن خود به ینس ادامه‌داد. رئیس ناتو که هیچ وقت گربه‌ای در خانه نگه نداشته‌بود و در تمامی عمرش فقط عاشق سگها بود، از عشق خود نسبت به حیوان ناخوانده کم‌نیامورد و دستی به سر گربه سیاه کشید. دستهای ینس احساس می‌کردند که تن مضطرب گربه با هر نوازشی آرامتر و کوچکتر می‌شد، اما گربه نگاه از استولتنبِرگ بر نمی‌گرفت، و لمبیده همانطور مستقیم و کمی هم گستاخانه به چشمانش او زل زده‌بود. و درست هنگامیکه توجه و نگاه دوستان ینس از روی آنها برداشته‌شد و مشغول قهوه و اطرافشان شدند، گربه سیاه به سخن درآمد که او دلش یک موش روسی می‌خواهد!

ینس یکه‌ای خورد و درحالیکه دست نوازشش از حرکت مانده‌بود، با تعجب به گربه خیره‌شد. اما اشتباه نمی‌کرد. گربه تقاضایش را تکرار کرد. و البته توضیح هم داد که علت خواست او این است که سالها پیش در هنگام جنگ دوم جهانی، آنگاه که روسها اینجا بوده‌اند، در یکی از شهرهای وسط کشور، یک گربه روسی که همراه سربازان اتحاد شوروی بوده، در تمام مدت اقامتش تا برگشت به روسیه، موش نروژی شکار می‌کرده، و حال او می‌خواهد انتقام آن دوران را بگیرد!

ینس که کاملا تکان خورده‌بود و با تعجب بسیار به گربه سیاه چشم آبی زل زده‌بود، پس از مکثی نسبتاً طولانی، بدون هیچ مقاومتی قول داد که در اسرع وقت این کار را برایش انجام دهد. او وعده داد در اولین ملاقاتش با پوتین که یک ماه دیگر صورت می‌گرفت، از رئیس جمهور روسیه بخواهد یک صندوق پر از موش روسی برایش بیاورد، و اگر هم نشد و ناسیونالیسم روسی مانع پوتین و

اطرافیان‌ش شد، هر جوری شده حداقل یک موش چاق و چله روسی را برایش مهیا کند. گربه سیاه، چشمانش درخشید، از آغوش ینس آرام پائین لغزید و راه خودش را گرفت و رفت. و در حالیکه دور می شد، ندا برآورد که قرار بعدی همین جا، همین کافه قدیمی!

یک ماه بعد، ینس در ملاقاتش با پوتین در وقتی مناسب و بدور از چشم ژنرال‌ها و مقامات بلندپایه دیگر، تقاضای گربه سیاه را بدون اشاره به انگیزه آن مطرح کرد. پوتین ابتدا اخم‌هایش در هم رفت. بعد ناگهان نیشش باز شد و گفت قبول می کند، اما به یک شرط! رئیس ناتو گفت "عالیه، کدام شرط؟" پوتین گفت "به شرطی که اوکرائین را عضو ناتو نکنید!" ینس کمی این پا و آن پا کرد، به اطرافش نگاهی انداخت و گفت "اما مرد حسابی! شما می دانی که اصل اختلاف ما بر سر همین موضوعه، این که دیگه نمیشه. مگه میشه اوکرائین را با موش مبادله کرد؟" پوتین با چشمان حیل‌گر آبی اش که او‌باما سالها پیش آن را به چشمان روباه تشبیه کرده بود، عین همان گربه سیاه به استولت‌برگ خیره شد.

ینس پشیمان از وعده‌ای که به گربه داده بود، نمی دانست چکار کند. او پیش خود فکر کرده بود که گرفتن چند تا موش کار عجیب و غریبی نیست، و اساسا ربطی به سیاست و به عضو شدن این و آن در ناتو و غیره ندارد، اما واقعیت سر سخت تر از آنی بود که تصور می کرد. او می دانست پوتین عقب نمی کشد.

بعد از جلسه، روزهای بعد از یکی از دوستانش که به کیف، پایتخت اوکرائین رفت و آمد بسیار داشت، خواست تا یک صندوق موش از لوهانسک در منطقه شرق اوکرائین برایش بیاورد. کار مخفیانه انجام شد و بعد از یک ماه صندوقی مملو از بیست تا موش به دفتر ینس در بروکسل تحویل داده شد. رئیس ناتو خوشحال از اینکه به وعده خود وفا کرده بود، هر طوری شده سفری دو روزه را علیرغم فشرده‌گی کارهایش تدارک دید، و سوار هواپیما به اسلو بازگشت. عصر همان روز هم طبق روال سابق به محله کارل یوهان رفت و در همان کافه قدیمی در حالیکه صندوق پر از موش در دست یکی از محافظینش بود دور همان میز قبلی نشستند. ینس که صندوق را کاملا با پارچه مخصوصی پوشیده بود، در انتظار گربه سیاه چشم آبی ماند. کمی از زمان گذشت. او بدون اینکه متوجه باشد، یک دفعه گربه را زیر میز میان پاهای خود یافت. خوشحال از دیدن دوست

قدیمی، او را از روی زمین بلند کرده و روی زانوانش گذاشت. گربه که بوی موش به مشامش خورده بود، با همان نگاههای مستقیم و سردش، به دوست قدیمی اش لبخندی حواله کرد. ینس دوباره به نوازش گربه پرداخت، و بخودش گفت که بی گمان بعد از این در خانه، گربه هم نگه خواهد داشت. واقعیت این بود که او نمی دانست گربه‌ها تا این اندازه زیرک اند. او نمی دانست در دنیا گربه‌هایی یافت می شوند که کاملاً تاریخ را می دانند و بر آن کنترل دارند. رئیس ناتو، خوشحال، فنجان قهوه سردشده‌اش را برای نوشیدن جرعه‌ای خواست بردارد که دید اخمهای گربه بشدت در هم فرو رفت. ینس دستش را پس کشید. گربه که چند چرخه بدور صندوق زده بود و حال بر روی دو پای عقبش نشسته، سرش را بالا گرفته و به استولتبرگ خیره شده بود، با خشمی عجیب گفت "من از موش روسی گفته بودم، نه از موشهای اوکرائینی در مرز روسیه!" ینس سراسیمه گفت "مگر فرقی می کند، مگر تو نمی دانی که بیشتر اهالی لوهانسک روسی تبار هستند و در سال ۲۰۱۴ بیش از نود و شش درصد آنها به جدانشدن از اوکراین و پیوستن به روسیه رای داده بودند؟" موش گفت "جناب آقای رئیس! مثل اینکه شما هنوز نمی دانی که میان خواست پیوستن و بودن فرق فاحشی وجود دارد!"

گربه سیاه چشم آبی، این را گفت و سلاسه سلاسه اما با قاطعیت خاصی دور شد. ینس که مانده بود با صندوق پر از موشها چکار کند، با نگاهی غمبار و حالتی مضطرب از کافه قدیمی خارج شد.

یک هفته بعد، حکم اخراج او در یک نشست خبری فوق العاده توسط ناتو، که سر و صدای بسیاری هم در جهان به پا کرد، اعلام شد. ینس موشهای اوکرائینی را به یک مغازه فروش حیوانات خانگی هدیه داد، و خودش هم گربه سیاه چشم آبی بزرگی خرید.

دبیرکل از کار عزل شده ناتو، از ماجرائی که پیش آمده بود، در کل راضی بود. راست است او ریاست بزرگترین و قدرتمندترین پیمان نظامی جهان را از دست داده بود، اما گربه سیاه، او را از حس غریبی که این سالها بشدت به او دست داده بود، خلاص کرده بود. ینس به خواندن تاریخ روی آورد. هنوز حوادث بسیاری بودند که او چیزی از آنها نمی دانست. به نظر او تاریخ را باید از دید حیوانات هم خواند و بررسی کرد.

ضلع غربی

یکی از جاههائی که از پنجره خانه ما پیداست، گورستان شهر ماست که در ضلع غربی در میان جنگلی خفته است. من از اینجا بخوبی آن را می بینم. اگرچه قبرها پیدا نیستند، اما می دانم که آنجاست و آنجا بهترین گورستان شهر است. من می دانم آنجاست، زیرا که جزو اولین دانسته های من در باره این شهر است، دانسته ای بیان شده توسط بزرگسالان. و نیز به آن گورستان رفته ام. هنگامیکه زندگان مرده اند، و آدمهائی که هنوز توانسته اند بر روی پاهایشان راه بروند و ادای زندگی را دربیابورند، نعش آنها را در گورها کرده اند. گورهائی که در میان درختان سرسبز خوابیده اند و در سکوت مطلق به وجود سنگین و سهمناک خود ادامه می دهند. و آواز پرندگان، آری آواز پرندگان! چه خوش می خوانند و چه سر مست از کنار دشوارترین واقعیت این جهان، یعنی مرگ می گذرند.

من هنوز کسی را در این گورستان ندارم. یعنی کسی از نزدیکانم که خود شاهد مرگ و دفن آن بوده‌باشم. آری هستند که از قبل مرده‌اند، اما من هنگامیکه بر سر گورشان می‌روم، هیچ احساسی نسبت به آنها ندارم. آنها تنها مردگان اند و بس. درست مثل هر چیز دیگری در این دنیا. و من می‌فهمم که اگر انسانی را نشناسی، او بعد از مرگ هم به شیء شدگی اش همچنان ادامه خواهد داد. من جزو خوشبخت‌ترین آدمهای این شهر هستم که هنوز بر سر هیچ عزیز از دست رفته خود نگریده‌ام. اگرچه می‌دانم که آن روز دور نیست، و دیری نمی‌پاید که من باید بر کناری قبری زانو زده و با شانه‌ای تکیده و چشمانی اندوهبار با بخشی از وجود و خاطرات خودم وداع کنم.

و به پدربزرگ فکر می‌کنم که چرا هنگامیکه خانه را ساخت، تصمیم گرفت رو به ضلع غربی و غروب آفتاب چشم انداز داشته‌باشد! و چیزی در نهان به من می‌گوید که او تنها اتفاقی (این کار را انجام داده‌است. موقعیت زمین خانه چنین بوده‌است و او خود را به دست قدر آن داده‌است. اما شاید او خواسته بعد از مرگ امکان نگاهی به خانه دوران زندگی را هم داشته‌باشد. درست از میان درختان و در حالیکه پرندگان آوازهای زیبای خود را بر پوچی ندا می‌دهند. و در گورستانی که بهترین گل‌های دنیا را دارد، و من هنگامیکه به آنجا می‌روم از بوی آنها در میان گورهای سرد حالم بهم می‌خورد و حالت استفراغ بهم دست می‌دهد. گل‌هایی که تصور وجود آنها در کنار این سنگ‌های سرد و بیرحم اساساً برایم امکان‌پذیر نیست، و بشدت مرا اندوهگین می‌کنند.

پس پدربزرگم یک فیلسوف بعد از مرگ بوده‌است. او خواسته بعد از مرگ در مورد دوران زندگی و خانه‌ای که معرف وجود او در جهان زندگان بوده‌است، اندیشه کند. و شاید چنین اندیشه‌ای نابترین اندیشه‌ها باشد. شاید او ناخودآگاه به این نتیجه رسیده که آن خانه و آن کوچه هسته اصلی خوشبختی اند و بقیه هرچه گویند، تنها لاف زدن نیست برای درآوردن ادای اندیشمندان. و پدربزرگ یک نوستالژی است که شبها بر می‌خیزد، بر لبه سنگ قبر خود می‌نشیند و در سکوت شب که مالمال از سخنان درگوشی گل و باد است، به ایام گذشته می‌اندیشد.

و من از اینکه هیچ احساسی نسبت به او ندارم، و من از اینکه تنها می توانم جهان تصورات او را تصور کنم، بخود می گویم یک روز از پدر و دیگران چگونگی زندگی او را خواهم پرسید. و اگر پدر وقتی داشته باشد به احتمال زیاد برایم تعریف خواهدکرد. و روز بعد پشیمان می شوم. به خودم می گویم که من باید بیشتر از اینها به گورستان ضلع غربی سر بزنم. بدون دفن هیچ مرده‌ای و بدون هیچ فکرکردنی در این مورد که کسی به فیلسوف شدن خود بعد از مرگ اندیشیده است.

مادرم شبی به من می گوید که بوی عجیبی می دهم! بعد بهم نزدیک شده و مثل گاوی که گوساله‌اش را بو می کشد، مرا با بینی عجیبش بو می کشد. سرش را عقب کشیده و می گوید "درست حدس زدم تو بوی عجیبی می دهی، نکنه عادت گرفته‌ای که به مرده‌شورخانه مسجد محله سر بزنی!" و من از استعداد خارق العاده مادرم تعجب می کنم. رویای او تا گورستان تنها یک قدم فاصله داشت. و در محله ما مسجدی وجود دارد با مرده‌شورخانه‌ای که در آن مرده‌ها را می شویند. درست کنار توالتها. و بوی مرده و توالت که با هم عجین می شوند، و من که دوباره استفراغ می کنم. و در تعجبم که پدربزرگ در فیلسوف شدن در چنین دنیائی اصرار داشت. و شاید این عین فیلسوف شدن باشد. دنیائی که بوی مرگ و بوی تعفن را بخش لاینفک وجود می داند.

و فردا، پدر دکتر صدا می زند. دکتر با کیف کوچکش می آید، و بعد از معالجه‌ای چند می گوید که چیزی نیست، چند روز استراحت کند و این قرصها را مصرف کند، خوب می شود. و رختخواب من درست کنار همان پنجره است. نصف شب پدربزرگ می گوید که مریضی هم بخشی از زندگیست و شاید مهمترین بخش، زیرا که آدم قدر زندگی را بیشتر می فهمد، پس مریض باش، اما زندگی کن!

و من نمی ترسم. نه از مریضی، نه از پدربزرگ و نه از ضلع غربی. و یک هفته بعد که بطور اتفاقی دکتر را دوباره در خیابان می بینم، بعد از نگاهی محتاطانه به دوروبر می گوید از آنجا پرهیز کن که هنوز زود است! و من می فهمم که او آن روز همه چیز را فهمیده‌بود و اما درست مانند پدربزرگ در یک عمل فلسفی نخواستہ بود پیش پدر و مادر آن را بگوید. و دکتر هم پیش من به

یک فیلسوف تبدیل می شود. فیلسوفی که بر خلاف پدربزرگ درس خوانده، اما هنوز مثل او به ضلع غربی شهر نقل مکان نکرده. و شب خواب می بینم که دکتر نیز آنجاست. درست همسایه پدربزرگ و شبها با هم سر فلسفه زندگی و هدف آن جر و بحث می کنند.

از کوچه، نصف شبی کسی گذر می کند. صدای پایش در میان دیوارها می پیچد. و من که جرات و یا حال نگاهی بر رهگذر ندارم به خودم می گویم فردا از پدربزرگ و یا دکتر خواهم پرسید. و رهگذر آواز می خواند. او عاشق است، و شاید هنوز ذهنش معطوف به گورستان ضلع غربی نیست و آن را تصور بیهوده‌ای می انگارد. و من بر حال او غبطه می خورم. به خودم می گویم احتمالا خانه‌اشان رو به شرق است، شرقی که تنها کوه بلندی در آن قرار داشت که چونان دیواری آسمان باز را می پوشاند. و به نظر من چنین آدمهایی سریعتر و راحت تر عاشق می شوند.

و بعد از گذر مرد عاشق پیشه، ناگهان بادی در کوچه می پیچد و با خود ابرهای تیره و تار را می آورد. رنگبار بارانی دل خسته فرو می بارد و آواز جوان عاشق پیشه را جویبارها با خود می برند. و من می دانم که رودخانه شهر که از محلات پایین می گذرد، از کنار گورستان هم عبور کرده و به رودخانه بزرگی می رسد که در مرز، حدود میان کشور با همسایه غربی را تعیین می کند. و این چنین، آوازه‌ها راه آوارگی در پیش می گیرند. پدر بزرگ در گوش دکتر می گوید که ترانه‌ها مال سبک سران اند و نه سبک بالان. و دکتر دست در کیفش می برد، گوشه‌اش را در آورده و روی سینه پدربزرگ قرار می دهد. پدربزرگ که به عمر زنده خود چنین چیزی را ندیده‌بود، او را دیوانه‌ای می پندارد که هنوز معنای مرگ را درک نکرده‌بود.

پدرم به ماندن نسلا در خانه پدری معتقد است، و می گوید که این یعنی خلق تاریخ و ماندگاری آن. او بشدت معتقد است آنانی که می روند تنها ادای تاریخ را درمی آورند. و من بر سبک سری او خنده‌ام می گیرد. او نمی داند که اگر آدمها نروند هیچ داستانی شکل نمی گیرد، و بنابراین هیچ تاریخی که بنیان آن بر ماجراست هم شکل نخواهد گرفت. و من مثال پدربزرگ را برایش می آورم. و از پنجره به ضلع غربی اشاره می کنم. اما او گورستان را نمی بیند. می گوید

درختان سرسبز همه جا همان اند که بودند و هستند و خواهند بود. و با تعجب به من نگاه می کند.

و من تصمیم می گیرم که دیگر به گورستان نروم. اما بوی سردی تنه‌ایم نمی گذارد. انگار به همه اجزاء وجودم رخنه کرده است. مادر همه لباسهایم را می شوید، آنها را با عطری که از مادرش به هدیه گرفته است عطرآگین می کند. تابستان که می آید در کمد نارنج می گذارد. زمان می گذرد و اما بو همانجانیست که بود. من گاهی تصور می کنم که تا پدربزرگ به خانه فکر کند این بو رفتنی نیست. به مادرم می گویم که لازم نیست لباسهایم را اینقدر بشوید. می گویم من به آن خو گرفته‌ام و می توانم با آن زندگی کنم. اما پدر می گوید که اگر قرار است ماندگار شوم باید از دست این بو خلاصی یابم. او معتقد به بوئیت است که مختص این خانه و برخاسته از وجود تاریخی آن است، و نه بوئی که از جایی دیگر به اتفاق وارد شده است.

و ناگهان روزی خواهرم می میرد. اوئی که از من کوچکتر بود و زندگی را به مانند زیورآلات کم قیمت، اما عزیز خودش نگاه می کرد. من در کنار نعش او وارد ضلع غربی می شوم. هیچ چیز فرق نکرده بود. تنها اینکه انگار درختان پر پشت تر و گلها فراوان تر شده بودند، آواز پرندگان هم پر آوازتر!
و من هنگامیکه زانوهایم را بر لبه گور قرار دادم و نگاه وحشت زده‌ام را به گور دوختم که خواهرم در آن دراز کشیده بود، احساس تعلق عجیبی به گورستان کردم. و اشکهایم آمدند. و ناگهان احساس کردم که من اهل این سرزمینم. و جایی دگر به جز اینجا در هیچ کجای دنیا ندارم. من ناسیونالیست شده بودم. مشتکی از خاک برداشته و به آن نگاه کردم، از نزدیک. دانه‌های ریز و درشت آن چیزی برای گفتن نداشتند، اما گوئی اصرار داشتند که نه دارند،... که نه، خواهند داشت. و من تنها می بایست منتظر شب می شدم تا درست مثل پدربزرگ و دکتر با من حرف بزنند. از پشت پنجره، و من از ازدحام ضلع غربی شهر در رویاهایم به خود ببیچم.

و دیگر بوی سرد من برای پدر و مادرم مشمئزکننده نیست. آنها دیگر اساسا بوئی نمی شنوند. و من مثل پدرم می شوم که احسان تعلق به گورستان داشت. و من دانستم که احساس تعلق زیاد دور نیست. تنها باید تحمل کرد و دید. او خودش می

آید. و زندگی این چنین است که هر چیزی خودش می آید. به گاه خودش. و آدمها از کنار چیزها نمی گذرند، بلکه این چیزها هستند که از کنار آدمها می گذرند. و ما در گوش هم نجوا می کنیم، به گاه گذار. شاید کسی چیزی میل به ماندن داشته باشد و چیزی در وجود ما آن را دریابد و قبول کند، و برای ماندگاری آن کاری کند.

دیگر عاشقی از کوچه نمی گذرد. شاید بگذرد و من دیگر نمی شنوم. و مدتهاست که از تفکرات فلسفی پدربزرگ و نشستن شبهایش بر لبه سنگ قبر خبری ندارم. گوئی احساس تعلق، میل به شنیدن افکار فلسفی و یا گفتن آنها را در من کشته است. آنجا کسیست که مانده و با من در تماس است. و جایی که آدمی هست، چیز دیگری به جز همان آدم نیست. و ما فراموش می کنیم آنانی را که به آنها حس تعلق نداریم.

و اگر خانه ما رو به ضلع غربی هم نباشد، دیگر مهم نیست. شبی به پدربزرگ نامه می نویسم که مواظبش باشد. می گویم حتی اگر او را در عمرش ندیده باشد، که البته ندیده است، اما نگهدارش باشد. برایش می نویسم انگار زندگی دیگر معنایی ندارد. می نویسم که زمان مرا خورده است. و او می خندد و می گوید مرده ها تنها بخشی از زندگی اند، این را فراموش نکن!

اما انگار من نمی توانم فراموش کنم. و آرزو می کنم که خواهرم هم مثل پدربزرگ شود. تا بتوانیم شها با هم گفتگو کنیم. ولی او اهل فلسفه نیست. انگار آنجا هم تنها به دنیای کوچک خودش می اندیشد. به خودم می گویم پس هر آدمی قبل از اینکه بمیرد باید فلسفه بخواند، حتی اگر هم نخواند باید فلسفی نگاه کند. و از پدر و مادرم و از همه اقوام و همه اهل شهر بدم می آید. آنها احمقهای هستند که نمی دانند چرا زندگی می کنند و چرا می میرند. و دوست دارم شبی به هیتلر تبدیل شوم تا با برپاکردن کوره های آدم سوزی، عین آشویتس، آنها را به صابون تبدیل کنم. و مردگان را با آنها بشویم.

و شبی پدرم به چشمهایم زل می زند. می گوید بیرحم شده ام. می گوید بخوبی می تواند بیرحمی را در آنها بخواند. بیرحمی خطرناکی که دیگر هیچ چیز برایش مهم نیست و همه چیز برایش علی السویه است. و از من می خواهد که خانه را برای همیشه ترک کنم! من به خودم می گویم تاثیر فلسفه است. اما پدربزرگ معتقد

است نتیجه آشنائی با فلسفه در سنین پائین و جوانیست. و دکتر به من یک آمپول می زند.

من روز بعد وسائلم را جمع می کنم، و از خانه بیرون می زنم. ظاهراً کسی زیاد ناراحت نیست. معتقدم بهترین سرنوشت یقه مرا گرفته است. نه تنها ناراضی نیستم بلکه با کمال خشنودی هم قدم بر می دارم. و مطمئن ام روزی هم برخواهم گشت. نه بخاطر پدربزرگ و افکار و ادا و اطوارهای عجیب و غریبش، نه به خاطر خانه پدري و اجدادی، نه، بخاطر حس تعلقم به ضلع غربی شهرمان،... به گورستان خوابیده در جنگل سرسبز و در میان زیباترین گل‌های ممکن دنیا.

delam.com

خوابیدن کنار بمبها

و این روزها رئیس جمهوری ها کنار بمبهایشان می خوابند. البته نه همه آنها، رئیس جمهوری های کشورهای را می گویم که بمب اتم دارند. و باز نه اینکه دقیقا کنار بمبها: مثلا توی زیردریائی های اتمی یا زیرزمین های در اعماق زمین. نه، منظورم کنار کامپیوترهایشان است. مگر حالا دنیا اینجوری نیست که بشود همه چیز آدمی را درون همین جعبه اسرارآمیز کوچک قرار داد، بدون اینکه زیاد اطراف آدم را شلوق بکند،... حتی سرنوشت بشر را!

البته که می شود. یعنی بقول فرنگی ها "آلردی" (Already) شده است! پوتین توی اتاق خواب بزرگش در کاخ کرملین، و بایدن هم در اتاقی به همین بزرگی (البته شاید با سقفی کوتاهتر از مال پوتین)، توی رختخواب باشکوه و باز و بزرگشان دراز کشیده اند،... و با آلام ویژه ای که صدای بخصوصی دارد و نمی شود تحت هیچ عنوانی هنگام آژیر کشیدن بیدار نشد. حتی هنگام دیدن خوابهای خوب و عمیق هم،... حتی اگر مرده باشی! آلامی که بعضی وقتها محض تمرین، و تست میزان هوشیاری پوتین و بایدن به صدا در می آید، و اتاق را با صدای زیر، قوی و بشدت گوشخراش خود پر می کند.

و بایندی که به علت کهولت سن، به محض بیدار شدن، دور خودش می چرخد و پوتینی که بلافاصله گارد جودو می گیرد! و بعد آلام ساکت می شود و هر دو می فهمند که هنوز جنگ در اوکراین ادامه دارد، اما فعلا بدون هیچگونه سوت کشیدن بمب اتمی بر فراز مسکو و واشنگتن. و باز می خوابند. و غرولند و ایش گفتن خانمهایشان که پایانی ندارد.

و کامپیوتر، تنها کنار رختخواب وجود ندارد. آنها همه جا هستند: یکی در توالی، یکی در حمام، یکی در راهرو، در اتاقهای مختلف و یکی همیشه همراه. و خانمهای هر دو همیشه گلایه دارند که انگار در خانه زن دیگری وجود دارد که همه حواس همسر را بخود مشغول کرده است. و قسم خوردنهای پوتین و بایدن که اینجوری نیست و این تنها بخشی از مسئولیت پذیرش رئیس جمهور شدن توی دنیائی است که منافع ملی بر همه چیز ارجحیت دارد.

البته روی میز کنار تخت هم، یک تلفن با خط ویژه قرار دارد که بایدن و پوتین و همه دیگرانی را که کنار بمبهایشان این روزها می خوابند، به هم وصل می کند. خطی مستقیم که زنگ بخصوصی هم دارد. و موقعیکه زنگ می زند طرف می داند که مثلا کدام رئیس جمهور است که این وقت شب خوابش نبرده است، و می خواهد سر به سر همپالگی اش در آن سوی دنیا بگذارد. و همه این کار را می کنند و همه هم البته بدون استثناء جواب می دهند. و بیشتر از همه پوتین و بایدن:

- جرنگ جرنگ...!

- هی مرده شوه هنوز نخوابیدی؟

- دیوس هنوز یاد نگرفتی اول باید چاق سلامتی کرد،... البته که نه،... تا تو رو توی قبر چال نکنم خواب رو بی خیال!

- به همین خیال باش ایکیبری!

و شب اینجوری می گذرد. و گفتگوهای شبانه را انواع و اقسام نهادهای امنیتی ضبط می کنند. و بعد بعنوان سری ترین اسناد، جایی که کسی از همین آحاد ملت که به منافع ملی تعلق دارند و اما روحشان از آن خبردار نیست، آرشیو می کنند. تا دهها سال بعد، بعنوان اسناد سوخته، محض رعایت دموکراسی و حقوق حقه ملت در خصوص آگاهی از سرنوشت کشور در گذشته، در رسانهها علنی شوند.

و رئیس جمهوری هائی که در آینده دور خواهند خندید، و ابتکار عجیب همپالگی های خودشان را در سالهای از دست رفته آفرین خواهند گفت. سالهائی که بر خلاف پروست کسی در جستجوی آنها نیست.

- هی ننه مرده! خوابی؟

- بوم زن ذلیل!

- میگم اینا خیال می کنن که میشه در آینده با ریسه رفتن به ما آفرین بگن! میگم بهگمان تو میشه؟

- نمک به حرام نالایق، نصف شب زنگ زدی از آینده بگی؟ زکی که عجب آدم دیوسی هستی!

- آهان ببخش خیال می کردم تو باغی، کپه مرگتو فعلا بذار از خر بهتران!

***

مادرم می گوید:

- چیه دوباره خیال ورت داشته؟

می گویم:

- نه بابا خیال چی و کشک چی! دارم راست راستکی می بینمشان!

- باباتو!؟

- نه اونا رو، رئیس جمهوری ها را می گم. دارم زنده زنده می بینمشان!

- و!

پیش خودم می گویم، چه مادرم تائید کند یا نکند، اما من آنها را دارم می بینم.

***

شبی پیش خودم می گویم:

- نکنه جو بایدن موقعیکه بدور خودش می چرخه یک دفعه روی کامپیوترش بیفته، یا پوتین خیال کنه کامپیوتره حریف جودوکار دوران جوونیشو و با یه لقد سیتمشو بهم بزنه!

و منافع ملی را می بینم که همه با هم رو هوا می رن.

***

از پنجره به حیاط نگاه می کنم. مادر دارد مرغها را دانه می دهد. و امروز آقا خروسه اهل خوردن نیست... حتی اهل قیافه گرفتنهای همیشگی اش هم نیست! آقا

خروسه‌ای که من را خیلی یاد فیلمهای قدیمی جاهلی می اندازد. نگاهش می کنم. او هم همین جور چپکی به من خیره می شود. از چشمانش می خوانم که بشدت نگران از دست دادن فرداست،... نگران از دست دادن دانه و مرغکانی که هر روز، هم او درمیانشان می پلکد و هم آنها درو برش می پلکند. به خودم می گویم که شاید او هم دارد آنها را می بیند، یا شاید کمال همنشینی و هم خانگی با من در او اثر کرده‌است.

کسی چه می داند!

delam.com

qelam.com